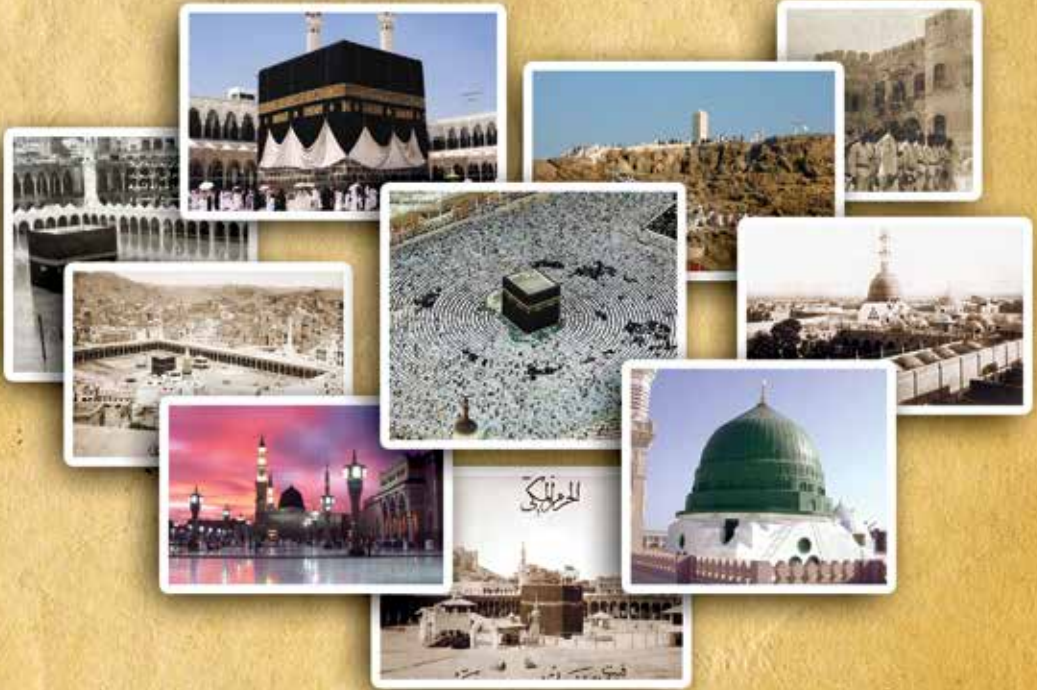

Sürüm: 1.2.2

mekke medine rehberi

Muhammed KURTCEPHE

Komsu Komsu

Muhammed KURTEPHE

Komsu
Komsu

Muhammed KURTEPHE

**ASİTAN
KİTAP**

MEKKE MEDİNE REHBERİ

Muhammed KURTCEPHE

Her hakkı serbesdir :

Gezi - İnceleme Serisi - 1
Yayın Nu: 52

ISBN
978-605-5487-39-3

İç Düzen
Objektif Tanıtım Ltd. Şti.

Kapak
Vefa BAYRAKTAR

Baskı
İnter Basım Yayın Ambalaj Tic. Ltd. Şti.
0212 549 24 14
Marmara Sanayi Sitesi R Blok No: 457
İkitelli / İSTANBUL

Yayım ve Dağıtım
Asistan Yay. Matb. Rekl. Hiz. Ltd. Şti.
Sularbaşı Mh. Kızılay Sk. 6/B Sivas
www.asitan.com - bilgi@asitan.com
0346 225 03 41

*

Asitan - 2012 Sivas

MEKKE MEDİNE REHBERİ

Muhammed KURTCEPHE

2012

www.hacgunlugu.com

bilgi@hacgunlugu.com

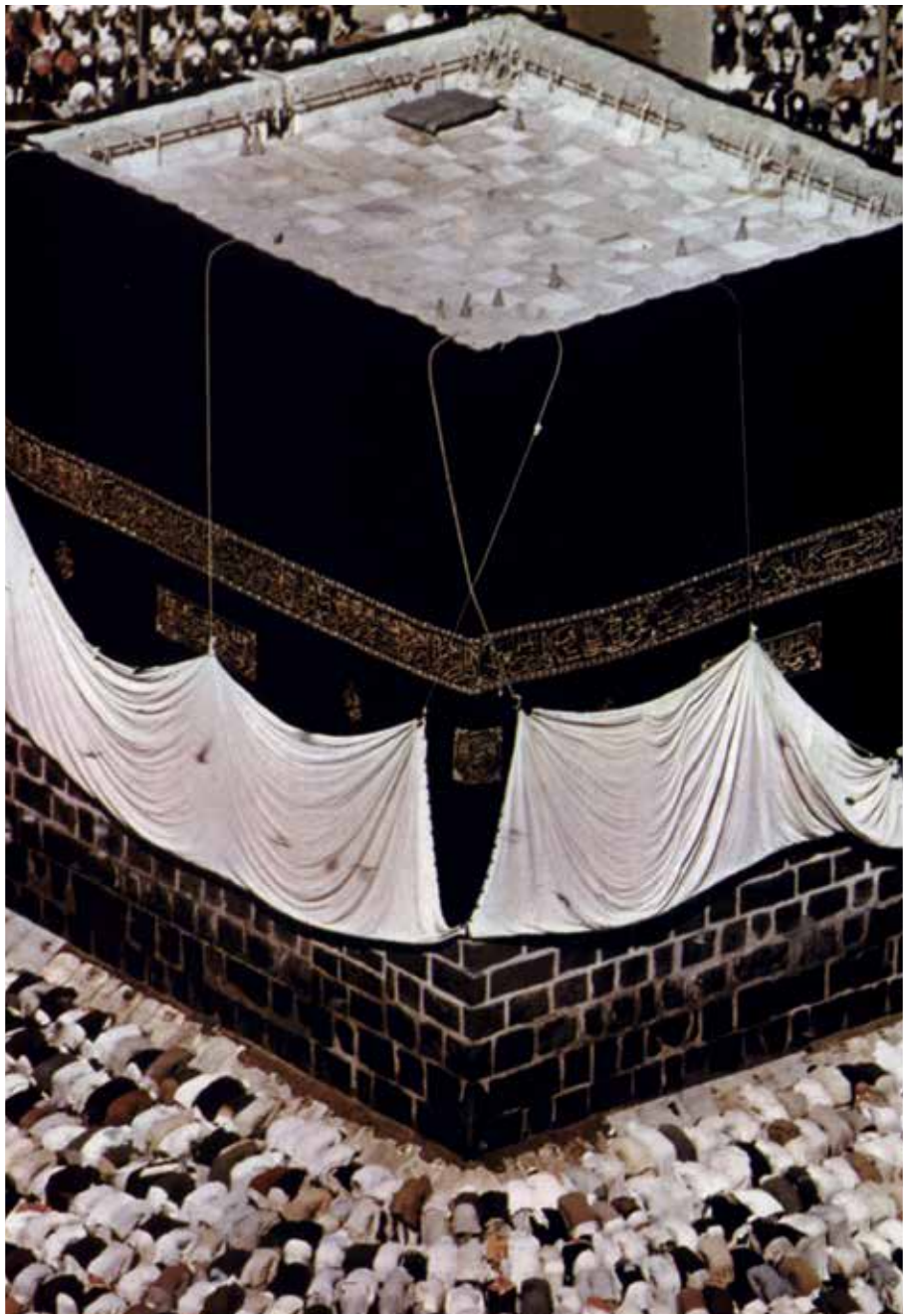
“Ben cinleri ve insanları,
ancak bana kulluk etsinler diye
yarattım.” (Zariyat, 56.)¹

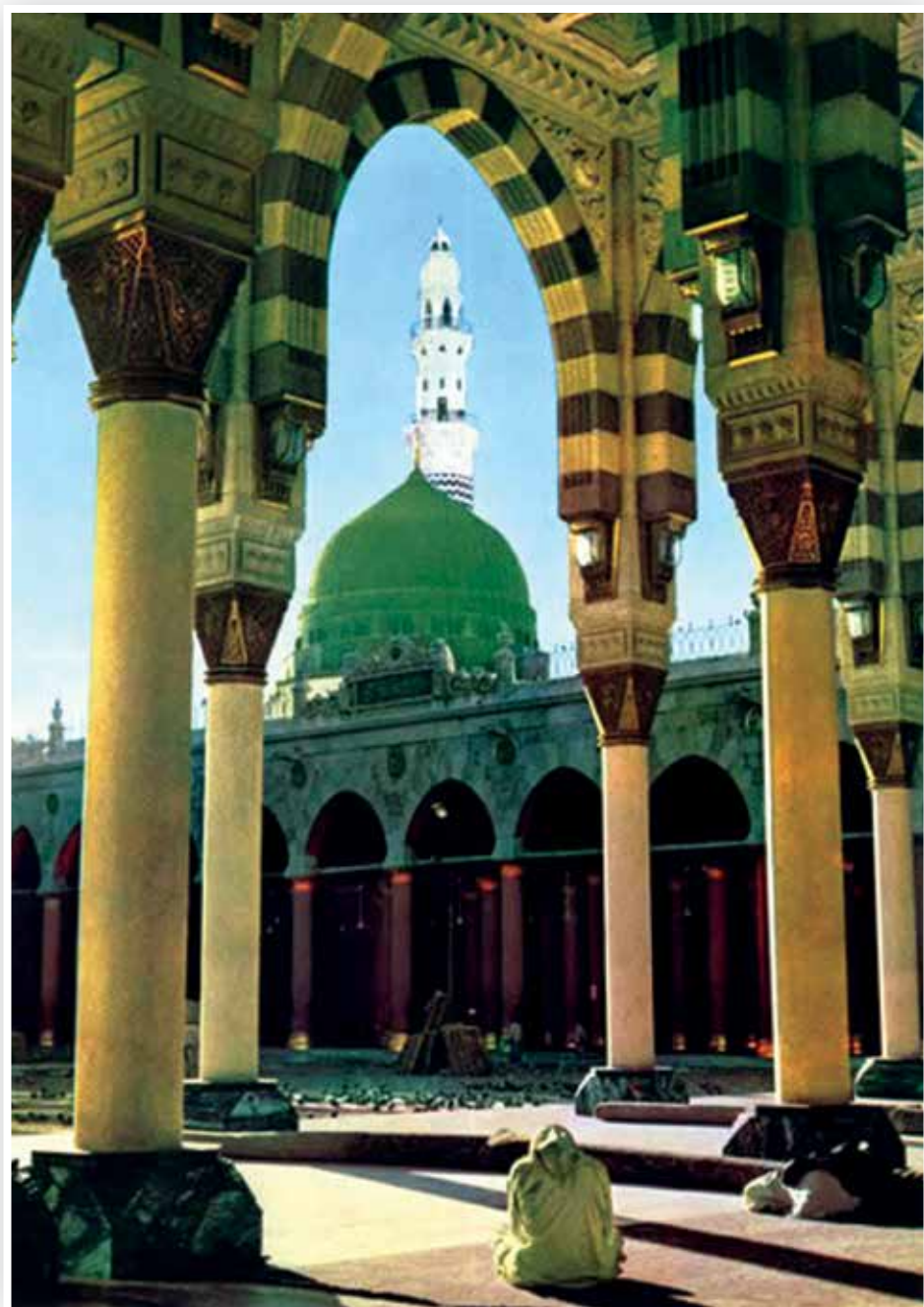
“Kim hacc yapmak isterse
acele etsin.
Çünkü olur ki insan hastalanır
(bineği) kaybolur,
(gitmeye mani) bir iş zuhur eder.”²

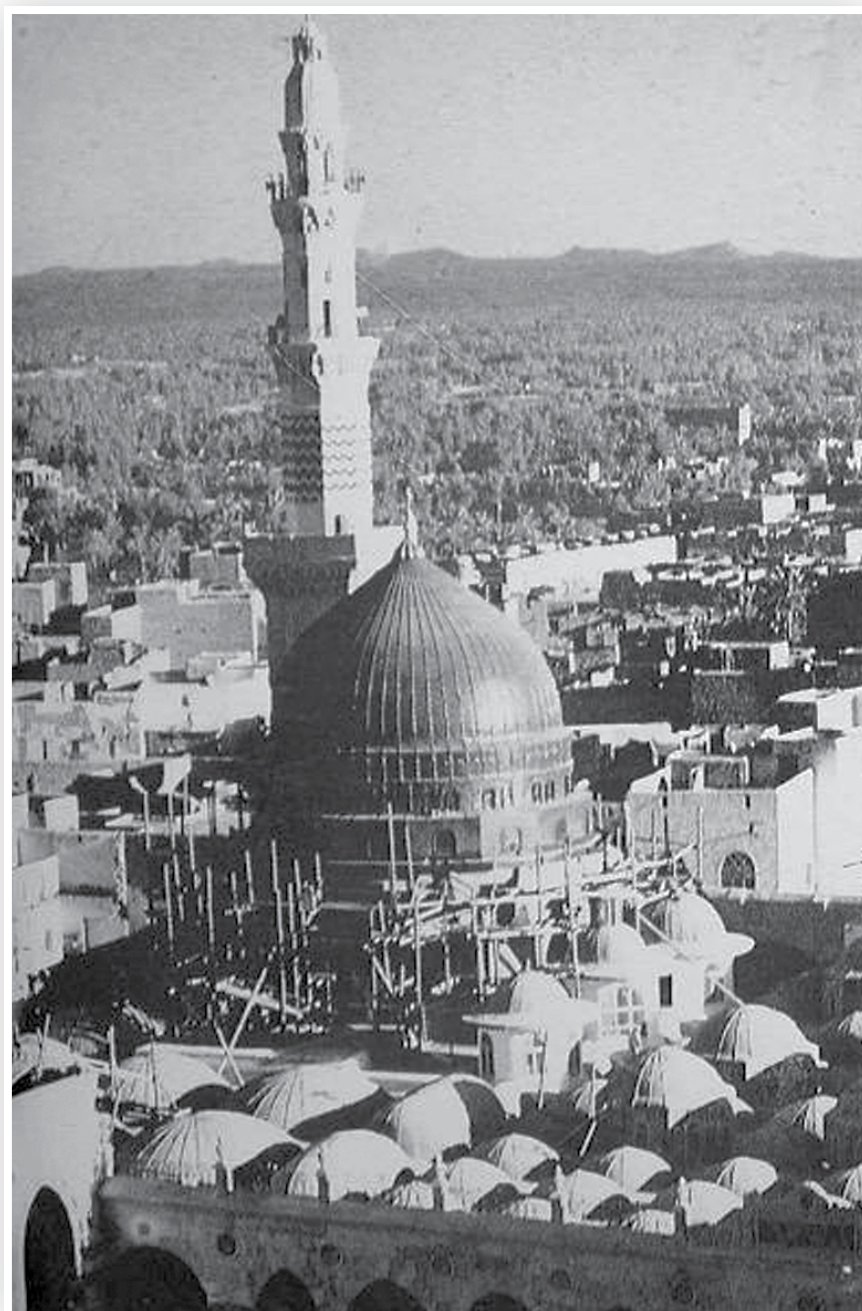
OKU!

Yaratan Rabbinin Adı ile Oku (Alâk, 1.)

İçindekiler

Önsöz 19

MEKKE-İ MÜKERREME 39

Mekke'nin İsimleri 40

Mekke'nin Coğrafyası 42

Mekke'nin Tarihçesi 43

Mekke'nin Fazileti 45

Peygamberimizin 53

Gelişini Haber Veren Hutbe 53

Harem 56

Mikat 60

Hill Bölgesi 60

Âfâk Bölgesi..... 60

Mescid-i Harâm 62

Mescid-i Harâm Saati 65

Kâbe..... 66

Kâbe Allah'ın evidir:	70
"Evimi temiz tut!"	70
Kâbe'nin İsimleri	71
Kâbe'nin Özellikleri	78
Kâbe'nin Şekli	79
Kâbe'nin Köşeleri	82
Kâbe'nin İnşaaşı	83
Mültezem	86
Müstecar	87
Mi'cen	88
Altın Oluk	89
Kâbe'nin Örtüsü	91
Kâbe'nin Kapısı	92
Hicr (Hatim)	94
Hacerülesved	96
Türkiye'deki Hacerülesved Parçaları	102
Hacerülesved'i Öpmek İster misiniz?	103
Peygamber Efendimiz Kâbe'nin Neresinde Namaz Kıldadı?	104
Revaklar.....	105
Zemzem.....	106
Safa Merve	111
Makam-ı İbrahim	114
Tavaf Krokisi.....	118
Cennetü'l-Muallâ	120
Peygamberimizin Doğduğu Ev	122
Hira	123
Ebu Kubey's Dağı	125
Sevr	127
Arafat	129

Mescid-i Nemire	135
Müzdelife.....	136
Müzdelife Mescidi.....	138
Mina	139
Şeytan Taşlama (Cemerat)	140
Akabe	144
Mescid-i Hayf	145
Hudeybiye	146
Cirane.....	147
Usfan.....	148
Tenim	149
Daru'l-Erkam	150
Ecyad Kalesi	151
Cin Mescidi	152
Mescid-i Raye	153
Mescid-i İcabe.....	154
Mescid-i Ebu Bekir	155
Kitap Dağıtımını	156
Kayıp Eşya Ofisleri	157
Mescid-i Harâm, Mescid-i Nebevi Müzesi	158
Veda Hutbesi	160
Mekke'den mektup Var!.....	166
Adım adım Hac.....	171
Hacıların Konaklama Yerleri	174
Peygamber Efendimizin Hicret Güzergahı	176
Şehirlerin Mekke'ye Uzaklıkları (Karayolları Mesafesi)	177
Mekke Dönemi Kronolojisi.....	178

MEDİNE-İ MÜNEVVERE..... 199

Medine'nin İsimleri	200
Medine'nin Coğrafyası	202
Medine'nin Tarihçesi.....	204
Medine'nin Fazileti	206
Mescid-i Nebevi	216
Mescid-i Nebevi'nin Tarihi Gelişimi	219
Hücre-i Saadet	225
Ravza-i Mutahhara.....	227
Kabrin Kokulanması ve Örtülenmesi	229
Mihrap	231
Suffa	232
Direkler.....	233
Kokulu Direk	234
Hz. Aişe Direği	235
Tevbe Direği	236
İtikâf Direği	238
Muhafız Direği.....	238
Elçiler Direği	238
Cibril (a.s) Direği	239
Teheccüd Direği	239
Kapılar.....	241
Cibril Kapısı - Bab-ı Cibril.....	242
Rahmet Kapısı – Babu'r-Rahme	243
Selam Kapısı – Babu's-Selâm	244
Cennetü'l-Baki Kabristanı.....	245

Cennetü'l-Bakî'nin Krokisi	246
Cennetü'l-Bakî'nin Misafirleri	247
Peygamber Efendimizin Babası Hz. Abdullah'ın Kabri	251
Hz. Fatıma'nın r.a. Kabri.....	251
Medine Mescitleri.....	255
Mescid-i Ali b. Ebî Talib.....	257
Mescid-i Anberiyeye	258
Mescid-i Bilal.....	259
Mescid-i Cuma	260
Mescid-i Ebubekir	261
Mescid-i Gamâme.....	262
Mescid-i İcâbe.....	263
Mescid-i Kibleteyn	264
Mescid-i Kuba	266
Mescid-i Osman b. Affan.....	268
Mescid-i Ömer.....	269
Mescid-i Seb'a (Yedi Mescitler)	270
Mescid-i Secde	272
Mescid-i Buharî	273
Mescid-i Sukya.....	274
Mescid-i Şecere (Mescid-i Mikat).....	275
Uhud	276
Yürekleri Titreten Mekan: UHUD! ¹³⁷	278
Uhud Şehitleri	282
Hendek	284
Hendek Şehitleri.....	285
Bedir	286
Bedir Şehitleri	287
Bedir'in Cennetlikleri	288

Medine Tren İstasyonu	296
Hız. Osman'ın Kuyusu	298
İlk Seçim Yeri Beni Sâide Bahçesi	299
Peygamber Efendimizin Kabri Değil!	300
Osmanlı Gözetleme Kulesi.....	301
Misvak Alırken Dikkat!.....	302
Medine Hurma Pazarı	303
Medine Araştırma Merkezi - Medine Maketleri	306
Çöl Kaplanı Fahrettin Paşa	307
Çekirge yemek hiç bu kadar güzel olmamıştı!	308
Şehirlerin Medine'ye Uzaklıkları (Karayolları Mesafesi)	314
Medine Dönemi Kronolojisi.....	316
SÖZLÜK	332
Dipnotlar	336
İNDEKS.....	340
Kaynaklar.....	343

Önsöz

Bizi yokta var eden, eşref-i mahlûk olarak yaratan âlemlerin Rabb'ı Allah'a hamdolsun. Âlemlere rahmet olarak gönderilen, Mevla'mıza kulluğu öğreten Peygamberimiz Muhammed Mustafa'ya salât ve selam olsun.

İlk umre ziyaretimde Mekke ve Medine konusunda bir rehber eserin eksikliğini hissettim. Hac ibadetim sırasında tuttuğum günlüğümü bir kitap şekline getirmeye karar verdiğimde Mekke ve Medine rehberi bölümünü de ekleyerek bu eksikliği gidermeye çalıştım. Ve "Hac Günlüğü" olarak 2010'da yayınlandı.

Dünyanın ilk yerleşim yeri olan Mekke ve Peygamberimizin hicret yurdu olan Medine hakkında yazacak çok şeyin olması, bizi başlı başına bir rehber eser olarak hazırlamaya sevk etti. Elinizdeki bu eser kendisinden önce yapılan çalışmaların sadece görsel materyaller kullanılarak derlenmiş halidir. İçeriği tamamen derleme ve hiçbir ilmi iddiası olmayan bir eserdir.

Kitabı yayına hazırlarken ulaştığımız birçok bilgiyi buraya hacim sorunu sebebi ile alamadık. Buraya alamadığımız bilgileri Mekke ve Medine konusunda ayrı bir rehber olarak hazırlamayı arzu ediyoruz. Rabbim ömür ve fırsat verirse ayrı ayrı bir rehber olarak yayınlarız.

Kitabımız iki bölümden oluşmaktadır:

Birincisi; Mekke-i Mükerreme. Yeryüzünün ilk Beyti olan Kâbe'nin bulunduğu bu şehri ve tarih sayfalarındaki yerini, Peygamber Efendimizin doğup büyüdüğü bu şehirdeki sahabe izlerini haritalar ile adım adım takip

etmeye çalıştım. Hac ibadeti için kolaylık oluşturması için hacılarımızın ihtiyacı olan bilgileri derlemeye çalıştım.

İkincisi; Medine-i Münevvere. Mescid-i Nebevi merkezli olarak Allah Resulü'nün ve ashabının yaşadığı bu güzel şehri anlatmaya, o günden kalan izleri haritalar ile belirtmeye çalıştım.

Mekke ve Medine bizlere Peygamber Efendimiz ve ashabının izlerinin yanı sıra ecdadımızda izlerini taşımaktadır. Tarih sayfalarına baktığımızda ecdadımızın bu iki şehre özel bir önem gösterdiğini, ayrı bir saygı duyduğunu görmekteyiz. Kitabımızda ecdadımızdan kalan son izleri de anlatmaya ve fotoğraflamaya çalıştık.

Ayrıca kitaba ek olarak Mekke ve Medine'nin ziyaret yerlerini gösteren bir haritasını hazırladık. Kitabımızda ile numaralayıarak harita üzerinde bulmaya kolaylaştırdık.

Hac ve Umre ziyaretleri her geçen gün ziyadesi ile artmaktadır. Bu da Mekke ve Medine'de ciddi bir yoğunluk oluşturmaktadır. Ayrıca bu ziyaretlerimiz kısa süreli olmaktadır. Yoğunluk ve sürenin kısalığının üzerine şehirlerinde tanınmaması ibadet vaktimizi ve verimliliğimiz azaltmakta. Bu rehber eserin asıl amacı Hac ve Umre yolcularına bu kutsal yolda rehberlik etmektir. Kutsal yolculuğa çıkanları bu kitabı okumalarının tavsiye ederiz ama bunda önce Kur'an-ı Kerim'i, Hadis-i Şerifleri ve İslam tarihini okumalarını ısrarla tavsiye ederiz.

Bu eserin faydalı olmasını Cenab-ı Mevla'mdan diliyorum. Rabbimden, Müslüman her gönlün Hac ve Umre ibadeti için bu kutsal beldeleri ziyaret etmesini niyaz ediyorum.

Muhammed Kurtcephe

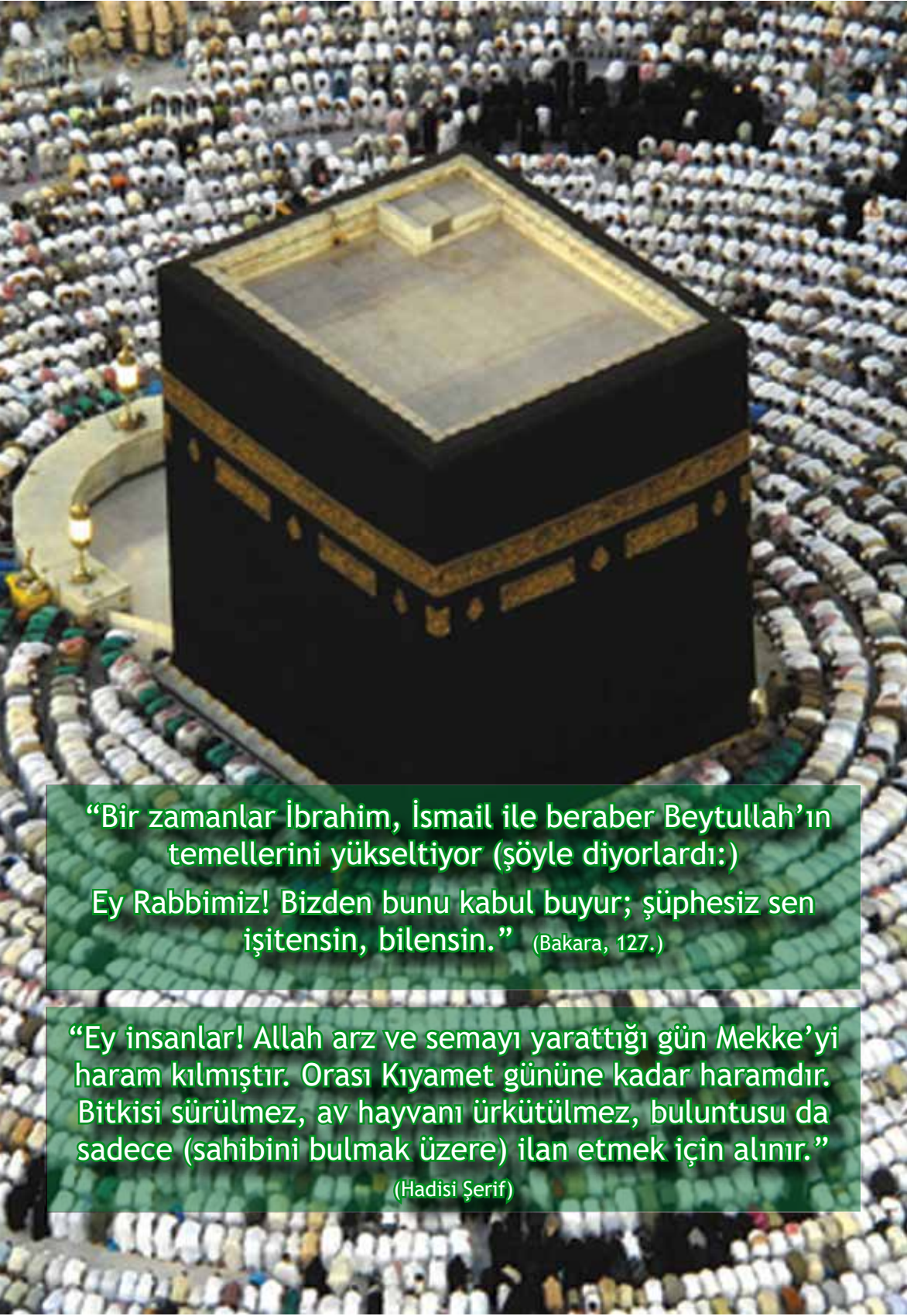
Sivas, Mayıs 2011

LEBBEYK!

لَبَّيْكَ اللَّهُمَّ لَبَّيْكَ، لَبَّيْكَ لَا شَرِيكَ لَكَ لَبَّيْكَ،
إِنَّ الْحَمْدَ وَالنِّعْمَةَ لَكَ وَالْمُلْكَ، لَا شَرِيكَ لَكَ

*Lebbeyk Allahümme lebbeyk,
lebbeyke lâ şerîke leke lebbeyk,
innel hamde ve'n-ni'mete
leke ve'l mülk, lâ şerîke lek*

*Buyur Allah'ım buyur!
Emrindeyim buyur!
Senin hiçbir ortağın yoktur.
Emrindeyim buyur!
Şüphesiz hamd sana mahsustur.
Nimet de senin, mülk de senindir.
Senin hiç bir ortağın yoktur.*

“Bir zamanlar İbrahim, İsmail ile beraber Beytullah’ın temellerini yükseltiyor (şöyle diyorlardı:)

Ey Rabbimiz! Bizden bunu kabul buyur; şüphesiz sen işitensin, bilensin.” (Bakara, 127.)

“Ey insanlar! Allah arz ve semayı yarattığı gün Mekke’yi haram kılmıştır. Orası Kıyamet gününe kadar haramdır. Bitkisi sürülmez, av hayvanı ürkütülmez, buluntusu da sadece (sahibini bulmak üzere) ilan etmek için alınır.”

(Hadisi Şerif)

**MEKKE-İ
MÜKERREME**

MEKKE

*Karanlığın ortasında
Parlayan bir güneş gibi
Îmanın doğduğu şehir
Mekke, Mekke güzel şehir.*

*Döneceğiz, döneceğiz
Vahyin kalbi döneceğiz
Geleceğiz, geleceğiz
Mekke bir gün geleceğiz.*

*Bir kuş olsam uçsam sana
Süzülsem sokaklarına
Çiğdem olsam çiçek açsam
Kavuran o toprağında.*

*Senden uzak kalabilmek
Taşlar gibi yürek ister
Zalimin eline komak
Zulüm olmaklığa yeter.*

*Kavrar yürek, kalkar bilek
Sana İbrahimler gerek
Eteğinde her bir yürek
Birgün haykıracak; LEBBEYK!*

Ömer Karaoğlu

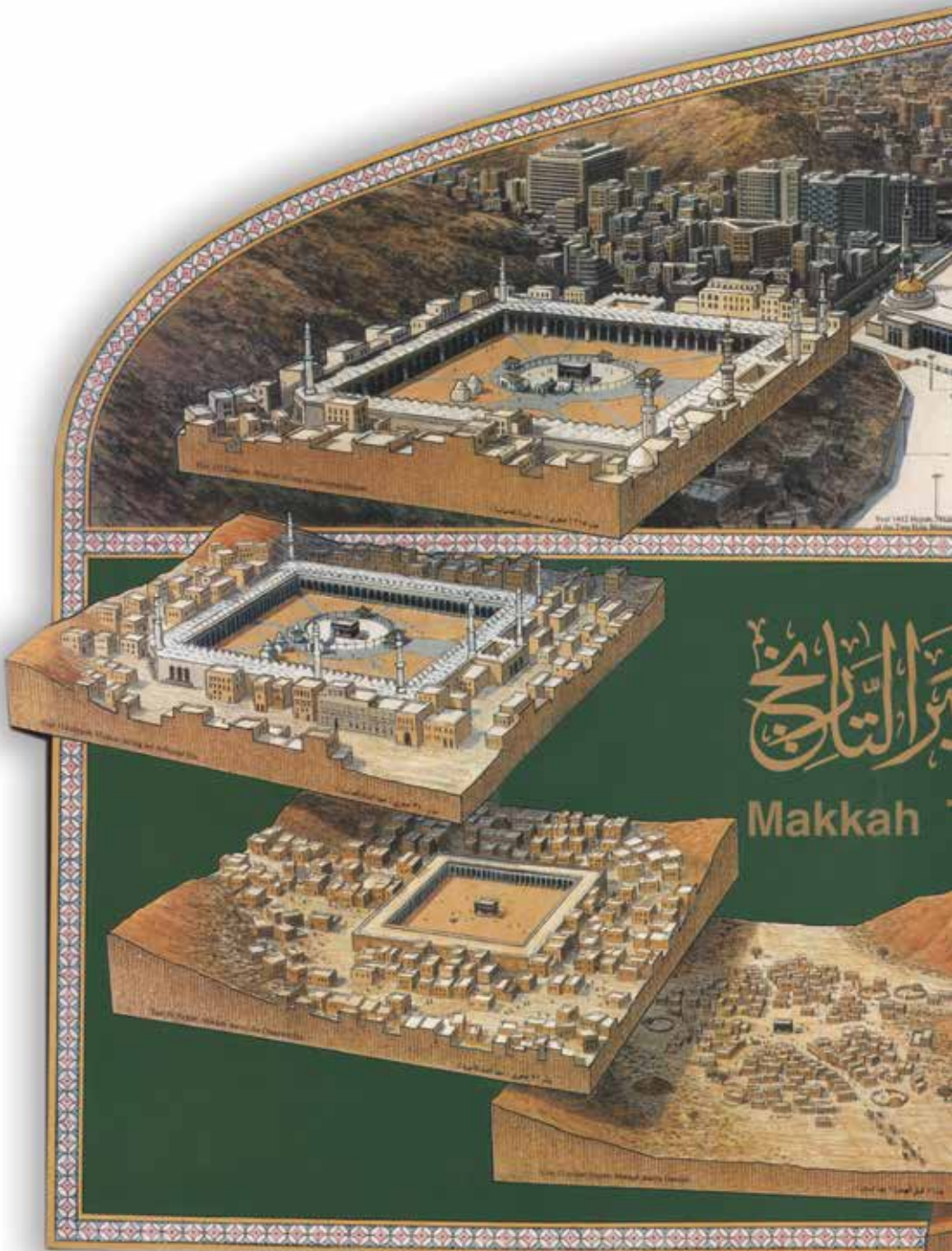
(Resûlüm!) Kur'an'ı

(okumayı, tebliğ etmeyi ve ona uymayı) sana farz kılan Allah, elbette seni (yine) dönülecek yere (Mekke) döndürecektir.

De ki: Rabbim, kimin hidayeti getirdiğini ve kimin apaçık bir sapıklık içinde olduğunu en iyi bilendir.

(Kasas, 85.)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Makkah

© 2002 Copyright by the Corporation of the King Fahd Bin Abdul Aziz

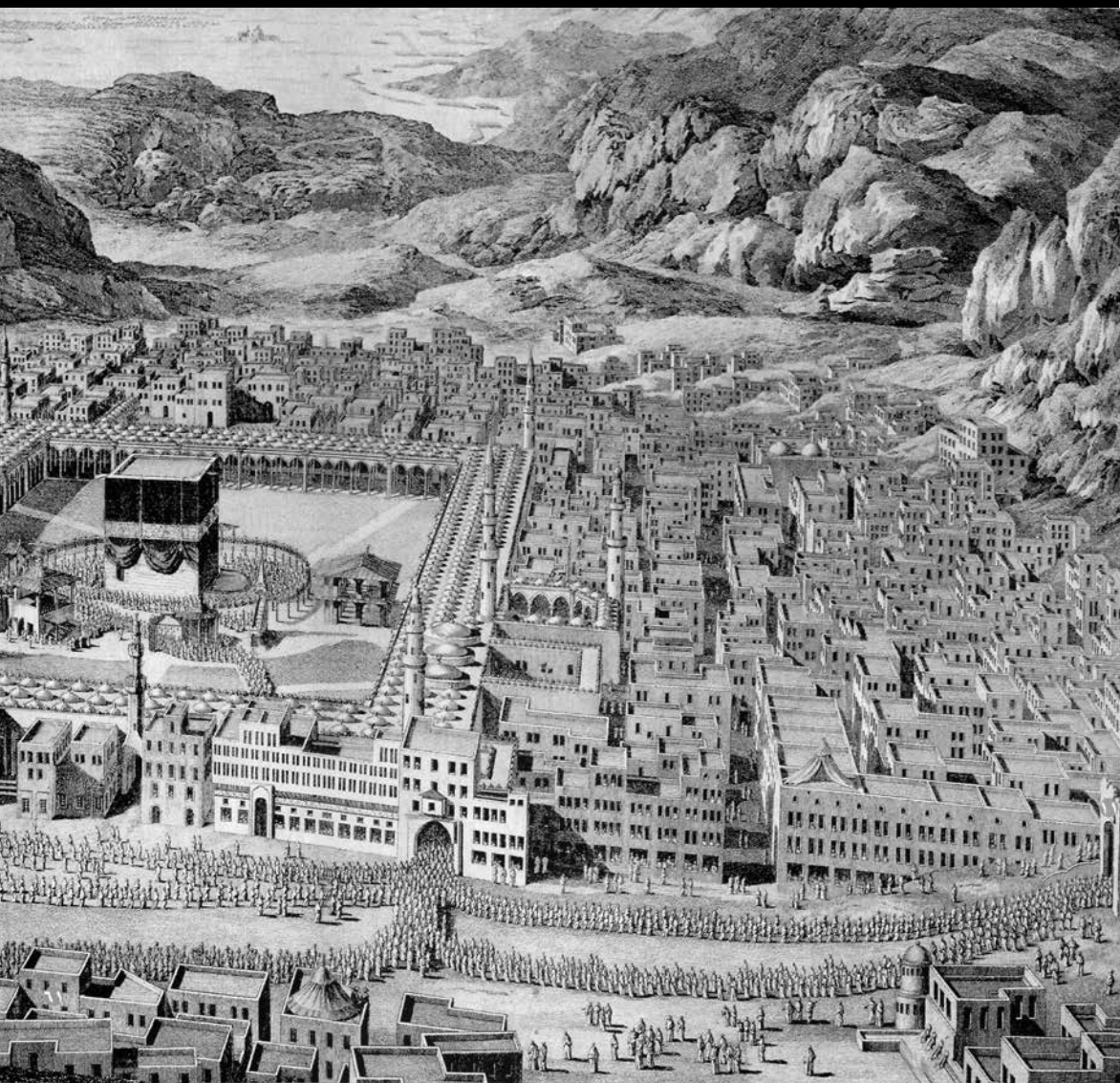
مكة المكرمة
Mecca

Throughout History

The 3D Topographical Map of Saudi Arabia is a product of the King Fahd Bin Abdul Aziz

Bir zamanlar
hac yolculuğu

HAC YOLCUSU

Bugün herkes, sana hayrân oluyor, ey yolcu,
Tuttuğun nurlu yolun, Arşa çıkar tâ bir ucu!

Seni mesteyleyen aşkın, ezeldir, ezeli;
İltifât eyledi zirâ, o güzeller güzeli!

Öpeceksin, Hacerü'l-Esved'i;
Müslümanlar, bu büyük devlete imrenmez mi?

Ne tehasüsle yaşattın, o mukaddes emeli;
Kâ'be'nin âşıkısın, kendini bildin bileli!

Mü'minin, doğduğu günden beri, kalbinde coşan,
Bir yanardağ gibi, içten içe, her an tutuşan,

Ölmeden, Ravza-i Peygamberini, tek görmesidir;
O yeşil cennete, bir vecd ile, yüz sürmesidir!

Mâsivâlar, ebedî gâyeye engel mi olur?
Gerçek âşıklar erer maksada, cânânı bulur!

Ümmetim gel! dedî mâdem, sana bak, Fahr-i Cihân;
Bütün âlemlere rahmet, o bütün Cânlara cân!

Artık uslanmaya, kat'î olarak azmeyele;
Silinir orda günâhın, sayısız olsa bile!

Enbiyâ ülkesidir, geçtiğin ıssız çöller,
Âşinâ yüz gibi, hüccâca tebessüm eyler!

Nûra garkolduğu iklimdir o çöl Mûsâ'nın,
Yüce mâbûduna yükseldiği yer, İsâ'nın!

Rabbin Beyt'ine
hicret yolculuğu,
seyehatların en güzeli.

Nerelerin şâhidi bilsen, o mübârek dağlar;
Rûha mîrâc olan en tatlı sadâlar çağlar!

Mânevî bir koku sardıkça çölün her yerini,
Mest eder gönlümün en gizli derinliklerini!

Başka bir şekle girer, Mekke'nin ufkunda semâ,
Sanki cennetlerin ufkunda eser bâd-ı sabâ!

Saçıyorken, ezeli nûrunu ulvî Kâ'be;
Heyecanlar verir, hem kaskatı, hissiz kalbe!

Sarılıp Kâ'be'ye, feryâd eden âşıklara bak,
Sen de yalvar, hemen onlarla, çoşup ağlayarak!

Ravza; uşşâkına, cânân olup âğûş açıyor,
Hak Teâlâ; yanan âşıklara, rahmet saçıyor!

Arafât'ın, bütün âfakı, meleklerle dolu,
Öptüğün secde edip toprağı, amber kokulu!

Bu ne mahşer! Ne büyük hârikadır Yâ Rabbi!
Bu büyük kitleye rehberlik eden: Rûh-ı Nebî!

Ne mehâbetli duruş! Mahşeri temsil ediyor,
Mâlikelmülk olan Allah'a yol almış gidiyor!

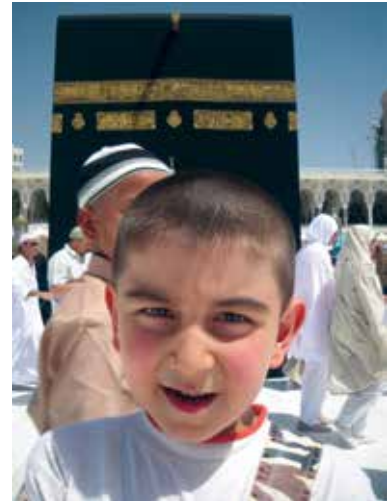
Arafât'dan iniyorken, hacı, bir kuş gibidir;
Ne kadar pâk! Anasından yeni doğmuş gibidir!

Ali Ulvi Kurucu

Bir zamanlar
hac yolculuğu.

Bu mekânı
genç ve dinç iken
ziyaret etmek daha güzel!.

Mekke

B

K

D

G

MEKKE-İ MÜKERREME

Mekke, yeryüzünün ilk yerleşim yeri ve ilk şehri, İslam'ın iki kutsal şehriden biridir. Peygamber Efendimiz Muhammed aleyhisselamın dünyayı şerefliendirdiği, Allah'ın Beyti Kâbe'nin bulunduğu, yeryüzünün ilk evi olan Kâbe'nin inşa edildiği şehirdir. Tarih onunla başladı ve onunla devam ediyordu.

Cebrail aleyhisselamın ilk vahyi getirdiği Nur Dağı'nın bulunduğu kutsal şehir.

Güzel bir
Mescid-i Haram
minyatürü çalışması

Bu yüce şehir Müslümanların özlem duyduğu, ibadet duygusu ile ziyaret ettiği kutsal bir şehirdir. Burası Hz. Âdem, Hz. Havva, Hz. İbrahim, Hz. İsmail ve Hz. Hacer'in yurdu. Burası ayrılığın, özlemin ve buluşmanın şehri, Mekke'dir.

*“Mekke
Celâlin şehri,
Medine
Cemâlin şehri.”*

Mekke'nin İsimleri

Tarih boyunca Mekke bir çok isimle anılmıştır. Bunlar: Mekke, Bekke, Beled, Karye, Ümmü'l-Kura, Belde, Beledü'l-Emin, Salah, Nâse, Hâtıme, Resî, Kusi, Arş, Arîş, Urş, Kâdis, Kadsıye, Haram, Beledü'l-Haram, Mescidü'l-Haram, Mu'teşe, Birre, Retac, Faran, Âkir, Medinetü'r-Rab, Tayyibe, Hicaz, Tehâme, Beldetu'l-Mezruka.³

İsimlerin yanı sıra şu lakâplarda kullanılmıştır. Müşerrefe, Mükerreme, Mehâbe, Vâlide, Câmie, Mübâreke, Mufahhama ve Nâdire.⁴

Kur'an-ı Kerim'de Mekke isimleri şu şekilde geçmektedir:

Mekke: “O sizi onlara karşı muzaffer kıldıktan sonra, **Mekke**'nin içinde onların ellerini sizden, sizin ellerinizi de onlardan çekendir. Allah, yaptıklarınızı görendir.” (Fetih, 24.)⁵

Mekke 'de
bir Osmanlı evi

Bekke: “Şüphesiz, âlemlere bereket ve hidayet kaynağı olarak insanlar için kurulan ilk ev (mâbet), **Bekke**’deki (Kâbe)dir.” (Al-i İmran, 96.)⁶

Ümmü’l-Kurâ: “Bu (Kur’an), **Ümmü’l-Kurâ** (Mekke) ve çevresindekileri uyarman için sana indirdiğimiz ve kendinden öncekileri doğrulayıcı mübarek bir kitaptır. Âhirete inananlar buna da inanırlar ve onlar namazlarını hakkıyla kılmaya devam ederler.” (En’âm, 92.)⁷ “**Ümmü’l-Kurâ** (şehirlerin anası olan Mekke’de) ve onun çevresinde bulunanları uyarman ve asla şüphe olmayan toplanma günüyle onları korkutman için, sana böyle Arapça bir Kur’an vahyettik. (İnsanların) bir bölümü cennette, bir bölümü de çılgın alevli cehennemdedir.” (Şûrâ, 7.)⁸

Karye: “Allah, (ibret için) bir ülkeyi örnek verdi: Bu ülke güvenli, huzurlu idi; ona rızkı her yerden bol bol gelirdi. Sonra onlar Allah’ın nimetlerine karşı nankörlük ettiler. Allah da onlara, yaptıklarından ötürü açlık ve korku sıkıntısını tattırdı.” (Nahl, 112.)⁹

Meâd: “Her halde sana o Kur’an’ı farz kılan seni muhakkak bir **meâda** kadar geri getirecektir, de ki: Rabbim daha iyi bilir! Hidayetle gelen kim? Açık bir dalâl içinde olan kim?” (Kasas, 85.)¹⁰

El-Beledü’l-Emin: ” Ve şu **emîn beldeye** yemin ederim ki” (Tîn, 3.)¹¹

El-Beled: “Andolsun bu **beldeye**” (Beled, 1.)¹²

Mermer üzerine işlenmiş Kâbe

Mekke, Suudi Arabistan'ın en büyük şehri ve yeryüzünün ilk yerleşim yeridir.

Mekke'nin Coğrafyası

Mekke, Arap yarımadasının kuzeyinde, Kızıldeniz'e yaklaşık 70 km mesafededir. Medine'nin güneyindedir. Deniz seviyesinden yüksekliği 330 metredir. Medine'ye 458 km, Cidde'ye 87 km mesafededir.

Mekke'de çöl iklimi hâkimdir. Yazları oldukça sıcak geçer. Yaz aylarında 42 dereceye çıkan hava sıcaklığı, kış aylarında 18 dereceye kadar düşer. İlk yerleşim yeri etrafı dağlarla çevrili bir çukuru andırmakta ve sel yağışındadır.

Mekke'nin hava sıcaklıkları, nem oranı ve yağış durumu:

Aylar	En Yüksek Sıcaklık (C)	En Düşük Sıcaklık (C)	Ortalama Sıcaklık (C)	Nem	Yağış
Ocak	37	11	24	58	4,1
Şubat	38,3	10	24,1	54	0,9
Mart	42	13	27,5	48	2
Nisan	44,7	15,6	30,1	43	1,9
Mayıs	49,4	20,3	34,8	36	0,7
Haziran	49,4	22	35,7	33	0
Temmuz	49,8	23,4	36,6	34	0,2
Ağustos	49,6	23,4	36,5	39	1,6
Eylül	49,4	22	35,7	45	2,3
Ekim	49,8	18	33,9	50	1,9
Kasım	40,8	16,4	28,6	58	3,9
Aralık	37,8	12,4	25,1	49	3,6
Yıllık	49,8	10	29,9	46	1,9

Yağmur suları içerisinde tavaf.

Peygamber Efendimizin döneminde şehrin nüfusu 10.000 civarında idi. Suudi yönetimi ile nüfus hızla artmaya başlamış, 1930'da 60.000'e, 1974'de 367.000'e, 1992'de 966.000'e ulaşmıştır.¹³ Bu gün ise şehrin nüfusu 1.700.000'dir.

Mekke'nin Tarihçesi

Mekke'nin en belirleyici unsuru hiç şüphesiz Kâbe'dir. Şehrin tarihi Kâbe ile başlamış ve Kâbe ile devam etmektedir. Mekke'nin tarihine bu çerçeveden baktığımızda Hz. İbrahim aleyhisselam ve Hz. İsmail aleyhisselam ile karşılaşırız. Kâbe'yi ilk inşa eden Hz. İbrahim aleyhisselamdır. Bazı rivayetlerde Hz. Âdem aleyhisselamın yaptığı da söylenmektedir.¹⁴ Bu görüşe göre yeryüzünün en eski yerleşim yeri Mekke olmaktadır.

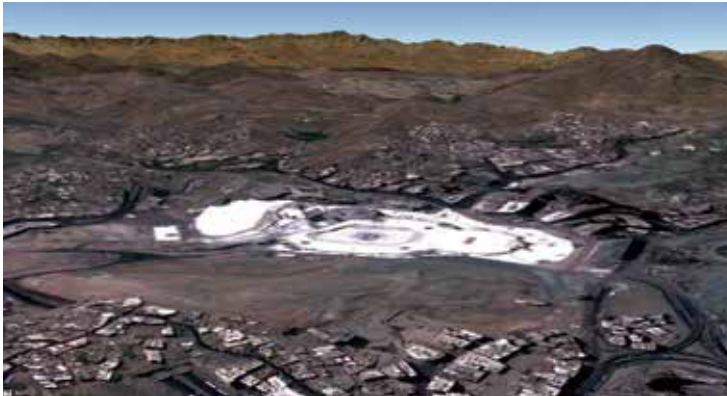
Mekke'nin tarihi, ilk insan Hz. Âdem aleyhisselam ve Kâbe ile başlıyor ve Kâbe ile devam ediyor. Hz. Âdem'den sonra Şit aleyhisselam ve İbrahim aleyhisselam da burada yaşamışlardır. Tarih boyunca birçok kavim Mekke'nin idaresini elinde bulundurmuştur ki bunlardan Amelikalılar, Cürhümiler ve Kureyşliler öne çıkanlardır.

11 Ocak 630'da Mekke'nin fethi ile Müslümanların eline geçen şehir o günden sonra hep Müslümanların idaresinde kalmıştır.

Adım adım Kâbe etrafındaki yerleşim.

Mekke, yerleşim yeri olarak dağların arasında, sel yatağındadır.

1900'lu yıllarda
Mekke Planı.

Peygamber Efendimiz ve Raşit Halifeler döneminden sonra Mekke'nin idaresini şu dönemleri içermektedir:

Emeviler Dönemi	M. 661 – 749 yılları arası,
Abbasiler Dönemi	M. 749 - 1254 yılları arası,
Memlûklular Dönemi	M. 1254 - 1517 yılları arası
Osmanlı Dönemi	M. 1517 – 1805 yılları arası
Suudi İlk Dönemi	M. 1805 – 1844 yılları arası,
İkinci Osmanlı Dönemi	M. 1844 – 1918 yılları arası
Haşimi Dönemi	M. 1918 – 1925 yılları arası,
Suudi Dönemi	M. 1925'den bugüne kadar Suudi tarafından yönetilmektedir.

Zemzem kuyularının açık olduğu dönemlerde Kâbe.

Mekke'nin Fazileti

Mekke'nin fazileti hiç şüphesiz Beytullah'tan gelmektedir. Burası Rabbimizin kutsadığı özel bir mekândır. Mekke'nin faziletini en güzel Allah Resülü anlatmaktadır. Kütübü Sitte'de Mekke'nin faziletini anlatan bir bölüm bulunmaktadır.

Hız. Ebu Zerr radiyallahu anh anlatıyor: “Resûlullah aleyhissalâtu vesselâm: **“Şurası muhakkak ki, (yer-yüzündeki) ilk ev, mübarek olsun ve içinde namaz kılınsın diye Mekke’de inşa edilen Kâbe’dir”** buyurdular.

Ben: “Sonra hangisi?” diye sordum. **“Mescid-i Aksa”** buyurdular. Ben: “İkisi arasında ne kadar fark var?” dedim. **“Kırk yıl!”** buyurdular.”¹⁵

İbnu Abbas radiyallahu anhuma anlatıyor: “Resûlullah aleyhissalâtu vesselâm buyurdular ki:

“Haceru'l-Esved, cennetten indi. İndiği vakit sütten beyazdı. Onu insanların günahları kararttı.”¹⁶

İbnu Amr İbni'l-As radiyallahu anhuma anlatıyor: “Resûlullah aleyhissalâtu vesselâm buyurdular ki:

“Rükn ve makam iki cennet yakutu idiler. Allah onların nurlarını aldı. Eğer onların nurlarını almamış olsaydı, o ikisi mağrible maşrik arasını aydınlattı.”¹⁷

el-Hudri radiyallahu anh anlatıyor: “Resûlullah aleyhissalâtu vesselâm buyurdular ki:

“Bu Beyt’e Ye’cüc ve Me’cüc’den sonra da hacc yapılacak umre icra edilecek.”¹⁸

Hız. Ebu Hüreyre radiyallahu anh anlatıyor: “Resûlullah aleyhissalâtu vesselâm buyurdular ki:

Kâbe'nin örtüsü değiştirilirken.

Yeni yapılan
Mescid-i
Haram
Projeleri

“Vallahi Meryem oğlu (Hz. İsa aleyhisselam), Feccu’r-Ravhâ nam mevkiye, hacc yapmak veya umre yapmak yahut da her ikisini de yapmak için telbiye getirecektir.”¹⁹

Hız. Aişe radiyallahu anhumâ anlatıyor: “Resûlullah aleyhissalâtu vesselâm buyurdular ki:

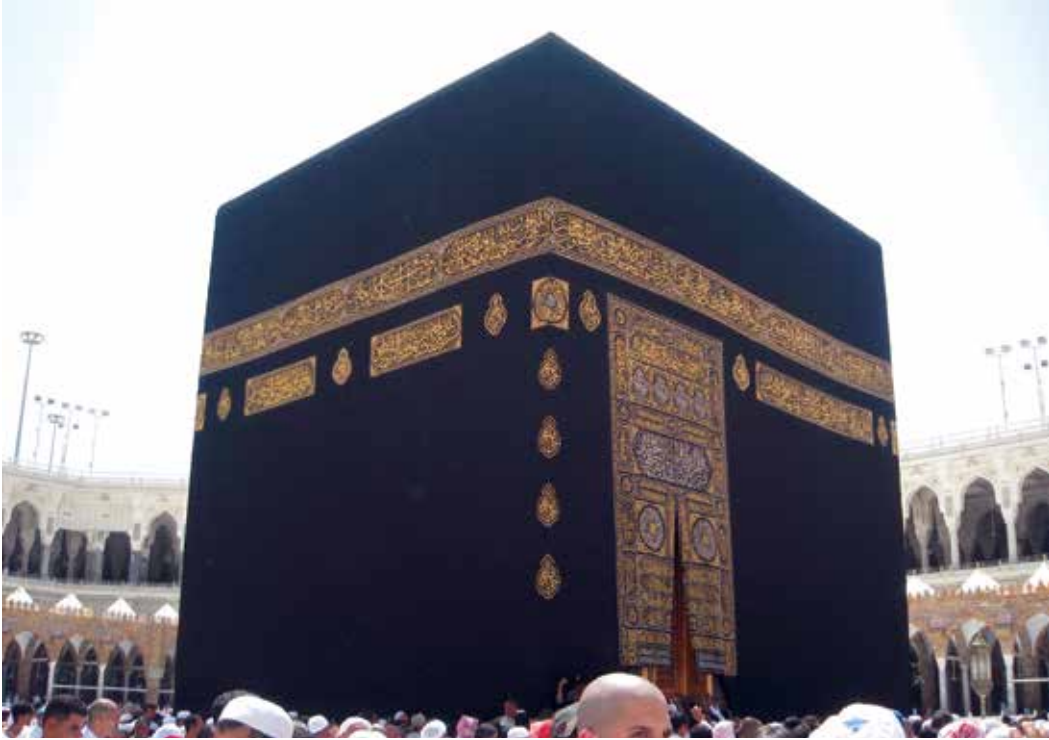
“Kâ’be’ye karşı bir ordu, saldırı tertipleyecek. Yerin bir çölüne geldikleri vakit en öndekileri de en sondakileri de (tamamiyle) yere batırılacak!” Ben söze girip: “Ey Allah’ın Resulü, onların içerisinde çarşı-pazar (ehli) olanlar, onlardan olma(dığı halde zorla katılan)lar da var. Nasıl olur da hepsi birden yere batırılıp (cezalandırılır)? dedim. Aleyhissalatu vesselam:

“Öndekileri de, arkadakileri de batırılır. Ancak, her biri niyetlerine göre diriltilir” buyurdular.”²⁰

Şakik’in bir rivayetine göre Şeybe İbnu Osman şöyle anlatmıştır:

Tarihte Mekke sokakları.

“Hz. Ömer radiyallahu anh Kâbe’ye girdi. Orada bulunan emvali görünce:

“Kâbe’nin malını taksim etmedikçe çıkmayacağım” dedi. Ben de: **“Sen bunu yapamazsın”** dedim. O: **“Hayır, yaparım!”** dedi. Ben tekrar: **“Sen onu yapamazsın!”** dedim. O: **“Niye?”** diye sordu. Ben de: **“Çünkü onun yerini Resûlullah aleyhissalâtu vesselâm da, Hz. Ebu Bekir de gördü. Onlar mala senden daha fazla muhtaç idiler. Buna rağmen o malı çıkarmadılar”** dedim. Bunun üzerine kalkıp **çıkıp gitti.”**²¹

Ebu Sa’id radiyallahu anh anlatıyor: “Resûlullah aleyhissalâtu vesselâm buyurdular ki:

Zemzem sebili.

“(Ziyaret için) sadece üç mescide seyahat edilebilir: Mescid-i Harâm, Mescid-i Resûlullah, Mescid-i Aksâ.”²²

Hız. Ebu Hureyre radiyallahu anh anlatıyor: “Resûlullah aleyhissalâtu vesselâm buyurdular ki:

“Şu mescidimdeki namaz efdaldır.” -Bir başka rivayette- **“Bu mescidimdeki bir namaz, Mescid-i Harâm hariç bütün mescidlerde kılınan bin namazdan daha hayırlıdır.”**²³

Ebu Şüreyh el-Adevi radiyallahu anh anlatıyor: “Mekke’ye asker sevkeden Amr İbnu Sa’id’e dedim ki:

“Ey emir, bana müsaade et. Fethin ferdası gününde Resûlullah aleyhissalâtu vesselâmın söylemiş bulunduğu bir hadisini hatırlatayım: Allah’a hamd ve senadan sonra şöyle buyurmuştu: **“Mekke’yi insanlar değil, Allah haram kılmıştır. Allah’a ve ahirete inanan hiçbir mü’mine orada kan dökmek helal olmaz. Ağaç sökmek de helal olmaz. Eğer biri çıkıp da Resûlullah aleyhissalâtu vesselâmın oradaki savaşını göstererek kan dökmeye ruhsat vermeye kalkarsa kendisine şunu söyleyin: “Allah, Resûlüne izin vermişti, ama size izin vermiyor!”** Mekke’de bana bir gündüzün bir müddetinde (gün doğumundan ikindiye kadar) izin verildi. Sonra bugün tekrar eski hürmeti (haramlığı) ona geri döndü. **Bu hususu, sizden burada hazır olanlar, hazır olmayanlara ulaştırın.”**

Ebu Şüreyh’e: “Amr sana ne dedi?” diye soruldu.

“Ey Ebu Şüreyh bunu ben, senden daha iyi biliyorum. “Harem”, âsi olana, kan döküp kaçana, cinayet işleyip kaçana sığınma tanımaz!” diye cevap verdi” dedi.”²⁴

İbnu Abbas radiyallahu anhum anlatıyor: “Resûlul-

Mescid-i Harâm’dan
bir görünüm

Eyyübel Ensari'nin kabri,
Eyüp, İstanbul (2010)

lah aleyhissalâtu vesselâm Fetih günü buyurdular ki:

“Fetihten sonra artık hicret yoktur. Ancak cihad ve niyet vardır. Öyleyse askere çağrıldığınız zaman hemen asker olun!”

Resûlullah aleyhissalâtu vesselâm sözlerine şöyle devam etti: **“Allah, bu beldeyi semâvat ve arzı yarattığı zaman haram kıldı. Burası, Kıyamete kadar Allah’ın haramıyla haramdır (onu insanlar haram kılmamıştır). Benden önce kimseye orada kıtal helal olmadı. Bana da günün bir müddetinde helal kılındı. Burası Kıyamete kadar Allah’ın haramıyla haramdır. (Allah’a ve ahirete inanan hiç kimseye, orada kan dökmesi helal değildir. Ayrıca onun dikenini koparılmaz, av(hayvan)ı ürkütülmez, buluntusu da alınmaz (yerinde bırakılır). Ancak ilan edip sahibini arayacak olanlar alabilir. Mekke’nin otu da biçilmez!”**

Abbas radiyallahu anh atılarak: “Ey Allah’ın Resûlü! İzhir otu hariç olsun” dedi. Aleyhissalatu vesselam: **“İzhir hariç!”** buyurdu.”²⁵

Hz. Câbir radiyallahu anh anlatıyor: “Resûlullah

Eyüp Camii,
Eyüp, İstanbul (2010)

aleyhissalâtu vesselâm buyurdular ki: **“Mekke’de silah taşımak hiç kimseye helal değildir.”** ²⁶

İbnu Abbas radiyallahu anhuma anlatıyor: “Resûlullah aleyhissalâtu vesselâm Mekke’ye hitaben şöyle buyurdular:

“Sen ne hoş beldesin. Seni ne kadar seviyorum! Eğer kavmim beni buradan çıkmaya mecbur etmeseydi, senden başka bir yerde ikâmet etmezdim.” ²⁷

Ya’la İbnu Ümeyye radiyallahu anh anlatıyor: “Resûlullah aleyhissalâtu vesselâm buyurdular ki: **“Harem’de mal ihtikârı orada işlenen bir zulümdür.”**”²⁸

Hız. Aişe radiyallahu anha anlatıyor: “Resûlullah aleyhissalâtu vesselâm bana şöyle buyurdular:

“Biliyor musun, senin kavmin Kâbe’yi yeniden inşa ederken Hz. İbrahim’in atmış bulunduğu temellere (tam riayet etmeyip) inşaatı kısa tuttu.”

Ben: **“Ey Allah’ın Resûlü dedim, inşaatı Hz. İbrahim’in temellerine oturtmayacak mısınız?”** dedim.

“Kavmin küfre yakın olmasa mutlaka yapardım!” buyurdu.

İbnu Ömer radiyallahu anhuma dedi ki: “Hz. Aişe’nin radiyallahu anha bunu Resûlullah’dan aleyhissalâtu vesselâm işitmesine göre, ben Resûlullah’ın aleyhissalâtu vesselâm, Hıcr’ı takip eden iki rüknün istilâmını terketmesini, Kâ’be’nin inşaatının Hz. İbrahim aleyhissalâm’ın temelleri üzerine tamamlanmamış olmasıyla izah ederim.”²⁹

Amr İbnu Dinar anlatıyor: “Câbir İbnu Abdillâh’ı radiyallahu anh işittim. Demişti ki: “Kâ’be inşa edilirken Resûlullah aleyhissalâtu vesselâm ve (amcası) Ab-

Mekke sokakları.

bas taş taşmakta idiler. Bir ara Abbas radiyallahu anh, aleyhissalatu vesselam'a: "İzarını omuzuna koy da taşın incitmesine mani olsun" dedi. O da öyle yapmıştı. Bu hadise peygamberlik gelmezden önce idi. Birden yere yığıldı. Gözleri semaya dikilmiş kalmıştı.

"İzarım! İzarım! dedi ve derhal onu üzerine bağladı."

Bir rivayette şu ziyade var: "...Bayılıp düştü. Bundan sonra hiç üryan görülmedi."³⁰

Amr İbnu Dinar ve Ubeydullah İbnu Ebi Yezid dediler ki: "Resûlullah zamanında Kâ'be'nin (etrafında ihata) duvarı yoktu. İnsanlar Beytullah'ın etrafında namaz kılıyorlardı. Bu hal, Hz. Ömer zamanına kadar devam etti. Ömer radiyallahu anh etrafına duvar yaptı. Bu duvarın boyu alçaktı. İbnu'z-Zübeyr yükseltti."³¹

Hz. Ebu Hureyre radiyallahu anh anlatıyor: "Resûlullah aleyhissalâtu vesselâm buyurdular ki:

"Kâbe'yi, Habeşlilerden bacakları ince bir adam tahrip edecektir."³²

Buhari'nin İbnu Abbas'tan kaydettiği diğer bir rivayete göre, Resûlullah aleyhissalâtu vesselâm şöyle buyurmuştur: **"Kâbe'yi yıkacak olan o ayrık iri ayaklı, güdük kafalı (koyu siyah) Habeşli'yi Kâ'be'nin taşlarını birer birer söker halde görür gibiyim!"³³**

İbnu Amr İbni'l-As radiyallahu anhuma anlatıyor: "Resûlullah aleyhissalâtu vesselâm buyurdular ki: **"Habeşliler sizi terk ettikçe onları terkedin. Zira, Kâ'be'nin hazinesini sadece zü's-süvaykateyn (ince bacaklı olan kimse) çıkaracaktır."**

Peygamberimizin Gelişini Haber Veren Hutbe ³⁵

Mekke sokakları adeta panayır yeri! İnsanlar adeta alışveriş panayırında! Bu panayırlar Mekke'nin tarihinde hep olmuş.

Peygamber Efendimizin gençlik yılları, Mekke'de panayırlar kurulmuş. Mekke'nin bilge insanı, hatibi ve şairi Kus ibni Saide yüksekçe bir yere çıkmış tarihi bir hutbe irat ediyor. Öylesine anlamlı ki bu hutbe! Peygamber Efendimize henüz peygamberlik gelmemişti. Ama O'da bu hutbeyi dinleyenler arasında idi. Kus ibni Saide hutbesinde, yakında içlerinden bir peygamber geleceğinden bahsediyordu.

Peygamber Efendimizin doğduğu evin yerine yapılan kütüphanenin eski hali.

Kâbe, Hicr-i İsmail,
Makam-ı İbrahim ve
Mihrab.

Mescid-i Haram Mihrabı.

Hutbesi:

Ey insanlar, geliniz, dinleyiniz, belleyiniz, ibret alınız. Yaşayan ölür, ölen fena bulur. Yağmur yağar, otlar biter, çocuklar doğar, analarının babalarının yerini alır. Vukuatın ardı kesilmez. Hemen birbirini takip eder.

Dikkat edin, kulak tutun! Gökte haber var, yerde ibret alacak şeyler var.

Yıldızlar yürür, denizler durur, gelen kalmaz, giden gelmez. Yemin ederim, Allah'ın indinde bir din vardır ki, şimdi bulunduğunuz dinden daha sevgilidir. Ve Allah'ın bir peygamberi vardır ki gelmesi pek yakın oldu. Ve O'nun gölgesi başınızın üstüne geldi.

Ne mutlu o kimseye ki O'na iman edip de, O dahi ona hidayet eyleye. Vay o bedbahta ki O'na isyan ve muhalefet eyleye. Yazıklar olsun ömürlerini gaffet içinde geçiren ümmetlere.

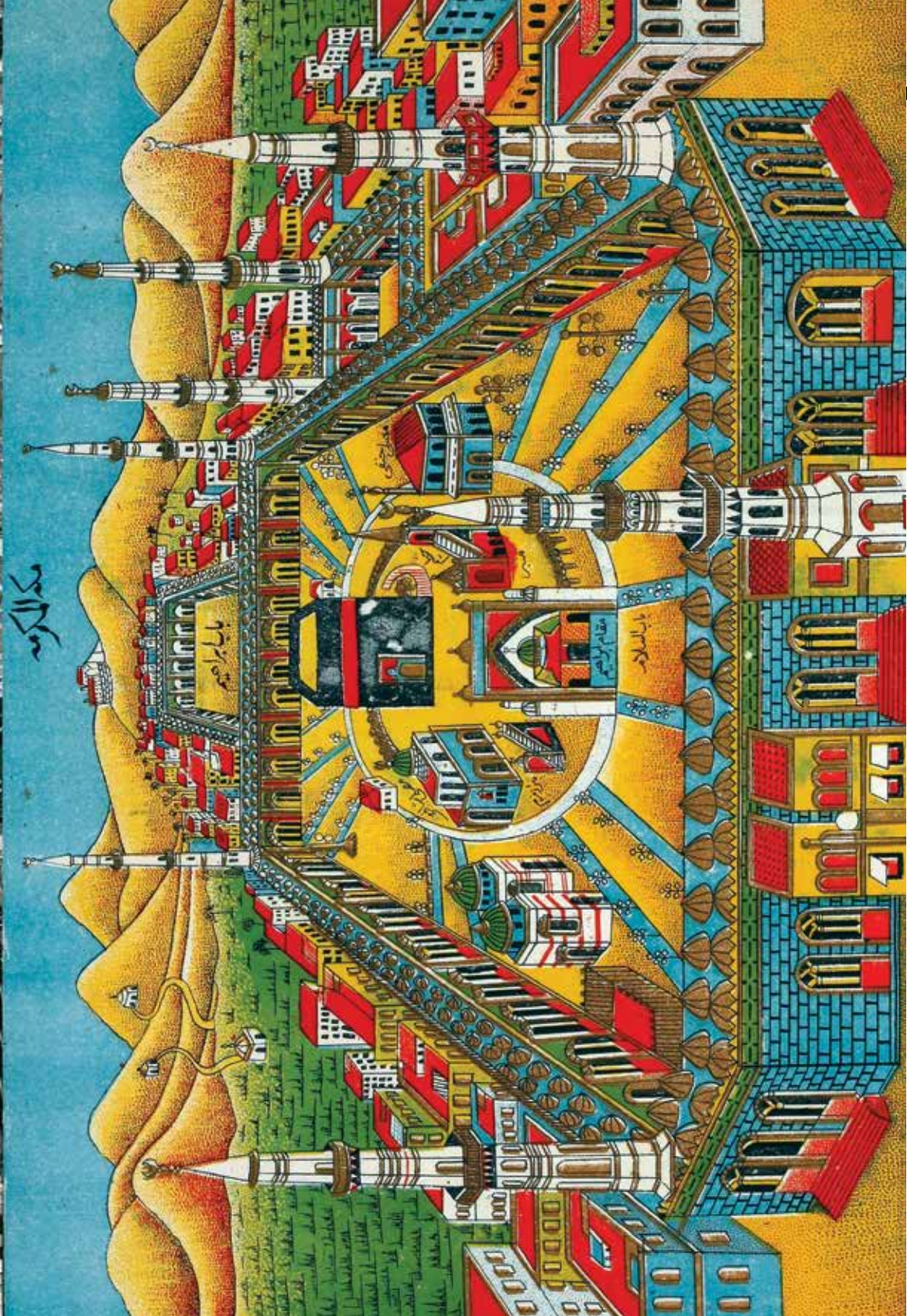
Ey cemaati iyad! Hani âbâü ecdat? Hani müzeyyen kâşaneler ve taştan haneler yapan Ad ve Semud? Hani dünya varlığına mağrur olup da kavmine hitaben ben sizin en büyük rabbinizim diyen Firavun ile Nemrut?

Bu yer onları değirmeninde öğüttü, toz etti. Kemikleri bile çürüyüp dağıldı. Evleri de yıkılıp ıssız kaldı. Yerlerini şimdi köpekler şenlendiriyor. Sakın onlar gibi gaffet etmeyin. Her şey fânidir. Ancak Cenabıhak bakidir.

Birdir, şeriki ve naziri yoktur. Tapılacak ancak odur. Doğmamış ve doğurmamıştır.

Bizden önce gelip geçenlerde bize ibret olacak şey çoktur. Küçük büyük hep göçüp gidiyor, giden geri gelmiyor. Katı bilirim ki herkese olan bana da olacaktır.

مكة المكرمة

Osmanlı döneminden kalan Harem sınırlarını gösteren âlem. (2009)

Harem

Harem; Allah cellecelaluhu tarafından Kur'an-ı Kerim'de haram kılınan ve Allah Resulü tarafından sınırları çizilen, yeryüzündeki ilk mabedi (Kâbe) içine alan, Mekke'de bulunan yaklaşık 550 km²'lik alandır.

Rabbimiz, Mekke'nin güvenli ve dokunulmaz yer olduğunu şöyle bildirmektedir:

“.. Biz onları, kendi katımızdan bir rızık olarak her şeyin ürünlerinin toplanıp getirildiği, güvenli, dokunulmaz bir yere (Mekke-i Mükerrerme'ye) yerleştirmedik mi? Fakat onların çoğu bilmezler.” (Kasas, 57.)³⁶

“Çevrelerinde insanlar kapılıp götürülürken, bizim (Mekke'yi) güven içinde kudsî bir yer yaptığımızı görmediler mi? Hâlâ batıla inanıp Allah'ın nimetine nankörlük mü ediyorlar?” (Ankebut, 67.)³⁷

İlk kurulan mabet de Mekke'dedir, Rabbimiz şöyle buyuruyor:

“Şüphesiz, âlemlere bereket ve hidayet kaynağı olarak insanlar için kurulan ilk ev (mabet), Mekke'deki (Kâbe)dir.” (âl-i İmrân, 96.)³⁸

Rabbimiz Kâbe'nin bulunduğu bu mescitten

Hudeybiye mikat sınırındaki Osmanlı kuyusu. (2005)

Kur'an-ı Kerim'de Mescid-i Harâm diye bahsetmiştir:

“Bir gece, kendisine âyetlerimizden bir kısmını gösterelim diye (Muhammed) kulunu Mescid-i Harâm'dan, çevresini mübarek kıldığımız Mescid-i Aksâ'ya götüren Allah noksan sıfatlardan münezzehtir; O, gerçekten işitendir, görendir.”(İsra, 1.)³⁹

Rabbimiz Kâbe'den de Beyt-i Harem olarak bahsetmiştir:

“Ey iman edenler! Allah'ın (koyduğu, dinî) işarelerine, haram aya, (Allah'a hediye edilmiş) kurbanı, (ondaki) gerdanlıklara, Rablerinin lütuf ve rızasını arayarak Beyt-i Haram'a yönelmiş kimselere (tecavüz ve) saygısızlık etmeyin. İhramdan çıkınca avlanabilirsiniz. Mescid-i Harâm'a girmenizi önledikleri için bir topluma karşı beslediğiniz kin sizi tecavüze sevk etmesin! İyilik ve (Allah'ın yasaklarından) sakınma üzerinde yardımlaşın, günah ve düşmanlık üzerine yardımlaşmayın. Allah'tan korkun; çünkü Allah'ın cezası çetindir.” (Maide, 2.)⁴⁰

Allah Resulü Mekke'nin fethinde yaptığı bir ko-

Hudeybiye yönündeki Harem sınırlarını gösteren Osmanlı dönemi ve Suud dönemi alemler. (2010)

nuşmada Allahütealâ'nın bu beldeyi yerleri ve göğü yarattığı gün haram kıldığı ve kıyamete kadar da haram kalacağını bildirmiştir.

Harem'in sınırları, ilk olarak Hz. İbrahim aleyhisselam tarafından, sonra Peygamberimiz tarafından tekrar çizilmiştir. Harem sınırları "**alem**" adı verilen taş ve yapılarla belirtilmiştir. Tarih boyunca bu yapılar yenilenmiş, bugün Osmanlı dönemi yapının yanı sıra modern tarzda yapılan alem'ler de mevcuttur.

Haram sınırlarını gösteren harita.

Mescidi-i Haram

1970

Mikat

Mekke ve çevresinde; bitkilerin kesilmemesi, yeşiline dokunulmaması ve av hayvanlarına zarar verilmemesi, canlılarına ilişilmemesi üzere sınırları Hz. Cebrail tarafından gösterilmesi ile Hz. İbrahim tarafından belirlenmiş, daha sonra Peygamber Efendimiz tarafından yenilenmiş olan emniyet ve güvenin hâkim olduğu bölgedir.

Mekke ahalisi hac için Harem sınırları içinde; umre için bu sınırların dışına yani Hill bölgesine en yakın olan Ten'im veya Arafat'a çıkarak ihrama girerler.

Hill Bölgesi

Harem bölgesi ile Mikat mahalleri arasındaki bölgedir. Bu bölgede yaşayanlar Harem bölgesi sınırları dışından, buldukları yerden ihrama girerler.

Âfâk Bölgesi

Harem ile Hill bölgelerinin dışındaki yerlere Âfâk denilir. Âfâk bölgesinden Mekke veya Harem bölgesine geleceklerin ihramsız geçmemeleri gereken beş nokta Peygamber Efendimiz aleyhissalatu vesselâm tarafından tespit edilmiştir. Âfâk Bölgesinde ikamet edenlere "afâki" tabir edilir.

Mekke-i Mükerrerme'ye veya Harem bölgesine gelenlerin ihramsız geçemeyecekleri beş nokta şunlardır:

1-Zülhuleyfe: Mekke veya Harem'e Medine yönünden gelenlerin mikatıdır. Medine'ye yaklaşık 10

Hz. Cebrail a.s tarafından gösterilen mikat sınırları haritası.

km., Mekke'ye ise 450 km. mesafededir. Mekke'ye en uzak mikat burasıdır. Peygamber Efendimiz Veda Haccı yapmaya niyet ettiklerinde bu mikatta ihrama girmişlerdir.

2-Cuhfe (Rabiğ): Mısır ve Suriye istikametinden gelen ziyaretçilerin mikatıdır. Mekke'ye yaklaşık 187 km. mesafededir.

3-Zâtürk: Irak yönünden gelenlerin mikatı olup 94 km. uzaklıktadır.

4-Yelemem: Yemen ve Hindistan tarafından gelenlerin mikatı olup, Mekke'ye 54 km. mesafesi ile en yakın mikat olma unvanını taşımaktadır.

5-Karnülmenazil: Necid ve Kuveyt istikametinden gelenlerin mikatıdır. Mekke'ye uzaklığı 96 km. dir. Hava yoluyla Cidde'ye gelenlerin ise, geldikleri yöndeki mikat hizasını geçmeden uçakta ihrama girmeleri gerekir. Ancak uçakta ihrama girmeleri zor olacağından, hava limanında ihrama girmeleri daha doğru bir uygulamadır.

Harem ve Hill bölgesi dışında ikamet eden Âfâkiler bu sayılan beş nokta veya hizasında ihrama girmek suretiyle ancak Harem bölgesine girebilirler. Harem bölgesine ihram ile girmek, bu bölgeye saygılı olunması maksadıyla vacip kılınmıştır. İster hac ve umre yapmak niyetiyle, isterse ticaret, ziyaret veya tedavi maksadıyla gelme olsun, bunlar arasında bir fark gözetilmeden ihram ile bu sınırlardan girilecek, umre veya hac menasiki tamamlandıktan sonra ihramdan çıkılacaktır.

İlk vahyin indiği
Nur Dağı.

Mescid-i Harâm
minyatürü.

Mescid-i Harâm

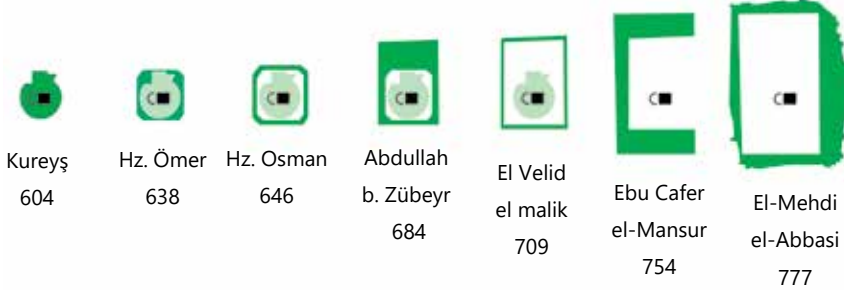
Mescid-i Harâm yeryüzünün ilk mescidi ve en faziletlisidir. “Şüphesiz, âlemlere bereket ve hidayet kaynağı olarak insanlar için kurulan ilk ev (mâbet), Mekke’deki (Kâbe)dir.” (Al-imran, 96.)

Mekke’de bulunan Mescid-i Harâm’ın içerisinde Kâbe, Hacerülesved, Makam-ı İbrahim, Zemzem, Safa ve Merve bulunmaktadır.

Peygamber Efendimiz İslam’ı tebliğde Mescid-i Harâm’ı kullanmıştır. Müşriklerin baskılarına rağmen Hacerülesved ile Ruknüyemani arasında namaz kılmıştır. Hz. Ömer radiyallahu anh Müslüman olduktan sonra Müslümanlar Mescid-i Harâm’de açıktan namaz kılmışlardır.

Peygamber Efendimiz Mescid-i Harâm’de bir değişiklik yapmamıştır. Hz. Ebu Bekir Efendimiz de yapmamış, Hz. Ömer Efendimiz ise çevresindeki evleri

Mescid-i Haram’ın
tarihi gelişimi.

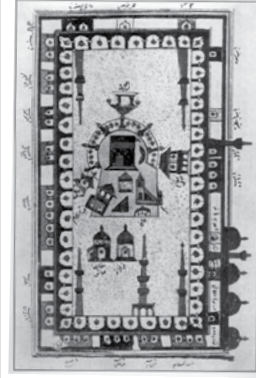
istimlâk ederek genişletmiştir. Bu genişletme ile 3.613 m² olan Mescid-i Harâm'ı göğüs hizasında bir duvar ile çevrilmiştir.

Hız. Osman radiyallahu anı döneminde de genişletme yapılmış (4.482 m²) ve ilk kez revaklar bu dönemde yapılmıştır.

Abdullah b. Zübeyr radiyallahu anı döneminde başlatılan, Emevi halifesi Velid döneminde tamamlanan ilavelerle 10.270 m²'ye ulaşmıştır.

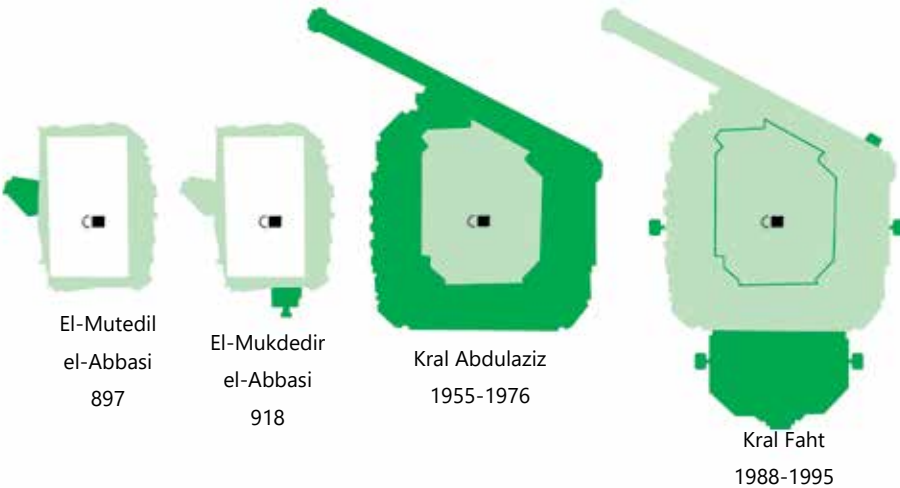
Bugünkü haline gelene kadar birçok kez genişleme çalışmaları yapılmış ve bugünkü halini almıştır. Bu genişletme çalışmalarının devam edeceği, hatta etmesi gerektiği de bir gerçektir.

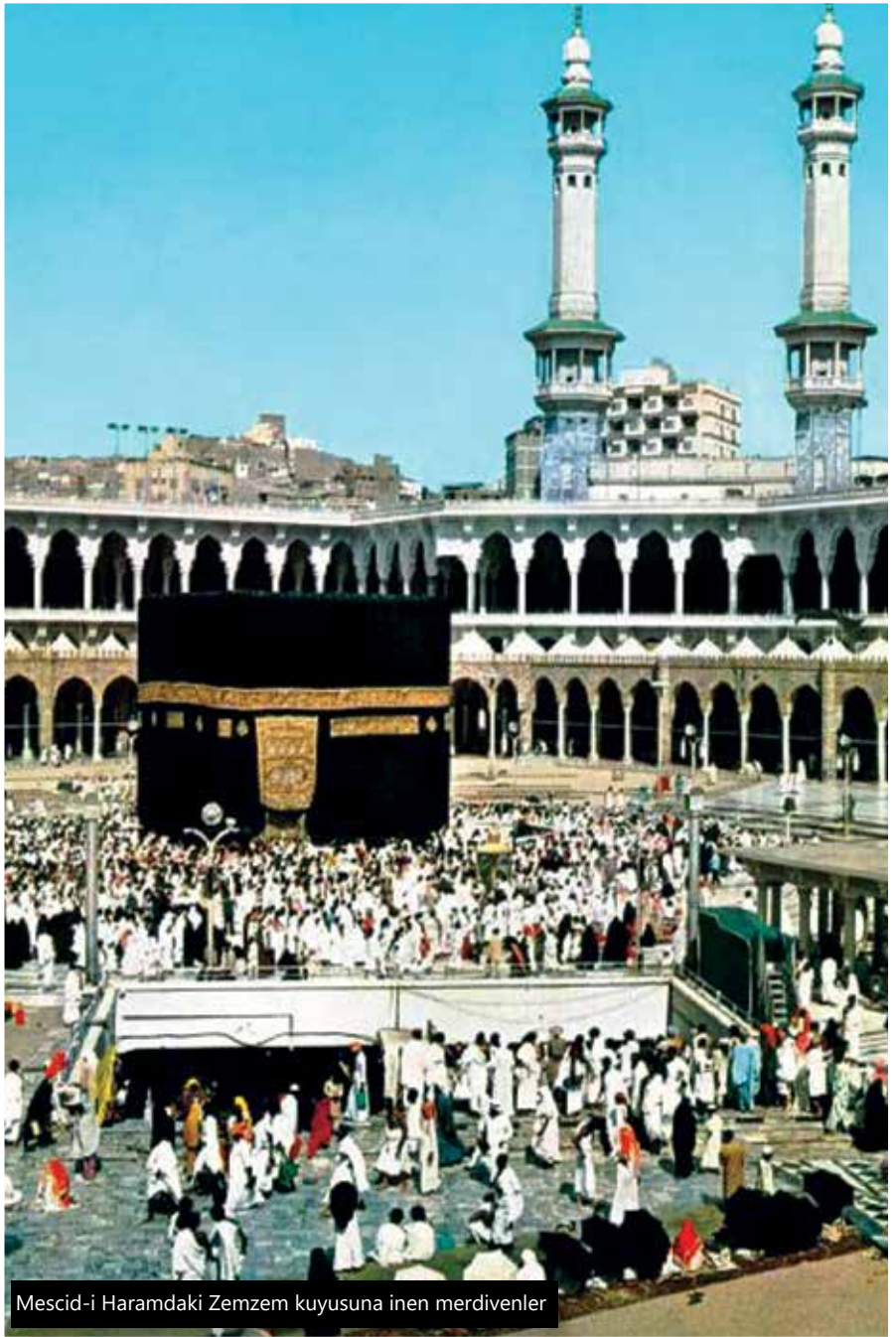
Mescid-i Harâm'de kılınan namaz ile diğer mescitler arasında kılınan namaz arasında yüz bin kat fark vardır.

Mescid-i Harâm minyatürü.

Mescid-i Harâm'ın tarihi gelişimi.

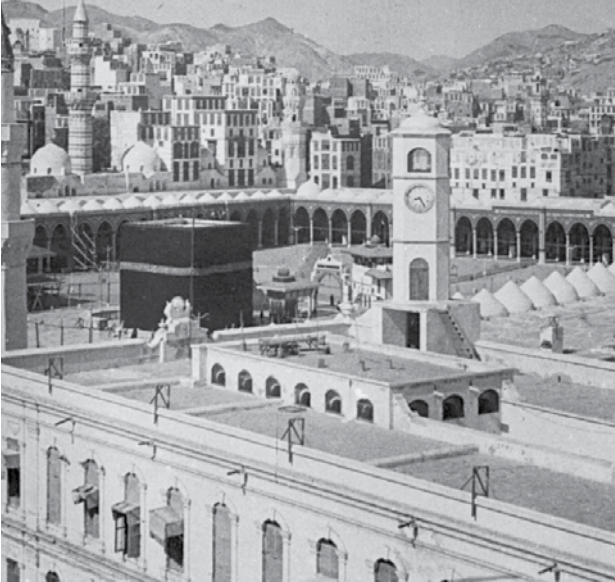
Mescid-i Haramdaki Zemzem kuyusuna inen merdivenler

Mescid-i Harâm Saati

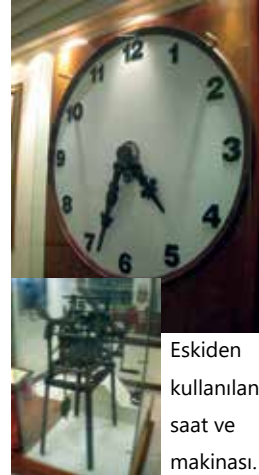
Mescid-i Harâm'da zaman durur adeta. Burada saate pek ihtiyaç duymazsınız. Çünkü burada tüm zamanınızı ibadete ayırmışınızdır. Gönlünüz her an minarelerden yükselecek Kâbe imamlarının güzel sesini huşu içinde beklemektedir. İbadet için saate ihtiyacınız yoktur ama yine de Mescid-i Harâm'ın girişinde büyükçe bir saat görürsünüz. Burada saat eskiden beri var ola gelmiştir.

Mescid-i Harâm saat kulesi. (2010)

Mescid-i Harâm saat kulesi. (1910)

Eskiden kullanılan saat ve makinası.

Yeryüzünün ilk yapısı
Kâbe.

Kâbe

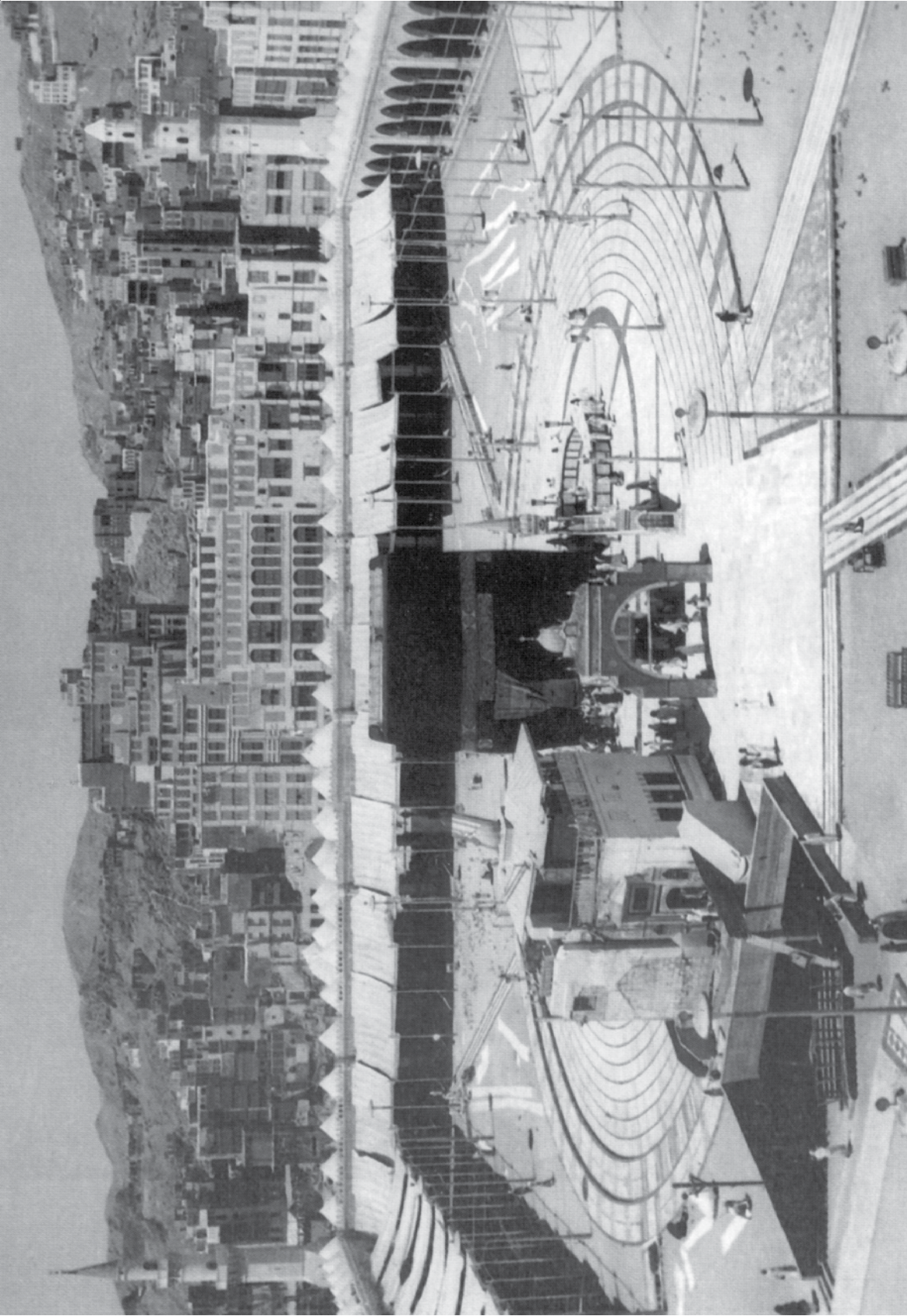

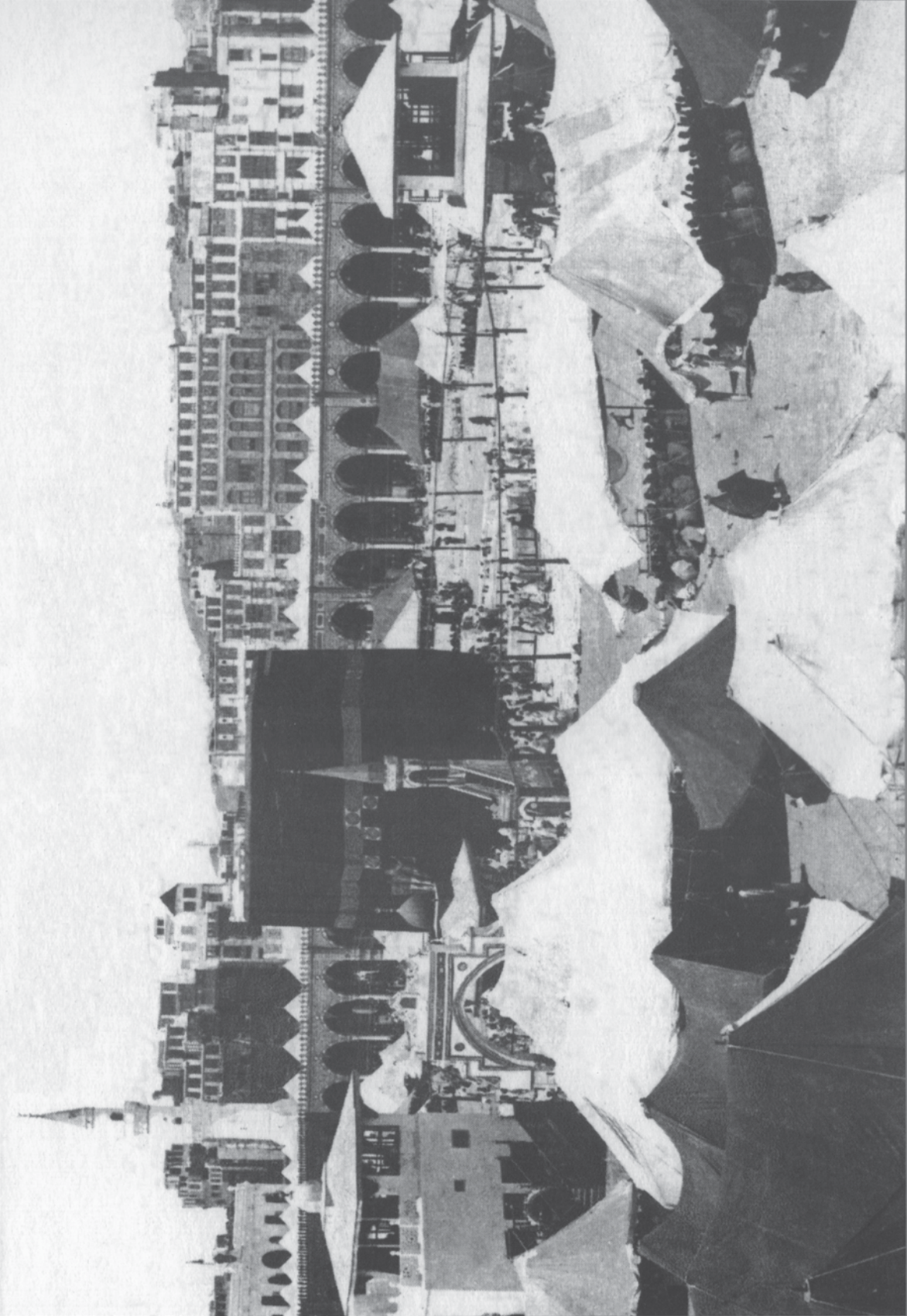
Arapçada küp anlamına gelen Kâbe, Harem-i Şerif'in ortasında yeryüzünün ilk yapısı ve Müslümanların kıblesidir.

“Şüphesiz, âlemlere bereket ve hidayet kaynağı olarak insanlar için kurulan ilk ev (mâbet), Mekke'deki (Kâbe)dir.” (Al-İmran, 96.)⁴¹

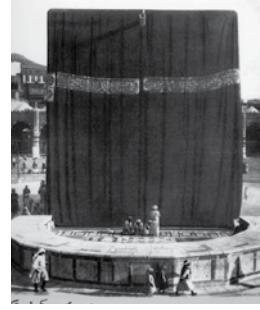
“Allah Kâbe'yi, o hürmete layık mâbedi, insanların din ve dünya hayatları için bir nizam vesilesi kılmıştır; o hürmetli ay'ı da, Kâbeye gönderilen gerdanlıksız veya gerdanlıklı kurbanlıkları da...” (Maide, 97.)⁴²

“Bir zamanlar İbrahim, İsmail ile beraber Beytullah'ın temellerini yükseltiyor (şöyle diyorlardı): Ey Rabbimiz! Bizden bunu kabul buyur; şüphesiz sen işitensin, bilensin” (Bakara, 127.)⁴³

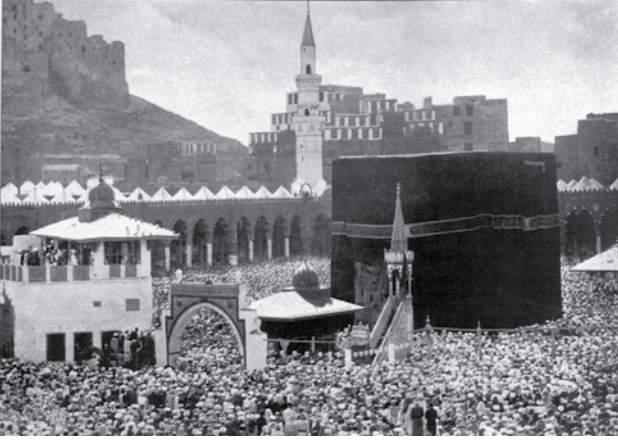

Kâbe'nin yapılışı hakkındaki rivayetlere göre, Hz. Adem ile Havva cennetten çıkarıldıkları vakit yeryüzünde Arafat'ta buluşurlar, beraberce batıya doğru yürürler. Kâbe'nin bulunduğu yere gelirler. Bu esnada Hz. Adem, bu buluşmaya şükür olmak üzere Rabbine ibadet etmek ister ve cennette iken, etrafında tavaf ederek ibadet ettiği nurdan sütunun tekrar kendisine verilmesini diler. İşte o nurdan sütun orada tecelli eder ve Hz. Adem, onun etrafında tavaf ederek Allah'a ibadet eder. Bu nurdan sütun Hz. Şit zamanında kaybolur, yerinde siyah bir taş kalır. Bunun üzerine Hz. Şit, onun yerine taştan onun gibi dört köşe bina yapar ve o siyah taş

Bir zamanlar Kâbe ne kadar sakinmiş.

binanın bir köşesine yerleştirir. İşte bugün Haceriesved diye bilinen siyah taş odur. Sonra Nuh tufanında bu bina kumlar altında uzunca bir süre gizli kalır. Hz. İbrahim Allah'ın emriyle Kâbe'nin bulunduğu yere gider, oğlu İsmail'i annesiyle birlikte orada iskan eder. Sonra İsmail ile beraber Kâbe'nin bulunduğu yeri kazar. Hz. Şit tarafından yapılan binanın temellerini bulur ve o temellerin üzerine bugün mevcut olan Kâbe'yi inşa eder.

Ayette ”**Beytullah’ın temellerini yükseltiyor**” cümlesi bunu ifade eder. ⁴⁴

İnsanlar Kâbe’nin etrafında tavaf ettikleri gibi melekler de semada Beytima’mur’un etrafında dönerler. Peygamberimize miraçta gösterilen Beytima’mur yedinci semada, bir gelenin bir daha gelmediği her gün 70.000 meleğin ziyaret edip tavaf ettiği bir mabettir. ⁴⁵

Kâbe Allah’ın evidir: "Evimi temiz tut!"

Kâbe’yi sıradan basit bir yapı olarak değil; Allah’ın Beyt’i (Beytullah), Allahın evi görmek gerekir.

“Bir zamanlar İbrahim’e Beytullah’ın yerini hazırlamış ve (ona şöyle demiştik): Bana hiçbir şeyi eş tutma; tavaf edenler, ayakta ibadet edenler, rükû ve secdeye varanlar için **evimi temiz tut.**” (Hacc, 26.)

Kâbe’nin
bakım ve onarımı
yapılırken.

Kâbe'nin İsimleri

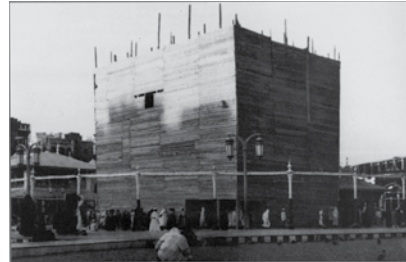
Kâbe'nin birçok ismi bulunmaktadır. Bunlardan yedi tanesi bizzat Kur'an-ı Kerim'de geçmektedir.

1. Kâbe

“Ey iman edenler! İhramlı iken avı öldürmeyin. İçinizden kim onu kasten öldürürse öldürdüğü hayvanın dengi (ona) cezadır. (Buna) **Kâbe**'ye varacak bir kurban olmak üzere içinizden adalet sahibi iki kişi hükmeder (öldürülen avın dengini takdir eder). Yahut (avlanmanın cezası), fakirleri doyurmaktan ibaret bir keffârettir, yahut onun dengi oruç tutmaktır. Ta ki (yasak av yapan) işinin cezasını tatmış olsun. Allah geçmişti affetmiştir. Kim bu suçu tekrar işlerse Allah da ondan karşılığını alır. Allah daima galiptir, oç alandır.” (Maide, 95)⁴⁶

“Allah, **Kâbe**'yi, o saygıya lâyık evi, haram ayı, hac kurbanını ve (kurbanın boynuna asılan) gerdanlıkları (maddi ve manevi yönlerden) insanların belini doğrultmaya sebep kıldı. Bu da Allah'ın, göklerde ve yerde ne

Bir zamanlar Kâbe'nin bakım ve onarımı yapılırken.

Mescid-i Harâm ve
mezheplerin makamları.

varsa hepsini bildiğini ve Allah'ın her şeyi bilici olduğunu (sizin de anlayıp) bilmeniz içindir.” (Maide, 97)⁴⁷

2. Beyt

“Biz, **Beyt**'i (Kâbe'yi) insanlara toplanma mahalli ve güvenli bir yer kıldık. Siz de İbrahim'in makamından bir namaz yeri edinin (orada namaz kılın). İbrahim ve İsmail'e: Tavaf edenler, ibadete kapananlar, rükû ve secde edenler için Evim'i temiz tutun, diye emretmiş-tik.” (Bakara, 125)⁴⁸

“Ve ne vakit ki İbrahim, **Beyt**'in temellerini yükseltmeye başladı, İsmail ile birlikte şöyle dua ettiler: Ey Rabbimiz, bizden kabul buyur, hiç şüphesiz işiten sensin, bilen sensin.” (Bakara, 127)⁴⁹

“Şüphe yok ki, Safa ile Merve Allah'ın koyduğu nişanlardandır. Her kim **Beyt**'i ziyaret eder veya umre yaparsa onları tavaf etmesinde kendisine bir günah yoktur. Her kim gönüllü olarak bir iyilik yaparsa şüphesiz Allah kabul eder ve (yapılanı) hakkıyla bilir.” (Bakara, 158)⁵⁰

“Doğrusu insanlar için vaz'olunan ilk ma'bed, elbette Mekkedeki o çok mübarek ve bütün âlemîne hidayet olan **Beyt**dir.” (Al-imran, 96)⁵¹

“Onda açık âyetler var, İbrahim’in makamı var ve ona dehalet eden eman bulur, yoluna gücü yeten her kimsenin o **Beyti** haccetmesi de insanlar üzerine Allah’ın bir hakkıdır ve kim bu hakkı tanımazsa her halde Allah’ın ihtiyacı yok, o bütün âlemînden ganîdir.” (Al-imran, 97)⁵²

“**Beytin** huzurunda namazları ise ıslık çalılıp el çırpılmaktan başka bir şey değil, o halde küfr-ü küfranınızdan dolayı tadın azâbı.” (Enfal, 35.)⁵³

“Hem unutma o vakti ki o **Beytin** yerini İbrahime şöyle diye hazırlamıştık: sakın bana hiç bir şey şirk koşma, ve beytimi dolaşanlar ve duranlar ve ruküa sücude varanlar için tertemiz et” (Hac, 26.)⁵⁴

“Hiç olmazsa onun için kulluk etsinler rabbine bu **Beytin**.” (Kureyş, 3.)⁵⁵

3. Beytullah, Beyt-i Atik

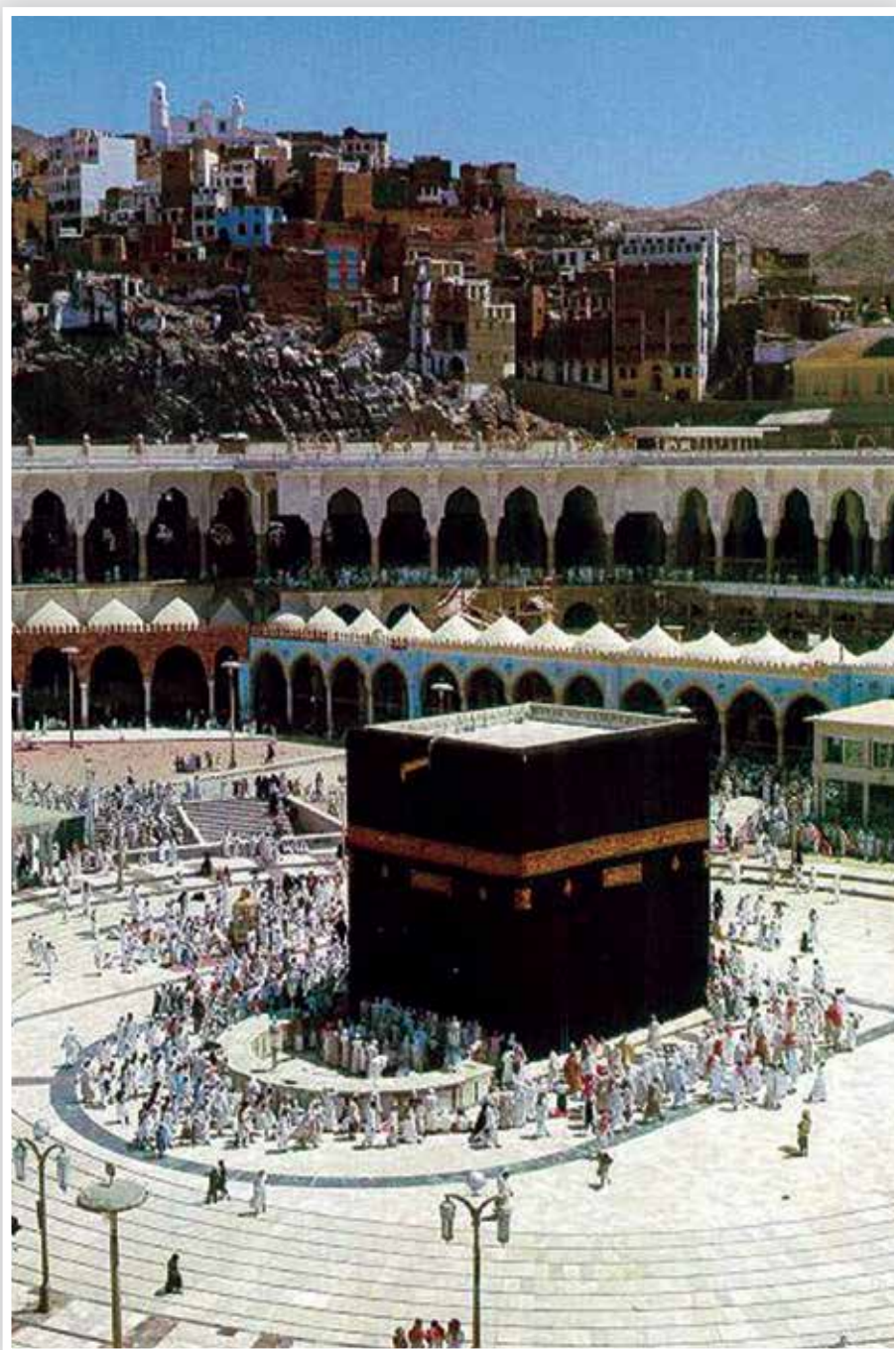
“Sonra kirlerini gidersinler, adaklarını yerine getirsinler ve **Beyti Atik**’i (Kâbe’yi) tavaf etsinler.” (Hacc, 29.)⁵⁵

“Sizin için onlarda belli bir zamana kadar bir takım yararlar vardır. Sonra da kurbanlık olarak varacakları yer **Beyt-i Atik** (Kâbe)’dir.” (Hacc, 33.)⁵⁷

4. Beyt-i Haram

“Ey iman edenler! Allah’ın (koyduğu, dinî) işaretlerine, haram aya, (Allah’a hediye edilmiş) kurbanı, (ondaki) gerdanlıklara, Rablerinin lütuf ve rızasını arayarak **Beyt-i Haram**’a yönelmiş kimselere (tecavüz ve) saygısızlık etmeyin. İhramdan çıkınca avlanabilirsiniz. Mescid-i Harâm’a girmenizi önledikleri için bir topluma karşı beslediğiniz kin sizi tecavüze sevk etmesin!

İyilik ve (Allah'ın yasaklarından) sakınma üzerinde yardımlaşın, günah ve düşmanlık üzerine yardımlaşmayın. Allah'tan korkun; çünkü Allah'ın cezası çetindir.” (Maide, 2.)⁵⁸

“Allah Kâbe’yi, o **Bejt-i Haram**’ı insanlar için bir medarı hayat kıldı, o şehri haramı da o, boyunları bağısız ve bağılı kurbanlıkları da; bütün bunlar şunu bilesiniz içindir ki Allah göklerdekini ve yerdekini bilir ve hakikat Allah her şeye alîmdir.” (Maide, 97.)⁵⁹

5. **Bejt-i Muharrem**

“Rabbimiz! Ben zürriyetimden bazısını senin **Bejt-i Muharrem**’in yanındaki ekinsiz bir vadide iskân ettim. Ey Rabbimiz! Namazı dosdoğru kılsınlar diye. Artık insanlardan bir kısmını gönüllerini onlara meyleder kıl ve onları mahsulâtтан merzûk et. Umulur ki, onlar şükrederler.” (İbrahim, 37.)⁶⁰

6. **Mescid-i Harâm**

“(Ey Muhammed!) Biz senin yüzünün göğe doğru çevrilmekte olduğunu (yücelerden haber beklediğini) görüyoruz. İşte şimdi, seni memnun olacağın bir kıbleye döndürüyoruz. Artık yüzünü **Mescid-i Harâm** tarafına çevir. (Ey müslümanlar!) Siz de nerede olursanız olun, (namazda) yüzlerinizi o tarafa çevirin. Şüphe yok ki, ehl-i kitap, onun Rablerinden gelen gerçek olduğunu çok iyi bilirler. Allah onların yapmakta olduklarından habersiz değildir.” (Bakara, 144.)⁶¹

“Nereden yola çıkarsan çık (namazda) yüzünü **Mescid-i Harâm** tarafına çevir. Bu emir Rabbinden sana gelen gerçektir. (Biliniz ki) Allah yaptıklarınızdan habersiz değildir.” (Bakara, 149.)⁶²

“(Evet Resûlüm !) Nereden yola çıkarsan çık (namazda) yüzünü **Mescid-i Harâm**’a doğru çevir. Nerede olursanız olunuz, yüzünüzü o yana çevirin ki, aralarından haksızlık edenler (kuru inatçılar) müstesna, insanların aleyhinizde (kullanabilecekleri) bir delili bulunmasın. Sakın onlardan korkmayın! Yalnız benden korkun. Böylece size olan nimetimi tamamlayayım da doğru yolu bulasınız.” (Bakara, 150.)⁶³

“Ey iman edenler! Allah’ın (koyduğu, dini) işaretlerine, haram aya, (Allah’a hediye edilmiş) kurbanı, (ondaki) gerdanlıklara, Rablerinin lütuf ve rızasını arayarak Beyt-i Haram’a yönelmiş kimselere (tecavüz ve) saygısızlık etmeyin. İhramdan çıkınca avlanabilirsiniz. **Mescid-i Harâm**’a girmenizi önledikleri için bir topluma karşı beslediğiniz kin sizi tecavüze sevk etmesin!

İyilik ve (Allah'ın yasaklarından) sakınma üzerinde yardımlaşın, günah ve düşmanlık üzerine yardımlaşmayın. Allah'tan korkun; çünkü Allah'ın cezası çetindir. “ (Maide, 2.)⁶⁴

“**Mescid-i Harâm**'ın yanında kendileriyle antlaşma yaptıklarınızın dışında müşriklerin Allah ve Resûlü yanında nasıl (muteber) bir ahdi olabilir? Onlar size karşı dürüst davrandıkları müddetçe siz de onlara dürüst davranın. Çünkü Allah (ahdi bozmaktan) sakınanları sever.” (Tevbe, 7.)⁶⁵

“(Ey müşrikler!) Siz hacılara su vermeyi ve **Mescid-i Harâm**'ı onarmayı, Allah'a ve ahiret gününe iman edip de Allah yolunda cihad edenlerin imanını ile bir mi tutuyorsunuz? Halbuki onlar Allah katında eşit değillerdir. Allah zalimler topluluğunu hidayete erdirmez.” (Tevbe, 19.)⁶⁶

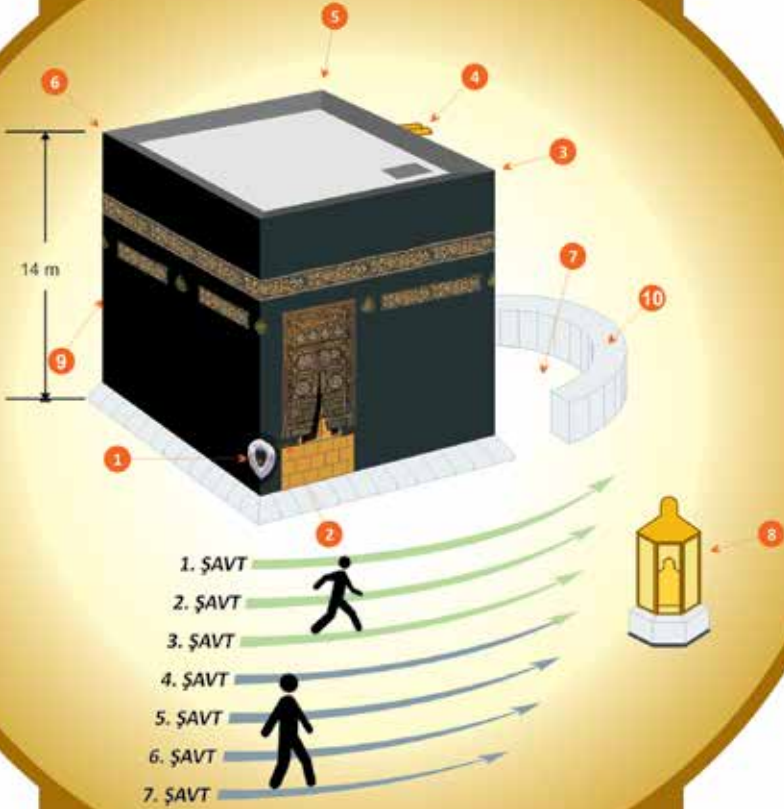
“Ey iman edenler! Müşrikler ancak bir pisliktir. Onun için bu yıllarından sonra **Mescid-i Harâm**'a yaklaşmasınlar. Eğer yoksulluktan korkarsanız, (biliniz ki) Allah dilerse sizi kendi lütfünden zengin edecektir. Şüphesiz Allah iyi bilendir, hikmet sahibidir.” (Tevbe, 28.)⁶⁷

7. **Beyt-i Ma'mur**

“**Beyt-i Ma'mûr**'a,” (Tur, 4.)⁶⁸

8. Meş'arü'l-haram
9. Beniyye
10. Devvare
11. Kadis
12. Kible
13. Hamse
14. Müzhep

Kâbe'nin Özellikleri

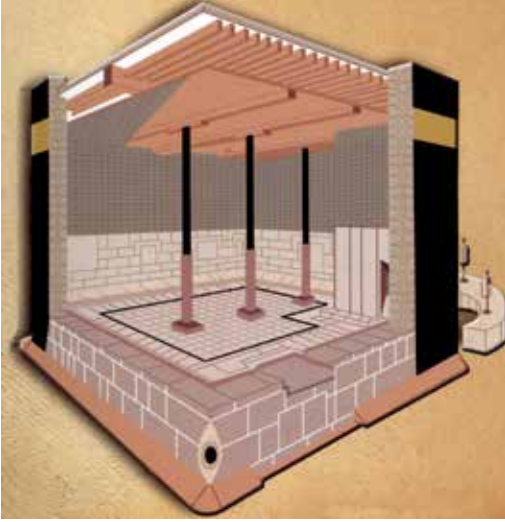
1 Hacer-i Esved	6 Rüknu Yemani
2 Mültezem	7 Hicr-i İsmail
3 Rüknu İrakî	8 Makami İbrahim
4 Altınoluk	9 Müstecar
5 Rüknu Şamî	10 Hatim

Kâbe'nin Şekli

Kâbe'nin Dış Şekli

Kâbe, dikdörtgen bir ev şeklindedir. Temeli 1,5 m genişliğinde, yüksekliği 14 metredir. Duvarları Mekke'nin çevresinden getirilen bazalt taşlarla örülmüştür. Kâbe'nin kapısı 1,92 m yükseklikten başlar ve Hacerülesved'e 2 metredir.

Kâbe'nin her bir köşesi yaklaşık olarak bir yönü gösterir. Hacerülesved'in bulunduğu köşe doğuyu, Rük-nülşami köşesi batıyı, Rük-nülyemani köşesi güneyi, Rük-nülıraki köşesi kuzeyi göstermektedir.

Kâbe'nin İç Şekli

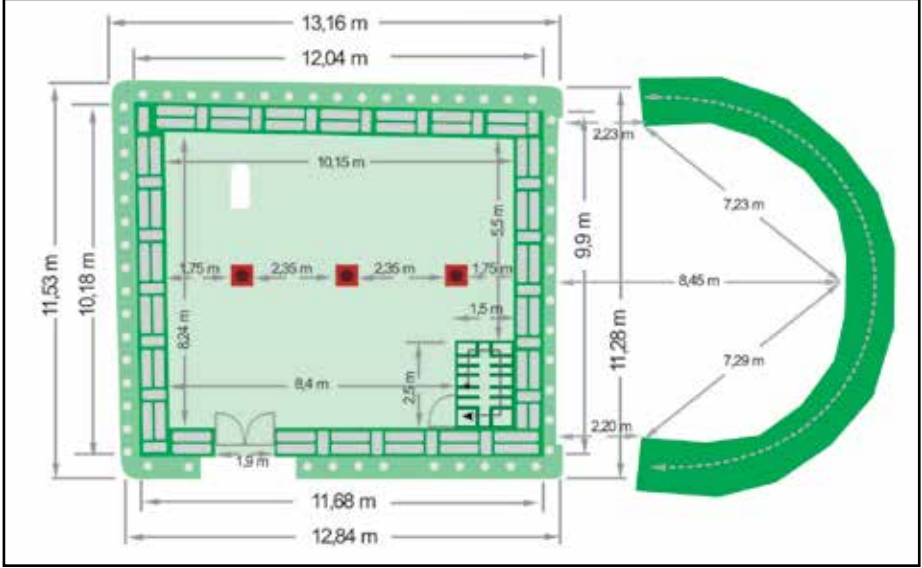
Kâbe'nin zemini ve duvarları 2 m yüksekliğinde mermer ile kaplıdır. Ayrıca belli bir kısmı yeşil örtü ile kaplıdır. İçerisinde Abdullah b. Zübeyr radiyallahu anh zamanından kalma 3 adet 44 cm çapında ahşap direk

Kâbe'nin içerisinde namaz.

Kâbe'nin iç çizimi.

Kâbe'nin ölçüleri

bulunmaktadır. Dama çıkmak için 48 basamağı 8 sahanlığı olan bir merdiven bulunmaktadır. Bu merdiven Rüknu'liraki tarafında ve önünde “**Tevbe Kapısı**” adı verilen bir kapı vardır.

Kâbe'nin içerisinden bir görüntü. (2009)

Kâbe'nin
iç merdivenleri.

Kâbe'nin üzerine
açılan kapak.

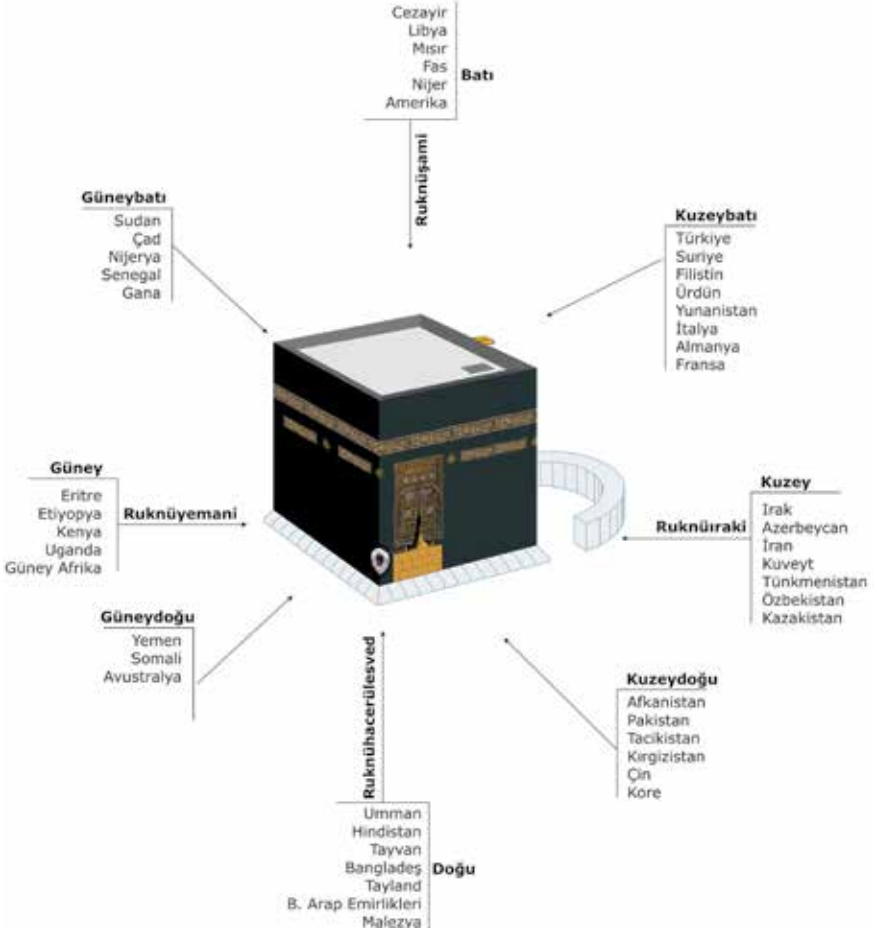

Kâbe'nin üzerinde
namaz.

Kâbe'nin Köşeleri

Kâbe'nin köşeleri yaklaşık dört ana yönü gösterir. Rüknyemani köşesi hakkında ahde vefa üzere kendilerine istilam edenlere kıyamet günü şahitlik edeceği şeklinde rivayetler vardır. Tavaf ederken Rüknyemani köşesini istilam ederiz.

- Rüknyemani (Güney)
- Rüknuşşami (Batı)
- Rüknuıraki (Kuzey)
- Ruknühacerülesved (Doğu)

Kâbe'nin İnşası

Kâbe'nin kaç kez inşa edildiği, ilk kez kimin inşa ettiği konusunda farklı görüşler bulunmaktadır. Birçok onarım görmüştür. Kâbe yeniden inşası onbir defa gerçekleşmiştir. Bunlar:

1. Melekler
2. Adem aleyhisselam
3. Şit aleyhisselam
4. İbrahim aleyhisselam
5. Amelikalar
6. Cürhümiler
7. Kusay bin Kilab
8. Kureyşliler (605)
9. Abdullah bin Zubeyr (684)
10. Haccac (692)
11. Sultan IV. Murad (1631)

1997'deki Kâbe'nin onarılmasında taşların sökülmesi.

1850'lerde Mescid-i Harâm

Kâbe'nin duvarları.

1997 yılında Suud hükümeti tarafından 6 ay süren bir çalışma ile iç duvarların taşları numaralandırılarak yerinden sökülmüş ve güçlendirilerek tekrar yerlerine yerleştirilmiştir.⁶⁹

Mültezem

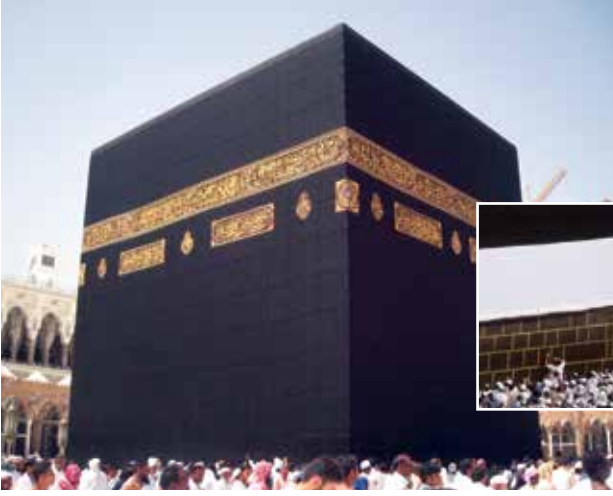
Mültezem,
duanın makbul olduğu
yerlerdendir.
(2010)

Kâbe'nin kapısı ile Hacerülesved arasına Mültezem denir. Burası 2 metredir. Mültezem sıkı sıkıya yapışılan yer anlamındadır. Peygamber Efendimiz buraya gelerek göğsünü, yüzünü ve ellerini Kâbe'ye sıkı sıkıya yapıştı-rarak dua etmiştir. Mültezem duanın makbul olduğu yerlerdendir.

Müstecar

Müstecar, duanın makbul olduğu yerlerdendir.

Rüknülyemani ile batı duvarı üzerinde Haccac tarafından kapatılan Kâbe'nin kapısının arasında kalan kısma “**müstecar**“ denir. Burası da Kâbe'nin özellikle dua edilecek, af dilenecek kısımlarından biridir.⁷⁰

Mi'cen

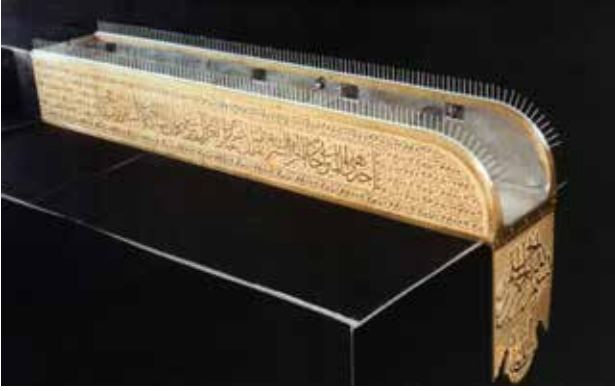

Tavafın yapıldığı yer üzerinde ve Kâbe kapısının sağ tarafında, yaklaşık doğu duvarının ortasına yakın bir yerde 2x1,2x0,28 m boyutlarında “**mi'cen**” denilen bir çukur vardı. Burası Cebrail aleyhisselamın Peygamber Efendimize ilk namazı öğrettiği yerdir. Aynı zamanda Hz. İbrahim aleyhisselam Kâbe'yi inşa ederken çamuru buradan tedarik etmiştir.⁷¹ Bu çukur 20 Şubat 1958'de kapatılmıştır.

“Onlar
öyle kimseler ki,
Allah anıldığı zaman
kalpleri titrer;
başlarına gelene
sabrederler,
namaz kılarlar
ve kendilerine
rızk olarak verdiğimiz
şeylerden
(Allah için) harcarlar.”
(Hacc, 22.)

Altın Oluk

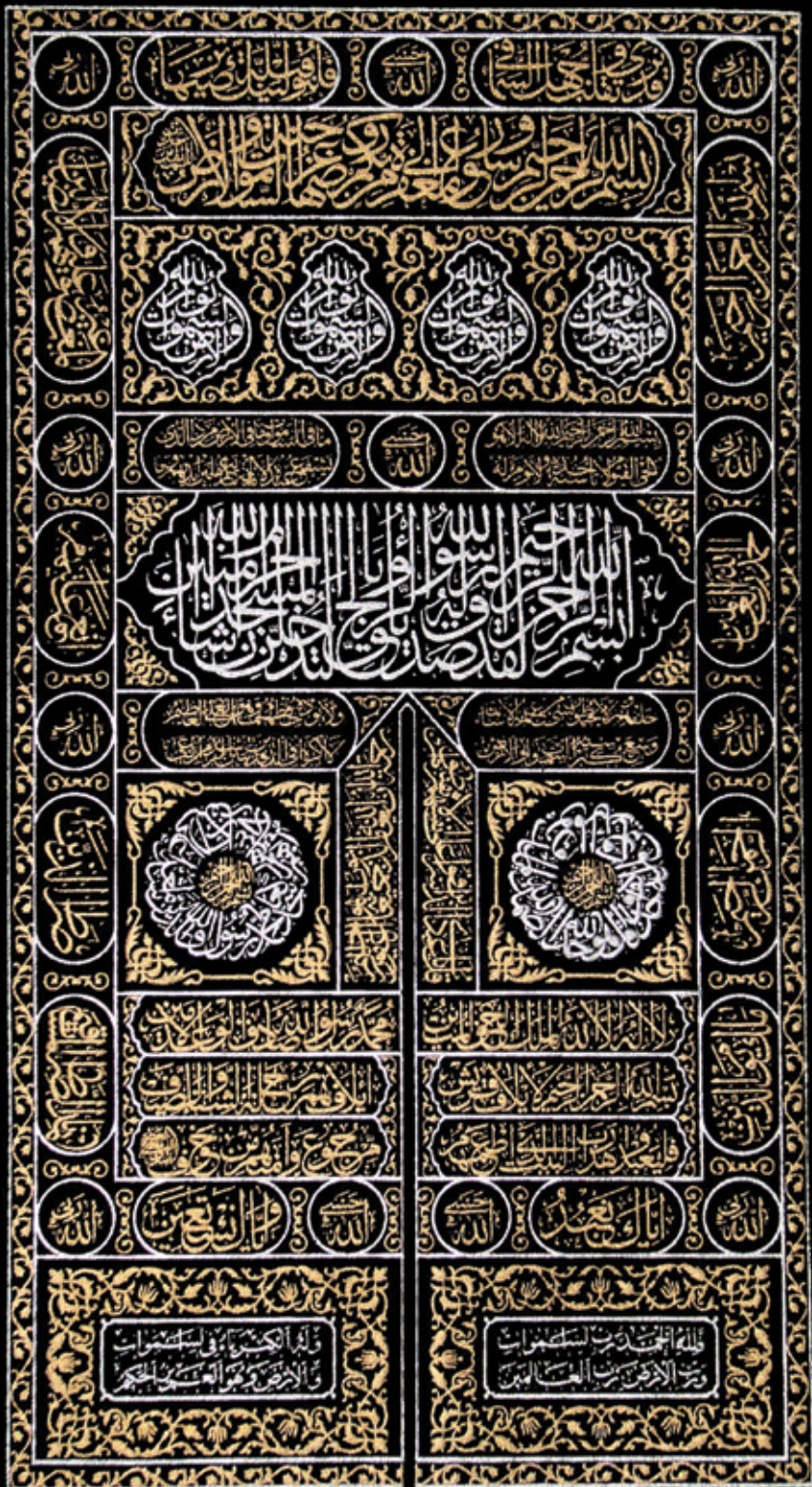

Altın Oluk.

Kâbe'nin kuzeybatısında, Rüknu'lıraqi ile Rüknuş-şâmî arasında bulunan oluk ilk olarak hicri 605 de Kureyşliler tarafında yapılmıştır. Kâbe'nin üzerinde biriken yağmur sularının akması için yapılan “**Rahmet Oluğı**”, Osmanlı Sultanlarından Abdulmecid'in h. 1276'da altından yaptırması ile “**Altın Oluk**” diye meşhur olmuştur.

Türkiye tarafında bulunan Altın Oluk. (2010)

Kâbe'nin Örtüsü

Kâbe'ye ilk örtüyü Hz. İsmail örtmüştür ve tarih boyunca hiç örtüsüz kalmamıştır. Hatta bir dönem eski örtüler üzerine kat kat örtülmüştür.

Önceleri örtü rengi siyah ve kırmızı idi, sonraları bugünkü hali olan siyah kullanılmaya başlanmıştır.

Kâbe'nin bir iç bir de dış örtüsü bulunmaktadır. İç örtüsünün rengi yeşildir.

Peygamber Efendimizin Kâbe'nin örtüsünü değiştirmiştir ve bu geleneği Hz. Ebu Bekir, Hz. Ömer, Hz. Osman ve Hz. Ali Efendilerimiz de devam ettirmişlerdir. Bu görevi halifeler sürdürdüler.

Şimdilerde ise Suud hükümeti kurduğu dokuma fabrikası ile bu işi üstlenmiş durumda.

Bugünkü örtünün ölçüleri şöyle: Yüksekliği 14 m ve toplam alanı 658 metrekaredir.

Kâbe'nin örtüsü her yıl zilhicce ayının 9. günü yani kurban bayramının arifesinde eski örtü yenisi ile değiştirilir. Eski örtü parçalara ayrılarak dağıtılır.

Kâbe'nin örtüsünün üzerinde Allahütealâ'nın 99 ismi, kelime-i tevhid ve tesbihler vardır.

Kâbe'nin örtüsü değiştirilken.

Kâbe'nin Kapısı

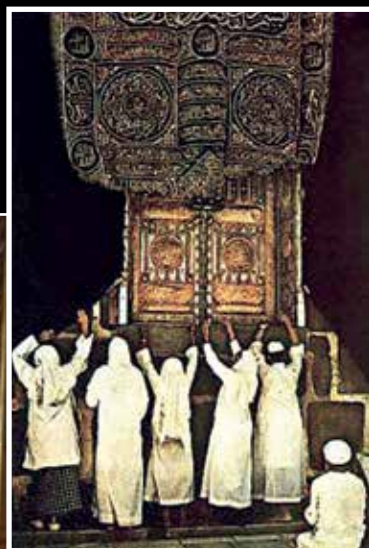

Hız. İbrahim aleyhisselam Kâbe'yi inşa ettiğinde birbirine simetrik iki adet kapı yeri bırakmış, biri kuzeydoğu duvarında diğeri güneybatı duvarında idi. Kureyşliler inşa ettiğinde batı kapısını kapatarak sadece doğu kapısını açık bıraktılar.

Kâbe'nin kapısı Hacerülesved'e 2 metre mesafede, yerdən yüksekliği 1,92 metredir. Genişliği 1,9 metre, yüksekliği 5,35 metredir.

Kâbe'nin kilidi.

Kâbe ile Hatim arasında kalan kısım Kâbe'dendir. Burada namaz kılmak Kâbe'nin içinde namaz kılmak gibidir.

Hicr (Hatim)

Hicr, Kâbe'nin kuzey köşesi ile batı köşesinin karşısında, Kâbe'ye 2 metre mesafeden başlayan ve en uzak noktası 8,45 metre olan Hatim ile çevrili alan içinde kalan alana denir. Buraya aynı zamanda Hicr-i İsmail de denir.

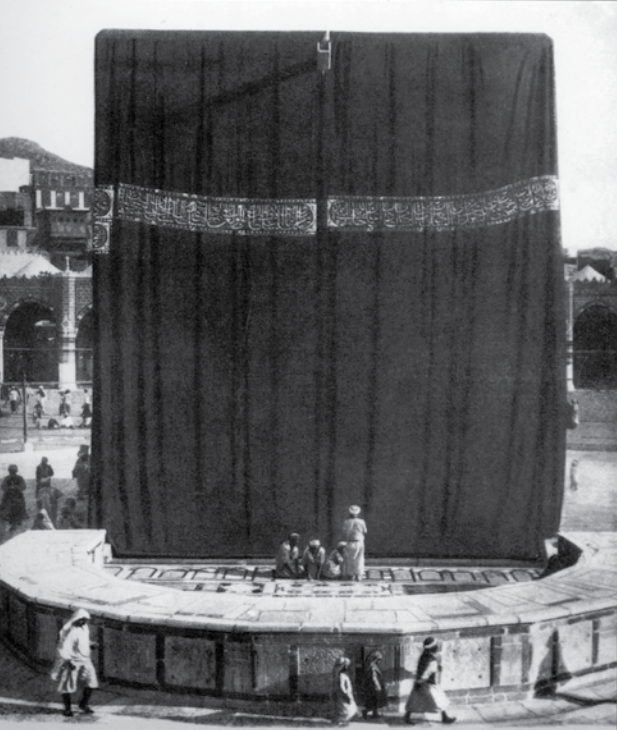
Hicr, Hz. İbrahim tarafından yapıldığında Kâbe'nin içerisinde idi. Kureyşliler 605 yılında sel felaketinden dolayı yıkılan Kâbe'yi tekrar inşa ettiklerinde finansları yeterli gelmediği için Hicr'i dışarıda bırakmaya karar verdiler. Dışarıda kalan bu kısmı bir duvar (hatim) ile çevirdiler.

Peygamber Efendimiz Mekke'yi fethettikten sonra **“Şayet kavmim küfür dönemine yakın bulunmamış olsaydı, Kâbe'yi İbrahim'in temelleri üzerine yeniden inşa eder, bir doğu diğeri batı cihetinden iki kapı bırakırdım”** buyurmuştur.

Abdullah b. Zübeyr radiyallahu anh, Yezid b. Muaviye'nin ordusunun Kâbe'yi tahrip etmesinin üzerine tekrar inşa etti. Hz. İbrahim aleyhisselamın yaptığı temelleri bularak ve Hicr'i de Kâbe'ye katarak yeniden inşa etti.

Abdullah b. Zübeyr'i radiyallahu anh şehit eden Haccac, Kâbe'yi Kureyşlilerin yaptığı şekle getirmek için Hicr kısmını yıktı ve Hatim'i tekrar yaptı.

Kâbe ile Hatim arasında kalan kısım Kâbe'dendir. Burada namaz kılmak Kâbe'nin içinde namaz kılmak gibidir.

Hicr-i İsmail.

Beyazdan daha beyaz olan Hacerülesved, zamanla kararak bugünkü rengi olan siyah olmuştur.

Hacerülesved

Hacerülesved Cebrail aleyhisselam tarafından cennetten getirilen, rengi beyazdan daha beyaz bir taştır. Cennetten gelmesi sebebi ile mübarek ve kutsal bir taştır. Peygamberimiz **“Hacerülesved ve Makam, cennet yakutlarından bir yakuttur”** buyurmaktadır.

Şuan bulunduğu yere İbrahim aleyhisselam tavafın başlangıç noktasını belirlemek için koymuştur ve bulunduğu doğu köşesi Kâbe'nin en kutsal köşesidir.

Hacerülesved, Kâbe'nin doğu köşesinde, zeminden 1,2 m yükseklikte, 25 cm uzunluğunda, 17 cm genişliğindedir. Tarih boyunca birçok kez hasar gören Hacerülesved şuan başka bir taş içerisine gömülü şekilde sekiz küçük parçadan oluşmaktadır.

İlk rengi beyaz olan Hacerülesved'in rengi siyahtır.

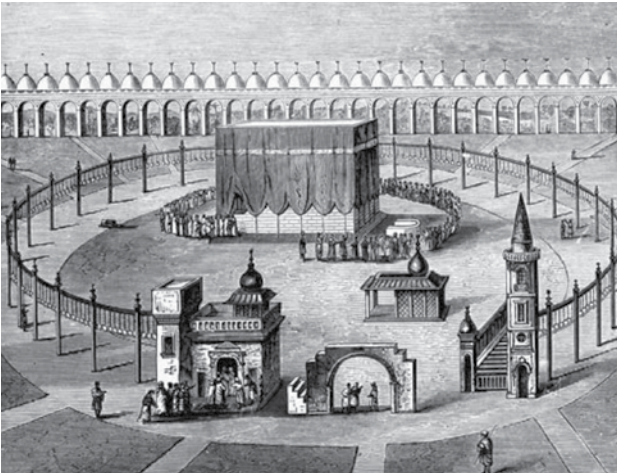
Taberani, İmam Ahmet ve Tirmizi tarafından nakledilen bir hadisi şerife göre orijinalindeki bu beyazlığın kararmasına insanoğlunun günah ve hataları neden olmuştur. İnanışa göre hacca gidenler Hacerülesvedî öpüp selamladıklarında günah ve hataları taşaya geçmektedir. Dolayısıyla kendileri günahlardan arınıp tertemiz olurken taş simsiyah olmuştur. Mekkeli müşrikler kestikleri kurbanların kanlarını Hacerülesved'e sürdükleri için ve Kâbe'de çıkan yangınlar sebebiyle de karardığı söylenmektedir.

Tavaf Hacerülesved'in bulunduğu köşeden başlar. Hanefî mezhebi ve İmam Malik'e göre tavafa Hacerülesved'den başlanması sünnet, Şafi, Maliki ve Hanbelî mezhepleriyle Hanefî fakihî Muhammed b. Hasan'a göre ise şarttır.

Hız. Ali'den radiyallahu anh nakledildiğine göre Hacerülesved, Bezmi Elest'te Allah'ın bütün insanlardan kendisini Rab olarak tanımasını yönünde aldığı sözünde taşımakta olup ondan, bu ahde vefa gösterenler lehine kıyamet günü şahadet etmesini isteyecektir.

Tavaf

Hacerülesved'in bulunduğu köşeden başlar. Hanefî mezhebi ve İmam Malik'e göre tavafa Hacerülesved'den başlanması sünnet, Şafi, Maliki ve Hanbelî mezhepleriyle Hanefî fakihî Muhammed b. Hasan'a göre ise şarttır.

Hacılar sıraya girerek Hacerülesved'i öperken.

Hacerülesved'i selamlamak Allah ve Resulüne biat etmek gibidir. Bir hadisi şerifte “**Hacerülesved'e dokunan kimse Rahman'ın eline dokunmuş gibidir**” buyrulmaktadır. Kütüb-i Sitte dışındaki bazı hadis kitaplarında Hacerülesved'in yeryüzündeki Allah'ın sağ eli olduğu, onun vasıtası ile kulları ile musafaha ettiği, Hacerülesved'e dokunanın Allah'a biat etmiş olacağı, Hacerülesved ve Ruknülyemani'nin ahde vefa üzere kendilerine istilam edenlere kıyamet günü şahitlik edeceği şeklinde rivayetler vardır.

Peygamberimiz tavaf ederken sadece Rüknülyemani köşesine ve Hacerülesved'e dokunmuştur.

Hz. Ömer radiyallahu anh tavaf ederken

Hacerülesved'i öpmüş ve şöyle demiştir: **“Ben biliyorum ki ne faydası ne zararı dokunan bir taşsın. Resülullah aleyhisselam'ın seni öptüğünü görmedim seni öpmedim”** Hz. Ömer radiyallahu anh o dönemde insanlar puta tapmaktan yeni kurtuldukları için bu sözleri söylemiştir. Hacerülesved'i öpmek puta tapıcı Araplardan Müslümanlara geçen bir miras değil, bir saygı ifadesidir ve Peygamberimizin sünnetidir.

Tarih boyunca birçok kez yerinden sökülüştür. Hz. İsmail aleyhisselamdan sonra Cürhümiler'in eline geçen Kâbe ilgisizlikten harabe haline geldi. Ardından “seylü'l farre” adıyla geçen sel felaketiyle Kâbe tamamen yıkıldı. Yerinde boş bir arazi kaldı. Bundan Hacerülesved de etkilendi, o dönemde nasıl korunduğu bilinmiyor.

Cürhümülerden sonra Amelikalılar'ın eline geçen bu bölge ve Kâbe yeniden ihya edildi. Ve Kâbe'nin duvarları eskisinden daha yüksek yapıldı. Hz. İbrahim aleyhisselamdan sonra ikinci inşa Amelikalılar tarafından yapıldı. Bir süre Kâbe'yi hürmetle muhafaza eden Amelikalılar, burayı kendi mülkleri gibi görmeye başladılar. Ziyaretçilere engel olmaya başladılar. Hatta zezem bile vermediler. Kâbe'ye saygınlığın kalmadığı bu dönemde harabe haline gelen Kâbe ikinci sel felaketi ile tamamen yıkıldı. Amelikalılar da bölgeyi terk etti.

Tekrar Cürhümiler'in eline geçen Kâbe yeniden inşa edildi. Zamanla azgınlaşan Cürhümiler Kâbe'ye ve Hacılarına hürmetsizlik edip, terör estirdiler. Bu durumu hazmedemeyen Bekroğulları ve Huzaalılar, Cürhümiler'i Mekke'den çıkardılar. Cürhümiler Mekke'yi terk ederken Kâbe'nin değerli eşyalarını yağmaladılar ve Hacerülesved'i toprağa gömerek sakladılar. Huzaalılar

Hacerülesved'in gümüş muhafazası.

Mekke'yi ele geçirdikten sonra Hacerülesved'i bulup tekrar yerine yerleştirdiler.

Kureyşliler döneminde Kâbe çıkan bir yangında hasar görmüş, ardından gelen sel ile tamamen yıkılmıştır. Kâbe'yi yeniden inşa eden Kureyşliler Hacerülesved'i yerine koyma konusunda anlaşmazlığa düştüler. O kadar ileri gittiler ki kılıçlarını kınından çıkardılar, bu uğurda birbirlerini öldürmeyi göze aldılar. İçlerinden en yaşlısı olan Ebu Umeyyeb b. Mugire'nin "şu gün Kâbe'ye ilk gelecek kişinin hakemliğini kabul edelim," teklifinde bulundu. Teklifi kabul eden Kureyşliler kararlaştırdıkları günün sabahında Kâbe'de buluştular.

O gün Kâbe'ye Peygamberimiz geldi. Kureyşliler Muhammedil Emin'in gelmesinden dolayı çok rahatladılar. Çünkü O Mekke'nin en güvenilir kişisi idi. O zaman Muhammedül Emin henüz 35 yaşında ve peygamberlik gelmemişti.

Peygamber Efendimiz ridasını yere sererek Hacerülesved'i üzerine koydu. Sonra her kabileden bir kişiye ridasının ucundan tutturarak konacağı yere getirdiler. Peygamber efendimiz Hacerülesved'i alarak şuan bulunduğu yere yerleştirdi.

Abdullah b. Zübeyr döneminde (683-692) zalim Haccac komutasındaki Yezid bin Muaviye'nin ordusu Kâbe'ye sığınan Abdullah b. Zübeyr radiyallahu anh ve arkadaşlarını mancınıklarla taşa tuttu. Bu saldırıda Hacerülesved hasar gördü ve üç parçaya ayrıldı.

Abdullah b. Zübeyr ayrılan bu parçaları yapıştırmak için bir gümüş muhafaza içerisine almıştır. Daha sonra yıpranan bu muhafaza 805 yılında Harun Reşid tarafından takviye ettirilmiştir.

Abbasi Halifesi el-Mutilillah zamanında Kara-

Bugün Hacerülesved küçük sekiz parçadan ibarettir.

matilerin saldırısına uğrayan Kâbe tahrip oldu. Tavaf sırasındaki hacıları kılıçtan geçiren Karamatiler, Hacerülesved'i alarak Kufe'ye götürdüler. (M. 929) Hacerülesved'i kendi yaptıkları bir tapınağa koydular. Mısır Fatımi Emirinin ricası üzerine hicri 339 yılında tekrar Kâbe'deki yerine kondu.

Miladi 1022 yılında mühlit ve münafık birinin sopa ile vurması sonucu üç parçaya ayrılan Hacerülesved tekrar yapıştırıldı ve 3.780 gr gümüşten yapılan bir muhafaza içlerine alındı.

Halk arasında hacdan gelenlerin avuçlarının içlerinin öpülmesi hacca gidip tavaf edenlere Hacerülesved'in şahitliği veya öperek ya da dokunarak veya uzaktan ellerini açarak Hacerülesved ile temas kurmaları sebebiyledir.

Sokullu Mehmet Paşa
Cami mihrabındaki
Hacerülesved parçası.

Türkiye'deki Hacerülesved Parçaları

Hacerülesved'den zaman içinde kopan parçalar, Osmanlı İmparatorluğu döneminde İstanbul'a getirilmiştir. Mimar Sinan, parçalardan 4'ünü, İstanbul Kadırga'da 1571 yılında Sadrazam Sokullu Mehmet Paşa adına eşi tarafından yaptırılan Sokullu Mehmet Paşa Camiine koymuştur. Altın çerçeve ile kaplı parçalar, caminin giriş kapısı üzerindeki mermer taşların ortasında, mihrabın üst kısmında, minbere giriş kapısının üzerinde ve minber kubbesinin altında bulunmaktadır. Hacerülesved taşının bir parçası da Süleymaniye Külliyesi içindeki Kanuni Sultan Süleyman Türbesi'nin giriş kapısının üzerindeki saçağın altındadır.

Kanuni Sultan
Süleyman Trübesi

Hacerülesved'i Öpmek İster misiniz?

Hacerülesved'i öpmek Kâbe'yi ziyaret eden herkesin arzusudur. Bu arzu çoğu zaman gerçekleşmez. Çünkü burada inanılmaz

bir izdiham vardır. Öyle ki çok az sayıda insan bile olsa Hacerülesved'i öpme yarışı her zaman vardır.

Hacerülesved'i öpmenin aslında kolay bir yolu var. Ne mi? Tabi ki sıraya girmektir. İnsanlar kendi kendilerine sıraya girerler mi, pek girmezler.

Genellikle ikinci namazı öncesi askerler hacılara sıraya girmelerini söylerler, onlarda girer ve sıradaki herkes Hacerülesved'i öpme bahtiyarlığına erer. Bu kadar uzun sıra içinde bana sıra gelir mi diye düşünmeyin. O sıra o kadar hızlı ilerler ki sıra size de gelir. Zira bu aciz defalarca denemiş ve her seferinde sıra gelmiştir.

Hacerülesved'i öpmek için birbirlerine eziyet eden hacılar. (2007)

Hacerülesved'i öpmek üzere sıraya giren hacılar. (2007)

Mescid-i Haram'ın en kalabalık yeri Hacerülesved karşısidır.

Peygamber Efendimiz namazlarını Ruknüyemani ile Hacerülesved'e bakan yönde kılarđı.

Peygamber Efendimiz Kâbe'nin Neresinde Namaz Kılardı? ⁷²

Harem'e girince gözleriniz, duygularınız 1400 yıl öncesine gidiyor. Kâbe'nin etrafı canlanıyor gözlerinizde. Düşünüyorsunuz Peygamberimiz nerede oturur, nerede namaz kılarđı diye.

Ve öğreniyorsunuz ki Peygamber Efendimiz namazlarını Ruknüyemani ile Hacerülesved'e bakan yönde kılıyor. Bu bölümün, bu yönün iki anlamı olduğunu görüyorsunuz. Birincisi Peygamber Efendimiz bu duruşla Kâbe'yi ve Mescid-i Aksa'yı tam karşısına alarak namaz kılıyor. İkincisi Kâbe'nin diğer yönünde yani Ruknülıraki ve Ruknüşşami tarafında müşrikler oturuyor ve burası müşriklerin Darunned-ve dedikleri karargâhları idi.

Burada yaşamınızı Peygamber Efendimize tam uydurmak istiyorsunuz. O'nun namaz kıldığı yerde namaz kılmak istiyorsunuz. Bu her zaman mümkün değil. Zira üç milyon insan, üç milyon mü'min burada. Ancak sabah namazlarında bu fırsatı yakalayabiliyorsunuz.

O günde o tarihte namaz kıldığını düşünerek namaz kılmak başka bir duygu.

Revaklar

Osmanlı ve Suud revakları.

Mescid-i Harâm'deki revaklar Osmanlının son izlerini taşımaktadır. Kanuni Sultan Süleyman tarafından Mimar Sinan'a hazırlatılan revakların planı, 1590'da Mimar Mehmet Ağa tarafından uygulandı.

Yakın bir gelecekte bu revakları göremeyebiliriz. Çünkü Mescid-i Harâm'in genişletme çalışmaları hızla devam ediyor. Bu kitap yayına çıktığında bu revaklar yerinde olmayabilir.

Kanuni Sultan Süleyman tarafından yaptırılan revaklar.

Zemzem

Metaf alanının altında merdivenle inilen zemzem kuyusu. (Bugün kapalı)

Zemzem, Kâbe'nin kuzeydoğusunda, Hacerülesved'in karşısında, Makam-ı İbrahim'in güneyinde, Kâbe'ye 20 m mesafede bulunan kuyuya ve suya verilen isimdir. Zemzem Allah'ın Hz. Hacer ve Hz. İsmail'e bir ikramıdır.

30 m. derinliğindeki bu kuyu üç kaynaktan beslenir. Bunlar; birincisi Ebu Kubeys ve Safa tepesi, ikincisi Hacerülesved, üçüncüsü Merve tepesi yönündedir. Zemzem suyunun cennetten geldiği de söylenmektedir.

İbrahim aleyhisselam eşi Hz. Hacer ve henüz annesinden süt emen oğlu Hz. İsmail ile birlikte Mekke'ye geldiğinde burası bir yerleşim yeri değildi. Suyun bulunmadığı bir çöl idi. Hz. İbrahim, eşi Hacer'i ve oğlu İsmail'i Allah'ın emri ile buraya bırakarak gitti. Bir süre sonra oğlu İsmail'i ağacın altına bırakarak, yiyecek ve içeceği kalmayan Hz. Hacer, etrafı kontrol etmek, yakınlarda başka insanlar var mı, yiyecek bir şeyler bula-

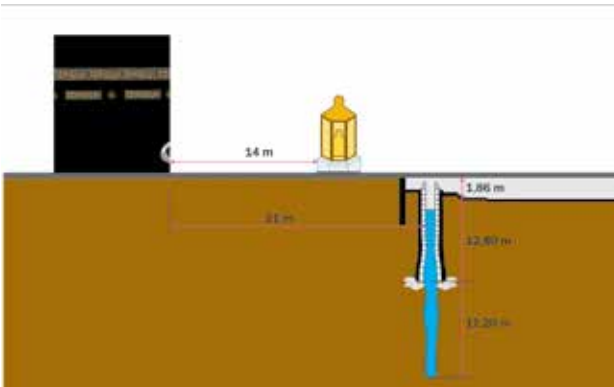
bilir miyim diye Safa tepesine çıktı. Bir şey bulamayan Hz. Hacer, Safa ve Merve tepelerinin arasında yedi defa gitti geldi. Safa ile Merve arasındaki su arayışı Hac ve Umre menasiki içerisinde yer alan Say uygulamasının temelini oluşturmaktadır.

Merve tepesindeyken bir meleğin (Cebrail aleyhis-salam) oğlu İsmail'in yanında kanadı ve ayağı ile su çıkardığını gördü. Koşarak gelen Hacer annemiz hemen kırıbasına su doldurdu, bir taraftan da suyun önüne set yapmaya çalışıyordu.

Yemenli Cürhüm kabilesinden bir yolcu kafilesi Şam dönüşü onların yakınlarından geçerken zemzemin üzerinde kuşların uçtuğunu gördüler. Hayat emaresinin olmadığı bu bölgede kuşların uçmasının sebebinin su olacağı düşüncesi ile o yöne doğru hareket ettiler. Geldiklerinde genç bir kadın, bir bebek ve suyu gördüler. Suyun kimin olduğunu sordular. Hz. Hacer'de kendilerinin olduğunu söyledi. Cürhümlüler Hz. Hacer'den buraya yerleşmek için izin istediler. Hz. Hacer, Hz. İbrahim'e sorması gerektiğini söyledi ve Hz. İbrahim gelince Cürhümlülere izin verildi ve buraya yerleştiler. Böylece Mekke bir yerleşim yeri haline geldi. Hz. İbra-

Kayaların arasından fıskıran zemzem.

Zemzem kuyusu.

Zemzem Sebili.

him oğlu İsmail ile birlikte Kâbe'yi yaptılar. Başlangıçta bir pınar şeklinde olan Zemzem, Hz. İbrahim tarafından genişletilerek bir kuyu haline getirildi.

Sonraları Cürhümlüler bölgenin hâkimiyetini ele geçirdiler. Bir süre sonra azgınlaşan bu topluluğu Huzaalılar Mekke'den çıkararak kendileri yerleşti. Huzaalılar Mekke'den ayrılırken Zemzem kuyusunu kapattılar, Kâbe'nin değerli eşyalarını yağmaladılar.

Zemzem kuyusu yaklaşık üç asır kapalı kaldı. Peygamberimizin dedesi Abdulmuttalib'e rüyasında zemzem'in şuan bulunduğu yerden çıkarması işaret edildi. Bu rüya üzerine Abdulmuttalib kuyuyu kazarak zemzem'i tekrar çıkardı ve hacıların istifadesine sundu.

Abbasi halifesi Ebu Cafer el-Munur (775) zamanında Zemzem kuyusunun çevresi mermer ile döşenmiş, ağzına bilezik geçirilmiştir. Ondan sonra gelen halife Memnun kuyuyu genişletmeye ve derinleştirmeye çalıştı.

Kanuni Sultan Süleyman ise buraya yerden 1,5 m yüksekliğinde mermerden bir kuyu taşı yaptırdı. Suyun

Uçakla yolculuk yapacaksanız zemzeminizi plastik ambalajla ile paketletmeniz gerekir.

rahatça alınabilmesi için yanına birde havuz yaptırdı. 1661 yılında Zemzem'in üstüne küçük kubbeli bir bina yapıldı. Bu bina zamanla tavafa engel olduğu için yıkılmış, zemzem kuyusu Safa tarafından merdivenle girilecek şekilde tavaf alanının altına alındı. Sonraları bu da tavafa engel olduğu için tamamen üzeri kapatıldı ve pompalarla Mescid-i Harâm'ın her tarafına taşındı.

1953 yılına kadar su kuyudan çekiliyordu. Daha sonra su pompalama istasyonu kurularak suyun bir depoya, oradan da çeşmelere dağıtımı sağlandı. Bugün kuyudan saniyede 11-18,5 litre su pompalamak mümkündür.

Mekke'nin bugün bile önemli su kaynaklarından biri olan zemzem hafif tuzludur. Modern sistemlerle çıkarılarak hizmete sunulan su ultraviyole ışınlarıyla dezenfekte edilmektedir.

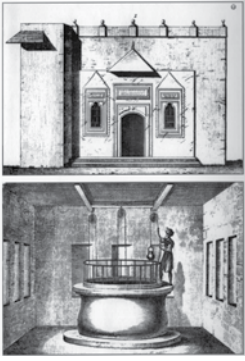
Zemzem suyunun içme açısından diğer sulardan bir farkı yoktur. Vücuttan diğer sularda olduğu gibi doğal yollarla atılır. Mübarek bir su olması dolayısıyla sadece ter ile atılıyor düşüncesi yanlıştır. Zemzem suyu içen insanların diğer suya ihtiyacı yoktur. Hacılar arasında

Müzedeki Zemzem kuyusu.

Zemzem'e bay ve bayanlar için ayrı ayrı giriş. (Bugün kapalı)

Zemzem dolduran hacılar.
(2007)

yaygın olan böbreklerin çalışması için normal su içmek gerekir görüşü yanlıştır.

Peygamber Efendimiz, **“Yeryüzünde bulunan suların en hayırlısı zemzem suyudur”** buyuruyor. Bir rivayette de **“Bizim ile münafıklar arasında ki fark onların zemzemi kana kana içmemeleridir”** buyurmakta. Bir başka hadisi Şerifte **“Zemzem suyu hangi niyetle içilirse ona çare olur”** buyrulmaktadır.

Zemzem suyu İslam dinine göre mukaddes olarak kabul edilen bir sudur. Açlığı gidermek için içildiğinde açlığı, susuzluğu gidermek için içildiğine susuzluğu giderir. Şifa niyeti ile içildiğinde şifa olur.

Peygamberimizin uygulaması sebebi ile tavafın ardından kılınan namazdan sonra zemzem içmek müstehap kabul edilmiştir. Zemzem içmenin adabı kibleye dönmek, Allah’ın adını zikretmek, üç defa nefes almak, kana kana içmek, her soluk aldığında Kâbe’ye bakmak ve sonunda Allah’a hamd etmektir. Zemzem içerken çok çok dua edilir ve özellikle **“Allah’ım! Senden faydalı ilim, bol rızık ve her dertten şifa niyaz ediyorum”** duası okunur.

Safa Merve

5

HARİTA B4

“Şüphe yok ki, Safa ile Merve Allah’ın koyduğu nişanlardandır.” (Bakara, 158.)

Safa Tepesi. (2010)

Allah’ın nişanlarından olan bu iki tepe Kâbe’nin Makam-ı İbrahim tarafındadır. Safa, Ebu Kubeys dağının eteğinde, Kâbe’nin doğusunda yaklaşık 150 metre mesafededir. Merve, Kâbe’nin kuzeydoğusunda yaklaşık 300 metre mesafededir. Her iki tepe arası 350-400 metre civarındadır.

Hız. Hacer annemiz bebeği İsmail’e su ve yiyecek aramak için Safa ve Merve tepelerine çıkmış, birileri var mı diye etrafa bakınıyordu. Bu iki tepe arasında dört kez

Safa, Merve ve Yeşil Işık Çizimi.

Bir zamanlar Safa Merve
açık alandı.

Safa Tepesi.

gitmiş üç kez dönmüştü. Bu iki tepe arasında yürürken çukur bir yere gelip oğlu İsmail'i göremeyince belli bir yerinde koşmuştu. Hz. Hacer annemizin koştuğu bu yer bugün yeşil ışıklarla belirlenmiştir Say yaparken bizler de bu kısımda koşarız. (Sadece erkekler koşar, kadınlar koşmazlar.)

Cebrail aleyhisselam Hz. İbrahim aleyhisselama haccı tarif ederken Safa ile Merve arasında say yapmayı da öğretmiştir.

Hacıların Safa Merve
arasında koşmaları
gereken alan
yeşil ışıklarla belirlenmiştir.

6

HARİTA B4

İbrahim aleyhisselamın
ayak izleri.

Makam-ı İbrahim

Hz. İbrahim aleyhisselamın, Allah'ın emrini yerine getirmek için oğlu Hz. İsmail aleyhisselamın yardımıyla Kâbe'yi inşa ederken duvarların yüksekliği boyunun ulaşamayacağı bir noktaya geldiğinde, üzerine çıkarak inşaatı tamamlaması için kendisine Hz. İsmail tarafından getirilen ve üzerinde Hz. İbrahim aleyhisselamın ayak izlerinin bulunduğu taşdır. Aynı zamanda insanları Hacca çağırdığında da bu taşın üzerine çıkarak davette bulunmuştur.

Ayak izlerinin ölçüsü, İbrahim aleyhisselamın boyunun zamanımızdaki orta boylu bir insan kadar olduğunu göstermektedir.

Bu taşın rengi çok hafif sarı ve kırmızı karışımı beyaza yakın bir renktir. Taşın üzerindeki ayak izlerinin derinliği 9-10 cm'dir. İzlerin uzunluğu 22 cm, genişliği 11 cm'dir. Taşın üzerinde ayak parmak izleri zamanla açık alanda kalması ve insanların dokunması sebebi ile kaybolmuştur. Evliya Çelebi seyahat namesinde ayak izlerinin var olduğunu belirtmiştir.

Ayak izlerinin ölçüsü, İbrahim aleyhisselamın boyunun zamanımızdaki orta boylu bir insan kadar olduğunu göstermektedir.

Makam-ı İbrahim'e halifeler ve hükümdarlar büyük ilgi göstermişlerdir. Altın ve gümüş karışımı madenlerle çemberler yaptırmışlar, sonraları özel bir oda inşa etmişlerdir. 990 yılında binası yenilenmiştir. Osmanlı Padişahlarından Abdülaziz kubbesini 1 metreye yükseltmiştir. Suud ailesinden Prens Suud b. Abdülaziz yedinci haccında kubbeyi kaldırttı. Taşı ve üzerindeki ayak izlerini insanların rahatlıkla görebilecekleri bir konauma getirtti.

Zamanla hacıların sayısı artınca, metaf alanını genişletmek için Makam-ı İbrahim'in bu binası ve diğer binalar kaldırıldı. Makam-ı İbrahim'in bir cam fanus içine alınarak hem tavaf alanı genişledi hem de hacıların rahat görmesi sağlandı.

Bugün Makam-ı İbrahim.
(2007)

Dün Makam-ı İbrahim.

Makam-ı İbrahim'deki mucize Hz. İbrahim aleyhisselamın ayak izleridir.

O dönemdeki insanlar taşlardan putlara taptıkları halde, aslı taş olan Hacerülesved ve Makam-ı İbrahim'e tapmamışlardır.

Hz. İbrahim aleyhisselam Kâbe'yi yaparken şöyle dua ederdi: **“Bir zamanlar İbrahim, İsmail ile beraber Beytullah'ın temellerini yükseltiyor (şöyle diyorlardı:) Ey Rabbimiz! Bizden bunu kabul buyur; şüphesiz sen işitensin, bilensin.”** (Bakara, 127.)

Allahütealâ Hz. İbrahim aleyhisselama, insanları hacca gelmeye davet etmesini emredince, Hz. İbrahim aleyhisselam bu taşın üzerine çıktı. Üzerine çıkınca taş bütün dağlardan daha yüksek oldu. Hz. İbrahim aleyhisselam şöyle seslendi: **“Ey İnsanlar! Rabbinizin davetine icabet edin.”** Bu çağrı üzerine insanlarda O'na cevap vererek: **”Lebbeyk Allahümme lebbeyk”** dedi-

ler. Bu esnada Allah'ın dilemesi ile Hz. İbrahim aleyhisselamın ayak izleri bu taşın üzerinde kalmıştır.

Çağrısını tamamlayan Hz. İbrahim aleyhisselam bu taşı kible yaptı. Hz. İsmail aleyhisselam da Kâbe'nin kapısı yönünde ona doğru namaz kıldı. Bu durum Peygamber Efendimize kadar devam etti.

Allahütealâ Kur'an-ı Kerim'de şöyle buyuruyor: **“Biz, Beyt'i (Kâbe'yi) insanlara toplanma mahalli ve güvenli bir yer kıldık. Siz de İbrahim'in makamından bir namaz yeri edinin (orada namaz kılın). İbrahim ve İsmail'e: Tavaf edenler, ibadete kapananlar, rükû ve secde edenler için Evim'i temiz tutun, diye emretmiştik.”** (Bakara, 125.) İki rekâtlık tavaf namazının Makam-ı İbrahim'in arkasında kılınması ve Mescid-i Harâm'de cemaatle namaz kılarken imamın bu makamda durması müstehab kabul edilmiştir.

İbni Abbas'tan nakledildiğine göre nübüvvetten önce Kureyşliler, bir kadın kahine giderek kendilerinden kimin ayak izinin Makam-ı İbrahim'dekine daha çok benzediğini sormuşlar, O'da Kureyşlileri kum veya yumuşak toprak üzerinde yürütmüş, sonunda henüz 20 yaşlarında olan Hz. Muhammed aleyhisselamı göstererek O'nun ayak izlerinin benzediğini söylemiştir.

Kur'an-ı Kerim'de **“Onda apaçık ayetler var. İbrahim'in makamı var”** (Al-imran, 97.) buyrulmaktadır.

Abdullah b. Amr b. As radiyallahu anhın şöyle dediği nakledilmektedir: **“Hacerülesved ile Makam-ı İbrahim cenneten çıkmadırlar”**

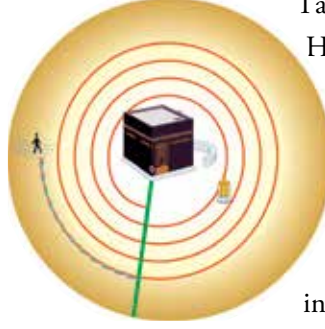
İbni Abbas radiyallahu anh demiştir ki: **“Dünyada, Hacerülesved ile Makam-ı İbrahim'den başka cennet varlığı yoktur.”**

İbrahim aleyhisselamın ayak izleri.

Tavaf Krokisi

Tavafa Giriş

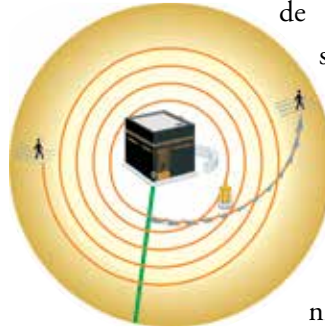

Tavafin başlangıç noktası Hacerülesved'dir. Bu noktaya gelmek için metafor alanına Hacerülesved'in tam karşısından girmeye çalışırsanız yanlış yapmış olursunuz. Çünkü insanlar Kâbe'nin etrafında dönerken onların yönlerini

kesmiş, izdiham oluşturmuş olursunuz. Ruknüyemani tarafından girerek, kendinizi insan akıntısına bırakmalısınız. Böylece hacıların önünü kesmeden, kimseye eziyet vermeden Hacerülesved'in önüne kadar gelir ve niyetinizi ederek tavafınıza başlayabilirsiniz.

Tavaf yaparken dikkat etmeniz gereken bir hususta; Hacerülesved'in önünde oluşan izdihama kapılmamak, biraz uzaktan gitmenizdir.

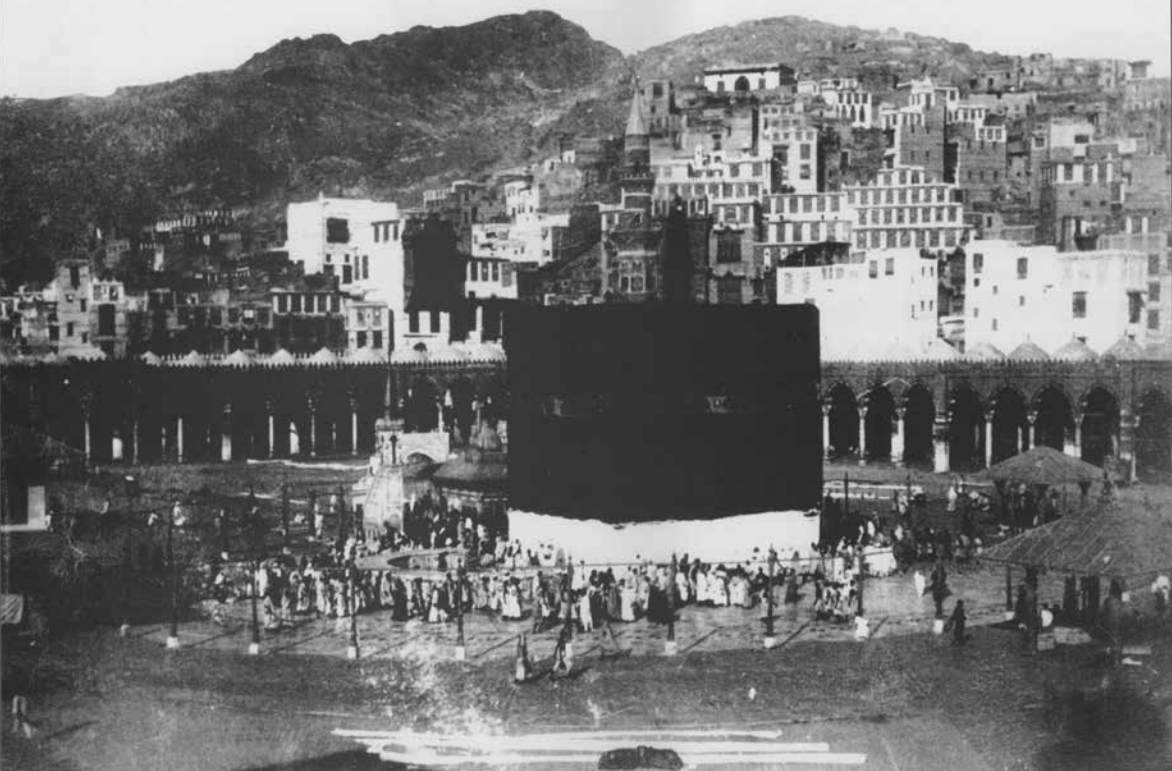
Tavafinızın son şavtına yaklaştıkça daireyi genişletmeniz, metafor alanının kenarına doğru yaklaşmanız bu alandan çıkmanıza yardımcı olacaktır. Tavafin bitiş noktası da Hacerülesved'dir, bu noktaya geldiğimizde

direk çıkmaya kalkışsak yine hacıların önünü kesmiş, izdihama sebebiyet vermiş oluruz. Hacerülesved'i geçtikten sonra yavaş yavaş dışa doğru daireyi genişleterek çıkmamız doğru

Tavaftan çıkış

olandır.

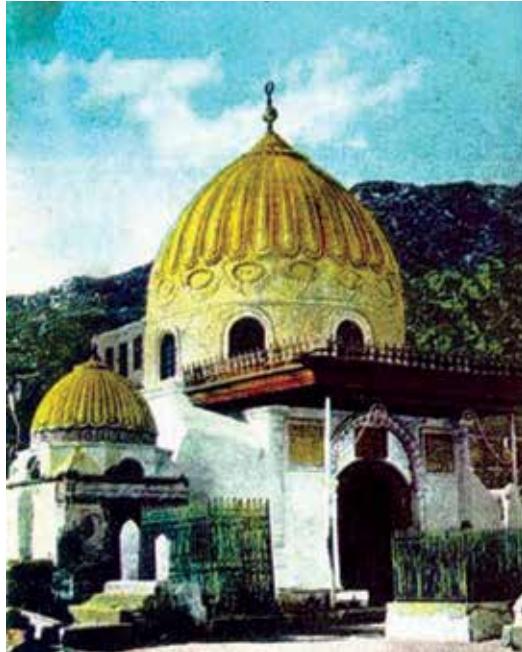

Cennetü'l-Muallâ

Cennetü'l-Muallâ, Kâbe'nin kuzeyinde ve 1 km mesafededir. Tarih boyunca Mekke'nin mezarlığı olan Cennetü'l-Muallâ'da Hz. Hatice radiyallahu anha annemiz ve bir çok sahabe metfun bulunmaktadır.

Hz. Hatice r.a. annemizin
Kanuni Sultan Süleyman
tarafından yapılan türbesi.

Bugün düz bir alan olarak gözüken mezarlık aslında tarihte kubbeli yapılardan ve mezar taşlarından oluşuyordu. Kanuni Sultan Süleyman 1543'de Hz. Hatice radiyallahu anh annemize kubbeli bir türbe yaptırmıştı. Cennet mekân Abdulhamid'in Osmanlı coğrafyasını çektiirdiği fotoğraflarda da bu türbeler görülmektedir.

1926'da bu türbelerin tamamı Cennet-i Baki'de olduğu gibi yıkılarak bugünkü haline getirilmiştir.

Osmanlı döneminde Cennetü'l-Muallâ.

Hz. Hatice r.a. annemizin kabri fotoğrafta gözüken ağacın bulunduğu yerdedir.

Hz. Hatice r.a. annemizin kabri fotoğrafta gözüken yeşil kapının üst tarafındaki çevrili bölümdeki ağacın bulunduğu yerdedir.

Peygamber Efendimizin doğduğu evin yerine yapılan kütüphanenin yeni hali.

Peygamberimizin Doğduğu Ev

Peygamberimizin doğduğu ev Kâbe'nin kuzeydoğusunda, Kâbe'ye 460 metre mesafede, Safa ve Merve yönündedir. Tarihte bu yer mescit olarak kullanılmış, bugün ise kütüphane olarak kullanılmaktadır. Mekke'nin önemli ziyaret yerlerinden biri olan Peygamber Efendimizin doğduğu bu ev ziyarete açık değildir.

Peygamber Efendimizin doğduğu evin yerine yapılan kütüphanenin eski hali.

Hira

9

HARİTA D2

Hira; Hz. Muhammed aleyhisselamın Hanif din üzere devam ettiği zamanlarda inzivaya çekildiği ve Cebrail aleyhisselamın ilk vahyi getirdiği mağaradır. Mekke'nin kuzeydoğusunda, Kâbe'ye 5,14 km mesafededir. Hira mağarasının bulunduğu dağa Cebeli Nur denir.

Bu mağara Cebeli Nur dağının Mekke tarafında 20 metre aşığındadır. Aslında bir mağaradan ziyade üzeri kaya ile kapalı iki tarafı açık bir konumdadır. Yüksekliği ayakta durabilecek şekilde ve içerisinden Mekke'yi seyretme imkânı vardır. Mekke tarafına bakan kısmı dik bir yamaç olduğu için güvenlik gerekçesi ile kayalarla kapatılmıştır.

İlk vahyin indiği
Nur Dağı.(2007)

“Yaratan Rabbinin
adıyla oku!
O, insanı bir aşlanmış
yumurtadan yarattı.
Oku!
Rabbin,
en büyük kerem sahibidir.
O Rab ki
kalemle (yazmayı) öğretti.
İnsana bilmedikleri
şeyi öğretti.”
(Alak, 1-5)

Hacılar Nur Dağına
tırmanırken. (2007)

Hira'dan
Kâbe'nin görünüşü.
(2007)

Mescid-i Harâm'den
Hira'nın görünüşü. (2007)

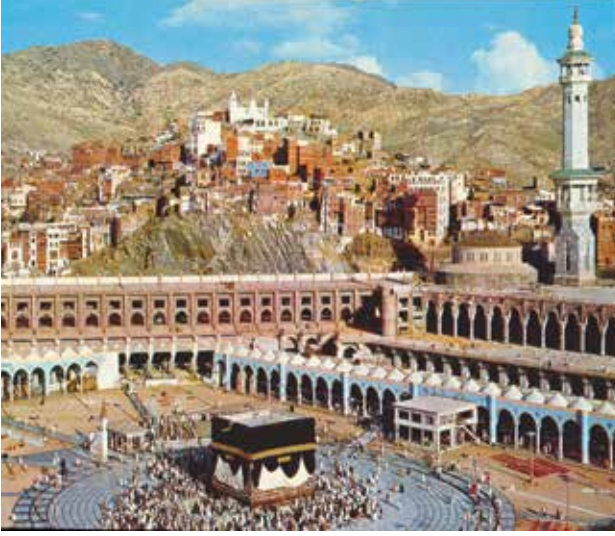

Mescid-i Haram'dan
Hira'nın görünüşü.

Ebu Kubeys Dağı

10

HARİTA B4

“Kıyamet yaklaştı
ve ay yarıldı.”
(Kamer, 1.)

Ebu Kubeys
dağının son
görüntüsü.

Ebu Kubeys dağı Kâbe'nin doğusunda ve Kâbe'ye 200 m mesafededir. Mekke'nin etrafını saran 12.000 adet olan Faran dağları diye bilinen dağların en meşhur dağıdır.

Peygamber Efendimizin ilk tebliğe başladığında Mekkeliler **“Şu dağın arkasında arkasından düşman geliyor desem inanır mısınız?”** dediği dağdır. Aynı zamanda ayın ikiye yarılması (Şakkul Kamer) bu dağın etrafında olmuştur.

Bu dağ aynı zamanda Hacerülesved'in cennetten ilk indirildiği yerdir. Hz. İbrahim aleyhisselamın Kâbe'ye davet emrini aldığı anda buraya çıkarak insanlığı hacca davet ettiği rivayet edilir.

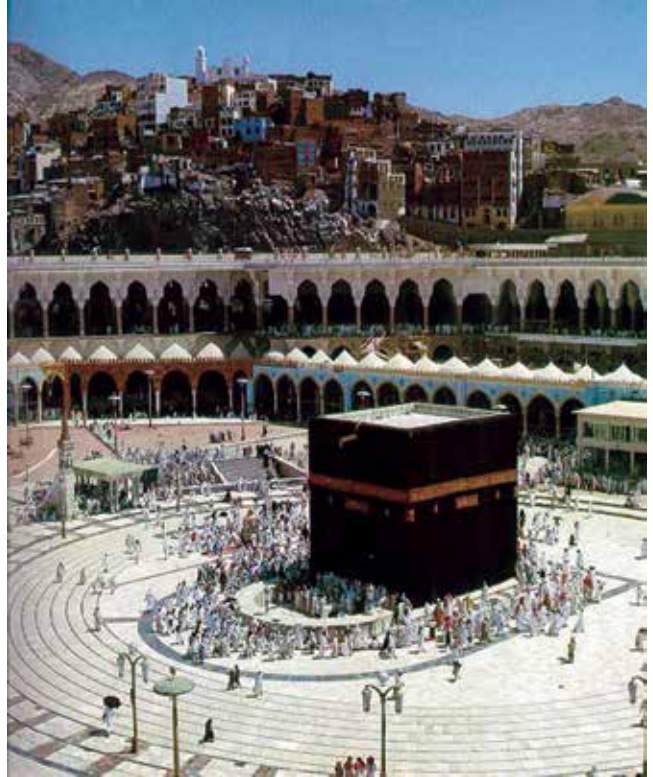
Şuan bu dağın üzerinde Suud Devlet Misafirhanesi bulunmaktadır.

Ayın
ikiye yarılmasına
örnek.

Ebu Kubeys dağına yapılan devlet misafirhanesi. (2009)

Ebu Kubeys ve Kâbe.

Sevr

11

HARİTA 5C

Sevr Mağarası.
(2010)

Adını bulunduğu dağ olan Sevr'den alan bu mağara, Hz. Muhammed aleyhisselam ve Hz. Ebu Bekir radiyallahu anhin hicret yolculuğunda sığındıkları yerdir. Kâbe'nin güneydoğusunda, 5 km mesafede bulunur. Yüksekliği yaklaşık 1500 metredir.

“Eğer siz ona (Resûlullah'a) yardım etmezseniz (bu önemli değil); ona Allah yardım etmiştir: Hani, kâfirler onu, iki kişiden biri olarak (Ebu Bekir ile birlikte Mekke'den) çıkarmışlardı; hani onlar ma-

Sevr Mağarasının
bulunduğu Sevr dağı. (2007)

Sevr'den bir görünüm.
(2007)

ğaradaydı; o, arkadaşına, üzülme, çünkü Allah bizimle beraberdir, diyordu. Bunun üzerine Allah ona (sükûnet sağlayan) emniyetini indirdi, onu sizin görmediğiniz bir ordu ile destekledi ve kâfir olanların sözünü alçalttı. Allah'ın sözü ise zaten yücedir. Çünkü Allah üstündür, hikmet sahibidir.” (Tevbe, 40.)⁷⁶

“Hatırla ki, kâfirler seni tutup bağlamaları veya öldürmeleri yahut seni (yurdundan) çıkarmaları için sana tuzak kuruyorlardı. Onlar (sana) tuzak kurarlarken Allah da (onlara) tuzak kuruyordu. Çünkü Allah tuzak kuranların en iyisidir.” (Enfal, 30.)⁷⁷

Hacılar Sevr eteklerinde.
(2007)

Arafat

Kâbe'nin güneydoğusunda, Kâbe'ye kuş bakışı ile 18 km mesafede bulunan, haccın önemli rükünlerinden biri olan Vakfe'nin yapıldığı yerdir. Arafat Meydanı içerisinde bulunan Cebeli Rahme dağı, Hz. Âdem aleyhisselam ile Havva annemizin buluştuğu yerdir. Ayrıca Hz. İbrahim aleyhisselama, Cebrail aleyhisselam hac vazifesinin nasıl yapılacağını burada tarif etmiştir.

Arafat'ın sınırları; güneyinde Sa'ad dağı (Arafat dağı), doğusunda ve güneyinden bir dizi sıradağ, batısında Urene vadisi, kuzeybatısından Zülmecaz vadisi-dir.

Arafat başlangıç ve bitiş noktaları “**alem**” denen taş duvarlarla ve büyük tabelalarla belirtilmiştir.

Arafat'ın her yerinde vakfe yapmak mümkün olduğu halde hacılar, Hz. Peygamberin aleyhisselam vakfesini Cebelirahme'de, Neb'a ve Nübey'a kayaları arasında bulunan Nabist tepesi üzerinde yaptığı için aynı yer veya çevresinde vakfeye durmaya çalışırlar.

12

HARİTA 17

1814'de Arafat planı.

Arafat sınırlarını gösteren eski ve yeni alemler. (2009)

Arafat'ta
Osmanlı çeşmeleri.
(2010)

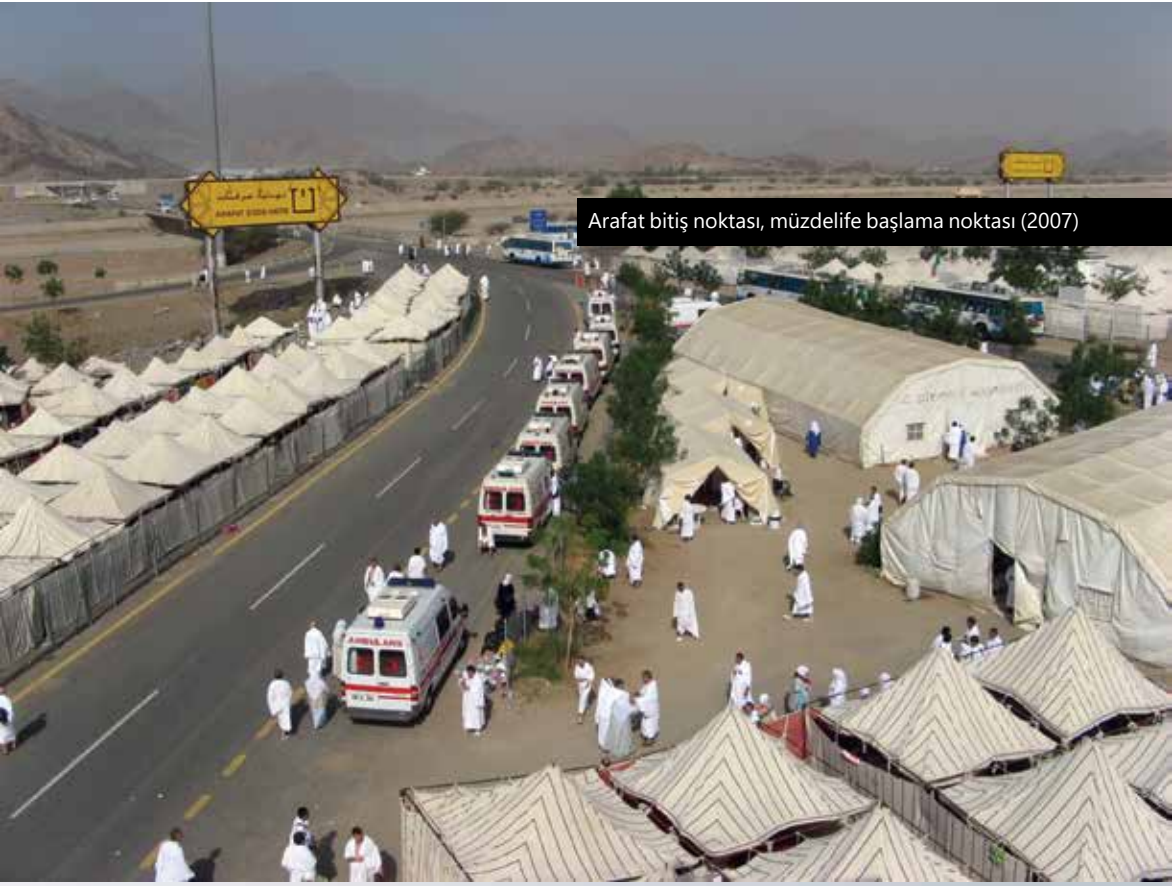
Arafat ve Cebeli Rahme.

Cebelirahme, Arafat'ın doğusunda 70 m yüksekliğinde küçük bir dağdır. Peygamberimiz bu dağın eteklerinde vakfeye durduğu için zamanla buraya değişik yapılar inşa edilmiştir.

Eyüp Sabri Paşa, Cebelirahme'nin güney eteğinde Mescid-i Cebeliarafat'ın bulunduğu, Mekke molla-sının arefe günü hutbeyi burada okuduğunu kaydeder.

Cebeli Rahme.

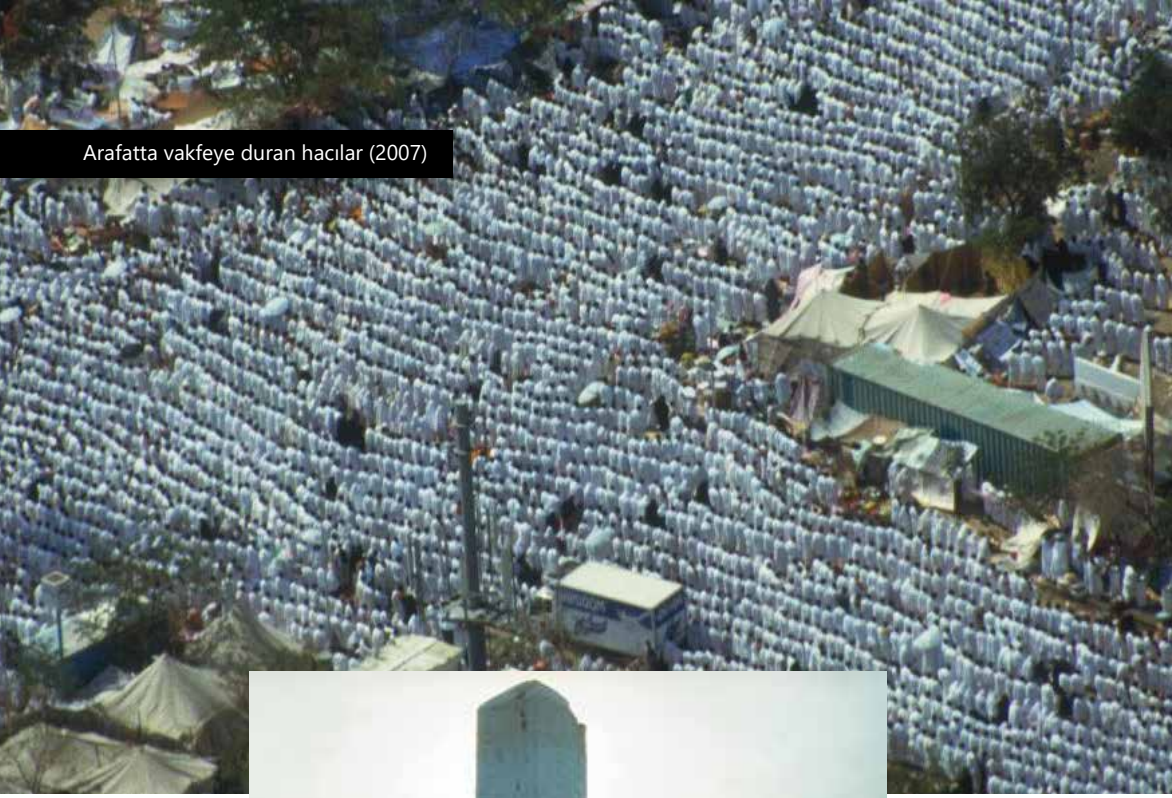

Arafat bitiş noktası, müzdelife başlama noktası (2007)

Arafat çadırları (2007)

Arafatta vakfeye duran hacılar (2007)

Cebel-i Rahme'de bulunan sütun. (2005)

13

HARİTA 17

Hurafe her yerde!
Hatta Arafat'ta Cebeli Rahme'de.
Bu sütun kutsal bir sütun değil
ama insanlar ismini yazıyor,
hatta yüz sürüp ağlıyorlar!
Peygamber Efendimiz
Arafat vakfesini buranın
eteğinde yapmıştı.
Bu tür hurafelerden
uzak durmak lazım.

Kâbe'nin örtüsünün deęiştirilmesi.

Mescid-i Nemire

14

HARİTA H7

Mescid-i Nemire.

Peygamber Efendimizin veda haccında öğle ve ikindi namazlarını cem ederek 120.000 sahabesi ile kıldığı ve veda hutbesini irad ettiği yere yapılan mescittir. Kâbe'ye 16,4 km mesafededir.

Mescid-i Nemire ve vakfeye duran hacılar.

Müzdelife

“(Hac mevsiminde ticaret yaparak Rabbinizden gelecek bir lütfu (kazancı) aramanızda size herhangi bir günah yoktur. Arafat’tan ayrılıp akın ettiğinizde Meş’ar-i Harâm’da Allah’ı zikredin ve O’nu size gösterdiği şekilde anın. Şüphesiz siz daha önce yanlış gidenlerden idiniz.” (Bakara, 198).⁷⁸

Müzdelife; Mina ile Arafat arasında kalan, Kâbe’nin doğusunda ve Kâbe’ye kuş uçuşu 10 km mesafede olan bölgedir. Sınırları Arafat’ın sonundaki iki dağ arasında kalan boğazdan başlar, Mina ile sınır teşkil eden Mu-hassir vadisine kadar devam eder.

Müzdelife bölgesinin tamamı Harem sınırları içerisindedir.

Peygamber Efendimiz’in uygulamasını dikkate alarak Müzdelife vakfesini mümkün olduğu ölçüde Kuzah tepesi veya civarında yapılması tavsiye edilir.

Resul-i Ekrem, Arafat’ta ümmetinin affı için yaptığı duayı Müzdelife’de tekrar etmiş ve ardından gülümsemişti. Peygamber Efendimize sebebi sorulunca, duasının Allah tarafından kabul edildiğini ve ümmetinin bağışlandığını öğrenen şeytanın nasıl perişan olduğunu gördüğü için gülümsediğini belirtmiştir. (el-Müsned, IV, 14-15)

Arafat'tan Müzdelife'ye yürüyen hacılar

16

HARİTA F5

Müzdelife Mescidi.
(2010)

Müzdelife Mescidi

Peygamber Efendimizin veda haccında akşam ile yatsı namazını cem ederek ashabına namaz kıldırıldığı yere yapılan mescittir. Müzdelife’de bulunan bu mescid, Kâbe’ye 9,8 km mesafededir.

Müzdelife Mescidi.

Mina

17

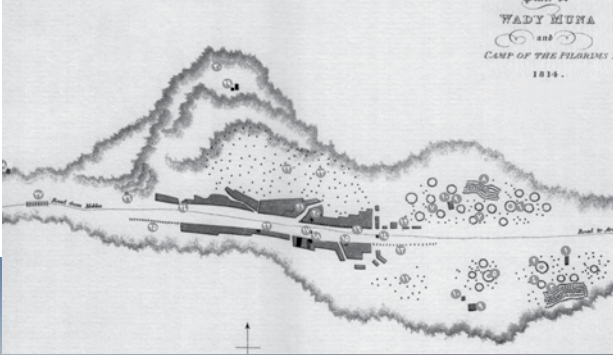
HARİTA E4

Minada hacıların konakladığı çadırlar.

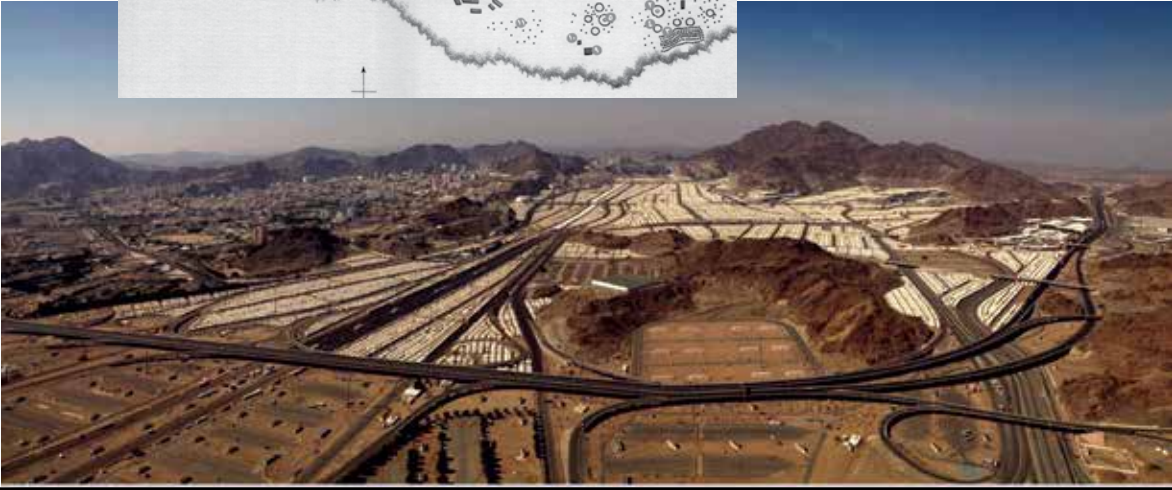
Mina, Mescid-i Harâm'ın doğusunda, Kâbe'ye 7 km mesafede ve Harem sınırları içerisinde yer almaktadır. Mina ile Müzdelife birbirlerine sınırdırlar.

Hac ibadetinde hacılar zilhiccenin 8. günü (Terviye günü) öğle namazı vaktinde Mina'da olurlar. Kurban burada kesilir. Cemerat (şeytan taşlama) da buradadır.

1814'de Mina Planı.

Minanın genel görünümü.

18

HARİTA D4

Şeytan Taşlama (Cemerat)

Cemerat, Kâbe'nin doğusunda ve kuş uçuşu 4,8 km mesafededir. Burada üç adet cemre bulunmaktadır. Güneybatıdan (Mina tarafı), kuzeybatıya (Kâbe tarafı) doğru sıralanmışlardır. Birincisi Küçük Cemre, ikincisi Orta Cemre, üçüncüsü Büyük Cemre veya Akabe Cemresi diye adlandırılır. Küçük Cemre ile Orta Cemre arasındaki mesafe yaklaşık 110 metredir. Orta Cemre ile Büyük Cemre arasındaki mesafe yaklaşık 150 metredir.

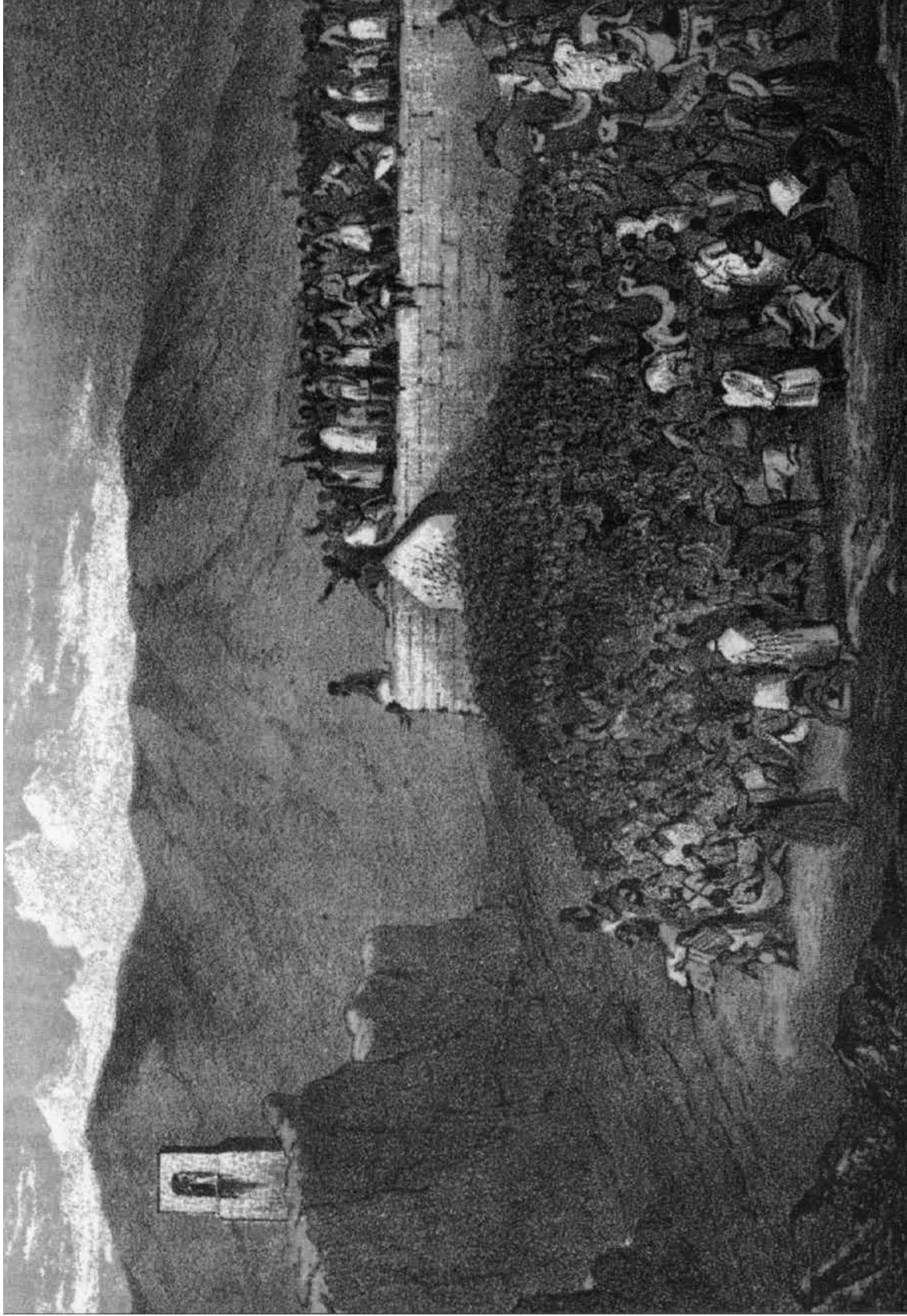
Cemeratın
bugünkü hali.

Cemeratın devam
eden inşaatının planı.

19

HARİTA D4

Akabe

Mescid-i Akabe
dış görünümü
(2005)

Peygamber Efendimiz Muhammed aleyhisselamın Medinelilerle yaptığı biatleşmenin yeridir. Buraya bir mescid yapılmıştır. Burası Kâbe'ye kuş uçuşu 4,3 km mesafede ve doğu yönündedir.

Burada iki kez biatleşme olmuştur. İlkinde 6 Medineli, ikincisinde ise 12 Medineli bulunmuştur. Bir gece vakti şuan şeytan taşlama alanının yanında bulunan Akabe Mescidinin olduğu yerde Peygamber Efendimiz ile buluşarak görüştüler. Bu görüşmede Medineli ilk

Mescid-i Akabe
iç görünümü
(2010)

Müslümanlar olan; Es'ad b. Zürcare, Avf b. Haris, Muaz b. Haris, Rafi' b. Mâlik, Zekvan b. Kays, Ubade b. Sâmit, Yezid b. Salebe, Abbas b. Ubade, Kutbe b. Âmir, Ukbe b. Âmir, Uveyn b. Saide ve Ebû'l-Heysem Mâlik b. Teyyihan bulunmuştur.

Mescid-i Hayf

20

HARİTA D4

Mescid-i Hayf (2007)

Peygamber Efendimizin Veda haccında Mina'da çadır kurduğu ve cemaatle namaz kıldığı yere yapılan mesciddir. Birinci cemrenin (Küçük Şeytan) hemen yanında bulunan mescid, Kâbe'ye kuş uçuşu 5,4 km mesafededir.

Mina ve
Mescid-i Hayf (2007)

21

HARİTA A7

Hudeybiye

Hudeybiye anlaşmasının yapıldığı yer.
(2005)

Hudeybiye anlaşmasının yapıldığı bu bölge Kâbe'nin batısında ve Kâbe'ye kuş uçuşu 20,8 km mesafededir. Burası aynı zamanda Harem sınırındadır.

Harem sınırlarını gösteren Osmanlı ve Suud sınır taşları
(2010)

Hudeybiye Mescidi
(2010)

Cirane

22

HARİTA 12

Cirane Mescidi
(2009)

Peygamber Efendimizin, Huneyn Gazvesini kazandıktan sonra esirleri ve ganimetleri getirdiği bu gölge aynı zamanda mikat sınırır. Peygamber Efendimiz burada ihrama girmiştir.

Kâbe'ye kuşbakışı 21 km mesafede olan Cirane Kâbe'nin kuzeydoğusundadır.

Peygamber Efendimizin
tatlandığı Ciranedeki
kuyu (2009)

Peygamber Efendimizin
mucizesi ile tatlanan
Usfan kuyusu
(2005)

Usfan

Peygamber Efendimizin Mekke'nin fethinde ve Veda haccında konakladığı bu mekan, Kâbe'nin batısında, 74 km mesafededir.

Burada Bi'ritefle adında bir kuyu vardır. Bu bölgenin suları acı ve içilmez olduğu halde Peygamber Efendimizin mucizesi ile bu kuyunun suyu çok tatlı olmuştur. Çevresindeki tüm kuyuların suları acı, sadece bu kuyunun suyu tatlıdır.

Usfan yolu üzerinde
Osmanlı kalesi (2010)

Tenim

24

HARİTA A2

Mescid-i Aişe (2010)

Tenim, Kâbe'nin kuzeybatısında, kuş uçuşu 5,63 km mesafededir. Burası Hz. Aişe radiyallahu anha anemizin ihrama girdiği, Mekke'lilerin umre ve hac için mikat sınırırır.

Burada Harem sınırları, Osmanlı döneminden kalan sütunlar ve Suud tarafından yapılan yeni sütunlar ile belirlenmiştir. Aynı zaman da burada büyük bir mescid vardır.

Harem sınırlarını gösteren alemler (2009)

25

HARİTA B4

Daru'l-Erkam

Safa Tepesi
(2010)

Daru'l-Erkam
Safa Tepesi
eteklerindedir.

Peygamberimizin tebliğinin ilk yıllarında, Erkam b. Ebi Erkam el-Mahzuni evini Peygamberimize ve Müslümanlara açmıştır. Müslümanların toplandığı ve Mekke dışından gelen insanların gizlice Peygamberimizle görüştüğü bu mekân Safa tepesine 10 m mesafede Merve tepesi yönündedir.

Ecyad Kalesi

Ecyad Kalesi, Peygamber Efendimizin çobanlık yaptığı Ecyad dağına Osmanlılar tarafından Kâbe'yi korumak amacıyla 1781'de yapılmıştır. Kâbe'ye 350 m mesafede ve güney yönündedir.

Suud yönetimi 2002 yılında Ecyad Kalesini yıkmıştır. Şuan yerine otel kompleksi yapılmaktadır.

Osmanlılar son döneme kadar bu kaleye bayrak asmamıştır. Zira Osmanlılar buranın sahibi değil kendisini buranın hizmetçisi görmekteydi.

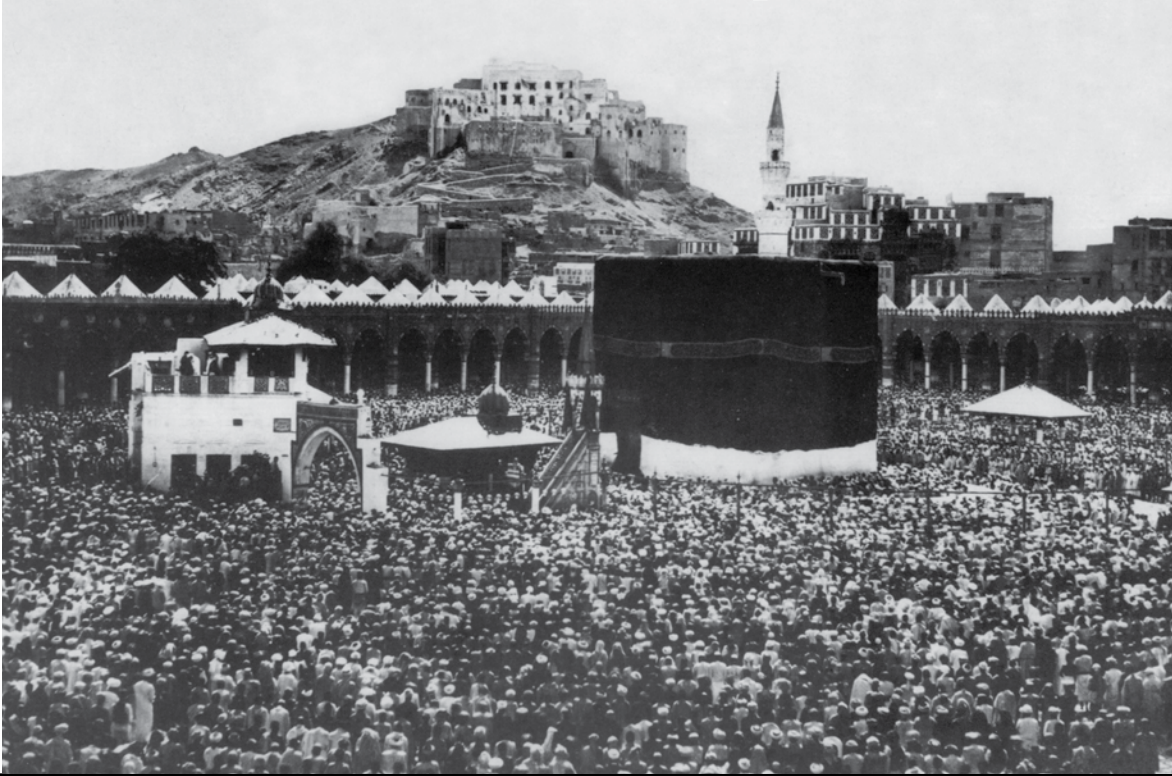
26

HARİTA B4

Ecyad Kalesi
yerine yapılan otel.

Ecdad yadigarı
Ecyad Kalesi.

27

HARİTA B3

“• (Resûlüm!) De ki:
Cinlerden bir topluluğun
(benim okuduğum
Kur’an’ı) dinleyip de
şöyle söyledikleri
bana vahyolunmuştur:

Gerçekten biz,
hârikulâde güzel bir
Kur’an dinledik .
• Doğru yola iletiyor,
ona iman ettik. (Artık
kimseyi Rabbimize asla
ortak koşmayacağız.

• Hakikat şu ki,
Rabbimizin şâni çok
yücedir. O, ne eş ne de
çocuk edinmiştir.”
(Cinn Suresi, 1-3)

Cin Mescidi

Mescid-i Cin, Kâbe’ye 1,22 km mesafede, Kâbe’nin kuzeydoğusunda, Cennetü’l-Muallâ’nın hemen yanında bulunmaktadır. Burası Peygamber Efendimizin cinlere Kur’an okuduğu yerdir.

Peygamberimiz hüzünlü Taif yolculuğu dönüşü sabah namazını burada kılmış, okuduğu Kur’an-ı dinleyen cinler, Peygamberimize iman etmişlerdir.

Cin Mescidi (2010)

Mescid-i Raye

Peygamberimiz Hz. Muhammed aleyhisselamın Mekke'nin fethinde sancak dikerek iki rekat namaz kıldığı yere yapılan bu mescit, Kâbe'nin kuzeydoğusunda ve 630 metre mesafededir. Mescid modern yapısı ile korunmaktadır.

- " Biz sana doğrusu apaçık bir fetih ihsan ettik.
- Böylece Allah, senin geçmiş ve gelecek günahını bağışlar. Sana olan nimetini tamamlar ve seni doğru bir yola iletir.
- Ve sana şanlı bir zaferle yardım eder."

(Fetih Suresi, 1-3)

Mescid-i Raye (2010)

28

HARİTA B3

29

HARİTA C3

Mescid-i İcabe

Peygamber Efendimizin Veda haccı dönüşü çadır kurduğu yere yapılan bu mescid, Kâbe'nin kuzeydoğusunda, Kâbe'ye 2,5 km mesafededir.

Burasının nübüvvet öncesi Hz. Hatice radiyallahu anha annemizin Hira'da şehrin küfründen uzakta olan Peygamber Efendimize azık getirmek için yola çıktığındaki buluşma noktaları olduğu da söylenir.

Mescid-i İcabe (2008)

Mescid-i Ebu Bekir

30

HARİTA B4

Hz. Ebu Bekir'in radiyallahu anh doğduğu ve Peygamberimiz ile birlikte hicrete başladığı evin yerine yapılan mescit, Kâbe'nin güneyinde ve 350 metre mesafede idi. Diğer mescidler gibi burası da yıkılmıştır. Şuan yerinde Hilton oteli bulunmaktadır.

"Eğer siz ona (Resûlullah'a) yardım etmezseniz (bu önemli değil); ona Allah yardım etmiştir: Hani, kâfirler onu, iki kişiden biri olarak (Ebu Bekir ile birlikte Mekke'den) çıkarmışlardı; hani onlar mağaradaydı; o, arkadaşına. Üzülme, çünkü Allah bizimle beraberdir, diyordu. Bunun üzerine Allah ona (sükûnet sağlayan) emniyetini indirdi, onu sizin görmediğiniz bir ordu ile destekledi ve kâfir olanların sözünü alçalttı. Allah'ın sözü ise zaten yücedir. Çünkü Allah üstündür, hikmet sahibidir."

(Tevbe Suresi, 40.)

Mescid-i Ebu Bekir'in yerine yapılan Hilton oteli (2007)

Kitap Dağıtımı

Peygamber Efendimizin doğduğu evin önünde kitap dağıtımı (2007)

Hac ve umre için uçaktan ilk indiğinizden itibaren kitap ile tanışırsınız. Suud hükümeti kitap ve kaset hediyeleri ile sizi karşılar. Hacıların bilinçlenmesi için dağıtımın Mekke'de de devam ettiğini görürsünüz. Peygamber efendimizin doğduğu evin önünde değişik dillerde broşür ve kitap dağıtılmaktadır. Mescid-i Harâm'ın etrafında özel Kur'an-ı Kerim dağıtımı yapılan yerler vardır.

Mekke'nin girişinde kitabe şeklinde yapılan talk

Kayıp Eşya Ofisleri

Kaybettiği eşyayı listelerden arayan hacılar.

Mescid-i Harâm'de hiçbir eşyanız kaybolmaz. Kaybettiğiniz eşyaları Mescid-i Harâm dışında bu iş için ayrılan ofislerden sorabilirsiniz. Yetkililer bulunan eşyaların listesini yaparak askıya çıkarırlar. Hacılarda bu listelerden kayıp eşyalarını kontrol ederler.

Harem içerisinde bulunan eşyalar görevliler tarafından buraya getirildiği gibi hacılar da buldukları eşyaları bu ofise teslim ederler.

Kayıp eşya ofisi (2007)

Mescid-i Harâm, Mescid-i Nebevi Müzesi

31

HARİTA C7

2004 yılında açılan müze Kâbe'nin batısında ve 7,55 km mesafededir. Burada Mescid-i Haram, Kâbe ve Zemzem ile ilgili tarihi kalıntılar bulunmakta. Ayrıca Mescid-i Haram ve Mescid-i Nebevi ile ilgili eski fotoğraf sergisi bulunmaktadır.

Hicri 65 yılında kullanılan Kâbe'nin direklerinden biri.

Tarihi zemzem kuyusu.

Osmanlılar tarafından yapılan Kâbe'ye girmek için kullanılan merdiven.

Kâbe örtüsünün dokunduğu tezgah.

Veda Hutbesi

**Peygamberimiz
Hz. Muhammed aleyhisselam Vedâ
haccında, 9 Zilhicce Cuma günü
zevâlden sonra Kasvâ adlı devesi
üzerinde, Arafat Vâdisi'nin ortasında
124 bin Müslüman'ın şahsında bütün
insanlığa şöyle hitab etti:**⁷⁹

“Hamd Allah’a mahsustur. O’na hamdeder, O’ndan yardım isteriz. Allah kime hidâyet ederse, artık onu kimse saptıramaz. Sapıklığa düşürdüğünü de kimse hidâyete erdiremez. Şehâdet ederim ki; Allah’tan başka ilâh yoktur. Tektir, eşi ortağı, dengi ve benzeri yoktur. Yine şehâdet ederim ki, Muhammed O’nun kulu ve Rasûlüdür.”

“Ey insanlar!

Sözümü iyi dinleyiniz! Bilmiyorum, belki bu sene-
den sonra sizinle burada bir daha buluşamayacağım.

İnsanlar!

Bugünleriniz nasıl mukaddes bir gün ise, bu aylarınız nasıl mukaddes bir ay ise, bu şehriniz (Mekke) nasıl mübarek bir şehir ise, canlarınız, mallarınız, namuslarınız da öyle mukaddestir, her türlü tecavüzden korunmuştur.

Ashabım!

Muhakkak Rabbinize kavuşacaksınız. O'da sizi yaptıklarınızdan dolayı sorguya çekecektir. Sakın benden sonra eski sapıklıklara dönmeyiniz ve birbirinizin boyununu vurmayınız! Bu vasiyetimi, burada bulunanlar, bulunmayanlara ulaştırın. Olabilir ki, burada bulunan kimse bunları daha iyi anlayan birisine ulaştırmış olur.

Ashabım!

Kimin yanında bir emanet varsa, onu hemen sahibine versin. Biliniz ki, faizin her çeşidi kaldırılmıştır. Allah böyle hükmetmiştir. İlk kaldırdığım faiz de Abdulmutalib'in oğlu (amcam) Abbas'ın faizidir. Lakin anaparanız size aittir. Ne zulmediniz, ne de zulme uğrayınız.

Ashabım!

Dikkat ediniz, cahiliyeden kalma bütün adetler kaldırılmıştır, ayağımın altındadır. Cahiliye devrinde güdülen kan davaları da tamamen kaldırılmıştır. Kaldırdığım ilk kan davası Abdulmuttalib'in torunu İyas bin Rabia'nın kan davasıdır.

Ey insanlar!

Muhakkak ki, şeytan şu toprağınızda kendisine tapınmaktan tamamen ümidini kesmiştir. Fakat siz bunun dışında ufak tefek işlerinizde ona uyarsanız, bu da onu memnun edecektir. Dininizi korumak için bunlardan da sakınınız.

Ey insanlar!

Kadınların haklarını gözetmenizi ve bu hususta Allah'tan korkmanızı tavsiye ederim. Siz kadınları, Allah'ın emaneti olarak aldınız ve onların namusunu kendinize Allah'ın emriyle helal kıldınız. Sizin kadınlar üzerinde hakkınız, kadınların da sizin üzerinizde hakkı vardır. Sizin kadınlar üzerindeki hakkınızı; ya-

tağınızı hiç kimseye çiğnetmemeleri, hoşlanmadığınız kimseleri izniniz olmadıkça evlerinize almamalarıdır. Eğer gelmesine müsaade etmediğiniz bir kimseyi evinize alırlarsa, Allah, size onları yataklarında yalnız bırakmanıza ve daha olmazsa hafifçe dövüp sakındırmanıza izin vermiştir. Kadınların da sizin üzerinizdeki hakları, meşru örf ve adete göre yiyecek ve giyeceklerini temin etmenizdir.

Ey mü'minler!

Size iki emanet bırakıyorum, onlara sarılıp uydukça yolunuzu hiç şaşırmasınız. O emanetler, Allah'ın kitabı Kur'an-ı Kerim ve Peygamberin sünnetidir.

Mü'minler!

Sözümü iyi dinleyiniz ve iyi belleyiniz! Müslüman Müslüman'ın kardeşidir ve böylece bütün Müslümanlar kardeşlerdir. Bir Müslüman'a kardeşinin kanı da, malı da helal olmaz. Fakat malını gönül hoşluğu ile vermişse o başkadır.

Ey insanlar!

Cenab-ı Hak her hak sahibine hakkını vermiştir. Her insanın mirastan hissesini ayırmıştır. Mirasçıya vasiyet etmeye lüzum yoktur. Çocuk kimin döşeginde doğmuşsa ona aittir. Zina eden kimse için mahrumiyet vardır.

Ey insanlar!

Rabbiniz birdir. Babanız da birdir. Hepiniz Âdem'in çocuklarıdır, Adem ise topraktır. Arabın Arap olmayana, Arap olmayanın da Arap üzerine üstünlüğü

olmadığı gibi; kırmızı tenlinin siyah üzerine, siyahın da kırmızı tenli üzerinde bir üstünlüğü yoktur. Üstünlük ancak takvada, Allah'tan korkmaktır. Allah yanında en kıymetli olanınız O'ndan en çok korkanınızdır. Azası kesik siyahî bir köle başınıza amir olarak tayin edilse, sizi Allah'ın kitabı ile idare ederse, onu dinleyiniz ve itaat ediniz. Kimse kendi suçundan başkası ile suçlanamaz. Baba, oğlunun suçu üzerine, oğlu da babasının suçu üzerine suçlanamaz.

Dikkat ediniz!

Şu dört şeyi kesinlikle yapmayacaksınız:

1. Allah'a hiçbir şeyi ortak koşmayacaksınız.
2. Allah'ın haram ve dokunulmaz kıldığı canı, haksız yere öldürmeyeceksiniz.
3. Zina etmeyeceksiniz.
4. Hırsızlık yapmayacaksınız.

İnsanlar!

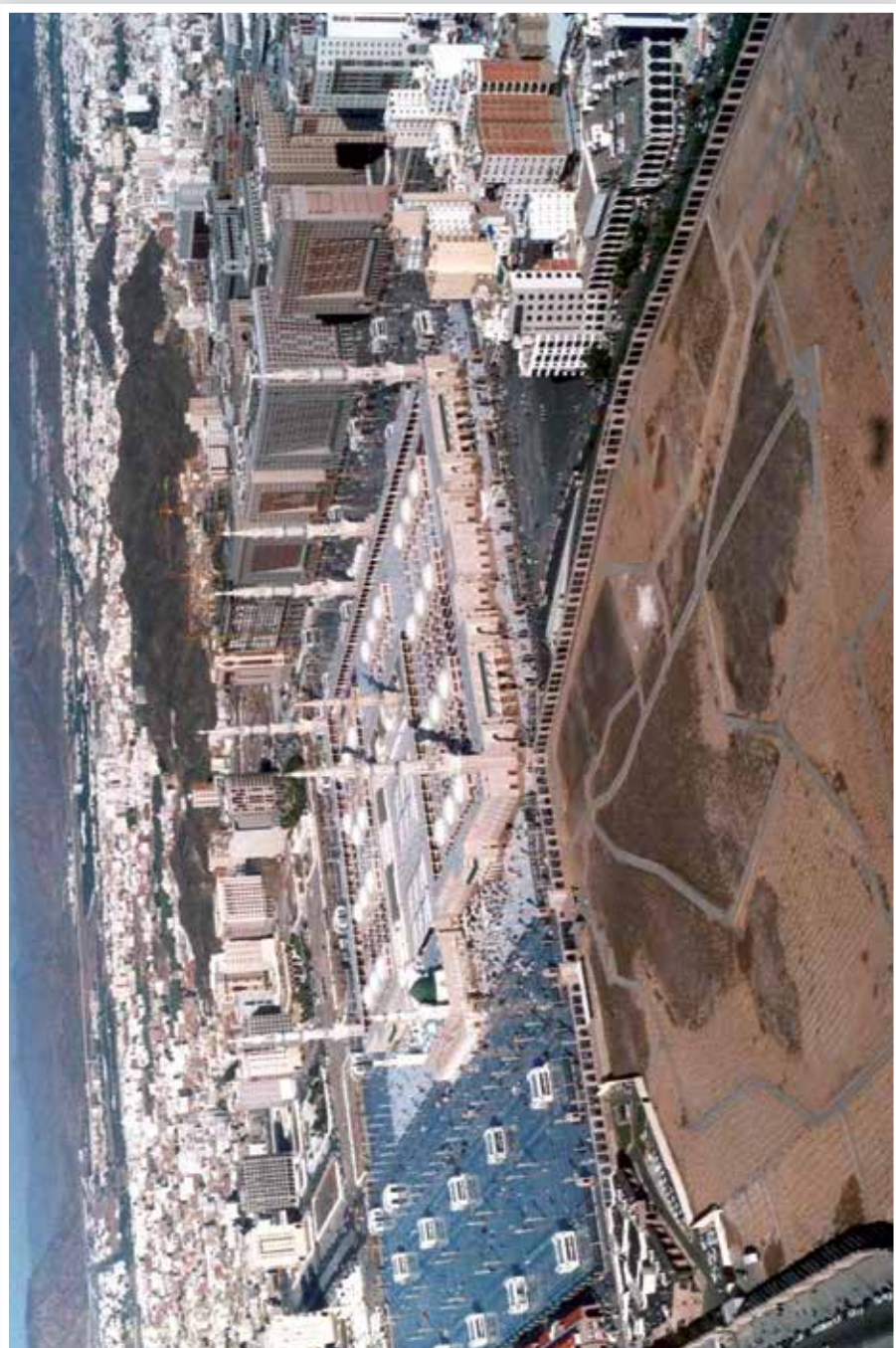
Yarın beni sizden soracaklar, ne diyacaksınız? “

Sahabe-i Kiram birden söyle dediler:

“Allah'ın elçiliğini ifa ettiniz, vazifenizi hakkıyla yerine getirdiniz, bize vasiyet ve nasihatte bulundunuz, diye şahadet ederiz!”

Bunun üzerine Resul-i Ekrem Efendimiz aleyhisselam şahadet parmağını kaldırdı, sonra da cemaatin üzerine çevirip indirdi ve söyle buyurdu:

“Şahit ol yâ Rab! Şahit ol yâ Rab! Şahit ol yâ Rab! “

MEKKE'DEN MEKTUP VAR...!

Malcom X'in (al-Hacc, Malik al-Shabazz)'ın 1964 yılında yaptığı Hacc ziyareti sırasında Harlem'deki arkadaşlarına Mekke'den yazdı...

Ömrümde, her renkten, her ırktan insanların birlikte kaynaştığı, İbrahim'in, Muhammed aleyhisselamın ve semavi kitaplardaki bütün peygamberlere ev sahipliği yapan, şimdi bulunduğum bu mukaddes topraklardaki kadar, insanlar arasında böylesine coşkulu ve içtenlikli bir konukseverlik, böylesine yüreklerden taşan gerçek bir kardeşlik hiç görmedim.

Geçen hafta çevremde her renkten insanların oluşturduğu asil ve anlatılamaz ihtişamdan büyülenmiş bir halde ve konuşmaktan aciz kaldım.

Beni yaratan Allah beni Mukaddes Mekke'yi ziyaret etmekle ödüllendirdi. Kâbe'nin çevresini yedi kere dön-

düm. İnsanlığın dertlerine deva İslâm'ın kutsal suyu Zemzem'den kana kana içtim. Safa ve Merve tepeleri arasında yedi defa gittim ve geldim. Adem'in yurdunda tarihin en eski kenti Mina'da, Arafat'ta dua ettim.

Dünyanın dört bucağından onbinlerce hacı ile birlikteydim. Mavi gözlü sarışınlardan siyah derili Afrika'ya kadar bütün renkler kaynaşmıştı. Fakat hepsi insanların birlikteliğini, tek bir ruh halinin ibadeti içinde idiler. Bu benim Amerika'da siyah ile beyaz arasında göremediğim, fakat görülmesi kaçınılmaz olan ve olanaklı olan bir manzaraydı.

Amerika, İslâm'ı tanımalı, anlamalı ve bilmelidir. Çünkü sadece bu din toplumdaki ırk, renk, insanlar arasındaki ayrımı kökten reddetmektedir. İslâm ülkelerine yaptığım gezilerde konuştuğum insanlar ve hatta beraber yemek yediğim beyaz Amerikalılar kafalarındaki beyaz ayrımcılığın İslâm ile tanıştıktan sonra yok olduğunu söylediler.

İnsanların renklerine bakılmaksızın birlikte iç içe oldukları böylesine içtenlikli ve gerçek bir kardeşlik manzarasını bundan önce hiç görmemiştim.

Bu sözcükleri benden işitmekle belki şaşıracaksınız. Bu Hac sırasında gördüğüm ve yaşadığım bu gerçekler benim daha önceden eriştiğim düşünce biçimini yeniden temellendirmede büyük etkisi oldu ve bazı varsayımlarımı terk etmeye karar verdim.

Bu benim için hiç de zor olmayacak. Sıkı ve kesin kabul ettiğim düşüncelerime rağmen, ben her zaman gerçeğin arayışı içinde oldum ve karşılaştığım her yeni gerçeği yeni bir aşama, yeni bir bilginin açılımı olarak kabul ettim.

Gerçeğin yetenekle aranmasının önemli ve belki de ilk şartı olan beynimi ve aklımı daima açık tuttum. Bu Kutsal yerlerde geçirdiğim 11 gün içinde bu Müslüman kardeşlerimle tek ve aynı Allah'a ibadet ve dua ederken onlarla birlikte aynı tabaktan yedim, aynı bardaktan içtim, aynı kilimin üstünde uyudum. Gözleri mavilerin en mavisi, saçları sarıların en sarısı ve derileri beyazların en beyazı idi.

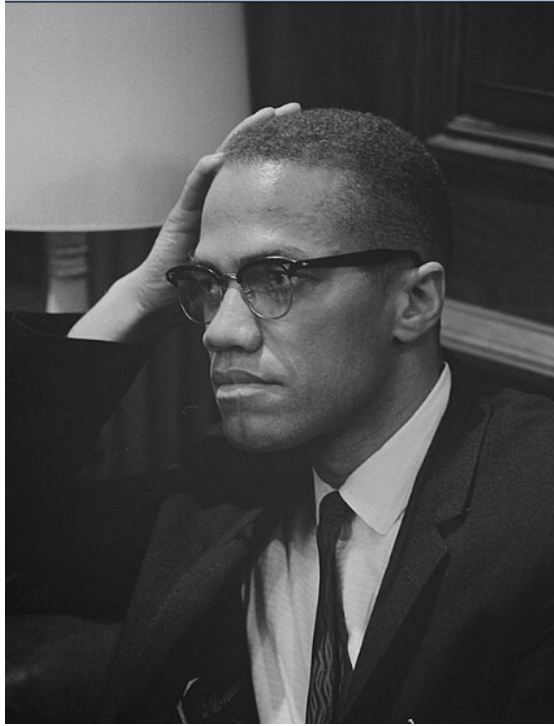
Ve beyaz Müslümanların sözcükleriyle ben Nijerya'dan, Sudan'dan ve Gana'dan siyah Afrikalı Müslümanlar arasında aynı ve gerçek içtenliği ve duyarlılığı yaşadım. Biz gerçekten kardeşlerdik, kardeştik. Çünkü inançlarımız tek Allah'a idi ve aramızda renkler kalmamış ve beyaz renk, Amerika'da var olan tutum ve davranışlarıyla düşüncelerimizden sökülüp atılmıştı.

Eğer beyaz Amerikalılar Allah'ın tekliğini kabul ettiklerinde insanın da birliği gerçeğini kabul edecekler, insanlar arasında antropolojik üstünlük ölçülerine, farklı renklere farklı muamelede bulunmaya son vereceklerdir.

Amerika'daki ırkçılık tedavi kabul etmez bir kanser salgınıdır. Beyaz Amerikalı'nın Hıristiyan kalbi böylesine

yıkıcı bir hastalığın tedavisinde kanıtlanmış bir gerçeği kabul etmesi kaçınılmazdır. Irkçılık Almanya'da Almanları içerden vurmuş ve yıkmıştır.

Bu kutsal topraklarda geçen her saat bana Amerika'daki siyah-beyaz çatışmasına yaklaşımda çok daha güçlü bir iç zenginliği kazandırıyor. Amerikan zencileri

ırkçı kinleri nedeniyle asla suçlanamazlar. Onların tepkileri Amerikan beyazlarının 400 senelik bilinçli ırkçı davranışlarına karşı oluşan bir bilinçaltının doğal sonucudur.

İrkçilik Amerikayı bir intihar yolunda sarmalayarak yürütmektedir. Gözlemlerime dayanarak çeşitli zaman ve mekânlarda kolej ve üniversitelerde birlikte olduğum yeni nesil beyaz gençlerin duvarlardaki yazıları görüp okuduktan sonra birçoğunun Amerika'yı tümünden bir yıkıma götürecektir. İrkçilik hastalığından kurtaracak tek doğru yolu bulmaları kadar doğal bir şey olamazdı.

Hiçte öyle çok yüksekte bir saygınlık görmedim ve bunu beklemiyordum da. Kendimi o kadar saygıya değer veya değersiz de hissetmedim...! Birkaç gece önce Amerika'da kendisini beyaz olarak gören bir beyaz adam, Birleşmiş Milletler'de bir diplomat, bir elçi, kralların bir arkadaşı kendi dairesini, kendi yatağını bana verdi .

Amerika'da böyle bir muamele göreceğim aklımın ucundan geçmesi bir yana, rüyalarımda bile olası değildir. Böyle saygınlık ve şerefli bir muamele Amerika'da değil bir zenciye bir krala bile yapılması şaşkınlık yaratacak bir gelişmedir.

Bütün övgüler yerin, yedi kat semanın ve evrenlerin yegâne yaratıcısı ve sahibi Yüce Allah'a aittir.

MEKKE'YE GİRİŞ

1) İhram

a. İhram: Mikat sınırında veya öncesinde ihramlar giyilir.

b. Niyet: Hacca niyet edilerek iki rekat namaz kılınır.

c. Telbiye: Telbiye getirerek ihrama girmiş oluruz.

**“Lebbeyk Allahümme lebbeyk,
lebbeyke lâ şerîke leke lebbeyk,
innel hamde ve'n-ni'mete
leke ve'l mülk, lâ şerîke lek”**

“Buyur Allah'ım buyur!

Emrindeyim buyur!

Senin hiçbir ortağın yoktur.

Emrindeyim buyur!

Şüphesiz hamd sana mahsustur.

Nimet de senin, mülk de senindir.

Senin hiç bir ortağın yoktur.”

2) Kâbe'yi Ziyaret

a. Umre Tavafı: Mekke'ye girdiğimizde ilk yapmamız gereken umre tavafını ifa etmektir.

b. Tavaf Namazı: Tavafımızın arkasından iki rekat tavaf namazı kılınız.

adım adım HAC

(temettü haccı)

c. Umre Sa'yı: Namazın arkasından Safa ve Merve'de umre sa'yimizi yaparız.

d. Tıraş: Sa'yimizin arkasından tıraş olarak ihramdan çıkarız.

TERVİYE GÜNÜ (8 Zilhicce)

3) Mina

Terviye günü ihrama girip, nafile olarak Kâbe tavaf edilerek Mina'ya çıkılır. Burada 5 vakit namaz kılınacak kadar kalınır.

AREFE GÜNÜ (9 Zilhicce)

4) Arafat Vakfesi:

Zilhiccenin 9. günü Mina'da sabah namazı kılındıktan sonra Arafat'a çıkarılır. Öğle ve ikindi namazları cem-i takdim ile kılınır ve vakfeye durulur. Güneş batana kadar Arafat'ta beklenilir.

5) Müzdelife Vakfesi:

Güneşin batması ile Müzdelife'ye gelinir, burada akşam ve yatsı namazları cem-i tehir ile kılınır. Sabah namazını kıldıktan sonra Müzdelife Vakfesi'ni yapıp güneş doğmadan Mina'ya hareket edilir.

BAYRAMIN 1. GÜNÜ (10 Zilhicce)

6) Şeytan Taşlama

Bayramın birinci günü Akabe Cemresi'ne yedi taş atılır.

7) Kurban Kesmek

a. Kurban Kesmek: Büyük şeytan taşlandıktan sonra kurban kesilir.

b. Tıraş Olmak: Kurbanı müteakip tıraş olunarak ihramdan çıkılır.

c. Ziyaret Tavafı: İhramdan çıktıktan sonra Mescid-i Harâm'a gidilerek ziyaret tavafı yapılır.

d. Say: Tavafın arkasında Safa Merve'de Sa'y yapılır.

BAYRAMIN 2. GÜNÜ (11 Zilhicce)

8) Şeytan Taşlama: Günün herhangi bir saatinde Küçük, Orta ve Büyük şeytana yedişer taş atılır.

BAYRAMIN 3. GÜNÜ (12 Zilhicce)

9) Şeytan taşlama: Günün herhangi bir saatinde küçük, orta ve büyük şeytana yedişer taş atılır.

MEKKE'DEN AYRILIŞ

10) Veda Tavafı: Mekke'den ayrılma zamanı geldiğinde veda tavafı yapıp iki rekât namaz kılınarak Kâbe'ye veda edilir.

Hacıların Konaklama Yerleri

Kabe

**Mesfele
2,5 Km**

Şiře
3,7 Km

Mahbesül Cin
2,5 Km

Aziziye
6 Km

Peygamber Efendimizin Hicret Güzergahı

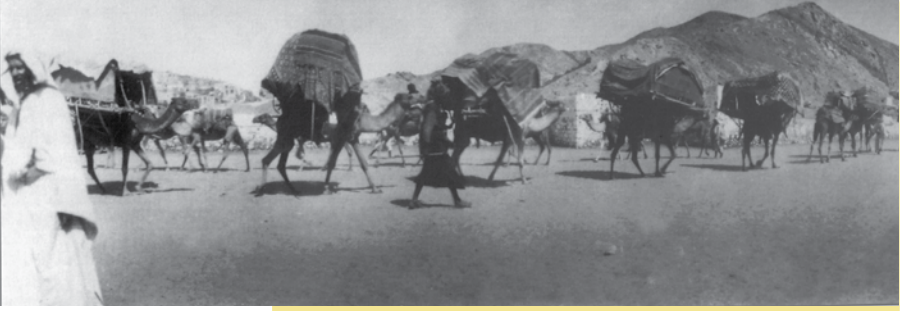
Şehirlerin Mekke'ye Uzaklıkları

(Karayolları Mesafesi)

Mekke - Taif (Suudi Arabistan)	78 km
Mekke - Cidde (Suudi Arabistan)	87 km
Mekke - Medine (Suudi Arabistan)	458 km
Mekke - Riyad (Suudi Arabistan)	989 km
Mekke - San'a (Yemen)	1.021 km
Mekke - Kudüs (Filistin)	1.484 km
Mekke - Gazze (Filistin)	1.577 km
Mekke - Bağdat (Irak)	1.725 km
Mekke - Ankara (Türkiye)	2.704 km
Mekke - Tahran (İran)	2.787 km
Mekke - İstanbul (Türkiye)	3.152 km
Mekke - Trablus (Libya)	4.014 km
Mekke - Kâbil (Afganistan)	4.504 km
Mekke - Taşkent (Özbekistan)	4.813 km
Mekke - Duşanbe (Tacikistan)	4.815 km
Mekke - Moskova (Rusya)	4.842 km
Mekke - İslamabad (Pakistan)	4.905 km
Mekke - Yeni Delhi (Hindistan)	5.368 km
Mekke - Berlin (Almanya)	5.380 km
Mekke - Paris (Fransa)	5.912 km
Mekke - Londra (İngiltere)	6.123 km

Mekke Dönemi Kronolojisi⁸⁰

Miladi 569

- Hz. Muhammed'in doğumu (hicretten önce 12 Rebülevvel 53 / 17 Haziran 569 Pazartesi veya hicretten önce 9 Rebülevvel 51/ 20 Nisan 571 Pazartesi)
- Sütanesi Halîme'ye verilmesi

Miladi 574

- Sütanesi tarafından Mekke'ye getirilerek annesi Âmine'ye teslim edilmesi.

Miladi 575

- Annesi Âmine'nin Ebvâ'da vefatı üzerine dadısı Ümmü Eymen tarafından Mekke'ye getirilip dedesi Abdülmuttalib'e teslim edilmesi.

Miladi 577

- Dedesi Abdülmuttalib'in vefatıyla amcası Ebû Talib'e emanet edilmesi.

Miladi 578

- Amcası Ebû Talib ile yaptığı Suriye seyahati.

Miladi 589 (?)

- Ficâr savaşına katılması.
- Hilfû'l – Fudûl Antlaşması'na katılması.

Miladi 594

- Hz. Hatice'ye ait kervanın başında Busrâ şehrine gitmesi.
- Hatice ile evlenmesi.

Miladi 605

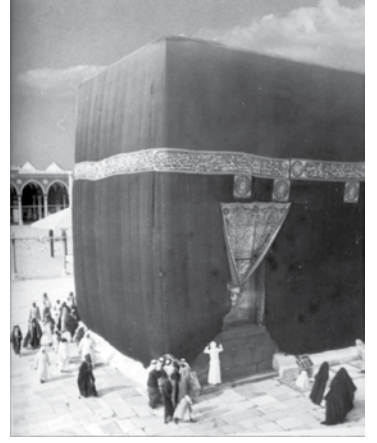
- Kureyş'in Kâbe'yi tamiri sırasında Hacerülesved'in yerine konulması hususunda hakemlik yapması.

Miladi 610

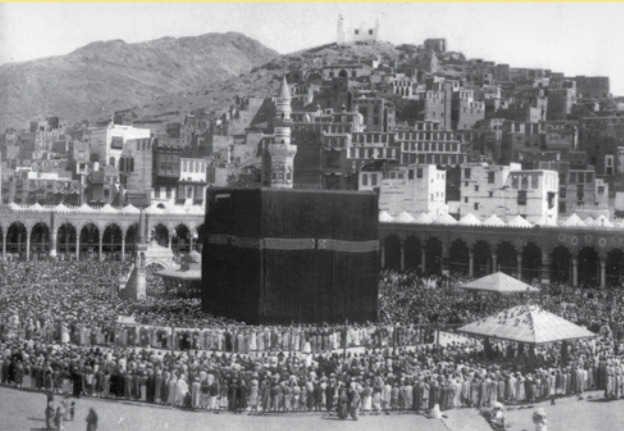
- Hira mağarasında ilk vahiy alması; Alak suresinin ilk beş ayetinin nüzûlü (27 [?]Ramazan).

Miladi 613

- Açık davetle emrolunması üzerine yakın akrabasını İslam'a davet etmesi.

Kâbe (1910)

Miladi 614

- Müşriklerin zayıf Müslümanlara eziyet etmeye başlaması.

Miladi 615

- Habeşistan'a ilk hicret.

Miladi 616

- Habeşistan'a ikinci hicret.
- Hz. Hamza'nın Müslüman olması
- Hz. Ömer'in Müslüman olması; Hz. Peygamberin ve Müslümanların Darûlerkam'dan çıkmaları.
- Hâşimoğulları ve Muttaliboğulları'nın Hz. Peygamberi korumak amacıyla Ebu Talip mahallesinde toplanması ve müşriklerin bunlara karşı sosyal ve ekonomik boykot uygulamaya başlaması.

Miladi 619

- Boykotun sona ermesi.

Miladi 620

- Ebû Talib'in ve Hz. Hatice'nin vefatı.(Hüzün yılı).
- Hz. Peygamber'in Sevede Bint Zeam'a ile evlenmesi (Ramazan).
- Zeyd b. Harise ile Taif'e gitmesi ve Mut'im b. Adi'nin himayesinde Mekke'ye dönmesi (şevval).
- Hac mevsiminde Medineli Hazrec kabilesinden bir grubun Akabe'de Hz. Peygamber'le görüşüp Müslüman olması (Zilhicce).

Miladi 621

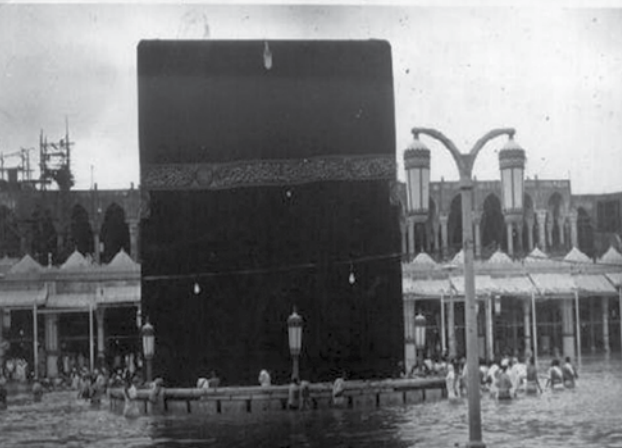
- İsrâ ve Mi'rac hadisesi, beş vakit namazın farz kılınması (27 Receb)
- Birinci Akabe Biatı ve Hz. Peygamber'in İslamiyet'i öğretmesi için Mus'ab b. Umeyr'i Medine'ye göndermesi. (Zilhicce).

Miladi 622

- İkinci Akabe Biatı(Zilhicce).

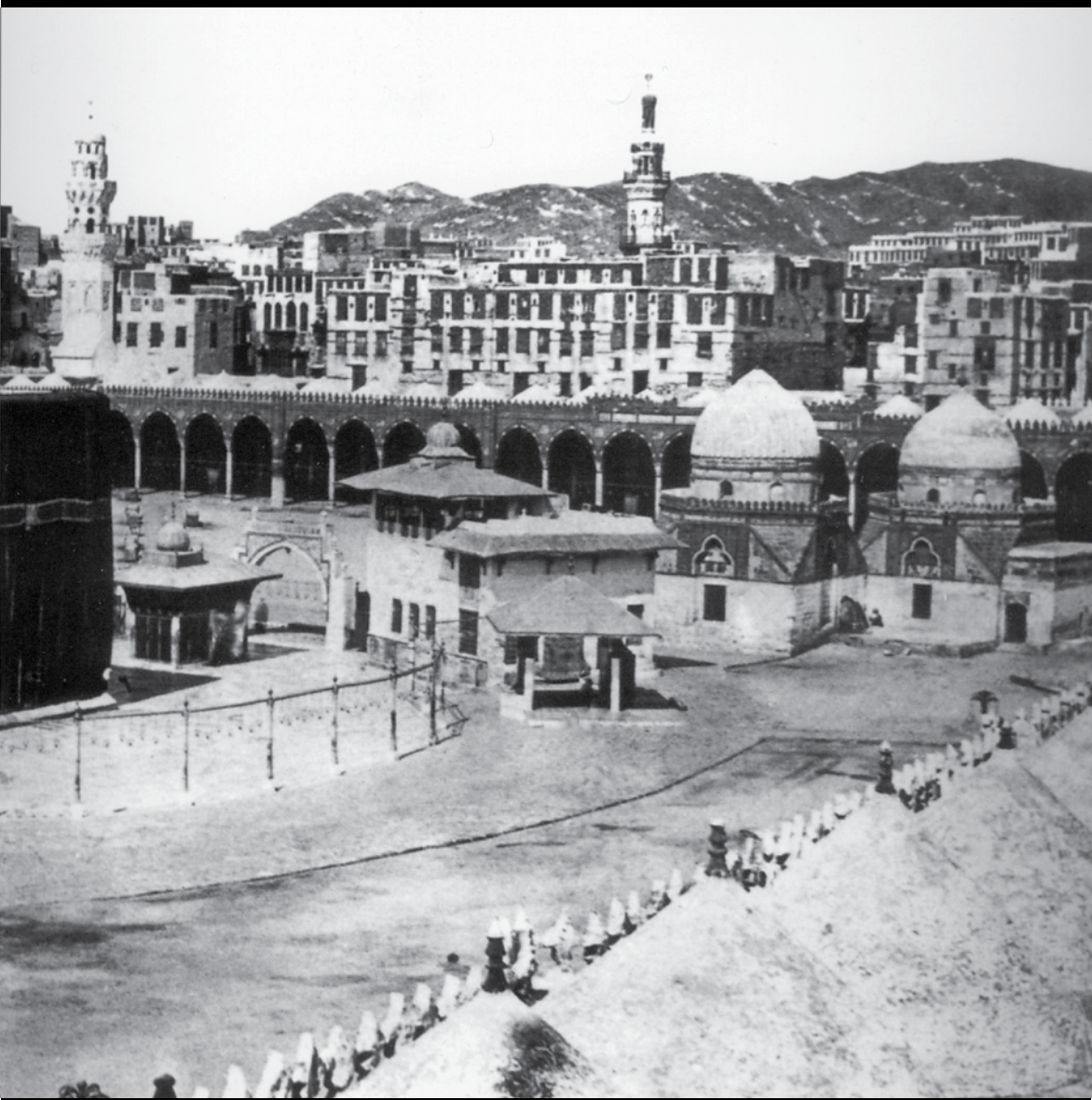

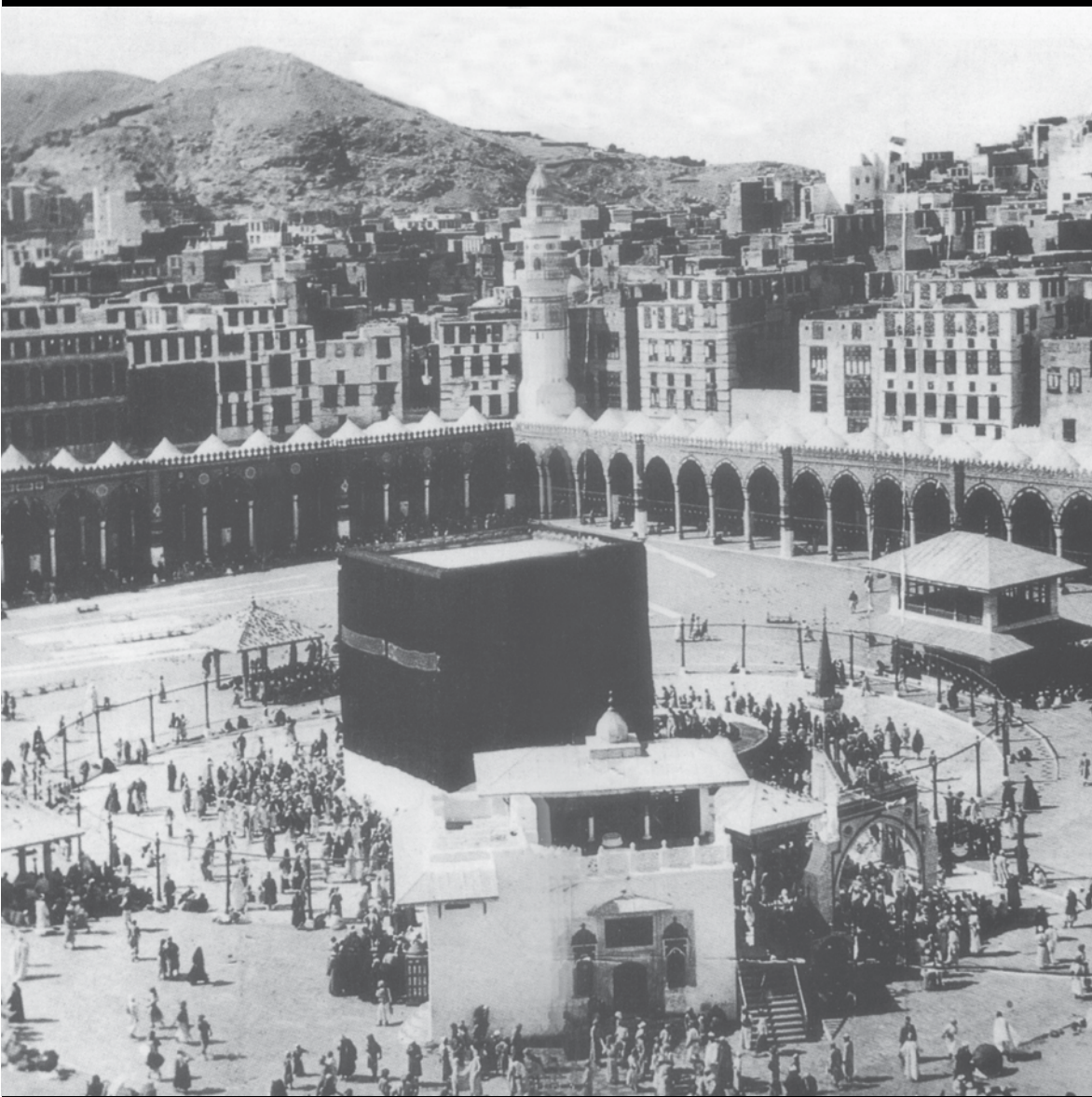
Kâbe (1937)

“Medine’de ölmeye muktedir olan
orada ölsün.
Zira ben, orada ölene
şefaat ederim.”⁸¹

Hz. Muhammed aleyhisselam

**MEDİNE-İ
MÜNEVVERE**

Ay doğdu üzerimize
Veda tepesinden
Şükür gerekti bizlere
Allah'a davetinden

Sen güneşsin sen aysın
Sen nur üstüne nursun
Sen süreyya ışığıydın
Ey sevgili Ey Rasul

Ey bizden seçilen elçi
Yüce bir davetle geldin
Sen bu şehre şeref verdin
Ey sevgili hoş geldin

Ey Rasul sana söz verdik
Doğruluktan ayrılmayız
Sen ey esenlik yıldızı
Senin sevginle doluyuz

**“Ben ölüyorum,
fakat öyle bir çocuk bırakıyorum ki
adımı dünyada ebedileştirecek”⁸²
Hz. Âmine radiyallahu anh**

“Ey Allahım!

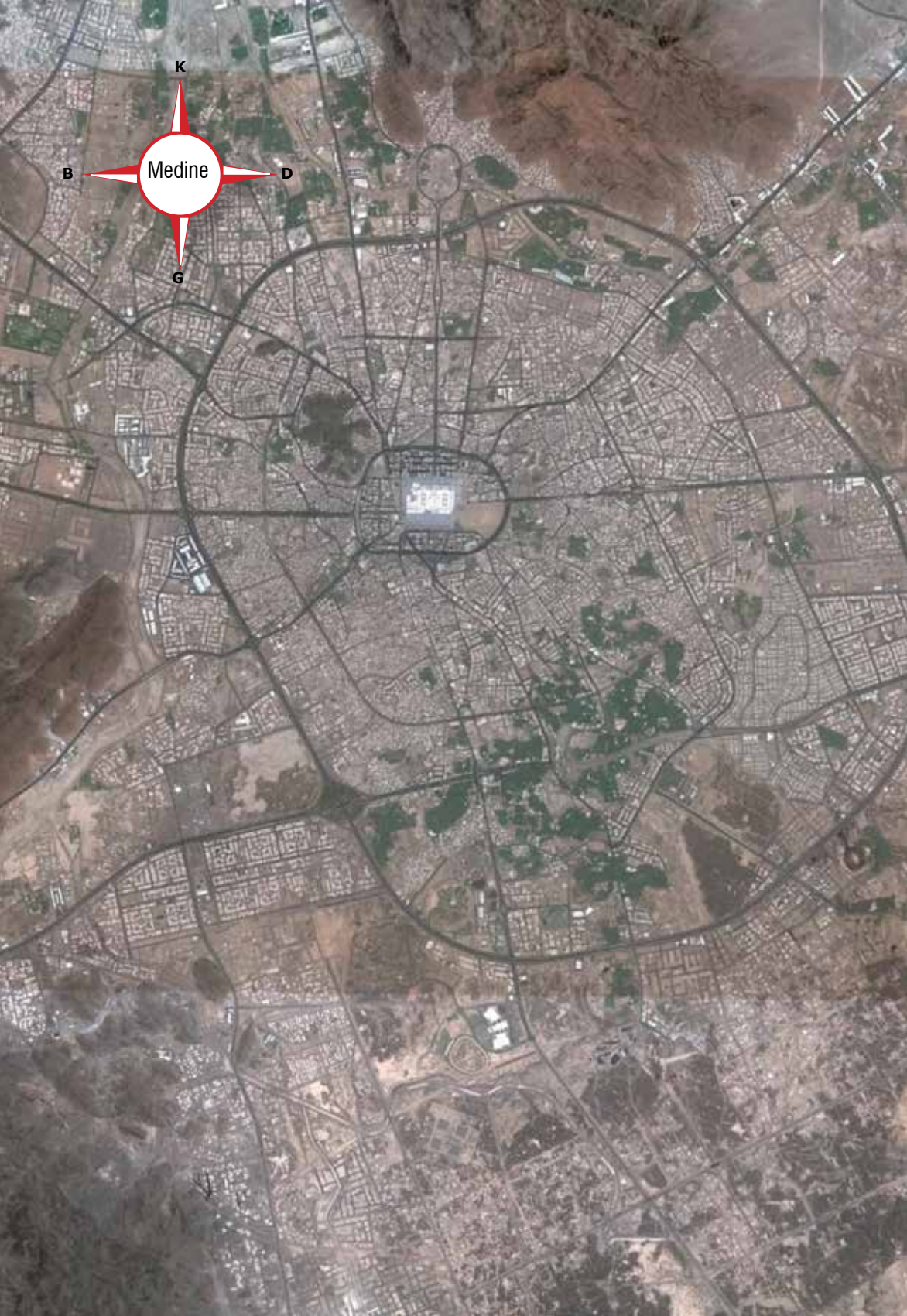
Hz. İbrahim Mekke’yi haram kıldığı gibi,

ben de (Medine’yi) iki dağı arasıyla haram kılıyorum.

Allahım, (Medine halkını) müdd ve sa’larınla mübarek kıl”⁸³

Hz. Muhammed aleyhisselam

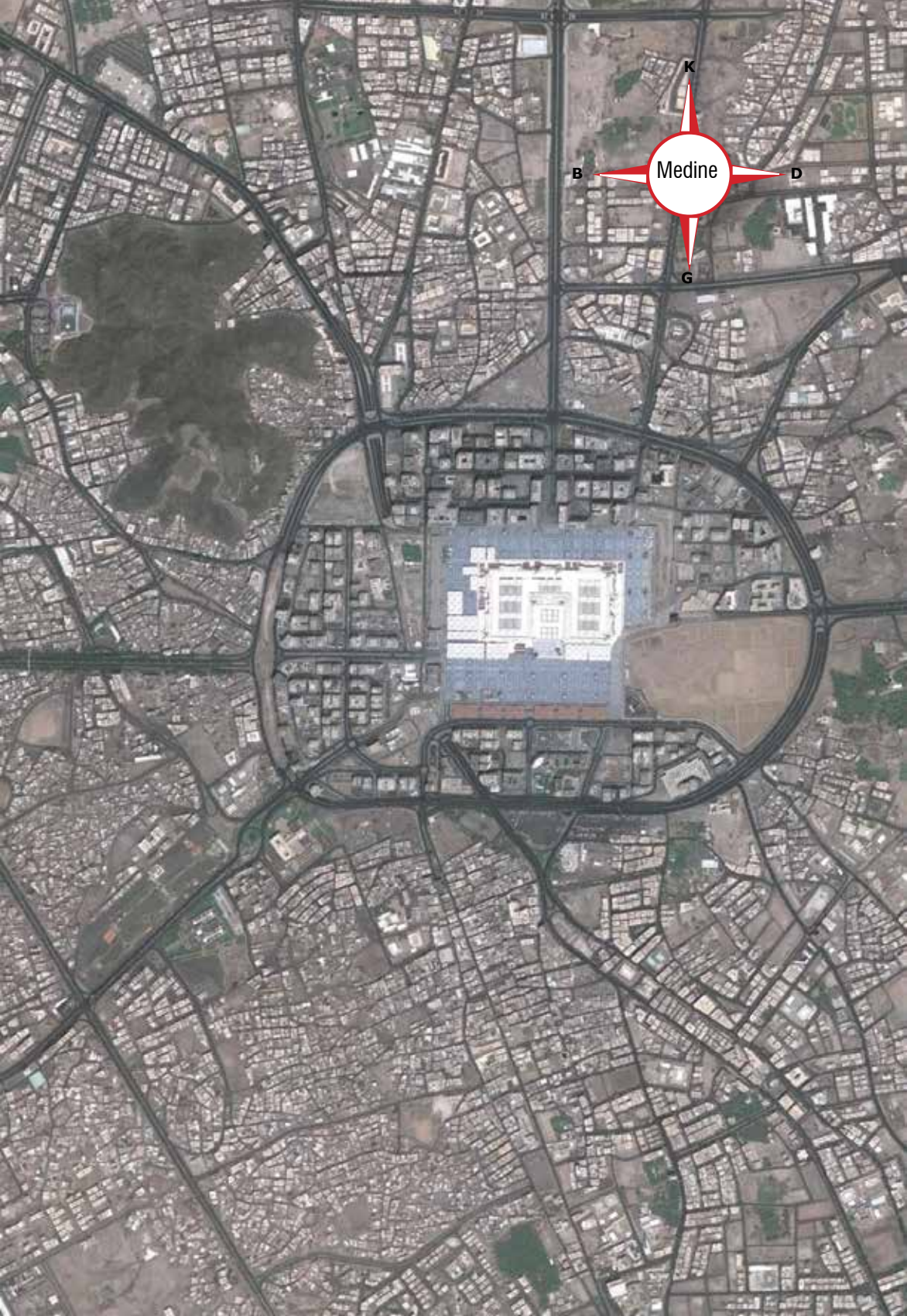
Medine

K

B

D

G

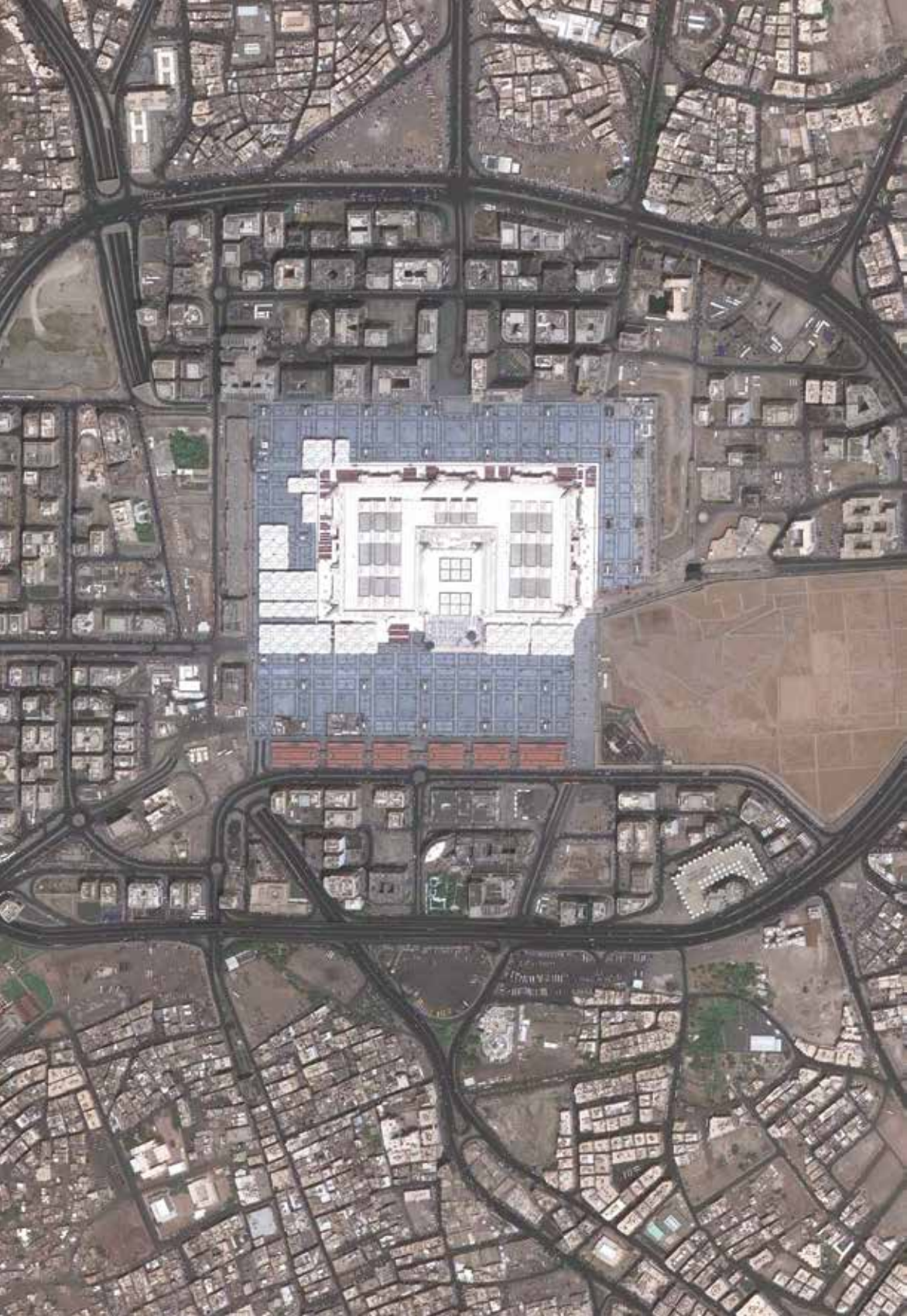
Medine

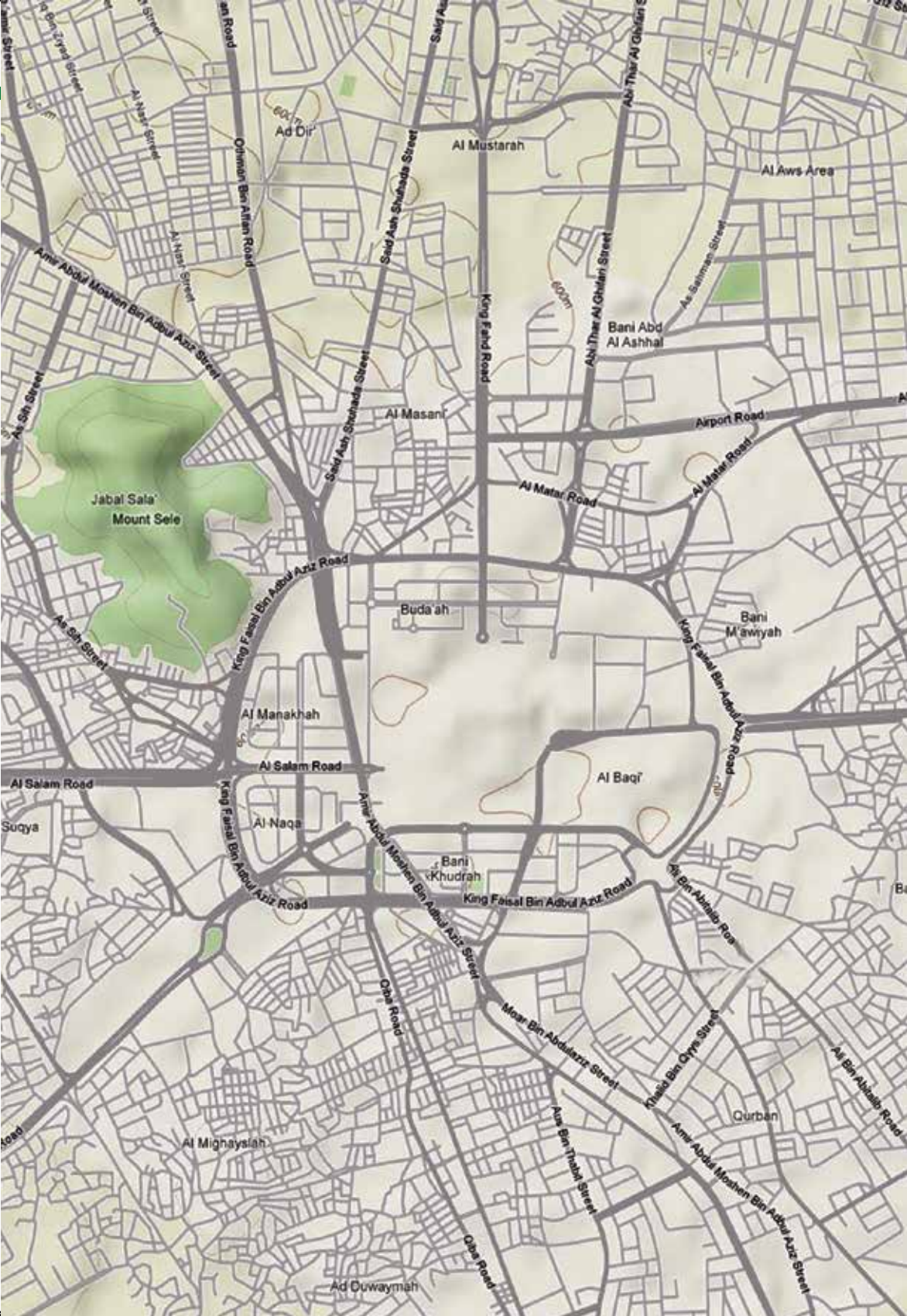
B

D

K

G

Al Mustarah

Jabal Sala'
Mount Seif

Al Baqi

Al Mighayisah

Al Masani

Al Matar Road

Al Naqa

Ad Duwaymah

Al Mustarah

Al Masani

Buda ah

Bani Khudrah

Ad Duwaymah

Al Mustarah

Al Matar Road

Al Baqi

King Fahad Bin Abdul Aziz Road

Al Mighayisah

Al Mustarah

Al Matar Road

Bani M'awiyah

Al Baqi

Al Mighayisah

Al Mustarah

Al Masani

Al Matar Road

Al Naqa

Ad Duwaymah

Al Mustarah

Al Masani

Buda ah

Bani Khudrah

Ad Duwaymah

Al Mustarah

Al Matar Road

Al Baqi

King Fahad Bin Abdul Aziz Road

Al Mighayisah

Al Mustarah

Al Masani

Buda ah

Bani Khudrah

Ad Duwaymah

Al Mustarah

Al Matar Road

Al Baqi

King Fahad Bin Abdul Aziz Road

Al Mighayisah

Al Mustarah

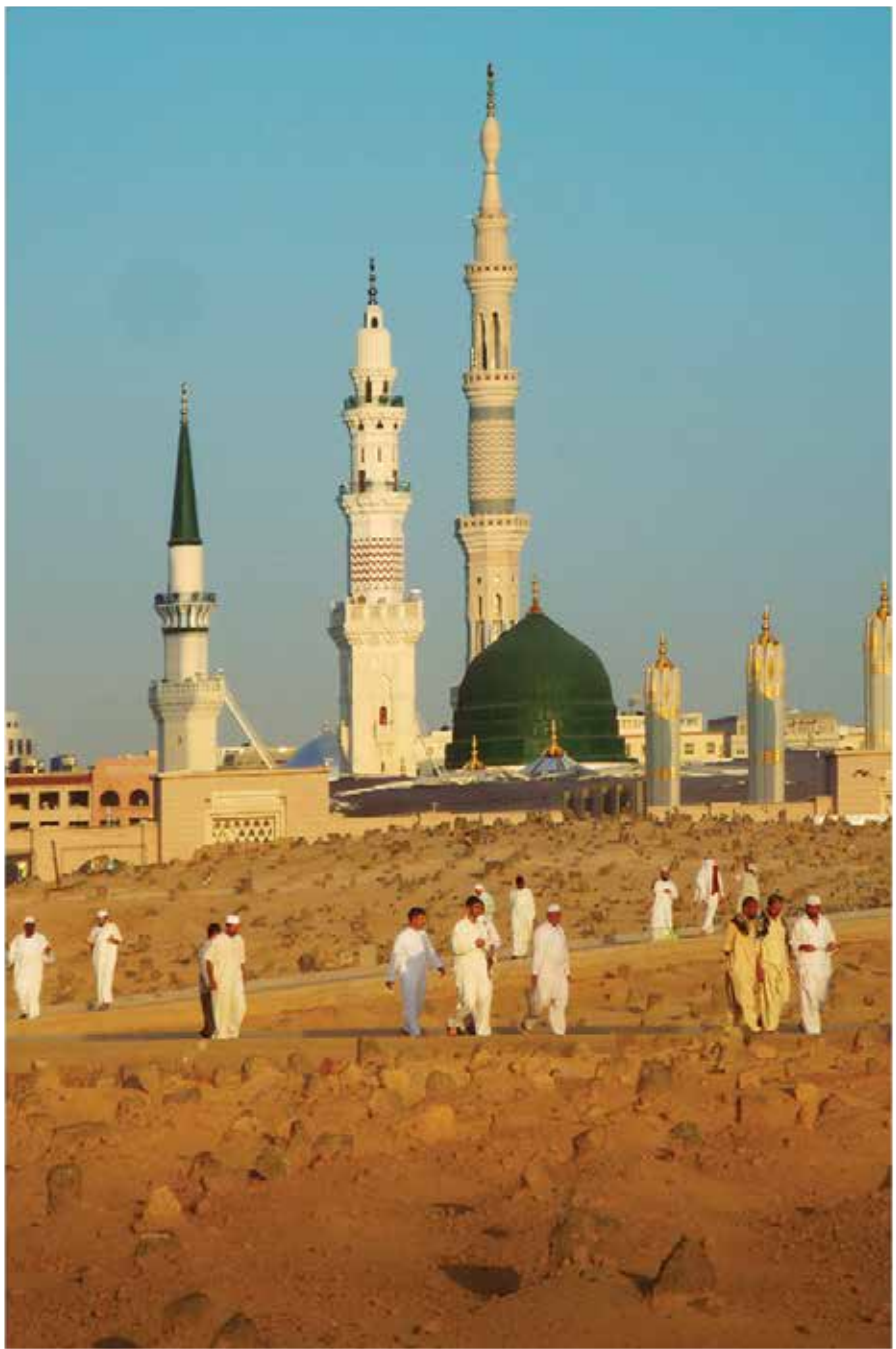
Al Masani

Buda ah

Bani Khudrah

Ad Duwaymah

MEDİNE-İ MÜNEVVERE

Maketlerle Osmanlı dönemi Medine ve Mescid-i Nebevi

Hicaz bölgesinde bulunan Medine İslam'ın önemli iki şehrinden biridir. İslam tarihinin altın sayfalarının yazıldığı bu kutsal şehir, her çağda Müslümanların göz bebeği olmuştur. Her mü'min bu şehre özlem duymuş ve ilk fırsatta bu kutsal beldeyi ziyaret etmek istemiştir. Hiç şüphesiz buraların kutsallığı misafir ettiği âlemlere rahmet Peygamberimiz Muhammed Mustafa aleyhisselamdanda gelmektedir. O'nun Medine'ye hicreti bu şehri yüceltmıştır.

Mescid-i Nebevi'nin iç kısmındaki ayetlerle süslü kible duvarı. (2010)

Medine'nin İsimleri

Medine'nin ilk ismi Yesrib'dir.⁸⁴ Bu isim bu beldeye ilk yerleşen kişiden gelmektedir. Zarar vermek, karıştırmak, kötölemek, bozmak anlamına gelen Yesrib ismini Peygamber Efendimiz değiştirmiştir. Bir Hadis-i Şerif'lerinde **“Kim Medine'yi Yesrib diye adlandırsa Allah'tan af dilesin. O Tâbe'dir, O Taybe'dir”**⁸⁵ buyurmaktadır.

Kur'an-ı Kerim'de Medine ismi şu şekilde geçmektedir:

“Medine halkına ve onların çevresinde bulunan bedevî Araplara Allah'ın Resulünden geri kalmaları ve onun canından önce kendi canlarını düşünmeleri yakışmaz. İşte onların Allah yolunda bir susuzluğa, bir yorgunluğa ve bir açlığa dûçar olmaları, kâfirleri öfkeliendirecek bir yere (ayak) basmaları ve düşmana

Mescid-i Nebevi
(2010)

Bir zamanlar
yeşil Medine.

karşı bir başarı kazanmaları, ancak bunların karşılığında kendilerine salih bir amel yazılması içindir. Çünkü Allah iyilik yapanların mükâfatını zayi etmez.” (Tevbe, 120.)⁸⁶

“ Onlardan bir grup da demişti ki: Ey Yesribliler (Medineliler)! Artık sizin için durmanın sırası değil, haydi dönün! İçlerinden bir kısmı ise: Gerçekten evlerimiz emniyette değil, diyerek Peygamber’den izin istiyordu; oysa evleri tehlikede değildi, sadece kaçmayı arzuluyorlardı.” (Ahzap, 13.)⁸⁷

Medine’nin en meşhur isimleri; Yesrib, Medine, Tabe, Taybe, Ed-Dar vel’-İman’dır. Tarih boyunca şu isimler de kullanılmıştır: El-Misiki, el-Cubare, el-Mecbûre, el-Cabire, el-Mahbube, el-Kasime, Darül-Ebrar, Darül-Hicre, Darüsselam, Darül-Feth, el-Muhtare, es-Saliha, el-Münevvere, Darül-Mustafa, Karyetül-Ensar, Zatün-Nahl, Seyyidetül-Büldan, Zatül-Harar, Darül-Ahyar, el-Merhume, el-Hayriye, eş-Şâfia, el-Mubâreke, el-Mum’ine, el-Merkuza.⁸⁸

Medine'nin Coğrafyası

Mescid-i Nebevî'den
gece görünümü

Medine, Arap yarımadasının batısında, Kızıldeniz'e yaklaşık 140 km mesafededir. Mekke'nin kuzeyindedir. Deniz seviyesinden yüksekliği 639 metredir. Mekke'ye 458 km, Cidde'ye 433 km mesafededir.

Medine'de çöl iklimi hakimdir. Yazları oldukça sıcak geçer. Yaz aylarında 44 dereceye çıkan hava sıcaklığı, kış aylarında 9 dereceye kadar düşer. Nem oranı %32'dir. Genellikle kasım-aralık ve mart-nisan aylarında yağış alır. Diğer aylarda yağış nadir görülür. Rüzgâr, yaz aylarında kuzeybatından, kış aylarında ve baharda güneybatıdan eser.

Medine toprakları ziraat için elverişli olduğu için geniş hurma bahçelerine sahiptir.

Medine'nin hava sıcaklığı ve yağış miktarı:

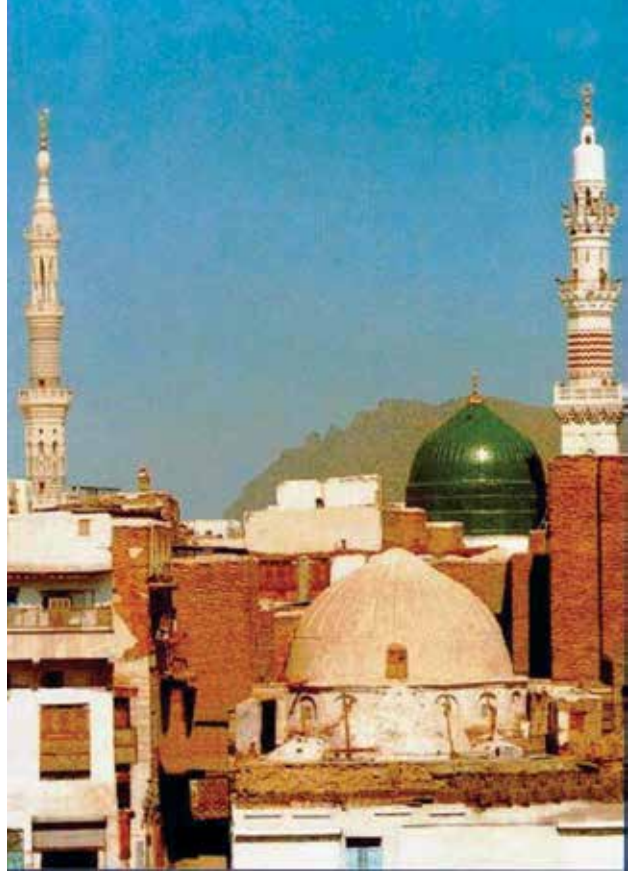
Aylar	En Yüksek Sıcaklık (C)	En Düşük Sıcaklık (C)	Ortalama Sıcaklık (C)	Yağış
Ocak	28	8	24	8
Şubat	30	10	24,1	1
Mart	35	12	27,5	4
Nisan	38	15	30,1	5
Mayıs	42	20	34,8	4
Haziran	44	25	35,7	0
Temmuz	44	25	36,6	0
Ağustos	44	26	36,5	0
Eylül	43	24	35,7	0
Ekim	39	19	33,9	1
Kasım	33	13	28,6	10
Aralık	29	9	25,1	4
Yıllık	37,5	19,3	29,9	3

Peygamber Efendimizin hicretinden önce şehrin nüfusu 12-15 bin arasındaydı.⁸⁹ Vefatında ise 30 bin idi. Sultan Abdülhamit'in Hicaz demir yolu projesi ile nüfus 80 bine kadar yükselmiş, birinci dünya savaşı ile Fahrettin Paşa'nın Medine Müdafaası sırasında nüfus 40 binlere düşmüştür.⁹⁰ Suudi yönetimi ile nüfus hızla artmaya başlamış, 1971'de 137 bine ulaşmıştır.⁹¹ Bu gün ise şehrin nüfusu 1.300.000'dir.

Kubbe-i Hadra'da onarım çalışması.

Medine'nin Tarihçesi

Asr-ı Saadet'te Medine.

Medine'de ilk yerleşimin tarihi tam olarak bilinmemektedir. İlk yerleşenlerin Nuh tufanı sonrası kuşaktan (6. veya 8. kuşak) bir topluluğun olduğu sanılmaktadır.²² Toprakları verimli bir bölge olduğu için tarih boyunca çeşitli göçler almıştır. İlk yerleşenler Araplar ise de Yahudilerin de bu bölgeye yerleştiği bilinmektedir. İlk zamanlar Ben-i Kaynuka, Ben-i Nadr ve Ben-i Ku-

rayza gibi Yahudi toplulukları şehre hâkimdi. Sonraları el-Evs ve el-Hazrec isimli Arap kabilleri Yemen'den gelerek Medine'ye yerleştiler ve şehrin yönetimde söz sahibi oldular. Peygamber Efendimiz hicret ettiğinde şehri bu iki kabile yönetiyordu.

Hicretle birlikte (Miladi 622) Müslümanların idaresine giren şehir İslam Devletinin başkenti olmuştur.

Peygamber Efendimizin hicreti ve şehir halkının fevç fevç İslam'a girmesi ile kabileler arası kavganın yaşandığı şehre huzur gelmiş, Yesrib olan şehir Medine olmuştur. Birçok sevince ve hüzne mekân olan bu şehir İslam'ın merkezi ve insanlığın medeniyet merkezi olmuştur.

Peygamber Efendimizin Refik-i Âlâya ulaşması ile sırasıyla şehrin idaresini Hz. Ebu Bekir, Hz. Ömer, Hz. Osman, Hz. Ali radiyallahu anhum ecmain üstlendiler. Hz. Ebu Bekir Efendimiz 2 yıl, Hz. Ömer Efendimiz 10 yıl, Hz. Osman Efendimiz 6 yıl Hz. Ali Efendimiz ise 8 yıl İslam'ın başkenti Medine'yi ve İslam Devletini yönetti.

Peygamber Efendimiz ve Raşit Halifeler döneminden sonra Medine'nin idaresi şöyle gerçekleşti:

Mescid-i Nebevi'nin yeşil avlusu.

Emeviler Dönemi	M. 661 – 749 yılları arası,
Abbasiler Dönemi	M. 749 - 1254 yılları arası,
Memlûklular Dönemi	M. 1254 - 1517 yılları arası
Osmanlı Dönemi	M. 1517 – 1805 yılları arası
Suudi İlk Dönemi	M. 1805 – 1844 yılları arası,
İkinci Osmanlı Dönemi	M. 1844 – 1918 yılları arası
Haşimi Dönemi	M. 1918 – 1925 yılları arası,
Suudi Dönemi	M. 1925'den bugüne kadar Suudi tarafında yönetilmektedir.

Medine'nin Fazileti

Hiç şüphesiz Medine'nin değeri Peygamber Efendimiz Muhammed aleyhisselamdan geliyor. O'nun yaşadığı bu topraklar, bize O'nu hatırlattığı için seviyor ve sahipleniyoruz.

Medine'nin faziletini en güzel yine Allah Resülü anlatmaktadır. Kütüb-i Sitte'de Medine'nin fazileti anlatan bir bölüm vardır. Bu bölümde:

Hz. Enes radiyallahu anı anlatıyor: “Resûlullah aleyhissalâtu vesselâm Medine'yi şu şu yer arasında kalan kısımlarıyla haram ilan etti. **“Kim bu haramı ihlâl edecek bir davranışta bulunursa, Allah'ın, meleklerin ve bütün insanların lâneti onun üzerine olsun. Allah Kıyamet günü o kimseden ne farz ne nafîle (hiçbir hayır) kabul etmesin”** (buyurdu).”⁹³

Yine Sahiheyn'in bir rivayetinde anlatıldığına göre, Resûlullah aleyhissalâtu vesselâm (Medine'nin dışına doğru) yürüdü. Önünde Uhud görünmüştü:

Asr-ı Saadet'te
Mescid-i Nebevi.

“Bu dağ var ya, o bizi çok seviyor, biz de onu seviyoruz” buyurdular. Medine’ye yönelince de:

“Ey Allahım! Hz. İbrahim Mekke’yi haram kıldığı gibi, ben de (Medine’yi) iki dağı arasında haram kılıyorum. Allah’ım, (Medine halkını) müdd ve sa’larınla mübarek kıl” buyurdular.”⁹⁴

Hz. Ali radiyallahu anı anlatıyor: “Biz Resûlullah aleyhissalâtu vesselâmdan Kur’ân-ı Kerim ve bir de şu sahifede olandan başka bir şey yazmadık. (Bu sahifede bulunana gelince,) Resûlullah aleyhissalâtu vesselâm buyurmuştu ki:

“Medine Ayr dağı ile Sevr dağı arasında kalan

Medine’den bir görünüm

Mescdi-i Nebevi. (1990)

Fotoğraf:

Muhammed ERKAYA

hudut içerisinde haramdır. Kim orada bir bid'atte bulunur veya bidatçıyı himaye ederse, Allah, melekler ve bütün insanların lâneti onun üzerine olsun. Allah onun ne farz, ne nafilе hiçbir hayrını kabul etmesin. Müslümanların garantisinde ihanet ederse, Allah'ın meleklerin ve bütün insanların lâneti üzerine olsun. Onun (Kıyamet günü) ne farz ve ne nafilе hiçbir hayrı kabul edilmez.”⁹⁵

Ebu Dâvud'da şu ziyade var: “Otu yolunmaz, av hayvanı ürkütülmez, yitik malı, onu ilan edecek olan alabilir. Hiç kimseye kıtal maksadıyla orada silah taşımak caiz olmaz. Oradan ağaç kesilmez. Kişi devesini otlatabilir.”

Ebu Hureyre radiyallahu anh anlatıyor: “Resûlullah aleyhissalâtu vesselâm buyurdular ki:

“Medine'nin sıkıntı ve meşakkatlerine ümme-

Mescid-i Nebevi,
Babusselam

timden sabır gösteren herkese, kıyamet günü şefaati ve (hayır ameline) şahid olacağım.”⁹⁶

Süfyan İbnu Ebi Züheyr radiyallahu anh anlatıyor: “Resûlullah aleyhissalâtu vesselâm buyurdular ki:

“Yemen fethedilecek. Bir grup insan, Medine’den oraya aileleri ve kendilerine tabi olanlarla gidecekler. Hâlbuki bilselerdi, Medine onlar için hayırlıydı. Şam da fethedilecek. Bir kavim Medine’den aileleri ve kendilerine tabi olanlarla oraya göç edecekler. Bilselerdi Medine onlar için hayırlı idi. Irak da fetholacak. Bir grup kimse ailesi ve kendilerine tabi olanlarla Medine’den oraya taşınacaklar. Halbuki bilselerdi Medine onlar için hayırlı idi.”⁹⁷

Hız. Ebu Hureyre radiyallahu anh anlatıyor: “Resûlullah aleyhissalâtu vesselâm buyurdular ki:

“Ben karyeleri yiyecek bir karye (ye hicret)le emro-

Medine sokakları

Mescid-i Nebevi ve etrafındaki araçlar

lundum. Buna Yesrib diyorlar. Burası Medine'dir. Medine, tıpkı körüğün curufu ayırması gibi insanları(n kötüsünü) defedip ayırır.”⁹⁸

İbnu Ömer radiyallahu anh anlatıyor: “Resûlullah aleyhissalâtu vesselâm buyurdular ki:

“Medine’de ölmeye muktedir olan orada ölsün. Zira ben, orada ölene şefaatt ederim.”⁹⁹

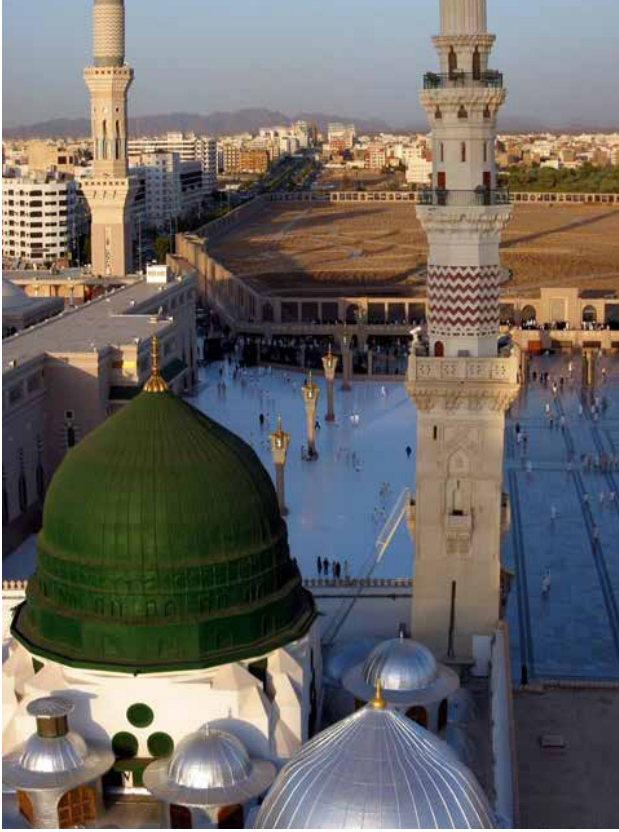
Hz. Enes radiyallahu anh anlatıyor: “Resûlullah aleyhissalâtu vesselâm şöyle dua buyurdular: **“Allahım! Mekke’ye verdiğin bereketi iki katıyla Medine’ye de ver!”¹⁰⁰**

Ebu Hureyre radiyallahu anh anlatıyor: “Resûlullah aleyhissalâtu vesselâma (yılın turfanda) ilk meyvesi getirildiği zaman şöyle buyururlardı:

“Allahım, bize Medine’mizi, meyvelerimizi, müddümüzü, sa’ımızı bereket üzerine bereketle mübarek kıl. Allah’ım, İbrahim senin kulun, peygamberin ve halilindir. Ben de senin kulun ve peygamberininim. O sana Mekke için dua etti. Ben de Medine için, onun Mekke hakkında yaptığı duayı bir misli ziyadesiyle aynen yapıyorum.” Resûlullah bu şekilde

“Medine’nin sıkıntı ve meşakkatlerine ümmetinden sabır gösteren herkese, kıyamet günü şefaattçi ve (hayır ameline) şahid olacağım.”
Hadis-i Şerif

dua ettikten sonra getirilen meyveyi, orada hazır olan çocuklardan en küçüğüne verirdi.”¹⁰¹

Yine Ebu Hureyre radiyallahu anh anlatıyor: “Re-sûlullah aleyhissalâtu vesselâm buyurdular ki:

“Medine’ye geçit veren dağ gediklerinde (birbiriyile kenetlenmiş) melekler var. (Her gedikte (kı-nından çekilmiş) kılıçlarıyla bekleyen iki meleğin) korumaları sebebiyle) Medine’ye ne veba ve ne de Deccâl giremez.”¹⁰²

Müslim’in rivayetinde şu ziyade var: “Resûlullah aleyhissalâtu vesselâm buyurdular ki: **“Mesih Deccal, doğu tarafından gelir. Kasdı Medine’dir. Uhud’un**

Mescid-i Nebevî'nin
güney cephesi
(2010)

arka tarafına iner. Derken (Medine'yi bekleyen) melekler, onun yüzünü Şam tarafına çevirirler ve orada helak olur.”

Hiz. Enes radiyallahu anh anlatıyor: “Resûlullah aleyhissalâtu vesselâm buyurdular ki:

“Mekke ve Medine hariç Deccal'ın çiğnemeyeceği memleket yoktur. Mekke ve Medine'ye geçit veren yolların her birinde saf tutmuş melekler var, buraları korurlar. (Deccal) es-Sebbiha nâm mevkie iner. Sonra Medine ahalisini üç sarsıntı ile sarsar. Bunun üzerine (şehirden bulunan) bütün kâfir ve münafıklar (şehri terk ederek Deccal'e) gelirler.”¹⁰³

Hiz. Ebu Hureyre radiyallahu anh anlatıyor: “Resûlullah aleyhissalâtu vesselâm buyurdular ki:

“Evimle minberim arası cennet bahçelerinden bir bahçedir. Minberim havuzumun üzerindedir.”¹⁰⁴

el-Hudri radiyallahu anh anlatıyor: “İki kişi “takva üzerine kurulmuş olan mescid” hakkında münakaşa ettiler. Biri: “Bu Kuba Mescid-idir!” dedi. Diğer de: “O, Resûlullah aleyhissalâtu vesselâmın mescididir!” dedi.

(Bu münakaşayı işiten) Aleyhissalâtu vesselâm:

“Şu benim mescidimdir!” buyurdular.¹⁰⁵

Mescid-i Nebevî'nin
kuzey girişi gece görü-
nümü. (2010)

Mescid-i Nebevi
içerisinde iftar,
(2010)

Hız. Ebu Hureyre radiyallahu anh anlatıyor: “Resûlullah aleyhissalâtu vesselâm buyurdular ki:

“İslâm şehirlerinden en son harap olacak olan Medine’dir.”¹⁰⁶

Yine Ebu Hureyre radiyallahu anh anlatıyor: “Resûlullah aleyhissalâtu vesselâm buyurdular ki:

“Medine’yi, taşıdığı yüce hayra rağmen terk edecekler. Onu rızık arayanlar yani kuşlar ve kurtlar istila edecek. Oraya (en son gelecek) iki çoban bu maksatla Müzeyne’den çıkıp koyunlarını azarlayacaklar. Fakat Medine’yi vahşi hayvanlarla dolmuş bulacaklar. Seniyyetü’l-Vedâ’ya ulaştıkları vakit yüzüstü düşecekler.”¹⁰⁷

Yine Ebu Hureyre radiyallahu anh anlatıyor: “Resûlullah aleyhissalâtu vesselâm buyurdular ki:

“İman Medine’ye çekilecek, tıpkı yılanın deliğine çekilmesi gibi.”¹⁰⁸

Cabir İbnu Semüre radiyallahu anh anlatıyor: “Resûlullah aleyhissalâtu vesselâm buyurdular ki:

“Allah Teâla hazretleri Medine’yi Tâbe diye tesmiye buyurdu.”¹⁰⁹

Sa’d radiyallahu anh anlatıyor: “Resûlullah aleyhissalâtu vesselâm Tebük’ten dönünce, (sefere katılmayıp Medine’de kalmış olan) mütehallifinden bazıları onu karşıladılar. Bu sırada toz kaldırdılar. Bunun üzerine beraberinde bulunanlardan bazıları burunlarını sardı. Resûlullah aleyhissalâtu vesselâm yüzündeki sargıyı çıkardı ve: **“Nefsimi kudret elinde tutan zâta yemin olsun. Medine’nin tozu, her hastalığa şifadır!”** buyurdu ve O’nun devamla **“Cüzzâmdan, barastan (alatenlilikten)”** diye saydığını gördüm.”¹¹⁰

Mescid-i Nebevi
avlusunda iftar,
(2009)

30

HARİTA F 4

Mescid-i Nebevi

Medine'nin göz bebeği hiç şüphesiz Mescid-i Nebevi, yani Allah Resulü'nün kendi elleri ile yaptığı, her köşesinde O'nun mübarek terinin olduğu kutlu mekân.

Peygamber Efendimiz, Medine'ye hicret ettiğinde cemaatle namaz kılabilecekleri, Müslümanların toplanıp bir araya gelebilecekleri yerleri bulunmuyor idi. Bunun için hicretin 1. Yılında (miladi 622) bir mescit yapılmaya karar verildi.

Resulü Ekrem'in Medine'ye ilk girdiklerinde devesi Muaz bin Afra radiyallahu anhın himayesinde bulunan Neccarogullarından Sehl ve Süheyl adında iki yetimin

Mescid-i Nebevi
(2007)

üzerinde hurma kuruttukları arsasına çökmüştü. Resulü Ekrem, bu arsayı bedeli olan 10 miskal altına satın aldı. Bu miktarı Resulü Ekrem Efendimizin emriyle Hz. Ebû Bekir Efendimiz ödedi.

Kerpiçler kesilerek mescidin inşasına başlandı. Mescidin temeline ilk taşı Peygamberimiz koydu. Ardına sıra ile Hz. Ebu Bekir, Hz. Ömer, Hz. Osman ve Hz. Ali radiyallahu anhum temele birer taş koydular. Mescidin inşasında Peygamber Efendimiz bilfiil çalıştı. Duvarları kerpiçten olan ve üzerinin bir kısmı hurma dalları ile kapatılan tavansız bu mescit kısa zamanda bitirildi. Böylece ilk yönetim yeri, ilk eğitim merkezi ve Müslümanların toplanma yeri olan bu kutsal mekân oluşturuldu.

Ayrıca Mescid-i Nebevînin yanına kerpiçten biri Hz. Sevde diğeri Hz. Aişe radiyallahu anhumaya mahsus olmak üzere iki oda yapıldı. Bu odalarda aynı Mescid-i Nebevî gibi mütevazı şekilde dört duvardan oluşmaktaydı. Tavansız bu yapıların üzerleri hurma dalları ile kapatılmıştı. Bu odaların yapılması ile Peygamber Efendimiz Ebû Eyyub el-Ensârî'nin evinden buraya taşındı.

Mescidin kiblesi ilk inşada Kuzeyde yani Mescid-i Aksa yönünde idi. Bakara Suresinin 144. ayeti nazil olup Mescid-i Aksa'dan Beytullah'a dönme emri gelince mescidin kiblesi kuzeyden güneye çevrilmiştir.

Allah Resulü'nün evi ile yan yana olan bu mescit aynı zamanda İslam başkentinin yönetim merkezi idi. Vefatından sonraki dönemlerde Kabr-i Şerif'de içine alınarak büyütüldü.

Mescid-i Nebevî'de genişletme çalışmaları.

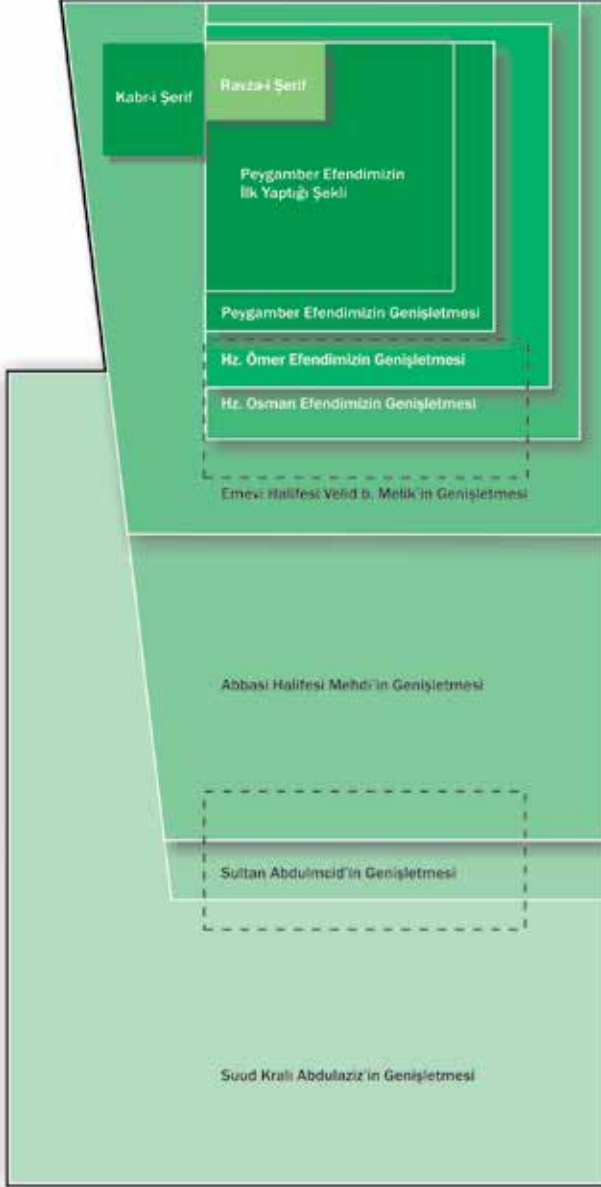

M. 622	H. 1	Peygamber Efendimizin ilk yaptığı	1.054 m ²	1.054 m ²
M. 628	H. 7	Peygamber Efendimizin genişletmesi	1.421 m ²	2.475 m ²
M. 638	H. 17	Hz. Ömer Efendimizin genişletmesi	1.100 m ²	3.575 m ²
M. 649	H. 29	Hz. Osman Efendimizin genişletmesi	496 m ²	4.071 m ²
M. 710	H. 88	Emevi Halifesi Velid'in genişletmesi	2.369 m ²	6.440 m ²
M. 777	H. 161	Abbasi Halifesi Mehdî'nin genişletmesi	2.450 m ²	8.890 m ²
M. 1481	H. 886	Sultan Eşref Kabıtay'ın genişletmesi	120 m ²	9.010 m ²
M. 1848	H. 1277	Osmanlı Sultanı Abdülmecit'in genişletmesi	1.293 m ²	10.303 m ²
M. 1950	H. 1370	Suudi Kralı Abdülaziz'in genişletmesi	6.024 m ²	16.327 m ²
M. 1984	H. 1405	Suudi Kralı Fahd'ın genişletmesi	82.000 m ²	98.327 m ²

H. Ebu Bekir radiyallahu anh halifeliği sırasında bazı hadiselerle uğraştığından Mescid-i Şerif'i genişletmek için gerekli vakti bulamamıştı.¹¹¹

H. Ömer radiyallahu anh zamanında Müslümanlar huzur içerisinde idi. Mescidin cemaati o kadar artmıştı ki içeriye sığmaz olmuşlardı. Bunun üzerine Hz. Ömer radiyallahu anh **“Ben Resûlullah'tan Mescid-i Şerif'i genişletmek gerektiğini duymuştum. Şimdi de böyle bir ihtiyaç hasıl oldu”** diyerek Ashaba fikrini açtı. On-

Mescid-i Nebevi'nin Tarihi Gelişimi

Hicri 1	1.054 m ²
Hicri 7	1.421 m ²
Hicri 17	1.100 m ²
Hicri 29	496 m ²
Hicri 88	2.369 m ²
Hicri 161	2.450 m ²
Hicri 888	120 m ²
Hicri 1277	1.293 m ²
Hicri 1372	8.024 m ²
Hicri 1408	82.000 m ²

Mescid-i Nebevi'nin zamanla genişletmesi.

larında tasvibi ile mescidin genişletilmesi işine başlandı. Hz. Ömer Resûlullah'ın zevcelerine ait hücrelerine dokunmayarak diğer yönlerdeki duvarları yıktırdı, araziyi genişletti. Bu genişletme esnasında mescidin duvarları ve çatısı da öncekinden daha fazla yükseltilmiştir. Bu arada bazı sütunlar da ilave edilmiştir.¹¹²

Hz. Osman radiyallahu anh döneminde de Mescid genişletilmiştir. Hicri 29. senesinde yapılan bu genişletmede mescidin doğu duvarları hariç diğer duvarları yıkılarak genişletilmiş ve daha güzel bir mescit yapılmıştır. Bu genişletmede bir çok ev istimlak edilmiştir. İstimlak edilen evler arasında Hafsa radiyallahu anha annemizin evi de vardı. Hz. Osman radiyallahu anh Hz. Hafsa annemize Abdullah İbn-i Ömer radiyallahu anhin evini bağışlayarak gönlünü almıştır.¹¹³

Bugün Mihrab-ı Osman diye biline mihrab bu ilave esnasında yapılmıştır.¹¹⁴ Hz. Ömer radiyallahu anhin uğradığı suikasta benzer bir suikasta uğramamak için ilk maksure de bu dönemde yapılmıştır. Bu maksure kible duvarı yönünde ve yerden 2 arşın yükseklikte idi.¹¹⁵

Emevi Halifesi Velid b. Abdülmelik'in genişletmesinde Medine Valisi Ömer b. Abdülaziz idi. Bu genişletmede, Ömer b. Abdülaziz ve Medine halkının karşı çıkmasına rağmen Peygamber Efendimizin kabri de mescide dâhil edilmiştir.¹¹⁶ Halife Velid, Hicri 91 Miladi 709 yılında tamamlanan genişletme çalışmasını görmek için Medine'ye geldi. Bu ziyarette mescidin çatısını beğenmeyen Velid, Ömer b. Abdülaziz'e çatının yıkılarak yeniden yapılmasını söyledi. Ömer b. Abdülaziz ise: "Senin beğenmediğin şey tas tamam 45 bin dinara mal oldu ve hepsi de Beytü'l-mâl'den çıktı. Senin keyfin için bir daha masrafa girmeye hazinenin

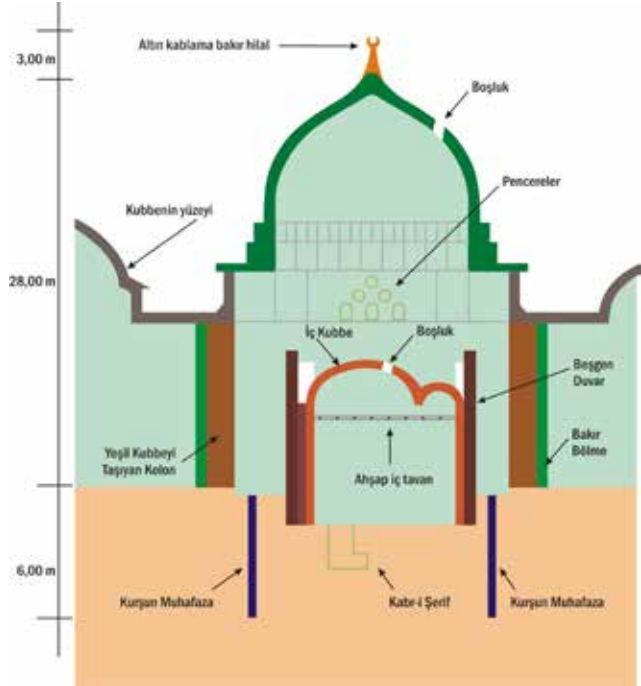

gücü kalmamıştır” cevabını verdi. Bu olaydan sonra da Ömer b. Abdülaziz görevinden alınmıştır.¹¹⁷

Ömer b. Abdülaziz 7 yıllık valiliği süresince Mescid-i Nebevi’ye hizmetlerde bulunmuş, ilk mihrabı ve ilk minareyi yapmıştır. Mescidin dört tarafına birer minare yaptırmıştır.¹¹⁸

Mescid-i Nebevi’nin bugünkü hali şöyle:

Mescit alanı	165.326 m ²
Dış alan	235.000 m ²
Toplam alan	400.326 m ²
İç kapasite	250.000 kişi
Dış kapasite	400.000 kişi
Toplam kapasite	650.000 kişi

Kubbe-i Hadra ve Hücra-i Saadet’in çizimi

Mescidi Nebevi'de Kur'an-ı Kerim öğrenen çocuklar

Mescidi Nebevi'de iftar sofrası

huzur-u Nebî'de Salât-u Selâm

Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'e salât-u selam

الصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلَيْكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ
الصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلَيْكَ يَا حَبِيبَ اللَّهِ
الصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلَيْكَ يَا رَحْمَةً لِلْعَالَمِينَ
الصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلَيْكَ يَا سَيِّدَ الْمُرْسَلِينَ
الصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلَيْكَ يَا خَاتَمَ النَّبِيِّينَ

Ebubekir Sıddık radiyallahu anh'a selam

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا أَبَا بَكْرٍ الصِّدِّيقَ
السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا خَلِيفَةَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ
اللَّهُمَّ ارْضَ عَنْهُ وَاَرْفَعْ دَرَجَتَهُ وَاكْرِمْ مَقَامَهُ وَاَجْزِلْ ثَوَابَهُ

Ömeru-l Faruk radiyallahu anh'a selam

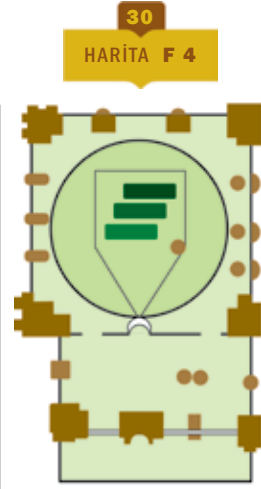
السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ عُمَرَ الْفَارُوقَ
السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا مُظْهِرَ الْإِسْلَامِ
اللَّهُمَّ ارْضَ عَنْهُ وَاَرْفَعْ دَرَجَتَهُ وَاكْرِمْ مَقَامَهُ وَاَجْزِلْ ثَوَابَهُ

Hücre-i Saadet

Hiç şüphesiz buradaki en önemli makam Peygamber Efendimizin mübarek naaşlarının bulunduğu Kabr-i Şerifleridir. Burası 3,3x5 m boyutunda, Hz. Aişe radiyallahu anha annemizle yaşadıkları odadır. Vefatlarında buraya defnedildi.

Hz. Ebubekir radiyallahu anh Efendimiz vefat edince buraya, Peygamber Efendimizin bir arşın gerisine başı Peygamberimizin bel hizasına gelecek şekilde defnedildi. Hz. Ömer radiyallahu anh Efendimiz de vefat edince Hz. Ebubekir radiyallahu anh Efendimizin bir arşın gerisine defnedildi.

Hz. Ömer Efendimizin vefatından sonra Kabr-i Şerif ile Hz. Aişe annemizin odası arasında bir perde çekildi. Hz. Aişe radiyallahu anha annemiz vefatlarına kadar bu 17,5 metrekarelik odada arada bir perde olarak yaşadı. Hz. Aişe radiyallahu anha vefat ettiğinde Cennetü'l-Bakî'ye defnedildi.

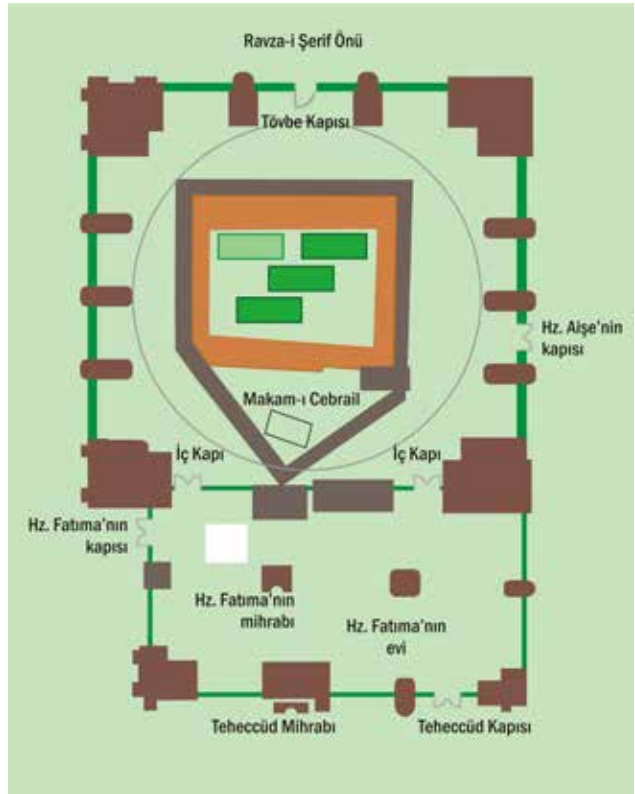
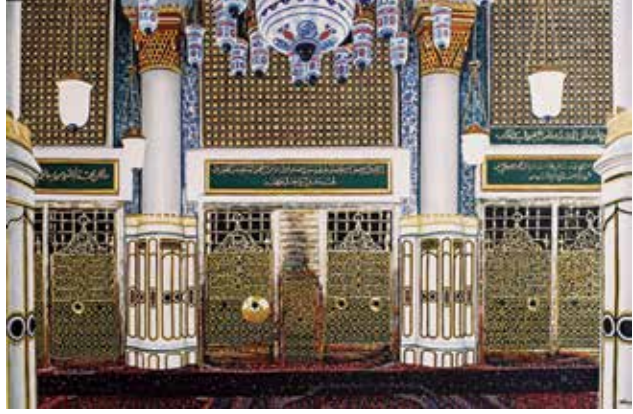

Peygamber Efendimizin Hücre-i Saadeti.

Hücre-i Saadeti'n ilk hali.

Hücre-i Saadet'in
ön tarafı.

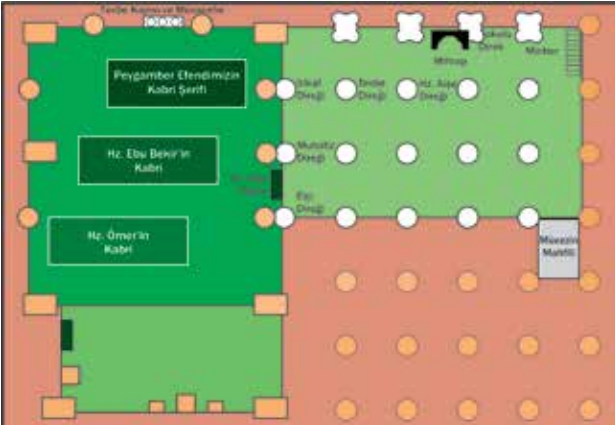
Peygamber Efendimizin
Hücre-i Saadet'i'n
çizimi.

Ravza-i Mutahhara

**“Evimle
minberim
arası cennet
bahçelerinden
bir bahçedir.
Minberim
havuzumun
üzerindedir.”**
Hadis-i Şerif

Peygamberi Efendimizin evi ile minberi arasında kalan kısımdır. Bugünkü hali ile Peygamberimizin kabri ile minberi arasında bulunan 22 metre uzunluğunda, 14 metre genişliğinde olan yaklaşık 300 m²lik alandır. Bu alan içerisinde sekiz direk bulunmaktadır ve renkleri beyaza boyanarak diğer direklerden ayrılmıştır. Ayrıca bu alanın halıları da yeşil renkte olup mescidin diğer alanlarından ayırt edilmiştir.

Ravza-i Mutahhara
çizimi.

Mescid-i Nebevi'nin ilk şekli ve Peygamberimizin evleri

Ƙabrin Kokulanması ve Örtülenmesi

Peygamber Efendimizin Kabr-i Şerifi ilk defa Harun Reşid'in annesi Hayzaran tarafından hicri 170 senesinde kokulanmıştır. Kabr-i Şerife ilk örtüyü de Hayzaran örtmüştür. Daha sonra Mısır Sultanı el Hüseyin ebi El-Hice'e üzerinde Yasin suresi yazılı ipek bir örtü örtmüştür. Daha sonraları bu gelenek halinde gelmiştir.

Peygamber Efendimizin Minber'inin yerine yapılan minber

Minber

Peygamber Efendimiz ilk zamanlar ashabına ayakta durarak bugün kokulu direk diye bilinen direğe yaslanarak ve bir hurma kütüğünün üzerine çıkararak hitap ediyordu. Sonraları mescidin büyümesi, Müslümanların çoğalması ile üç basamaklı bir minber yapıldı.

Efendimizin bu minbere çıkması üzerine o hurma kütüğü Allah Resulü'nden ayrılmanın hüznü ile adeta bir çocuk gibi hıçkırığa hıçkırığa ağladı. Bu ağlamayı mescitte bulunan tüm sahabe duydu. Bunun üzerine Efendimiz gelerek hurma kütüğünü kucaklayarak teselli etti.

Peygamber Efendimiz hitap edecekleri zaman üçüncü basamağa çıkar, mübarek ayaklarını ikinci basamağa koyarlardı. Hz. Ebu Bekir Efendimiz ikinci basamağa, Hz. Ömer radiyallahu anh Efendimizde üçüncü basamağa otururlardı.

Tarih boyunca bu minber çeşitli nedenlerle değişmiş ve bugünkü halini almıştır.

Mihrap

Önceleri mihrap diye bir yapı yoktu. Peygamber Efendimizin namaz kıldırıldığı yere Ömer Bin Abdülaziz hicri 88'de bir mihrap yaptırdı. Peygamber Efendimiz kible değişiminden önce Hz. Aişe direğinin yanında namaz kılardı, kible değişiminden sonra şuan bulunan mihrabın yerinde namaz kıldırılmıştır. Bugün gördüğümüz mihrap Sultan Eşref Kabıtay tarafından hicri 888 yılında yaptırılmıştır.

Ayrıca Peygamber Efendimizin teheccüd namazı kıldığı yere de bir mihrap yapılmıştır. Hz. Fatıma radiyallahu anh annemizin teheccüd kıldığı yere de bir mihrap yaptırılmıştır. Bu mihraplar o kutsal odada bulunduğu için göremiyoruz.

Şuan imamın namaz kıldırıldığı mihrap, Osman radiyallahu anh mihrabıdır. Bu mihrabı Ömer bin

Abdülaziz, Hz. Osman Efendimizin mescidi genişletmesinden sonra namaz kıldırıldığı yere yaptırmıştır. 1483'de Eşref Kabıtay tarafından mihrap yenilenmiştir.

Peygamber Efendimizin Mihrab'ının yerine yapılan mihrap.(2010)

Suffa

Mescid-i Nebevî'nin bir kenarındaki iki yanı açık, üstü hurma dalları ile kapalı Ashab-ı Suffe'nin yeri.

İslam'ın bizlere kadar ulaşmasında büyük emekleri olan insanların yetiştiği bu mekân Ravza'nın kuzeyinde bulunmaktadır. Asrı saadette kimsesizlerin, muhacirlerin, sığınacak yerleri olmayanların kaldığı bir mekandı burası. Burada kalanlara Ehl-i Suffa denirdi. Bu kişiler Kur'an ahkâmını ve Allah Resulü'nün hadislerini en güzel şekilde öğrenirlerdi. Savaş zamanlarında gücü yetenler savaşa çıkarlardı. Ehl-i Suffa'nın en tanınmış Peygamberimizin birbirinden güzel hadislerini bize ulaştıran Ebu Hureyre radiyallahu anhdır.

Mescid-i Nebevî'nin içerisindeki Ashab-ı Suffa mekanı (2010)

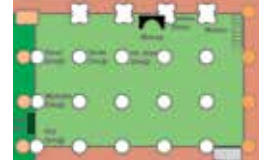
Direkler

Mescid-i Nebevi'nin ilk direkleri hurma ağacından-
dı. Daha sonraları bu direklerin yerleri değiştirilmeden
bugünkü halini almıştır. Direklerin özel bir anlamı ol-
duğu için yerleri değiştirilmemiştir. Ravza içerisindeki
bu önemli direklerin rengi beyaz boyalı ve zemin halı
rengi yeşildir.

Bu direkler şunlardır:¹¹⁹

- Kokulu Direk
- Hz. Aişe Direği
- Tевbe Direği
- İtikâf Direği
- Muhafız Direği
- Elçiler Direği
- Cibril (a.s) Direği
- Teheccüd Direği

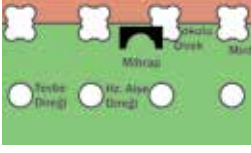
Cennet bahçesi'nde
bulunan direkler.

Hücre-i Saadet
duvarındaki direkler.

Cennet Bahçesi'ne
kible tarafından giriş.

Kokulu Direk

Bu direk Peygamber Efendimizin namaz kıldırıldığı yeri göstermektedir. Peygamberimizin Ashabı'na hitap ederken yaslanması için, hurma ağacından bir direk getirilerek mescidin ön tarafına yerleştirildi. Efendimiz üç basamaklı bir minber yapıldı kadar bu direğe yaslanarak cemaate hitap etti. Mescid-i Nebevi'nin genişletilmesinde bu direk Ubey bin Ka'b tarafından evine taşınmıştır.¹²⁰ Bu günkü minbere bitişik olarak duran kokulu direktir. Sürekli kokulandığı için "Kokulu Direk" ismini almıştır. Direğin üzerine "Hazihi üstuvane-tül Muhallaka" yazılıdır.

Hizmetleri Enes radiyallahu anhu anlatıyor: "Resûlullah aleyhissalâtu vesselâm bir hurma kütüğüne dayanarak hitapta bulun(ur)du. (Duyulan ihtiyaç üzerine) ona bir minber yaptılar, onun üzerinde hutbe vermeye başladı. Hurma kütüğü (Aleyhissalâtu vesselâm'ın kendisini terk etmesi üzerine) bir deve inleyişi gibi inleyip ağlamaya başladı. Bunun üzerine Resûlullah aleyhissalâtu vesselâm minberden inip kütüğü mesh edip okşadı. Kütük inlemeyi bırakıp sükûnet buldu."¹²¹

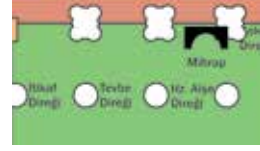
Mâlik b. Enes hazretleri, "Yalnız kılınan namazların en faziletlisinin, bu sütun dibinde kılınan namaz olduğunu" söyler ve bunu herkese tavsiye ederdi.¹²²

Hz. Aişe Direği

Hz. Aişe radiyallahu anha annemiz teheccüd namazlarını bu direğin yanında kılarlardı. Peygamber Efendimizin Kabr-i Şerifi tarafından ve minber tarafından üçüncü sırada, mihrap tarafından birinci sırada bulunmaktadır. Direğin üzerine “Hazihi üstuvanetül Aişe” yazılıdır.

Peygamber Efendimiz kible değiştikten sonra 10 gün kadar burada namaz kıldırıp hutbe okumuştur. Hz. Ebu Bekir ve Hz. Ömer de bu sütunun yanı başında namaz kılmayı alışkanlık haline getirmişlerdi.¹²³

Tevbe Direği

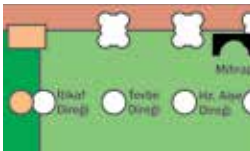
Ebu Lübabe direği de denen bu direk Ebu Lübabe radiyallahu anh'ın af dilemek için kendisini bağlattığı direktir.¹²⁴ Kabr-i Şerif tarafından ikinci, minber tarafından dördüncü, mihrap tarafından birinci sıradadır.

Müslüman ordusu Hendek Gazvesi dönüşünde bu sa-

vaş sırasında Müslümanları arkadan vuran ve Mekkeli müşriklerle iş birliği yaparak aradaki anlaşmayı bozan Beni Kurayza Yahudilerinin üzerine yürüdüler. Beni Kurayza Yahudileri kalelerine sığındılar. Daha sonra anlaşma için eski müttefikleri olan Ebu Lübabe radiyallahu anhı kendilerine gönderilmesini istediler. Yahudilerin yanına giden Ebu Lübabe radiyallahu anhı bir kurtarıcı gibi karşıladılar. Ebu Lübabe onlara Sa'd b. Muaz'ın hükmüne boyun eğmelerini ve teslim olmalarını tavsiye etti. Bunun kılıçtan geçirmek demek olduğunu anlatmak için de eliyle boğazını işaret etti.¹²⁵ Bunun üzerine şu ayet nazil oldu.

“Ey iman edenler! Allah’a ve Peygamber e hainlik etmeyin; (sonra) bile bile kendi emanetlerinize hainlik etmiş olursunuz.

Biliniz ki, mallarınız ve çocuklarınız birer imti-

han sebebidir ve büyük mükâfat Allah'ın katındadır.” (Enfâl, 27-28)¹²⁶

Bu hareketinin yanlış olduğunu anlayan Ebu Lübâbe radiyallahu anh Mescid-i Nebevi'ye gelerek kendisini bir direğe bağlattı ve ölünceye kadar veya Allah tarafından af edilene kadar kendisini buradan çözümeceğini ifade etti. Namaz vakitlerinde kızı tarafından çözüldüyor, sonra tekrar bağlanıyordu. Yedi gün sonra bayılıp düştü. Bunun üzerine affedildiğine dair bir ayet indi.

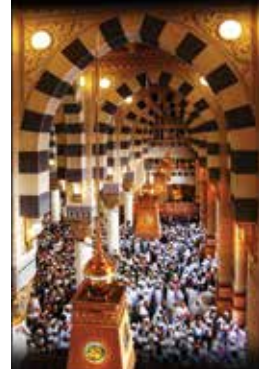
“Diğerleri ise günahlarını itiraf ettiler, iyi bir ameli diğer kötü bir amelle karıştırdılar. (Tevbe ederlerse) umulur ki Allah onların tevbesini kabul eder. Çünkü Allah çok bağışlayan, pek esirgeyendir.” (Tevbe, 102)¹²⁷

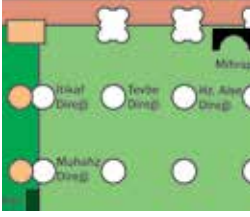
Bu müjdeyi bizzat Peygamber Efendimizden duyan kadar burada bağlı kaldı. Peygamber Efendimiz Ebu Lübâbe'yi kendi elleriyle çözdü. Ebu Lübabe, affedilmesi üzerine Beni Kurayza'ya komşu olan mülkünün tamamını sadaka olarak vermek istemiş¹²⁸ ve şöyle söylemişti:

“Günahı işlemiş bulunduğum kavmimin yurdunu terk edip, sana mücavir olacağım. Malımı da Allah ve Resulüne tasadduk edeceğim”

Bunun üzerine Peygamber Efendimiz şöyle buyurdu:

“Bu maldan üçte birinin başışı sana kifayet eder”¹²⁹

İtikâf Direği

Resûlullah aleyhisselam bu direğin yanında itikâfa girerdi. Efendimizin hurma dallarından yapılmış yatağı bu direğin yanına konur ve bunun üzerine uzanırdı.¹³⁰ Kabr-i Şerif tarafından birinci, minber tarafından altıncı, mihrap tarafından birinci sıradadır.

Muhafız Direği

Hz. Ali radiyallahu anh Efendimiz Peygamberimize yapılacak olan olası bir suikastı engellemek için bu direğin yanında namaz kılardı. Kabr-i Şerif tarafından birinci, minber tarafından beşinci, mihrap tarafından birinci sıradadır.

Elçiler Direği

Peygamber Efendimiz kabilelerden gelen elçileri bu

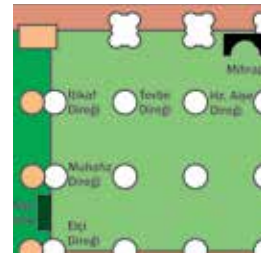
direğin yanında kabul ederdi. Kabr-i Şerif tarafından birinci, minber tarafından beşinci, mihrap tarafından üçüncü sıradadır.

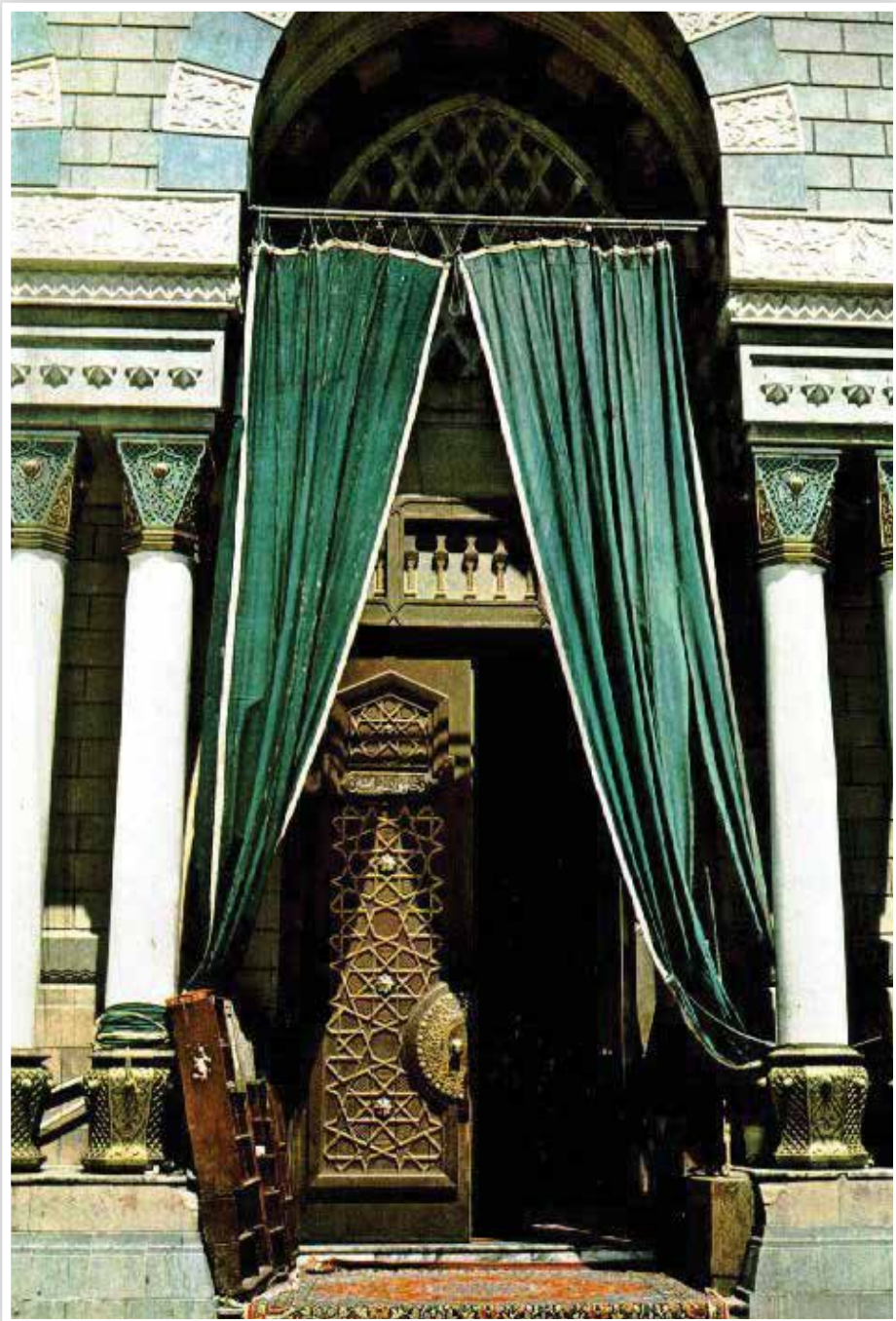
Cibril (a.s) Direği

Cebrail aleyhisselam vahiy getirdiğinde bu direğin yanında beklerdi. Bu direk Hücre-i Saadet'in içerisinde olduğu için göremiyoruz.

Teheccüd Direği

Peygamber Efendimizin teheccüd namazlarını bu direğin yanında kıları. Ayrıca Efendimiz ramazanın son on gününde burada itikâfa girerdi.¹³¹ Bu direk Hz. Fatıma radiyallahu anha annemizin evinin arka tarafında kalmaktaydı. Burası da Hücre-i Saadet içerisinde kalmaktadır.

Kapılar

Asr-ı Saadet'te Mescid-i Nebevî'nin Cibril kapısı (Bab-ı Cibril) ve Rahmet kapısı (Babu'r-Rahme) olmak üzere iki kapısı vardı. Sonraları mescidin büyümesi ile birçok kapı ilave edilmiştir.

31

HARİTA F 4

Cibril Kapısı (2008)

Cibril Kapısı - Bab-ı Cibril

Cebrail aleyhisselam Allah Resülü'ne vahiy getirdiğinde bu kapıda bekler, izin ister ve Peygamberimize vahiy iletirdi. Bu sebeple Bab-ı Cibril denmiştir. Mes-cid-i Nebevî'nin doğu yönünde ve Hücre-i Saadet'in arka tarafındadır. Bu kapı, Hz. Osman radiyallahu an-hın evinin karşısına düştüğü için Bab-ı Osmanî diye de bilinir.¹³²

Rahmet Kapısı – Babu'r-Rahme

Peygamber Efendimiz sallahu aleyhi ve sellem bir Cuma günü hutbe okurken bir bedevi bu kapıdan gelerek, yağmur yağması için dua istemiş, Allah Resulü de dua etmişti. Yağmur yedi gün sürmüştü. Sonraki Cuma yine gelen bu bedevi, Allah Resulü'nden yağmurun durması için dua etmesini istemiş, Allah Resulü de dua etmiş ve yağmur durmuştu. Bu olaydan dolayı bu kapıya rahmet kapısı denmiştir. Mescid-i Nebevi'nin batısında Babu's-Selam kapısının üstündedir.

Rahmet Kapısı (2008)

32

HARİTA F 4

Selam kapısının üzerindeki
Osmanlı tuğrası
(2010)

Selam Kapısı – Babu's-Selâm

Mescid-i Nebevi'nin genişlemesi ile oluşan bu kapı, Allah Resulü'nün Kabr-i Şerifini ziyarete giren müminlerin girdiği ilk kapıdır. Mescid-i Nebevi'nin batısında Rahmet Kapısının altındadır.

Selam Kapısı
(2010)

Cennetü'l-Baki Kabristanı

29

HARİTA F 4

Cennetü'l-Bakî (2007)

Mescid-i Nebevi'nin hemen solunda (doğu tarafı) bulunan Baki Mezarlığı Asr-ı Saadetten bugüne kullanılmaktadır. Bugün yerleri pek belirgin olmasa da burada birçok sahabenin ve İslam büyüğünün kabri bulunmaktadır. Müslümanlardan buraya ilk defnedilen Ensar'dan; Esad bin Zürene radiyallahu anh, muhacirlerden; Osman bin Mazun radiyallahu anhdır.

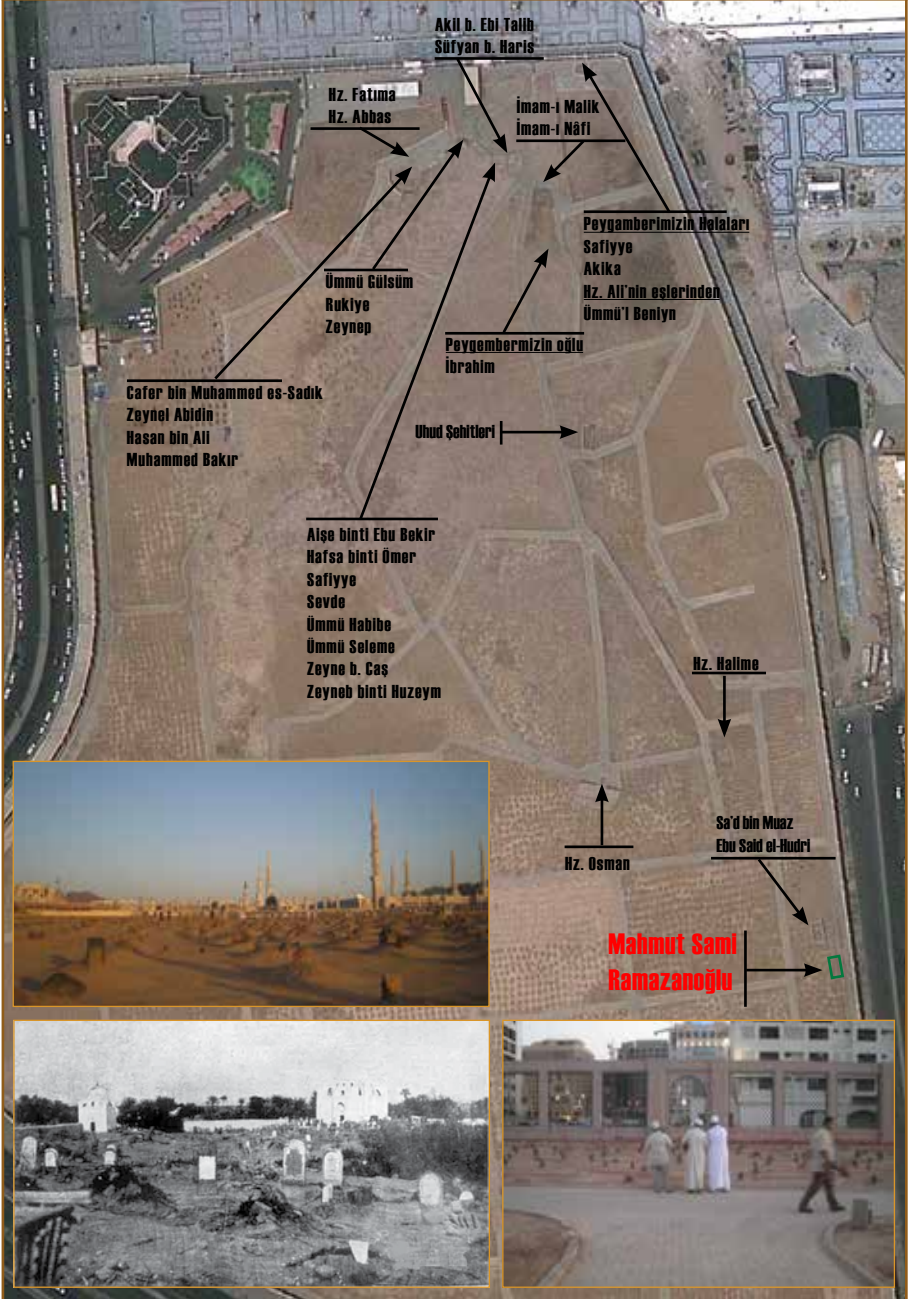
Peygamber Efendimizin oğlu İbrahim, kızları Rukiye ve Zeynep de burada medfundur. Hz. Aişe radiyallahu anha annemiz de buradadır.

3. Halife

Hz. Osman'ın kabri (2010)

Cennetü'l-Bakî'nin Krokisi

Cennetü'l-Bakî'nin Misafirleri

- **Peygamberimizin Kızları**
 - Fatıma
 - Ümmü Gülsüm
 - Rukiye
 - Zeynep
- **Peygamberimizin oğlu İbrahim**
- **Peygamberimizin Eşleri**
 - Aişe
 - Hafsa
 - Mariya el-Kıptiye
 - Reyhane
 - Safiyye
 - Sevde
 - Ümmü Habibe
 - Ümmü Seleme
 - Zeynep binti Caş
 - Zeynep binti Huzeyme
- **Peygamberimizin Halaları**
 - Atike
 - Cemame
 - Safiyye
- **Peygamberimizin Süt Annesi Halime**
- **Peygamberimizin Amcası Abbas**
- **Peygamberimizin Torunu Hasan**
- **Uhud Şehitleri**
 - Abdullah bin Amr
 - Abdullah bin Cafer
 - Abdullah bin Mesud
 - Abdullah bin Muhammed bin Yusuf
 - Abdullah bin Selam

Hız. Fatıma,
Hız. Abbas,
Cafer bin Muhammed es-Sadık,
Zeynel Abidin,
Hasan bin Ali ve
Muhammed Bakır'ın
kabirleri. (2010)

Peygamber
Efendimizin kızları
Ümmü Gülsüm,
Rukiye ve
Zeyneb'in kabirleri.
(2010)

Peygamber Efendimizin
Hanımlarının kabirleri.

Aişe binti Ebu Bekir

Hafsa binti Ömer

Safiyye

Sevde

Ümmü Habibe

Ümmü Seleme

Zeyne b. Caş

Zeyneb binti Huzeym.

(2010)

İmam Malik ve
İmam Nafi'nin
kabirleri. (2010)

- Abdurrahman bin Avf
- Cafer bin Muhammed es-Sadık
- Cafer bin Abdullah
- Esad bin Zürara
- Ebu Dücane el-Ensari
- Ebu Hureyre
- Ebu Huzeyfe
- Ebu Said es-Sadi
- Ebu Said el-Hudri
- Fatıma binti Esed
- Hakim bin Hizam
- Huveytap bin Uzza
- İsmail bin Cafe es-Sadık
- Malik bin Enes
- Malik bin Nuveyra
- Malik bin Teyyihan Ebul Heysem
- Malik el-Eşter
- Muhammed bin el-Hanefiye
- Muhammed bin Mesleme
- Muhammed bin Zeyd
- Muhammed bin Ali el-Bakır
- Nafi el-Fakih
- Osman bin Affan
- Osman bin Mazun
- Sad bin Muaz
- Süfyan bin el-Haris
- Ubeyy bin Kab
- Ukay bin Ebi Talip
- Useyd bin Hudayr,
- Ümmül Benin
- Zeyd bin el-Erkam
- Zeyd bin Sabit
- Zeyd bin Sehl
- Zeynelabidin

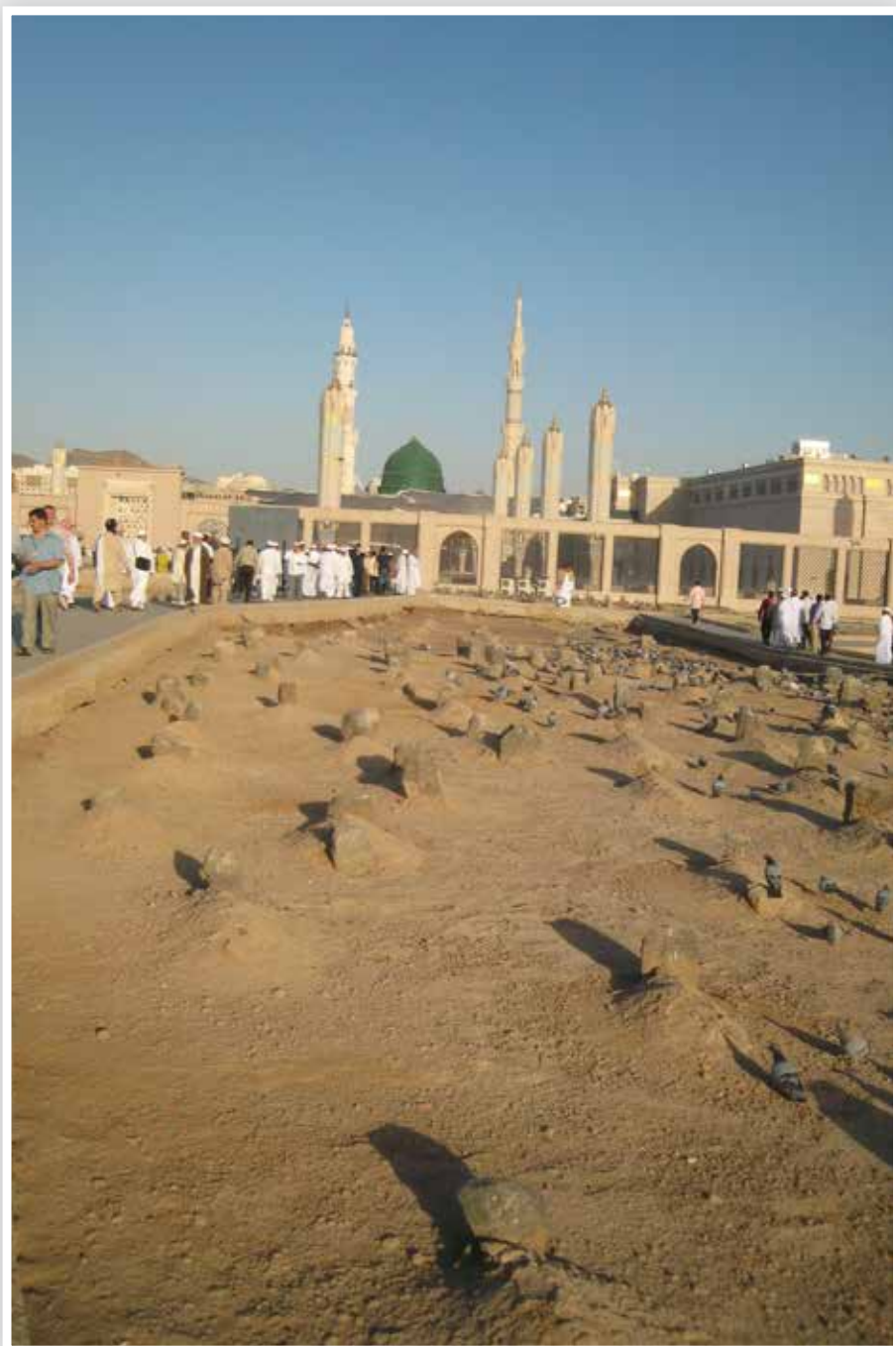
Uhud savaşında yaralı olarak Medine'ye getirilen sahabelerden vefat edenlerde Cennetü'l-Bakî'ye defnedilmiştir. Hz. Hüseyin radiyallahu anh Efendimizin başı da buraya defnedilmiştir. Burada ismini zikredemediğimiz birçok Müslüman yine burada metfundur.

Akil b. Ebî Talib ve
Süfyan b. Haris'in kabirleri.
(2010)

Peygamberimizin Halaları
Safiyye, Akika ve
Hz. Ali'nin eşlerinden
Ümmü'l Beniyn'in kabirleri.
(2010)

Peygamber Efendimizin Babası Hz. Abdullah'ın Kabri

Mescid-i Nebevi genişletmelerinde Efendimizin babası Hz. Abdullah'ın kabirleri mescit içerisinde kalmıştır.¹³³

Hz. Fatıma'nın r.a. Kabri

Hz. Fatıma radiyallau anha'nın kabri Hücre-i Saadet'in kuzeyindedir. Bugün burası kapalı olduğu için görülememektedir.

Sa'd bin Muaz ve
Ebu Said el-Hudri'nin
kabri. (2010)

Hz. Fatıma annemizin evinin kapısı.
Kabrinin burada olduğu rivayet edilmektedir.
(2010)

Baki Mezarlığındaki
boş mezar

Uhud ve Harre Şehitlerinin
kabirleri. (2010)

Baki Mezarlığında
numaralama çalmaları.
(2009)

Peygamberimizin
süt annesi
Hz. Halime'nin kabri.
(2010)

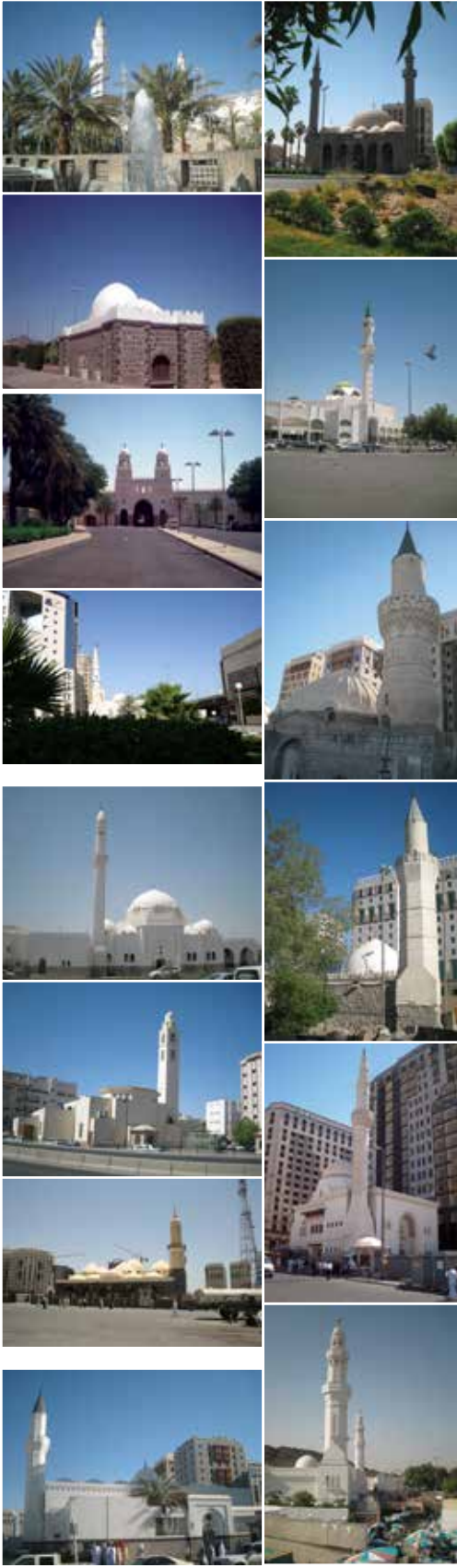

Peygamber Efendimizin
oğlu İbrahim'in kabri.
(2010)

Mescid-i Nebevideki hareketli kubbenin içten görünümü.(2010)

Medine Mescitleri

- Mescid-i Ali b. Ebi Talib
- Mescid-i Anberiyeye
- Mescid-i Bilal
- Mescid-i Cuma
- Mescid-i Ebubekir
- Mescid-i Gamama
- Mescid-i İcabe
- Mescid-i Kibleteyn
- Mescid-i Kuba
- Mescid-i Osman b. Affan
- Mescid-i Ömer
- Mescid-i Seb'a (Yedi Mescitler)
- Mescid-i Secde
- Mescid-i Sukya
- Mescid-i Şecere – Mescid-i Mikat
- Mescid-i Buhari

Mescid-i Ali b. Ebî Talib

1

HARİTA F 4

Mescid-i Ali (2010)

Mescid-i Nebevi'nin batısında 515 m uzaklıkta bulunan mescit, Hz. Osman radiyallahu anh Efendimizin evinde isyancılar tarafından kuşatma altında iken Hz. Ali radiyallahu anh Efendimizin bayram namazını kıldırıldığı yere yapılan mescittir. Eski yapı bugün durumunu korumamaktadır, onun yerine modern tarzda bir mescit yapılmıştır.

Mescid-i Ali. (2009)

Mescid-i Anberiye

Medine
tren istasyonu
ile birlikte yapılan
Mescid-i Anberiye (2009)

Medine tren istasyonu ile birlikte 1908 de yapılan mescittir. Medine'deki son Osmanlı mescididir. Mescid-i Nebevi'nin güneybatısında 1250 m mesafede bulunmaktadır. Medine tren istasyonu ile yan yanadır.

Mescid-i Bilal

3

HARİTA F 4

Mescid-i Bilal. (2009)

Bilal radiyallahu anh adına yapılan bu mescidin tarihi bir özelliği yoktur. Mescid-i Nebevi'nin güneyinde, 600 m mesafede bulunmaktadır.

Mescid-i Cuma

İlk cuma namazının
kılındığı mescid,
Mescid-i Cuma. (2009)

Mescid-i Cuma Mihrabı
(2009)

İlk Cuma namazının kılındığı mekân, ashabın ilk kez cemaat olduğu, Allah Resulü'nün şereflendirdiği mescittir. Mescid-i Nebevî'nin güneyin de 2,48 km mesafededir.

Peygamber Efendimiz hicret yolculuğunda Kuba'da bir müddet kaldıktan sonra Cuma günü Medine'ye doğru yola çıkmış ve Cuma vakti girince Rânunâ vadi-sindeki Beni Salim kabilesine misafir oldu. Burada ilk hutbeyi okudu ve ilk Cuma namazını kıldırdı.

Allah Resulü'nün her hatırasını yaşatan Ashabı Kiram Efendilerimiz buraya bir mescit yaptırıldılar. Ve burası Cuma mescidi olarak meşhur oldu.

Mescid-i Ebubekir

Peygamber Efendimiz burada bayram namazı kıldırılmıştır. Hz. Ebu Bekir radiyallahu anh da hilafeti döneminde bayram namazı kıldırılmıştır. Mescid-i Nebi'nin güneybatısında 520 m mesafededir.

Mescit ilk olarak Ömer b. Abdülaziz tarafından yapılmıştır. Bugünkü şekli Osmanlı Sultanlarından II. Mahmut tarafından 1839 da yapıldığı şekli ile muhafaza edilmiştir.

Mescid-i Ebu Bekir (2007)

Mescid-i Ebu Bekir
kitabesi. (2007)

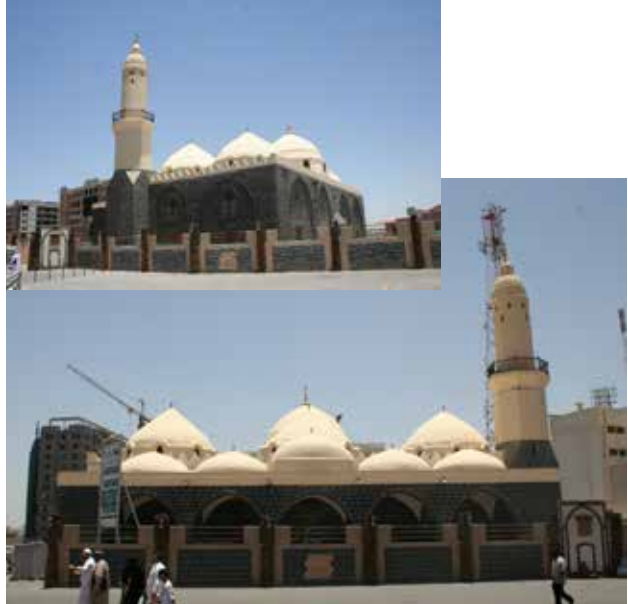
Mescid-i Gamame. (2009)

Mescid-i Gamâme

Mescid-i Nebevi'nin 490 m güneybatısında bulunan mescit, Peygamber Efendimizin bayram namazı kıldırıldığı mekândadır. O zamanlar boş bir arazi olan bu alanda 2. hicri yılda yine bir gün namaz kılarken bir bulut (arapçası: Gamâme) gelerek Efendimizi gölgelemişti. Bu sebeple burası Mescid-i Gamâme olarak anılmaya başlandı.

Bu alan geniş bir yer olduğu için Hulefa-i Raşidin döneminde de kullanıldı ve bayram namazları burada kılındı. Bu sebeple burası Mescid-i Musalla olarak anılır.

Hiç şüphesiz burayı değerli kılan şey Rahmet Peygamberinin hatıraları ile dolu olması, O'nun ayak izlerini taşımasıdır. Buraları gezerken kendimizi Asr-ı Saadette hissederek hürmet ve muhabbet ile gezmelisiniz.

Mescid-i Gamame. (2010)

Mescid-i İcâbe

7

HARİTA G 3

Mescid-i İcâbe. (2009)

Mescid-i Nebevî'nin kuzey doğusunda, 850 m mesafededir. Asr-ı Saadette yapılan bu mescit Ensar'dan Beni Muaviye topraklarında bulunuyordu, bu sebeple Beni Muaviye mescidi olarak da bilinir.

Allah Resulü bir gün bu mescide uğramış, namaz kılmış ve ardından dua etmişti.

Dua ettikten sonra **“Rabbimden üç şey talep ettim. İkisini verdi, birini geri çevirdi: Rabbimden ümmetimi umumi bir kıtlıkla helâk etmemesini talep ettim, bunu bana verdi. Ümmetimi suda boğulma suretiyle helâk etmemesini diledim, bana bunu da verdi. Ümmetimin kendi aralarında savaşmamalarını da talep etmiştim, bu geri çevrildi.”** buyurdu. Bundan sonra Mescid-i İcâbe ismi ile anılmaya başlandı.

Mescid-i Kibleteyn

Mescid-i Kibleteyn. (2009)

Mescid-i Nebevi'ye 3.770 m mesafede kuzey batı tarafındadır. Kibleteyn “**iki kible**” denmesinin sebebi bu mescitte kıblenin değişimini bildiren Bakara suresinin 144. ayetinin nazil olmasıdır. Bu ayetle artık kible olarak Mescid-i Aksa yönüne değil, Beytullah yönüne dönülecektir.

Peygamber Efendimiz burada ashâbı ile birlikte öğle namazını kılarken şu ayet nazil oldu: “(Ey Muhammed!) Biz senin yüzünün göğe doğru çevrilmekte olduğunu (yücelerden haber beklediğini) görüyoruz. İşte şimdi, seni memnun olacağın bir kibleye döndürüyoruz. Artık yüzünü Mescid-i Haram tarafına çevir. (Ey Müslümanlar!) Siz de nerede olursanız olun, (namazda) yüzlerinizi o tarafa çevirin. Şüphe yok ki, ehl-i kitap, onun Rablerinden gelen gerçek olduğunu çok iyi bilirler. Allah onların yapmakta olduklarından habersiz değildir.” (Bakara, 144.)¹³⁴ Allah Resulü ikinci rekâttan sonra Kabe'ye dönerek cemaate namaz kıldırmıştır.

Vahiyden sonraki
Mescid-i Kibleteyn'deki
Kâbe'ye dönülen kible
yönündeki mihrap.
(2009)

Mescid-i Kibleteyndeki,
Mescid-i Aksa
yönündeki ilk kibleyi
gösteren kitabe. (2009)

Mescid-i Kuba. (2009)

Mescid-i Kuba

İslam'ın ilk mescidi, müdavimlerinin Allah tarafından methedildiği insanların mescidi, takva üzere kurulan mescit.

Peygamber Efendimiz Mekke'den Medine'ye hicret ettiklerinde bugünkü mescidin yerinde bulunan ve Medine'ye 3,2 km mesafede bulunan Kuba isimli köyde bir süre kaldı. Kaldığı bu süre içerisinde buraya bir mescit yaptırdı ve kendisi de bu mescidin inşasında bizzat çalıştı. Böylece ilk mescit inşa edilmiş oldu.

Peygamber Efendimiz buraya cumartesi günleri gelir ve namaz kıları. Peygamber Efendimiz bir hadisi şeriflerinde **“Kim evinden çıkıp Kuba mescidine gelir ve orada iki rekât namaz kılsa bu ona bir umreye bedel olur”** buyuruyor. Rahmet Peygamberinin yüzüğünün düştüğü Eris kuyusu ve **“cennet pınarlarından bir pınar”** diye buyurduğu Gars kuyusu da buradadır.

Müslümanların arasını açmak, fitne çıkarmak için yapılmış olan Mescid-i Dırar da buradadır. Dırar Mes-

cidini yapan münafıklar Peygamberimizi namaz kılmaları için buraya davet etmiş ama Efendimiz bu mescide gitmemiştir. Rabbimiz Kur'an'da şöyle buyuruyor: **“(Münafıklar arasında) bir de (müminlere) zarar vermek, (hakkı) inkâr etmek, müminlerin arasına ayrılık sokmak ve daha önce Allah ve Resulüne karşı savaşmış olan adamı beklemek için bir mescit kurarlar ve: (Bununla) iyilikten başka bir şey istemedik, diye mutlaka yemin edecek olanlar da vardır. Halbuki Allah onların kesinlikle yalancı olduklarına şahitlik eder. Onun içinde asla namaz kılma! İlk günden takva üzerine kurulan mescit (Kuba Mescid-i) içinde namaz kılman elbette daha doğrudur. Onda temizlenmeyi seven adamlar vardır. Allah da çok temizlenenleri sever.”** (Tevbe, 107-108)¹³⁵ Daha sonra Allah Resulü bu fitne mescidini Tebuk seferi dönüşünde yıktırdı.

Allahütealâ'nın **“Onda temizlenmeyi seven adamlar vardır.”** ayeti üzerine Kuba'lı Müslümanlara siz ne yapıyorsunuz da Allahütealâ sizi methi sena ediyor dedi. Onlarda üç taş ile temizlendikten sonra su ile taharetlendiklerini söylediler.

Mescid-i Kuba bahçesindeki havuz. (2010)

Mescid-i Kuba mihrabı. (2009)

10

HARİTA F 4

Mescid-i Osman b. Affan

Musalla meydanında bulunan mescitlerden biridir. Tarihi bir özelliği yoktur. Dört halifenin üçünün ismine birer mescit bulunan bu alana Hz. Osman radiyallahu anh Efendimize duyulan saygının bir gereği olarak onun adına da bir mescit yapılmıştır. 1983 yılında yapılan bu mescit Mescid-i Nebevi'nin batısında 450 m mesafededir.

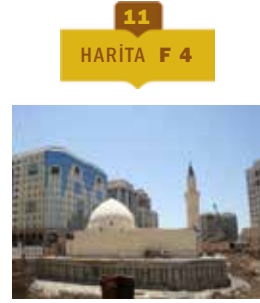

Mescid-i Osman.
(2010)

Mescid-i Ömer

Musalla meydanında bulunan beş mescitten biri de Hz. Ömer mescididir. Burada da Peygamber Efendimiz burada da bayram namazı kıldırılmışlardır. Hz. Ömer Efendimiz de hilafeti döneminde burada bayram namazı kıldırılmış, bu sebeple daha sonraları buraya bu isimle bir mescit yapılmıştır.

Mescid-i Nebevî'nin güney batısında 600 m mesafededir. Bugünkü hali Sultan Abdülmecit tarafından yapılan şekli ile günümüze ulaşmıştır.

Mescid-i Ömer. (2010)

Mescid-i Ömer
(2009)

11

HARİTA F 4

12

HARİTA E 3

Mescid-i Seba yerine
yapılan yeni mescid.
(2009)

Mescid-i Seb'a (Yedi Mescitler)

Hendek savaşının olduğu alanda bulunan mescitlerdir. Eskiden Fetih mescidi diye bilinen bu mescitler bugün Yedi Mescitler diye bilinmektedir. Her ne kadar Yedi Mescitler dense de bugün burada altı adet mescit bulunmaktadır. Mescid-i Nebevi'nin kuzey batısında 1.85 km mesafededir.

Burada bulunan mescitler şunlardır: Fetih mescidi, Selmanı Farisi mescidi, Ebu Bekir mescidi, Ömer bin Hattap mescidi, Ali bin Ebu Talip mescidi, Sa'd bin Muaz mescidi.

Fetih mescidi, Peygamber Efendimizin Hendek savaşı sırasında çadırının bulunduğu alandır. Burada Peygamber Efendimiz Müslümanların galip gelmesi için dua etmiş ve duası kabul edilerek, müşriklerin üzerine Allahuteala kuvvetli bir rüzgâr göndererek bozguna uğratmıştır.

Mescid-i Fetih. (2009)

Mescid-i Ömer. (2009)

Mescid-i Selman. (2009)

Mescid-i Secde.
(2009)

Mescid-i Secde

Burası Allah Resulü'nün secdeye kapandığı yerdir. Mescid-i Nebvi'nin kuzeyinde 950 m mesafededir. Bu mescide Ebu Zer mescidi de denmektedir.

Bu mevkide Cebrail a.s. gelerek, kendisine salât okuyana Allah'ın salat edeceğini, Peygamberimizi kim selamlarsa Allah'ında onu selamlayacağı müjdesini vermiştir. Bunun üzerine Allah Resulü secdeye kapanarak şükretmiştir. Bu mekânın kutsallığı hiç şüphesiz Allah Resulü'nün mübarek alınlarını bu toprağa koymasından gelmektedir.

Mescid-i Buharî

Mescid-i Buhari, Mescid-i Nebi'nin kuzeydoğusunda, Kubbeyi Hadra'ya 630 metre mesafededir.

16

HARİTA F 3

Mescid-i Buharî.
(2009)

Mescid-i Sukya

Mescid-i Sukya.
(2010)

Mescid-i Nebvi'nin güney batısında 1360 m mesafededir. Medine tren istasyonu surları içerisinde.

Peygamber Efendimiz Bedir savaşına giderken burada bulunan kuyularda konaklamış, abdest alıp ashabına namaz kıldırmıştır. Peygamberimiz burada Medine halkına dua etmiş, Hz. Ömer Efendimiz de daha sonraları yağmur duası için burayı tercih etmiştir. Burası bu sebeple önemli bir dua mekânıdır.

Mescid-i Şecere (Mescid-i Mikat)

15

HARİTA A 8

Mescid-i Şecere.
(2006)

Mescid-i Nebvi'ye 9 km mesafede, güneybatıda, Zulhuleyfe'de bulunmaktadır. Burası Hac veya Umre yapmak isteyenlerin mikat sınırındır. Mikat sınırı olması sebebi ile Mescid-i Mikat diye bilinir. Peygamber Efendimiz buraya gelerek bir ağacın altında namaz kılmıştır, bu sebeple Mescid-i Şecere diye de bilinir.

Harem sınırında bulunan
Mescid-i Şecere
(Mikah Mescidi)
(2009)

Uhud

Uhud dağı ve Uhud meydanı. (2010)

Uhud, Mescid-i Nebevi'nin kuzeyinde 4 km mesafededir.

Uhud, Allah Resülü'nün **“Uhud öyle bir dağdır ki biz onu severiz, o da bizi sever.”**¹³⁶ dediği kutsal bir mekândır.

Hiç şüphesiz Uhud Dağı ve Uhud Meydanı İslam tarihinin en hüzünlü mekânlarından biridir. Aklınıza bu meydanda kaybettiğimiz Hamzalar, Musablar gelir, boğazınız düğümlenir. Peygamber Efendimizin mübarek başının yarılması ve dişinin kırılmasını hatırladığınızda gözleriniz dolar...

Peygamber Efendimiz
aleyhisselamın
Uhud savaşında sığındığı
mağara. (2005)

Peygamber Efendimizin
Uhud savaşında
karargahını kurduğu yer
ve bu yere yapılan
mescidin kalıntıları. (2005)

Yürekləri Titreten Mekan: UHUD!¹³⁷

Uhud'a gideceğimizi duyunca bile bir hüznün kapıyor içimizi. Seyyidi Şüheda Hz. Hamza radiyallahu anhayı ziyaret etmek heyecan ve hüznün veriyor.

Ve Uhud meydanındayız.

Uhud dağı kırmızı toprağı ile Uhud meydanını gözlüyor. Adeta savaş yeni olmuş ve her taraf şehitlerimizin kanı ile toprak kıpkırmızı olmuş. Kılıç seslerini hissediyorsunuz. O anı yaşıyorsunuz.

O an orada olmak, Resûlullah'ı koruyan bir sahabe olmak istiyorsunuz. Orada olmak, Hz. Hamza radiyallahu anhaya gelen mızrağın önüne durabilmek isterdim. Zira Allah Resulü O'nun için çok üzölmüştü. İstemezdim Resulümün üzölmesini, istemezdim O güzel insanın ölmesini. Ama O şuan Seyyidi Şüheda.

Sancağı görebiliyorum, Mus'ab radiyallahu anhın elinde. Bir elinde sancak, bir elinde kılıç. Genç öğretmen, önder insan, şemaili Peygamberimize en çok benzeyen insan, artık şehitler kervanında. Vücutunda kılıç darbesi almadık yer kalmadığı halde sancağı bırakmayan güzel insan, Allah senden razı olsun.

Bir ses duyuluyor savaş meydanında: Allah Resulü

Uhud mezarlığı (2005)

Peygamber Efendimizin Uhud Savaşında sığındı mekan

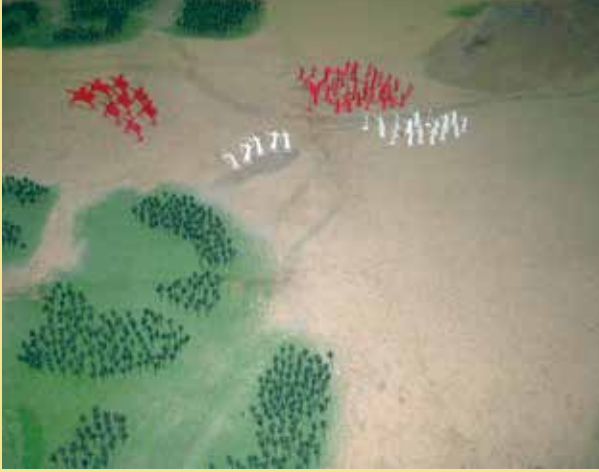
öldürüldü. Mus'ab radiyallahu anhu Allah Resulü sanmışlardı. Bir ses daha duyuluyor: Allah resulü öldü ise siz ne diye yaşayacaksınız, **kalkın ve ölüň**. Ve kalktı tüm sahabe, bir kez daha hücum ettiler. Öyle bir hücum ki düşmanı darmadağın etti. Lakin okçular, söz dinlemeyen güzel okçular, yerlerini terk ediyorlardı. Ve hüsrana. Kazanılan savaş kaybediliyordu.

Savaş hüzünlü başlamamış mıydı? Peygamberimiz savunma savaşı yapalım demişti. Genç sahabeler, Bedir'e katılmayan sahabeler meydan savaşı istiyorlardı. Meydan savaşına ısrar edildiğini gören Peygamberimiz evine girip zırhını giymişti. Zırhını giydiğini ve yüz ifadesini gören sahabeler, Ya Resûlullah senin dediğin olsun diyor ama Peygamberimiz **“Bir peygamber giydiği zırhı çıkarmaz”** diyordu.

Ve Peygamber Efendimiz savaş meydanında. Büyük Peygamber, büyük komutan. Mükemmel bir meydan savaşı projesi belirliyor. Arkasında Uhud dağı, solunda okçular tepesi, karşıda müşrikler. Plan mükemmel ama plana uyulursa.

Ve uymamışlardı. Ordumuz dağılmış, Peygam-

Maketlerle Uhud Savaşı
tasviri.

ber Efendimizin etrafını müşrikler sarmıştı. Bir grup sahabe canla başla Efendimizi korumaya çalışıyordu. Ama tek tek şehit düşüyorlardı. Bir kadın sahabe elinde kılıç Peygamberimizin bir sağında, bir solunda, bir önünde, bir arkasında. Kocasını şehit vermiş, oğullarını şehit vermiş ama O Allah resulü nerede diyordu. Nesibe Binti Kab'ın yüreğinde öylesine bir resul sevgisi vardı ki, O'nun için ölmeye hazırды.

Ve Peygamberimizin mübarek dişleri kırılıyor, zaman duruyordu. Allah, Allah... Allah zamanı durduruyordu. Ve ilk kan yere düşecek olursa Allah yeryüzünü helak edecek. Rabbimiz Cebrail aleyhisselama, "Kulum Muhammed aleyhisselamın kanı yere düşmeden yetiş" diyordu. Cebrail aleyhisselam semadan o kadar hızlı iniyordu ki neredeyse kanatları yanacaktı. Ve kan yere düşmeden yakalanıyordu. O kan yere düşse idi halimiz nice olurdu. Sevenin sevdiğine dokundunuz mu, seven sevdiği için size dünyayı zindan eder.

Uhud Şehitleri

Hz. Hamza radiyallahu anh Efendimizin Kabri. (2010)

Muhammed Asım Köksal hocamız İslam Tarihi isimli eserinde Uhud'da şehit düşen sahabelerden isimlerini tesbit etmiştir.¹³⁸ Bunlar:

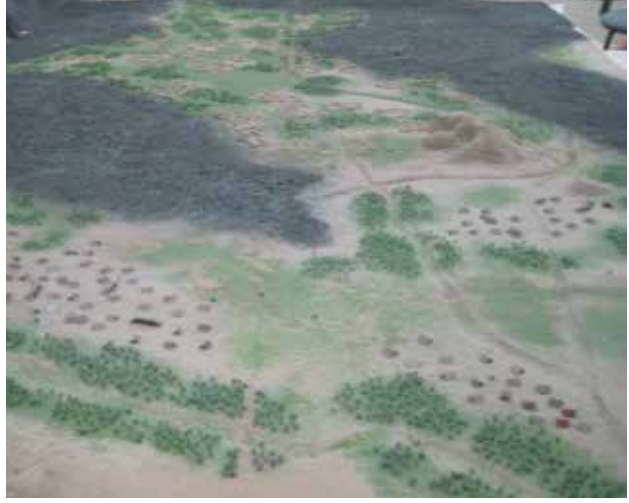
1. Abbad b. Sehl
2. Abbas b. Ubâde
3. Abdullah b. Amr b. Haram
4. Abdullah b. Amr b. Vehb
5. Abdullah b. Cübeyr
6. Abdullah b. Hübeyb
7. Abdurrahman b. Hübeyb
8. Abdullah b. Seleme
9. Abdullah b. Caş
10. Ebu Seleme Abdul'esed-i Mahzûm'i
11. Akrebetülcüheni
12. Amir b. Mahled
13. Amr b. Cemuh
14. Amr b. İyas
15. Amr b. Kays b. Zeyd
16. Amr b. Muâz
17. Amr b. Mutarrif
18. Amr b. Sabit
19. Antere
20. Damre Kays b. Sâlebe
21. Ebâ Useyre b. Hâris
22. Ebu Eymen
23. Ebu Hayye b. Amr
24. Ebu Hübeyre b. Hâris
25. Ebu Sa'd b. Hayseme
26. Ebu Süfyan b. Haris
27. Ebu Useyre b. Hâris
28. Ebu Zeyd-ül'Ensari

29. Enes b. Nadr
30. Evs b. Erkam
31. Evs b. Harâm
32. Evs b. Sabit
33. Habîb b. Kayyım
34. Habîb b. Zeyd b. Temîm
35. Hallâd b. Amrel b. Cemuh
36. Hamza İbni Abdulmuttalib
37. Hanzala b. Ebu Âmir
38. Harice b. Zeyd
39. Hâris b. Adiy b. Hareşe
40. Haris b. Enes
41. Haris b. Evs b. Muaz
42. Haris b. Sabit
43. Haris b. Ukbe
44. Harise b. Amr
45. Hıdaş b. Katâde b. Rebîa
46. Hubab b. Kayzî
47. Huseyl b. Cabir Yemânî
48. İyas b. Adiy
49. İyas b. Evs
50. Kays b. Amr b. Kays b. Zeyd
51. Kays b. Haris
52. Kays b. Muhalled
53. Keysan
54. Kurre b. Utbe
55. Mâbed b. Mahreme
56. Mâlik b. İyas
57. Mâlik b. Nümeyle
58. Mâlik b. Sinan
59. Muhayrik
60. Mus'ab b. Umeyr
61. Nevfel b. Abdullah
62. Numan b. Abd-i Amr
63. Numan b. Mâlik
64. Numan b. Süfyan
65. Râfi b. Mâlik
66. Râfi b. Yezid
67. Rifâa b. Amr
68. Rifâa b. Vakş
69. Sa'd b. Hârice b. Zeyd
70. Sa'd b. Havlî
71. Sa'd b. Rebî'
72. Sabit b. Amr
73. Sabit b. Dahdâha
74. Said b. Süveyd
75. Sakf b. Ferve
76. Salebe b. Sa'd
77. Salit b. Amr
78. Salit b. Süfyan
79. Sayfî b. Kayzî
80. Sehl b. Adiy
81. Sehl b. Kays
82. Seleme b. Sabit
83. Şemmas b. Osman
84. Sübey' b. Hâtîb
85. Süleym b. Amr b. Hadîde
86. Süleym b. Hâris
87. Ubâde b. el-Hashas
88. Ubeyd Atik b. Teyyihan
89. Ubeyd b. Muallâ b. Levzan
90. Üneys b. Katâde
91. Umâre b. Ziyad
92. Umeyr b. Adiy
93. Utbe b. Rebî
94. Vehb b. Kabûs
95. Yesar
96. Yezîd b. Hâtîb
97. Zekvan b. Abd-i Kays
Radiyallahu anhum ecmain.

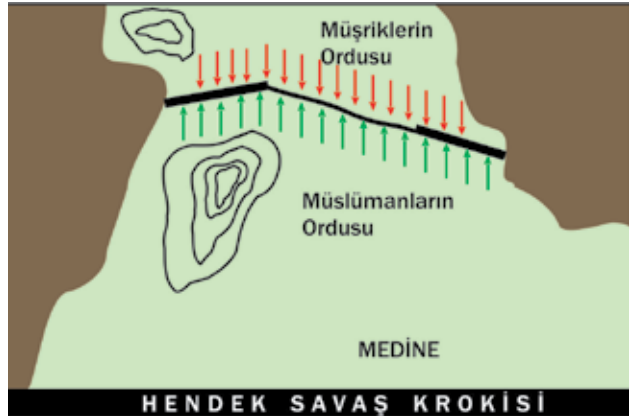
Maketlerle Hendek savaşı.

Hendek

İslam tarihinde ki önemli gazvelerden birinin yapıldığı Hendek, Mescid-i Nebevi'nin kuzeybatısında, Peygamberimizin kabrine 1,85 km mesafededir.

Hicretin 5. yılında 1 Martta başlayıp 24 Mart 627'de biten bu gazve 24 gün sürdü. Medine'nin dışın-da yapılan bu savunma savaşında Müslümanlar 6 şehit verdiler.

Hendek Şehitleri

Hendek savaşında altı sahabe şehit düşmüştür.¹³⁹

Bunlar:

1. Abdullah b. Sehl
 2. Enes b. Evs
 3. Ka'b b. Zeyd
 4. Sa'd b. Muaz
 5. Sa'lebe b. Ganeme
 6. Tufeyl b. Nu'man
- Radiyallahu anhum ecmain.

Fetih Mescidi (2007)

Bedir

Bedir kuyuları.

İslam tarihindeki ilk savaşın yapıldığı küçük bir kasaba olan Bedir, Medine'nin güneybatısında ve 113 km mesafededir.

Hicretin ikinci yılında Mekkeli müşrikler ile İslam ordusunun arasındaki 17 Ramazanda (14 mart 624) gerçekleşen savaşta Müslümanlar galip geldiler. Müslümanların 14 şehit verdiği bu savaşta başta Ebu Cehil olmak üzere bir çok müşrik öldürüldü. Bu savaş baba ile oğul, kardeş ile kardeş, amca ile yeğen, damat ile kayınpeder gibi yakın akrabalar arasında gerçekleşti. Müslümanlar bu ciddi sınavı başarı ile verdiler. Allahuteala 3000 melek ile Müslümanlara yardımcı oldu.

Bedir savaş meydanı.
(2010)

Bedir Şehitleri

Bedir Şehitlik Anıtı (2010)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
 اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى آبَائِنَا وَأُمَّهَاتِنَا يَا اللَّهُ يَا اللَّهُ يَا اللَّهُ يَا اللَّهُ يَا اللَّهُ
 يَا اللَّهُ يَا اللَّهُ يَا اللَّهُ يَا اللَّهُ يَا اللَّهُ
 أسماء شهيداء غزوة بدر
 أمير بن أبي وقاص
 ضمران بن وهب
 ذو النعمان بن عمرو
 مهجع بن صالح
 عاقل بن الكعب
 غنمة بن الحارث
 سعد بن حنيفة
 فنش بن عبدالمطلب
 جارية بن سراققة
 واقع بن المعلا
 غنمير بن الحمام
 يزيد بن الحارث
 معوذ بن الحارث
 عوف بن الحارث
 رضي الله عنهم جميعاً

Bedirde 14 sahabe şehit olmuştur.¹⁴⁰

Ensar'dan Şehit Olanlar:

Muhacirlerden Şehit olanlar:

1. Akıl b. Bükeyr
2. Mihca' (Hz. Ömerin azadlısı)
3. Safvan b. Beyza
4. Ubeyde b. Haris
5. Umeyr b. Ebi Vakkas
6. Züşşimaleyn b. Abdi Amr
1. Avf b. Haris
2. Harise b. Süraka
3. Muavviz b. Haris
4. Mübeşşir b. Abdül Münzir
5. Rafi b. Mualla
6. Sad b. Hayseme
7. Umeyr b. Humam
8. Yezid b. Haris

Radiyallahu anhum ecmain.

Bedir'in Cennetlikleri

Bedir savaşına katılan sahabelerin cennetlik olduğunu Peygamberimizin haber vermiştir. Peygamber Efendimizin bizzat kumandanlık ettiği savaşa katılan sahabeler şunlardır:¹⁴¹

Bedir
Şehitliği

1. Ebû Bekir Sıddîk el-Muhacirî	13. Abdullah b. Cahş el-Muhacirî
2. Ömer b. Hattab el-Muhacirî	14. Abdullah b. Ka'b el-Hazrecî
3. Ali b. Ebi Talib el-Muhacirî	15. Abdullah b. Kays b. Halid el-H.
4. Abbad b. Bişr el-Evsi	16. Abdullah b. Kays b. Sayfi el-H.
5. Abbad b. Kays el-Hazrecî	17. Abdullah b. Mahreme el-M.
6. Abd b. Amir el-Hazrecî	18. Abdullah b. Maz'un el-M.
7. Abdet'el-Haşaş el-Hazrecî	19. Abdullah b. Mes'ud el-Muhacirî
8. Abd-i Rabb b. Cebr el-Evsi	20. Abdullah b. Numan el-M.
9. Abdullah b. Abd-i Menaf el-H.	21. Abdullah b. Revaha el-Hazrecî
10. Abdullah b. Amir el-Hazrecî	22. Abdullah b. Sa'lebe el-Hazrecî
11. Abdullah b. Amr el-Hazrecî	23. Abdullah b. Sehi el-Evsi
12. Abdullah b. Cübeyr el-Evsi	24. Abdullah b. Seleme el-Evsi

25. Abdullah b. Süheyl el-Muhacirî
26. Abdullah b. Şerik el-Evsi
27. Abdullah b. Tanık el-Evsi
28. Abdullah b. Urfuta el-Hazrecî
29. Abdullah b. Ümeyr el-Hazrecî
30. Abdullah b. Zeyd el-Hazrecî
31. Abdullah ibnü'l-Ced el-Hazrecî
32. Abdullah b.-Humeyyir el-H.
33. Abdullah ibn'ür-Rebi el-Hazre.
34. Abdurrahman b. Avf el-M.
35. Abdurrahman b. Cebr el-Evsi
36. Adıyy b. Ebi Zağba el-Hazrecî
37. Akıl b.-Bükeyr el-Muhacirî
38. Amir b. Bükeyr el-Muhacirî
39. Amir b. Füheyre el-Muhacirî
40. Amir b. Muhalled el-Hazrecî
41. Amir b. Rebia el-Muhacirî
42. Amir b. Sa'd el-Hazrecî
43. Amir b. Seleme el-Hazrecî
44. Amir b. Ümeyye el-Hazrecî
45. Amir b. Yezîd el-Evsi
46. Amman b. Yasir el-Muhacirî
47. Amr b. Ebi Şerh el-Muhacirî
48. Amr b. İyas el-Hazrecî
49. Amr b. Kays el-Hazrecî
50. Amr b. Muaz el-Evsi
51. Amr b. Sa'lebe el-Hazrecî
52. Amr b. Süraka el-Muhacirî
53. Amr b. Talk el-Hazrecî
54. Amr b. Haris el-Muhacirî
55. Amr b. Cemuh el-Hazrecî
56. Amr b. Haris el-Hazrecî
57. Asım b. Adıyy el-Evsi
58. Asım b. Kays el-Evsi
59. Asım b. Sabir el-Evsi
60. Asım b. Ukeyr el-Hazrecî
61. Atıyye b. Nüveyre el-Hazrecî
62. Avf b. Haris el-Hazrecî
63. Ayiz b. Mais el-Hazrecî
64. Bahhas b. Sa'lebe el-Hazrecî
65. Besbese b. Amr el-Hazrecî
66. Beşir b. Said el-Hazrecî
67. Bilal b. Rebah el-Muhacirî
68. Bişr b. Bera el-Hazrecî
69. Büceyr b. Ebi Büceyr el-Hazrecî
70. Cabir b. Abdullah b. Amr el-H.
71. Cabir b. Abdullah b. Riyab el-H
72. Cebbar b. Sahr el-Hazrecî
73. Cübeyr b. İyas el-Evsi
74. Cübr b. Atik el-Evsi
75. Damre b. Amr el-Hazrecî
76. Ebu Ubeyde b. Cerrah el-M.
77. Dahhak b. Abd-i Amr el-H.
78. Dahhak b. Harise el-Hazrecî
79. Aclan ibn'ün Nu'man el-H.
80. Ahnes b. Habib el-Muhacirî
81. Bera b. Ma'rur el-Hazrecî
82. Erkam b. Erkam el-Muhacirî
83. Fakih b. Bişr el-Hazrecî
84. Haris b. Arfece el-Evsi
85. Haris b. Ebi Hazme el-Evsi
86. Haris b. Enes el-Evsi
87. Haris b. Evs b. Muaz el-Evsi
88. Haris b. Evs b. Rafi' el-Evsi
89. Haris b. Hatib el-Evsi
90. Haris b. Hazme el-Hazrecî
91. Haris b. Kays el-Evsi
92. Haris b. Kays el-Hazrecî
93. Haris b. Simme el-Hazrecî
94. Haris ibn'un-Nu'man b. Ü.
95. Hubab b. Münzir el-Hazrecî
96. Husayn b. Haris el-Muhacirî

Bedir Savaş
meydanı, 2010

97. Enes b. Katadet'el-Evsi	120. Hamza b. Abd'il-Muttalib el-M
98. Enes b. Muaz el-Hazrecî	121. Hamza b. el-Mumeyyir el-H.
99. Enes Mevla Rasûlillah Muhacirî	122. Hanî'b.'Niyar el-Hazrecî
100. Rebi'ibn-ü İyas e l-Hazrecî	123. Haram b. Milhan el-Hazrecî
101. Es'ad b. Yezîd el-Hazrecî	124. Harice b. Zeyd el-Hazrecî
102. Saib b. Osman el-Muhacirî	125. Harise b. Nu'man el-Hazrecî
103. Tufeyl b. Haris el-Muhacirî	126. Harise b. Süraka el-Hazrecî
104. Tufeyl b. Malik el-Hazrecî	127. Hatıb b. Amr el-Muhacirî
105. Tufeyl b. Nu'man el-Hazrecî	128. Hatıb b. Ebi Beltea el-Muhacirî
106. Evs b. Havli el-Hazrecî	129. Havli b. Ebî Havli el-Muhacirî
107. Evs b. Sabit el-Hazrecî	130. Havvat b. cübeyr el-Evsi
108. Ferve b. Amr el-Hazrecî	131. Hıdaş b. Katade el-Evsi
109. Ğannam b. Evs el-Hazrecî	132. Hıraş ibn'is-Simme el-Hazrecî
110. Habbab b.-Eret el-Muhacirî	133. Hilal b. Mualla el-Hazrecî
111. Habbab Mevla Utbe el-M.	134. Hubeyb b. İsaf el-Hazrecî
112. Habîb b. Esved el-Hazrecî	135. Huleyd b. Kays el-Hazrecî
113. Halid b. el-Bükeyr el-Hazrecî	136. Huneyys b. Hazafe el-Muhacirî
114. Halid b. Kays el-Hazrecî	137. Hureym b. Fatik el-Muhacirî
115. Halife b. Adiyy el-Hazrecî	138. Hureys b. Zeyd el-Hazrecî
116. Hallad b. Amr el-Hazrecî	139. Hübeyl b. Vebre el-Hazrecî
117. Hallad b. Kays el-Hazrecî	140. İsmet'übn'ül-Husayn el-Hazrecî
118. Hallad b. Rafi' el-Hazrecî	141. İyas b. Evs el-Evsi
119. Hallad b. Süveyd el-Hazrecî	142. İyas ibn'il-Bükeyr el-Muhacirî

143. İyaz b. Züheyr el-Muhacirî
 144. Ka'b b. Cemmez el-Hazrecî
 145. Ka'b b. Zeyd el-Hazrecî
 146. Katade b. Numan el-Hazrecî
 147. Kays b. Mihsan el-Hazrecî
 148. Kays b. Muhalled el-Hazrecî
 149. Kudame b. Maz'un el-Muhacirî
 150. Kutbe b. Amir el-Hazrecî
 151. Ma'bed b. Abbad el-Hazrecî
 152. Ma'bed b. Kays el-Hazrecî
 153. Ma'kil b. Munzir el-Hazrecî
 154. Malik b. Amr el-Muhacirî
 155. Malik b. Ebi Havli el-Muhacirî
 156. Malik b. Ebi Havli el-Muhacirî
 157. Malik b. Kudame el-Evsi
 158. Malik b. Mes'üd el-Hazrecî
 159. Malik b. Nümeyle el-Evsi
 160. Malik b. Rifaa el-Hazrecî
 161. Malik ibn'ud Duşşum el-H.
 162. Malik Mübeşşir b. Abd'il-Mun.
 163. Ma'mer b. Haris el-Hazrecî
 164. Ma'n b. Adiy el-Hazrecî
 165. Ma'n b. Yezid el-Muhacirî
 166. Mersed b. Mersed el-Hazrecî
 167. Mes'üd b. Evs el-Hazrecî
 168. Mes'üd b. Halde el-Hazrecî
 169. Mes'üd b. Rebia el-Muhacirî
 170. Mes'üd b. Sa'd el-Evsi
 171. Mes'üd b. Sa'd el-Hazrecî
 172. Mes'üd b. Zeyd el-Hazrecî
 173. Mihça' (Hz. Ömer'in azadlısı)
 174. Midlac b. Amir el-Muhacirî
 175. Mikdad b.-Esved el-Muhacirî
 176. Mistah b. Üsase el-Muhacirî
 177. Muattib b. Avf el-Muhacirî
 178. Muattib b. Kuşeyr el-Evsi
 179. Muattib b. Ubeyd el-Evsi
 180. Muavviz b. Amr el-Hazrecî
 181. Muavviz b. Haris el-Hazrecî
 182. Muaz b. Amr el-Hazrecî
 183. Muaz b. Cebel el-Hazrecî
 184. Muaz b. Haris el-Hazrecî
 185. Muaz b. Maus el-Hazrecî
 186. Muaz ibn-üs Simme el-Hazrecî

Bedir Savaşında
 Meleklerin İndiği
 Dağ. (2010)

187. Muhammed b. Mesleme el-Evsî
 188. Muhriz b. Amin el-Hazrecî
 189. Muhriz b. Nasle el-Muhacirî
 190. Muleyl b. Vebre el -Hazrecî
 191. Mus'ab b. Umeyr el-Muhacirî
 192. Mücezzer b. Ziyad el-Hazrecî
 193. Münzir b. Amr el-Hazrecî
 194. Münzir b. Kudame el-Evsî

204. Osman b. Maz'un el-Muhacirî
 205. Rabia b. Eksem el-Muhacirî
 206. Rafi' b. Gunecde el-Evsî
 207. Rafi b. Haris el-Hazrecî
 208. Rafi' b. Malik el-Hazrecî
 209. Rafi' b. Yezîd el-Evsî
 210. Rafi'b.-Muall el-Hazrecî
 211. Raşid b. Mualla el-Hazrecî

195. Münzir b. Muhammed el-Evsi
 196. Nadr b. Haris el-Evsi
 197. Nevfel b. Abdullah el-Hazrecî
 198. Nu'man b. Abd-i Amr el-H.
 199. Nu'man b. Amr el-Hazrecî
 200. Nu'man b. Ebi Hazme el-Evsî
 201. Nu'man b. el-A'rac el-Hazrecî
 202. Nu'man b. Malik el-Hazrecî
 203. Nu'man b. Sinan el-Hazrecî

212. Rib'iy b. Rafi' el-Evsî
 213. Rifaa b. Abd'il Münzir el-Evsî
 214. Rifaa b. Amr el-Hazrecî
 215. Rifaa b. Haris el-Hazrecî
 216. Rifaa b. Rafi' el-Hazrecî
 217. Ruhayle b. Sa'lebe el-Hazrecî
 218. Sabit b. Akram el-Evsi
 219. Sabit b. Amr el-Hazrecî
 220. Sabit b. Halid el-Hazrecî

221. Sabit b. Hezzal el-Hazrecî
 222. Sabit b. Sa'lebe el-Hazrecî
 223. Sabiyh Mevla Eb'l-As el-M.
 224. Sa'd b. Ebi Vakkas el-Muhacirî
 225. Sa'd ibn'i Havle el-Muhacirî
 226. Sa'd ibn'i Hayseme el-Evsî
 227. Sa'd b. Muaz el-Evsi
 228. Sa'd b. Osman el-Hazrecî

238. Sa'lebe b. Amr el-Hazrecî
 239. Sa'lebe b. Aneme el-Hazrecî
 240. Sa'lebe b. Hatim el-Evsî
 241. Salim b. Umeyr el-Evsî
 242. Salim Mevla Ebi Huzeyfe el-M.
 243. Sayfi b. Sevad el-Hazrecî
 244. Sebre b. Fatik el-Muhacirî
 245. Sehl b. Atik el-Hazrecî

229. Sa'd b. Sa'd el-Hazrecî
 230. Sa'd b. Sehi el-Hazrecî
 231. Sa'd b. Ubade el-Hazrecî
 232. Sa'd b. Zeyd el-Evsi
 233. Sa'd ibn-u Ubeyd el-Evsi
 234. Sa'd ibn'ür-Rebi el-Hazrecî
 235. Sa'd Mevla Hatib el-Muhacirî
 236. Safvan b. Vehb el-Muhacirî
 237. Said b. Zeyd el-Muhacirî

246. Sehl b. Huneyf el-Evsî
 247. Sehl b. Kays el-Hazrecî
 248. Sehl b. Rafi' el-Hazrecî
 249. Sehl b. Vehb el-Muhacirî
 250. Seleme b. Eslem el-Evsî
 251. Seleme b. Selame el-Evsi
 252. Selît'b. Kays el-Hazrecî
 253. Sevad b. Ğaziyye el-Hazrecî
 254. Sevad b. Zerir el-Hazrecî

255. Sıkf b. Amr el-Muhacirî
 256. Simak b. Sa'd el-Hazrecî
 257. Sinan b. Ebî Sinan el-Muhacirî
 258. Sinan b. Sayfî el-Muhacirî
 259. Suleym b. Kays el-Hazrecî
 260. Süflan b. Bişr el-Hazrecî
 261. Süleym b. Amr el-Hazrecî
 262. Süleym b. Milhan el-Hazrecî
 263. Süleym ibn-ül Haris el-Hazrecî
 264. Süraka b. Amr el-Hazrecî
 265. Süraka b. Ka'b el-Hazrecî
 266. Süveybit b. Harmele el-M.
 267. Şemmas b. Osman el-Muhacirî
 268. Şerik b. Enes el-Evsî
 269. Şuheyb b. Sinan el-Muhacirî
 270. Şüca' b. Ebi Vehb el-Muhacirî
 271. Talha b. Ubeydullah el-M.
 272. Temim b. Yuar el-Hazrecî
 273. Temim Mevla Beni Ganem
 b. es-Silm el-Evsî
 274. Temim Mevla Hıraş el-Hazrecî
 275. Tuleyb ibn-u Umeyr el-M.
 276. Ubade b. Samit el-Hazrecî
 277. Ubeyd b. Ebî Ubeyd el-Evsi
 278. Ubeyd b. Zeyd el-Hazrecî
 279. Ubeyd ibn'ut-Teyyihan ey-Evsî
 280. Ubeyde b. Haris el-Muhacirî
 281. Ukbe b. Amir el-Hazrecî
 282. Ukbe b. Osman el-Hazrecî
 283. Ukbe b. Vehb el-Hazrecî
 284. Ukbe b. Vehb el-Muhacirî
 285. Ukkâşe b. Mihsan el-Muhacirî
 286. Umare b. Hazm el-Hazrecî
 287. Umare b. Ziyad el-Evsî
 288. Umeyr b. Avf el-Muhacirî
 289. Umeyr b. Ebî Vakkas el-M.
 290. Umeyr b. Haram el-Evsî
 291. Umeyr b. Ma'bed el-Evsî
 292. Umeyr b. Humam el-Hazrecî
 293. Umeyr b. Amir el-Hazrecî
 294. Usaymet'ül-Hazrecî
 295. Utban b. Malik el-Hazrecî
 296. Utbe b. Abdullah el-Hazrecî
 297. Utbe b. Gazvan el-Muhacirî
 298. Utbe b. Rebia el-Hazrecî
 299. Uveym b. Saide el-Evsî
 300. Übeyy b. Ka'b el-Hazrecî
 301. Vakid b. Abdullah el-Muhacirî
 302. Varaka b. İyas el-Hazrecî
 303. Vedia b. Amr el-Hazrecî
 304. Vehb b. Ebî Şerh el-Muhacirî
 305. Vehb b. Sa'd el-Muhacirî
 306. Yezid b. el-Ahnes el-Muhacirî
 307. Yezîd b. Rukayş el-Muhacirî
 308. Yezîd b.-Haris el-Hazrecî
 309. Yezid b.-Münzir el-Hazrec
 310. Yezîd ibn'üs-Seken el-Evsî
 311. Yezidi b. Haram el-Hazrecî
 312. Zekvan b. Ubeyd el-Hazrecî
 313. Zeyd b. Eslem el-Evsi
 314. Zeyd b. Harise el-Muhacirî
 315. Zeyd b. Vedia el-Hazrecî
 316. Zeyd b.-Hattab el-Muhacirî
 317. Zeyd b.-Mualla el-Hazrecî
 318. Zeyd b.-Müzeyyen el-Hazrecî
 319. Ziyad b. Amr el-Hazrecî
 320. Ziyad b. Lebid el-Hazrecî
 321. Ziyad ibn'is-Seken el-Evsî
 322. Zübeyr b. Avvam
 323. Zübeyr b. Avvam el-Muhacirî
 324. Zü'ş-Şimaleyn b. Abd Amr
 Radiyallahu anhum ecmain.

Medine Tren İstasyonu

Osmanlı'nın en zor döneminde İstanbul'u Medine'ye bağlayan bu demir yolu 1908 de yapıldı. II. Abdülhamit Han tarafından yapılan Hicaz demir yolu 9 yıl faaliyet sürdürebilmiş, İngilizlerin tahribi ile kullanım dışı kalmıştır. Bir asırdır kullanılmayan demir yoldan sadece Medine'deki bu istasyon kalmıştır. Suud topraklarında kalan nadir Osmanlı eserlerinden biridir. Bugün bu istasyon müze olarak kullanılmaktadır.

İstanbul'da bulunan Haydarpaşa tren garı Medine'ye yolculuğun başlangıç noktasıdır. Hicaz demir yolu bugün işlemiyor ama Haydarpaşa istasyonu faaliyetlerine devam etmektedir.

Medine Tren İstasyonu.
(2010)

21

HARİTA D 2

Hz. Osman'ın kuyusu.

Yahudiyi boykot ile
kazanılan ilk nimet;
Rume Kuyusu.

Hz. Osman'ın Kuyusu

Peygamber Efendimiz Medine'ye hicret ettiğinde, Medine'nin ticareti Yahudilerin elinde idi. Temel ihtiyaç olan suyu bulmakta Medineliler ve Müslümanlar zorluk çekiyorlardı. Su kuyuları da Yahudilerin elindeydi ve fahiş fiyat ile satış yapıyorlar, bazen de kuyuyu kapatıp kimseye vermiyorlardı.

Hz. Muhammed aleyhisselam bir gün mescitte ashabına **“Kim cennet karşılığında bize Rûme kuyusunu satın alacak”** dedi. Hz. Osman Efendimiz ticaret ile uğraşan biri olması sebebi ile hemen harekete geçerek Rume kuyusunun sahibi olan Rûmetü'l-Gifârî'ye giderek kuyuyu satın almak istedi. Rûmetü'l-Gifârî yüksek bir fiyat istedi, bunun üzerine Hz. Osman radiyallahu anh yarısını satmasını teklif etti ve bir gün Yahudi, bir gün kendisi kullanmak üzere Rume kuyusunun yarısını satın aldı. Hz. Osman Efendimiz her zaman olduğu gibi yine elindeki malı bir kez daha Allah yolunda harcayarak Peygamberimizin müjdesine mazhar oldu.

Kendi kullanım günü geldiğinde Medinelilere ücretsiz verdi. Müslümanlar sadece Hz. Osman'ın radiyallahu anh gününde su aldılar ve Yahudi'nin günü geldiğinde parayla bile su almaya gitmediler, boykot ettiler. Bu boykot sonunda Yahudi, kuyunun tamamını Hz. Osman'a satmak zorunda kaldı.

Belki de Yahudi'ye boykotun ilk örneği olan bu iş ile sonuca varılmış, Müslümanlar birlik ve beraberliğin semeresini almışlardır.

İşte bu kuyu halen mevcuttur. Peygamberimizin Kabr-i Şerifinin kuzeybatısında ve 4,5 km mesafededir.

İlk Seçim Yeri Beni Sâide Bahçesi

Medine'nin tarih kokan sokaklarının o günkü yapı bulunmasa da aynı ruh devam ediyor, hatıralar, olaylar canlılığını koruyor. Bu ruhun devam ettiği bir yer var ki burası diğerlerinden farklı. Burası Hz. Ebu Bekir radiyallahu anh Efendimizin halife seçildiği yer. Medine'nin her tarafı binalarla kaplanarak, betonun soğuk yüzü ile dolarken burası bir nebze olsun doğallığını korumuş, yeşilliğini devam ettirmiş. İlk seçimin yapıldığı yer Beni Sâide bahçesi. Burası Mescid-i Nebevi'nin batısına düşüyor. Şuan bir park ve yemyeşildir.

İlk halife seçim yeri olan burası tefekkür etmek için ziyaret edilebilecek bir yerdir. Burası, Müslümanların bugün başsız ve yönetimden uzak olmasını tefekkür edebileceği, çözüm noktasında beyin jimnastiği yapabileceği, İslam'ın devlet modelini tefekkür edebileceği bir mekan.

22

HARİTA F 3

Bugün park olan
Beni Sâide Bahçesi
(2009)

İlk Seçim Yeri
Beni Sâide Bahçesi.

Peygamber Efendimizin Kabri Değil!

Yukarda gördüğünüz fotoğraflar internette Peygamber Efendimizin kabri diye dolaşıp duruyor. Bunlar Peygamberimizin kabrinin fotoğrafları değildir. Bu fotoğraf, Mevlana Hazretlerinin kabridir. Konya'da Mevlana'nın türbesini ziyaret ederseniz bu fotoğrafın oraya ait olduğunu görürsünüz.

Osmanlı Gözetleme Kulesi

Peygamber Efendimizin Medine'ye hicretinde, Medineli Müslümanların Allah Resulü'nün gelişini beklerken gözetleme yaptıkları bu yere Osmanlı tarafından Medine'yi korumak için bir gözetleme kulesi yapıldı. Burası Mescid-i Nebevi'nin güneyinde ve 2,23 km mesafededir.

23

HARİTA F 6

Ay doğdu üzerimize
Veda tepesinden
Şükür gerekti bizlere
Allah'a davetinden

Sen güneşsin sen aysın
Sen nur üstüne nursun
Sen süreyya ışığısın
Ey sevgili Ey Rasul

Ey bizden seçilen elçi
Yüce bir davetle geldin
Sen bu şehre şeref verdin
Ey sevgili hoş geldin

Ey Rasul sana söz verdik
Doğruluktan ayrılmayız
Sen ey esenlik yıldızı
Senin sevginle doluyuz

Peygamber Efendimizin
Medine'ye hicretin de
karşılandığı yere yapılan
Osmanlı Gözetleme Kulesi.
(2009)

Misvak satıcısı. (2010)

Misvak Alırken Dikkat!

Misvak satıcısı. (2009)

Hac ve umre için gelip de misvak almamak mümkün mü? Peygamber Efendimizin önemli sünnetlerinden biri olan misvak kullanma ameli hacıların ilk yaptıkları işlerdendir.

Burada alacağınız misvaklar tazedir. Yol boyu misvak satan insanlar görürsünüz. Memleketinize hediye olarak götüreceğiniz başında gelen misvakı alırken dikkat etmeniz gereken bir kaç nokta var. Misvakın yumuşak olmasına, ince olmasına dikkat etmelisiniz. Genelde plastiğe sarılı top olarak satılan misvak aldığınızda küflenmesini engellemelisiniz. Poşetinden çıkarmalı veya buzdolabına koymalısınız, aksi takdirde memleketinize götürüp bağı açtığınızda iç kısımdakilerin küflendiğini görürsünüz. Plastiğe sarılı misvak yerine açık misvak almanız daha doğru olur. Biraz sert ve eğri olsa da görerek almış olursunuz ve küflenmez.

Medine Hurma Pazarı

24

HARİTA F 4

Mekke’de zemzem, Medine’de hurma. Hacıların ilk tatmak istedikleri gıda olmakla birlikte memleketlerine dönüşte ziyaretçilerine ikramda bulunmak üzere kilo-larca götürdükleri bir meyvedir. Peygamber meyvesi hurma Allah’ın çölde lütfettiği özel bir nimettir.

“Kullara rızık olması için birbirine girmiş, küme küme tomurcukları olan uzun boylu hurma ağaçları yetiştirdik. Ve o su ile ölü toprağa can verdik. İşte hayata yeniden çıkış da böyledir.” (Kaf, 10-11)¹⁴²

Hurma, Peygamber Efendimizin ve ashabının hayatında önemli bir yer tutmaktadır. Meyvesi gıda olarak tüketilen hurmanın gövdesi Mescid-i Nebevi’nin yapımında ve Hücre-i Saadet’in yapımında direk olarak kullanılmıştır. Yaprakları tavanları kapatmada, lifleri de yatak olarak kullanılmıştır.

Hurma, dünyadaki cennet nimetlerindedir. “Orada meyveler ve salkımlı hurma ağaçları vardır.” (Rahman, 11.)¹¹³ “İkisinde de her türlü meyveler, hurma ve nar vardır.” (Rahman, 68.)¹⁴⁴

Hurma pazarından çeşit çeşit hurmalar. (2010)

Medine Hurma pazarı. (2010)

Mebrur Hurma.

Hurma Kur'an'ı Kerim'de yirmi üç yerde geçmektedir.

Hurmanın birçok cinsi vardır. Bunlar: Mebrur, Sugay, Suggeri, Amber, Acve, Safavi ve Hudri.

Bunlardan Acve, Peygamber Efendimizin bizzat eli ile diktiği ağacın meyvesidir. İmam-ı Bezzaz şöyle bahseder; Bir gün Huzuru Saadete bir kimse gelir, elinde yanmış bir hurma dalını gösterip: Ya Muhammed aleyhisselam, bu hurma dalını dik, şayet hurma yeşerirse biz de senin Peygamberliğini tasdik ederiz, dediler. Resûlullah aleyhisselam yanmış hurma dalını yere dikti. O hurma dalından mucize olarak hurma hasıl oldu, meyve verdi. İşte bu mucize hurma Acve hurmasıdır.¹⁴⁵

Sa'd İbn Ebi Vakkas radiyallahu anh anlatıyor: "Resûlullah aleyhissalâtu vesselâm buyurdular ki: **Kim her sabah Acve hurmasından yedi tane yerse o gün geceye kadar ona ne zehir ne de sihir zarar verir.**"¹⁴⁶ Tirmizi'de Ebu Hureyre radiyallahu anhdan gelen bir rivayete göre, halk: "Mantar toprağın çiçek hastalığıdır" demiştir. Resûlullah aleyhissalâtu vesselâm şöyle söyle-

Hurma ağacı.

diler: “Mantar (Allah’ın Ben-i İsrail’e in’am ettiği kudret helvası denen) menn’den dir. Suyu göz için şifadır. Acve (denen hurma cinsi) cennettendir ve zehire karşı şifadır.” Ebu Hüreyre ilave eder: “**Ben üç veya beş veya yedi mantar aldım, onları sığıp suyunu bir şişeye koydum. Gözü hasta olan bir cariyeme tatbik ettim. İyileşti.**”¹⁴⁷

Yine başka bir rivayette “**Aç karnına hurma yiyiniz zira aç karnına yenen hurma asalakları öldürür.**”¹⁴⁸

Dalında hurma.

25

HARİTA F 3

Medine Araştırma Merkezi - Medine Maketleri

Medine Maketi.
(2010)

Mescid-i Nebevi'nin kuzey batısında, 700 metre mesafede, Medine'nin Osmanlı dönemi maketlerini ve Asrı Saadet'teki durumunu gösteren maketlerini Medine Araştırma Merkezinde bulabilirsiniz.

Uhud Savaşı Maketi.
(2010)

Osmanlı tarihinin en hüzünlü sayfalarından biri Medine’de yazılmıştır. Aslında bir destandır bu. Ömer Fahrettin Paşa ve askerlerinin açlığa inat Allah Resulünü koruma aşkı ile yazdıkları bir destandır. Medine müdafaası 70 gün sürmüştür.

1918’de Mondros anlaşması imzalanmış, Medine’deki birliklerimizin 48 saat içerisinde şehirden çıkması istenmektedir. Fahrettin Paşa Devlet-i Âli’den gelen mesaja rağmen Medine’yi terk etmez. Askerlerini toplayarak kanının son damlasına kadar savunacağını ifade eder ve öyle de yapar. Medine İngilizlerin silahlandırdığı bedevilerce kuşatılır. Aylarca süren kuşatmada şehirde yiyecek sıkıntısı ve hastalıklar baş göstermiştir. Medine’nin yerli halkı açlığını çekirge yiyerek gidermeye çalışmakta, bizim askerlerimiz ise başta çekirge yemekten uzak durmaktaydılar.

Çekirge yemek hiç bu kadar güzel olmamıştı!¹⁴⁹

Fahrettin Paşa'nın açlıktan kırılan askerlerine çekirge yeme konusunda yayınladığı emrinde çekirgenin ne kadar güzel bir gıda olduğunu şöyle anlatıyor:

Çekirgenin serçe kuşundan ne farkı var? Yalnız tüysüzdür. Fakat serçe gibi kanatlıdır, uçar, yeşilliklerle beslenir. Serçe gibi huysuz, serçe kadar asabidir, yediği şeyleri titizlikle seçer. Temiz ve taze şeyler yer. Hem tiryaki hem de keyif sahibidir. Tütün ve limondan büyük zevk alır. Sonra topluca yaşamayı sever. Nereye gitse, hep beraber kafil halinde gider, birbirlerinden ayrılıp dağılmazlar. Tıpkı serçeler gibi...

Hicaz, Yemen, Asir Araplarının başlıca gıdası çekirgedir. Bedeviler sağlamlık ve çevikliklerini çekirgelere borçludurlar. Çekirgeyi çöllerin en çilekeş hayvanları olan develerle, hecinler de çok sever ve büyük bir iştah ile yerler. Bütün bu havalide öteden beri inanıldığına göre dizlerinin bağı çözülenlere, zayıflara, bünyevi hastalıklara pek etkilidir. Hele romatizma için iksir gibidir. Şifa verici özellikle yumurtalarıdır. Biz yazık ki, bunları çukurlara gömerek, üzerilerine kireç dökerek heder ediyoruz.

Çekirgeyi hekimlerimize de tahlil ettirdim. Onlar araştırıp incelemeleri sonucunda çekirgeden sitayişle bahsetmekte, şifa verici ve besleyici özelliklerini saymakla bitirememektedirler. Gerçi ziraatımıza, ekinlerimize zarar veriyorlarsa da, birçok kuşlar ve hayvanlar da öyle değiller mi? Hatta bazı hayvanlar yalnız zarar verirler ve hiçbir hayırları yoktur. Çekirge ise zararının yanında gıda bakımından çok hayırlı ve faydalı bir hayvancağızdır. Hem gıda hem de devadır. O halde bundan faydalanmak gerekmez mi? Yediğimiz sebzelerin çoğundan fazla ve daha ziyade faydalı olduğu tecrübe ile anlaşılmıştır.

Deniz kıyısı gibi yerlerde pek makbul olan ıstakoz ve karides gibi şeylerden hiçbir farkı yoktur. Her iklimde çekirge yeniliyor. Mideye de hiç dokunmuyor. Yenmesi sünnet-i seniyyedir.

Cenab-ı Peygamber, hadisi şerifinde “İki ölünün ve iki kanlının yenmesi bize helal oldu” buyurmuşlardır ki, iki ölü balıkla çekirge, iki kanlı da, dalakla karaciğerdir.

İmam-ı Malik yenmesine cevaz verilen çekirgenin başının kopartılmasını veyahut ateş üzerinde kavrul-

masını şart kılmış ise de, Hanefi ulehasının çekirgenin ölüsünü bile helal ettikleri ve hiçbir kayda tabi tutmadıkları “Darülhattar” isimli kitapta yazılıdır.

Hicaz çekirgesi öteki bölgelerin çekirgesine göre daha besili ve daha tatlıdır. İbn-ür Reşid cihetindeki çekirgeyi nimet sayıp bereket bilirler. Bunları zaten uzun boylu anlatmaya gerek yoktur. Yiyip tadına bakarak faydasını anlamak kafidir. Çekirge dört türlü yenebilir:

1- Toplanan çekirgeler çiroz gibi güneşe serilir, iki üç gün kadar kurutulur. Ayakları ve başı koparılır. Kalan gövde kısmı bir parça yağ ile kavrulur. Kavurma gibi yenir.

2- Sıcak su ile haşlanır. Baş ve ayakları temizlenir. Hemen pişmek üzere bulunan pirinç ya da bulgur pilavına karıştırılıp pişirilir.

3- Haşlanmış çekirgeler tabağa dizilerek konur, üzerine zeytinyağı ile limon gezdirilir.

4- Çekirgenin kavrulan kısmı havan içinde toz haline getirilir ve et tozu konservesi şeklinde kutularda ve dağarcıklarda muhafaza edilir. Araplara göre en makbul tarz budur. Çünkü elde daima ihtiyat durur.

Medine’yi çeviren surlar.

Gerektiğinde nerede olursa olsun açlığı gidermeye yarar. Hele harp zamanlarında hemen el altında bulunan bir gıdadır.

Büyük bir dikkat ve titizlikle ve kendime mahsus ihtimamla yaptırduğım tecrübelerde tıbbi yararları güzelce anlaşılan ve yenmesi sünnet olan çekirgeye yan gözle bakmak ve ondan tiksirmek, en hafif tabir ile nimetnaşinaslıktır. Dün karargâh sofrasında (çekirge tavası) vardı. Arkadaşlarımla beraber pek tatlı yedim ve bunu dil konservesinden pek ziyade buldum. Hele zeytinyağı ve limonsuyu ile salatası çok nefis oluyor.

Kısaca, dün çekirgeyi bahçelerden yok etme tedbirlerini düşünürken, ‘Bugün çekirge geliyor mu?’ diye yollarını gözlüyorum. Hangi bölgeye çekirge düşerse, tarifime göre faydalanılmasını ve bana hediye olarak çekirge gönderilmesini arkadaşlarımdan rica ediyorum.”

Fahrettin Paşa, askerlerinin morallerini yüksek tutmak için çeşitli etkinlikler düzenliyor. Düzenlediği şiir yarışmasında Erkân-ı Harbiye memuru İdris Bey’in şiiri birinci seçiliyor. İşte o şiir:

Dünya ve Ahiret Efendimiz,
Bir ulülemr idin, emrine girdik,
Ezelden biatlı Hakanımızsın,
Er idin sayende murada erdik,
Dünya ve Ahiret Sultanımızsın.

Unuttuk İlhan’ı, Kara Oğuz’u,
İşledik seni göz bebeğimize

Bağışla ey Şef'i kusurumuzu,
Bin küsur senelik emeğimize
Suçumuz çoksa da sun'umuz yoktur,
Şımarдық müjde-i sahabetinle.
Gönlümüz ganidir, gözümüz toktur,
Doyarız bir lokma şefaatinle.

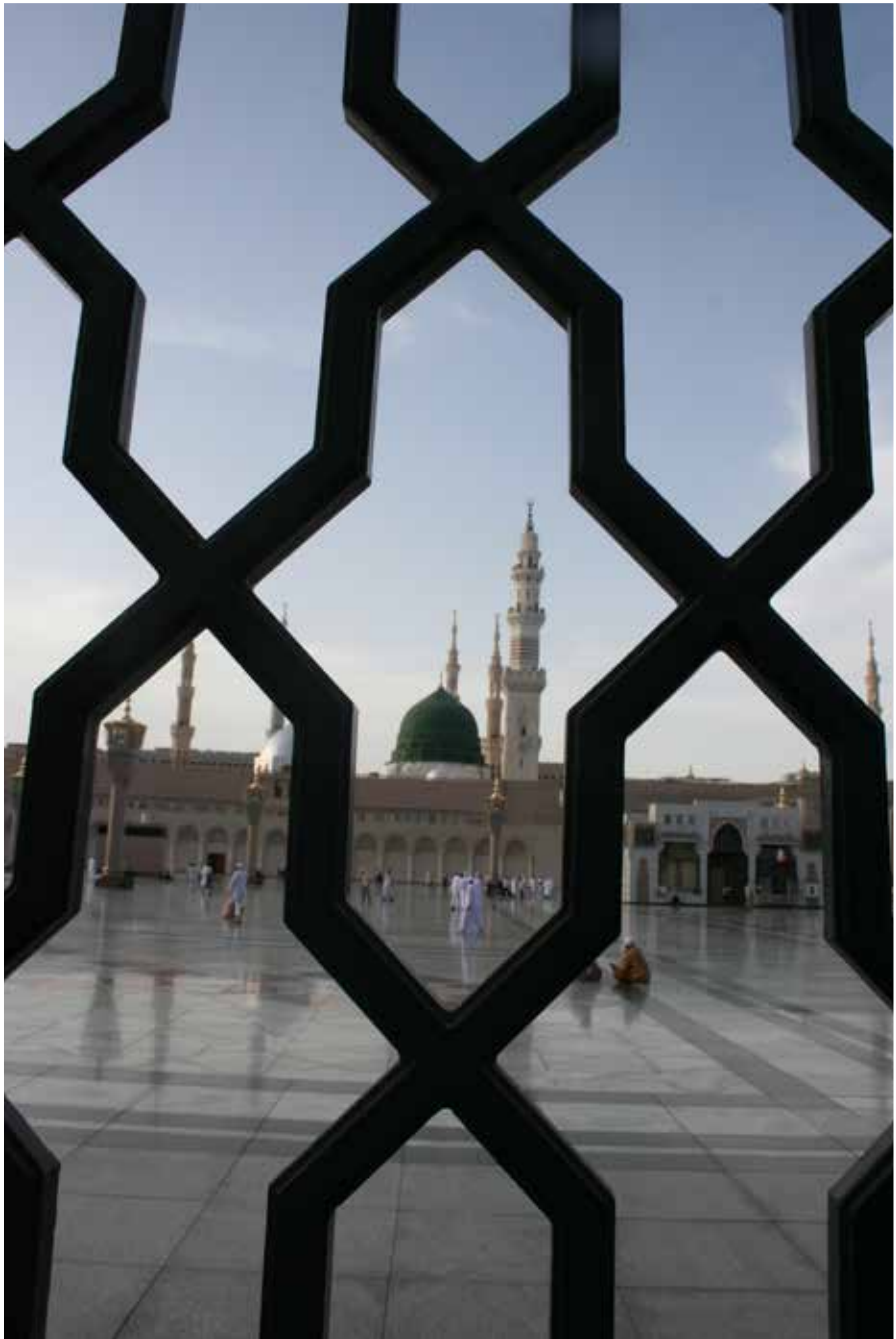
Nedense kimseler anlamaz eyvah!
O kadar saf olan dileğimizi,
Bir Ümmi isen de ya Rasulellah
Ancak sen okursun yüreğimizi.

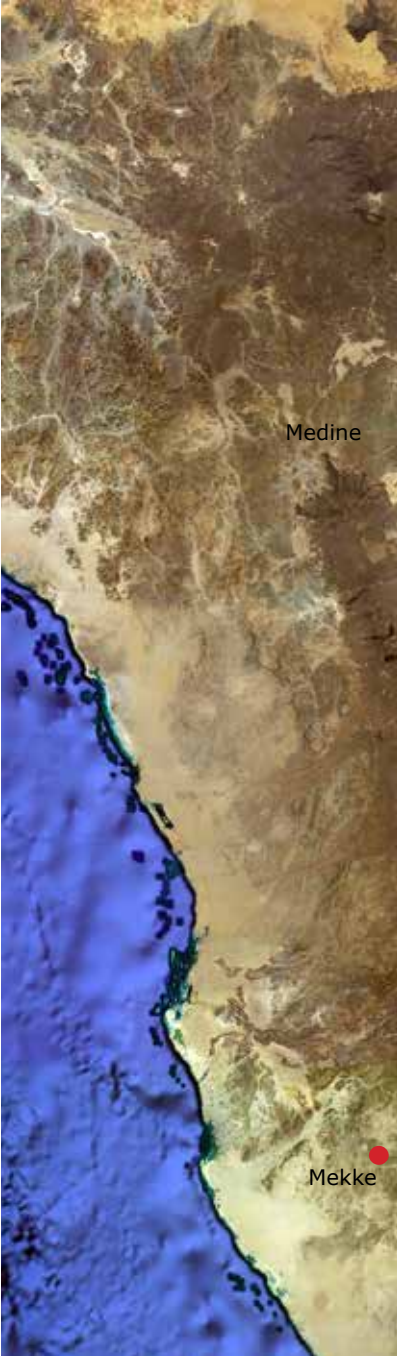
Suları tükendi gülabdanların
Dinmedi gözümüz yaşı merhamet
Külleri soğudu buhurdanların,
Aşkınıla bağrını yakmada millet.

Gelmemiş Türkçe'de "Kıys" ü "Hassan"'ın
Yok, bizde ne "Bürde" ne "Muallâka"
Yolunda baş veren Al-i Osman'ın,
Lâl ile yazdığı Tarihten başka.

Ne kanlar akıttık hep senin için,
O Ulu Kitabın hakkıyçün, aziz,
Gücümüz erişsin ve erişmesin,
Uğrunda her zaman döğüşeceyiz.

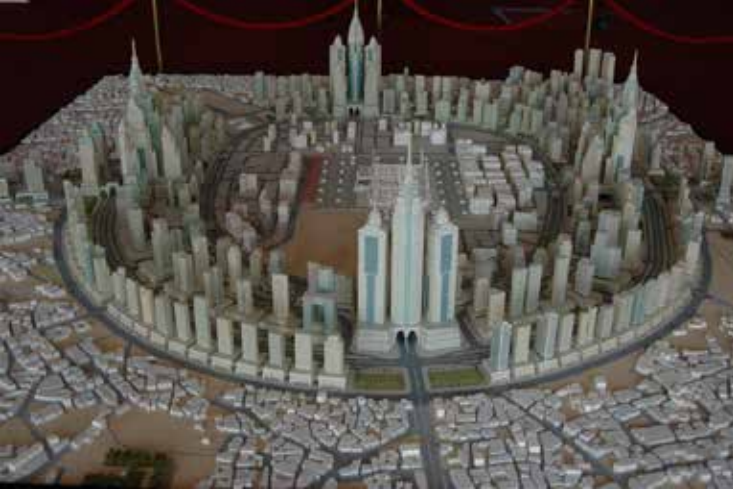
Yapamaz Ertuğrul evladı Sensiz,
Can verir cananı veremez Türkler.
Ebedi Hadim-ül Hameyniyiz
Ölsek de Havzanı Ruhumuz bekler

Şehirlerin Medine'ye Uzaklıkları (Karayolları Mesafesi)

Medine - Cidde (Suudi Arabistan)	433 km
Medine - Medine (Suudi Arabistan)	458 km
Mekke - Riyad (Suudi Arabistan)	989 km
Mekke - San'a (Yemen)	1.021 km
Mekke - Kudüs (Filistin)	1.484 km
Mekke - Gazze (Filistin)	1.577 km
Mekke - Bağdat (Irak)	1.725 km
Mekke - Ankara (Türkiye)	2.704 km
Mekke - Tahran (İran)	2.787 km
Mekke - İstanbul (Türkiye)	3.152 km
Mekke - Trablus (Libya)	4.014 km
Mekke - Kâbil (Afganistan)	4.504 km
Mekke - Taşkent (Özbekistan)	4.813 km
Mekke - Duşanbe (Tacikistan)	4.815 km
Mekke - Moskova (Rusya)	4.842 km
Mekke - İslamabad (Pakistan)	4.905 km
Mekke - Yeni Delhi (Hindistan)	5.368 km
Mekke - Berlin (Almanya)	5.380 km
Mekke - Paris (Fransa)	5.912 km
Mekke - Londra (İngiltere)	6.123 km

Yeni Medine Planı

Yeni Medine Planı

Medine Dönemi Kronolojisi¹⁵⁰

Hicri 1 / Miladi 622

- Müslümanların ikinci Akabe Biatı'ndan sonra Medine'ye Hicret etmeye başlaması (Muharrem/ Temmuz).
- Müşriklerin Dârünnedve'de toplanıp Hz. Peygamber'i öldürmeye karar vermesi (26 Safer/9 Eylül).
- Sevr mağarasından Medine'ye doğru yola çıkmaları (1 Rebîülevvel/13 Eylül).
- Kubâ'ya varış (8 Rebîülevvel/20 Eylül).
- Kubâ Mescidi'nin inşası.
- Hz. Peygamber'in Kubâ'dan ayrılması ve Rânunâ vadisinde ilk Cuma namazını kıldırması; aynı gün Medine'ye ulaşması ve Ebû Eyyûb el-Ensari'nin evine yerleşmesi (12 Rebîülevvel/24 Eylül).
- Mescid-i Nebevi'nin inşasına başlaması (Rebîülevvel/Eylül).
- Ezanın teşrii.

Hicri 1/ Miladi 623

- Muhacirlerle Ensar arasında kardeşlik tesis edilmesi (muâhât) (Receb/Ocak)
- Medine vesikasının tanzimi ve Medine haremının sınırlarının tespiti (Ramazan/Mart)
- Savaşa izin verilmesi.
- Hz. Hamza'nın îs (Sifülbahr) Seriyyesi (Ramazan/Mart)

- Mescid-i Nebevi'nin inşasının tamamlanması (Şevval/Nisan).
- Ubeyde b. Hâris'in Râbiğ Seriyyesi (Zilkade/Mayıs).
- Sa'd Ebû Vakkas'ın Harrâr Seriyyesi (Zilkade/Mayıs).
- Medine'de çarşı ve pazar yeri kurulması.
- Mescid-i Nebevi'de Suffe'nin teşekkülü.

Hicri 2/ Miladi 623

- Hz. Peygamber'in Âşûrâ orucunu tutması ve Müslümanlara da tavsiye etmesi (10 Muharrem/14 Temmuz).
- Ebvâ (Veddân) Gazvesi (Safer/Ağustos).
- Buvât Gazvesi (Rebiülevvel/Eylül).
- İlk Bedir (Sefevân) Gazvesi Rebiülevvel/Eylül).
- Uşeyre (Zül'uşeyre) Gazvesi (Cemaziyevvel/Kasım).

Hicri 2 / Miladi 624

- Abdullah b. Caş'ın kumandasındaki Batnı-ı Nahle Seriyyesi (Receb/Ocak).
- Kiblenin Kudüs'teki Mescid-i Aksâ'dan Mekte'deki Mescid-i Harâm'a (Kâbe) çevrilmesi (Receb/Ocak).
- Orucun farz kılınması (Şaban/Şubat).
- Teravîh namazının kılınmaya başlanması (1 Ramazan/26 Şubat).
- Bedir Gazvesi (17 Ramazan/13 Mart).

- Enfâl Süresinin nâzil olması.
- Hz. Peygamber'in kızı Rukiyye'nin vefatı (Ramazan/Mart).
- Fıtır sadakasının (Fitrenin) emredilmesi (Ramazan/Mart).
- İlk Ramazan bayramı (1 Şevval/27 Mart)
- Hz. Peygamberin Hz. Âişe ile evlenmesi (Şevval/Nisan).
- Karkaratülküdr Gazvesi (Şevval/Nisan).
- Galib b. Abdullah Seriyyesi (10 Şevval/5 Nisan).
- Benî Kaynuka Gazvesi (Şevval/Nisan).
- Hz. Ali ile Fatıma'nın evlenmesi (Zilkade/Mayıs veya Zilhicce Haziran).
- Sevîk gazvesi (5 zilhicce/29 Mayıs).
- İlk Kurban bayramı (10 Zilhicce 3 Haziran).
- Muhacirlerden Osman b. Maz'un'un vefatı üzerine, Cennetü'l-baki'in mezarlık için tahsis edilmesi (Zilhicce/Haziran).
- Zekâtın farz kılınması.

Hicri 3 / Miladi 624

- Hz. Osman'ın Resûl-i Ekrem'in kızı Ümmü Gülsüm ile evlenmesi (Rebîülevvel/Ağustos- Eylül).
- Kâ'b b. Eşref'in öldürülmesi (14 Rebîülevvel/4 Eylül).
- Züemer (Gatafân) Gazvesi (Rebîülevvel/Eylül).
- Bahrân (Benî Süleym) Gazvesi (Cemaziyelevvel/Aralık).
- Karade Seriyyesi (Cemaziyelâhir/Kasım).

Hicri 3 / Miladi 625

- Hz. Peygamber'in Hafsa ile evlenmesi (Şaban/Ocak).
- Hz. Hasan'ın doğumu (Şâbân/Ocak- Şubat veya 15 Ramazan/1 Mart).
- Hz. Peygamberin Zeyneb bint Huzeyme ile evlenmesi (Ramazan/Şubat- Mart).
- Uhud Gazvesi (7 veya 11 Şevval/23 veya 27 Mart).
- Hamrâülesed Gazvesi (Medine'den çıkış, 8 veya 12 Şevval/24 veya 28 Mart).

Hicri 4 / Miladi 625

- Katan Seriyyesi (Muharrem/Haziran).
- Abdullah b. Üneys el- Cühenî Seriyyesi (Muharrem/Haziran-Temmuz).
- Recî vak'ası (Mersed b. Ebû Mersed Seriyyesi) (Safer/Temmuz).
- Bî'rimaûne Vak'ası (Safer/Temmuz).
- Amr b. Ümeyye Seriyyesi (Safer/Temmuz).
- Benî Nadîr Gazvesi (Rebîülevvel/Ağustos).
- İçkinin haram kılınması (Rebîülevvel/Ağustos-Eylül).
- Benî Nadîr Gazvesi (Rebîülevvel/Ağustos- Eylül).
- Hz. Peygamber'in Hanımı Zeyneb Bint Huzeyme'nin vefatı (Rebîülâhîr/Eylül).

Hicri 4 / Miladi 626

- Benî Abs heyetinin Medine'ye gelip Müslüman olması.
- Hz. Hüseyin'in doğumu (5 Şaban/10 Ocak).
- Hz. Peygamber'in Ümmü Seleme ile evlenmesi (Şevval/Mart).
- Bedrülmev'id Gazvesi (Zilkade/Nisan).
- Hz. Ali'nin annesi Fâtıma Bint Esed'in vefatı.

Hicri 5 / Miladi 626

- Zatürrika Gazvesi ve korku namazı kılınması (salatü'l havf) kılınması (10 Muharrem/11 Hazi-ran).
- Dûmetülcendel Gazvesi (25 Rebîülevvel/24 Ağustos).
- Medine'de ay tutulması ve Peygamber'in kusûf namazı kıldırması (Cemâziyelâhir/Kasım).
- Müslüman olan 400 kişilik Müzeyne heyetinin Medine'ye gelmesi ve muhacir olarak Medine'ye yerleşmelerine izin verilmesi. (Receb/Aralık).

Hicri 6 / Miladi 627

- Beni Mustalık (Müreyysi) Gazvesi (Şaban-Rama-zan/Ocak – Şubat).
- İfk hadisesi.
- Hz. Peygamberin Cüveyriye bint Haris ile evlen-mesi.
- Medine'de nüfus sayımı yapılması (Şevval/ Mart).

- Hendek (Ahzâb) Gazvesi (Zilkâde/Nisan).
- Hz. Peygamber'in Zeyneb bint Caş ile evlenme-sive evlat edinmenin hükmüyle ilgili ayetlerin(el ahzâb 33/4-5) nâzil olması(Zilkâde/Nisan).
- Benî Kureyzâ Gazvesi (Zilkâde sonu/Nisan).
- Abdullah b. Âtik Seriyyesi(Zilhicce başı/Nisan sonları).
- Hz. Peygamberin Reyhâne bint Şem'un'u cariye (veya eş) olarak alması (Zilhicce/Mayıs).

Hicri 6 / Miladi 627

- Kuratâ Seriyyesi (Muharrem/Haziran).
- Benî lihyân Gazvesi (Rebiülevvel/ Temmuz).
- Gamre (Gamr) Seriyyesi (Rebiülevvel/ Temmuz- Ağustos).
- Gâbe(Zükared) Gazvesi (Rebiülâhir/ Ağustos).
- Muhammed b. Mesleme'nin I. Zülkase Seriyyesi (Rebiülâhir/ Ağustos).
- Ebû Ubeyde b. Cerrâh'ın II. Zülkase Seriyyesi (Rebiülevvel sonu/Eylül ortaları).
- Zeyd b.Hârisenin Cemûm Seriyyesi (Rebiülâhir/ Eylül).
- Zeyd b.Hârisenin Îs Seriyyesi (Cemaziyellevvel).
- Zeyd b.Hârisenin Taif Seriyyesi(Cemaziyelâhir – Ekim – Kasım).
- Zeyd b.Hârisenin Vâdilkura Seriyyesi (Receb/ Kasım – Aralık)

Hicri 6 / Miladi 628

- Hz. Peygamber'in Abdurrahman b. Avf'ı Dûmetülendel'e göndermesi (Şâban 6/Aralık 627-Ocak 628).
- Zeyd b. Hârîse'nin Meyden Seriyyesi (Şâban 6/Aralık 627 Ocak 628).
- Hz. Ali'nin Fedek Seriyyesi (Şâban 6 /Aralık 627-Ocak 628).
- Zeyd b. Hârîse'nin II. Vâdilkura Seriyyesi (Ramazan/Şubat).
- Abdullah b. Revâha'nın Hayber'e keşif amaçlı Seriyyesi (Ramazan/Şubat).
- Medine'de kuraklık yaşanması ve Hz. Peygamber'in yağmur duası yapması.
- Kürz b.Câbir el- Fihri'nin Beni Ureyne (Becile) Seriyyesi (Şevval/Şubat).
- Abdullah b. Revâha'nın Useyr b. Zarim Seriyyesi (Şevval/Şubat- Mart).
- Güneş tutulması ve Hz. Peygamber'in küsûf namazı kılması (Şevval sonu/Mart ortaları).
- Umre seferi (Zilkâde/Mart).
- Hz. Peygamber'in annesi Âmine'nin Ebvâ'daki kabrini ziyaret etmesi.
- Hudeybiye'de Kureys'e elçi olarak gönderilen Hz. Osman'ın Mekke'de alıkonulması üzerine Bey'atürriydân'ın yapılması (Zilkâde/Mart- Nisan).
- Hudeybiye anlaşması (Zilhicce/Nisan).
- Fetih sûresinin nâzil olması
- Benî Huzâa, Benî Elsem ve Benî Huşeni heyetlerinin Medine'ye gelip Müslüman olması.

Hicri 7 / Miladi 628

- Hz. Peygamber'in, Bizâns ve Sâsâni İmparatorları başta olmak üzere civar ülke yöneticilerine ve kabile reislerine elçiler ve islâm'a davet mektupları göndermesi (Muharrem/Mayıs).
- Habeş Necâsisi Asheme'nin Müslüman olması.
- Mısır Mukavkısının çeşitli hediyelerle birlikte Mâriye'yi Hz. Peygamber'e göndermesi.
- Ebü'l- As'ın Müslüman olup Hz. Peygamber'in kızı Zeyneb ile yeniden evlenmesi (Muharrem/Mayıs).
- Zeyd b. Hârise'nin Hismâ (Beni Cüzâm) Seriyesi.
- Hayber seferi (Muharrem-Safer/Mayıs- Haziran).
- Zeyneb bint Hâris'in Hz. Peygamber'i zehirleme teşebbüsü.
- Hz. Peygamber'in Safiyye bint Huyey ile evlenmesi.
- Beni Eş'ar'dan bir heyetin Hayber'de Hz. Peygamber'e gelip Biat etmesi.
- Hz. Peygamber'in sütannesi Süveybe'nin vefatı.
- Yemen valisi Bâzân'ın Müslüman olması (Cemaziyelevvel/Eylül).
- Vâdilkura Gazvesi (Cemaziyelâhir/Ekim).
- Teymâ Yahudileriyle antlaşma yapılması.
- Hz. Ömer'in Türebe Seriyesi (Şaban/Aralık).
- Hz. Ebu Bekir'in Necid Seriyesi (Şaban/Aralık).

- Beşir Bin Sa'd'ın Fedek Seriyyesi (Şaban/Aralık).

Hicri 7 / Miladi 629

- Galib b. Abdullah'ın Meyfaa Seriyyesi (Ramazan/Ocak).
- Beşir b. Sa'd'ın Cinâb Seriyyesi (Şevval/Şubat).
- Umretü'l-kaza (Zilkâde/Mart).
- Hz. Peygamber'in Ümmü Habibe bint Ebû Süfyân ile evlenmesi.
- Hz. Peygamber'in Meymüne bint Hâris ile evlenmesi (Zilkâde/Mart)
- İbn Ahrem Ebü'l – Avcâ'ın Beni Süleym Seriyyesi (Zilkâde/Mart).

Hicri 8 / Miladi 629

- Halid b. Velid, Amr b. Âs ve Osman b. Talha'nın Müslüman olması (1 Safer/31 Mayıs).
- Galib b. Abdullah'ın Kedid Seriyyesi (Safer/Haziran).
- Galib b. Abdullah'ın Mürre Seriyyesi (Safer/Haziran).
- Hz. Peygamber'in kızı Zeyneb'in vefatı (Safer sonu/Haziran sonları).
- Kâ'b b. Umeyr'in Zâtüatlah Seriyyesi (Rebîülevvel/Temmuz).
- Şücâ b. Vehb'in Siy Seriyyesi (Rebîülevvel/Temmuz).
- Mûte Savaşı (Cemâziyelevvel/Eylül).

- Amr B. As'ın Zâtüsselâsil Seriyyesi (Cemâziyelâ-hir/Ekim).
- Ebû Ubeyde b. Cerrâh'ın Sifülbahr Seriyyesi (Receb/Kasım).
- Ebû Katâde'nin Hadıra Seriyyesi. (Şaban/Aralık).
- Benî Süleym ve Beni Gıfâr Kabilelerinin Müslüman olması ve Hâlid b. Velid kumandasında Mekke Fethine katılması.
- Kureyşli müşriklerin Hudeybiye barışını ihlal etmeleri üzerine Ebû Sûfyân'ın barışın devamını sağlama girişiminde bulunması.

Hicri 8 / Miladi 630

- Batn-ı idam Seriyyesi (Ramazan/Ocak).
- Hz. Peygamber'in Mekke Fethi için yola çıkması (13 Ramazan/4 Ocak).
- Mekke'nin Fethi (20 Ramazan/11 Ocak).
- Benî Mahzûm kabilesinin Müslüman olması.
- Hişâm b. Âs'ın Yelemlem tarafına, Hâlid b.Said'in Urene tarafına gönderilmesi ve Hâlid b. Velîdin Nahle'deki Uzza putunu, Sa'd b. Zeyd el-Eşheli'nin Müşellel'deki Menat putunu, Amr b.Âs'ın Benî Hüzeyl'in Ruhât'taki Süvâ putunu, Tufeyl b. Amr ed-Devsî'nin Amr b. Hümeme'nin Zülkeffeyn putunu yıkmaya gönderilmesi (Ramazan/Ocak).
- Huneyn gazvesi (11 şevval/1 Şubat).
- Hâlid b. Velîd'in Ben-î Cezîme'yi İslam'a davet Seriyyesi.(Şevval/Şubat).

- Tâif Gazvesi (Şevval/Şubat).
- Hz. Peygamber'in Ci'rane'de Hunuyn ganimetlerini taksim etmesi (Zilkâde/Şubat).
- Hz. Peygamber'in yanlarından ayrıldıktan sonra ilk defa sütkardeşi Şeyma ile görüşmesi.
- Hz. Peygamber'in Umre yapması (19 Zilkâde/10 Mart).
- Muhâcir b. Umeyye'nin San'a Seriyyesi (28 Zilkade/19 Mart).
- Ziyâd b. Lebid'in Hadramut Seriyyesi.
- Kays b. Sa'd b. Ubâde'nin Sudâ Seriyyesi Kumandanı olarak tayini ve bu kabileden bir heyetin Medine'ye gelip Müslümanlığı kabul etmesi üzerine seriyyeden vazgeçilmesi (Zilkâde/Mart).
- Amr b. Âs'ın Uman Yöneticileri Ceyfer ve Abd b.Cülendâ kardeşlere elçi olarak gönderilmesi (Zilkâde/Mart).
- Âlâ b.Hadramî'nin Ebû Hureyre ile birlikte Bahreyn yöneticisi Münzir b. Sâvâ'ya elçi olarak gönderilmesi.
- Hz. Peygamberin oğlu İbrahim'in doğumu (Zilhicce/Mart – Nisan).
- Benî Sa'lebe, Benî Sudâ, Benî Bâhile, Benî Sümâle, Benî Cerm, Ehâbîş, Benî Ak ve Benî Hüzeyl heyetlerinin Medine'ye gelip Müslüman olması.

Hicri 9 / Miladi 630

- Hz. Peygamberin bazı şehir ve kabilelere zekât âmilleri göndermesi (Muharrem/Mayıs).

- Abbâd b. Bişr'in benî Süleym ve Benî Müzeyne'ye, Râfi'b. Mek'is El-Cühenî'nin Benî Cüheyne'ye, Dahhâk b. Süfyân el- Kilâbî'nin Beni Kilâb'a, Büsr b. Süfyân el- Kâ'bi'nin Benî Kâ'bâ, İbnü'l- Lüt-biyye el- Ezdi'nin Beni Zübyân'a, Malik b. Nüveyre'nin Beni Hanzale b. Mâlik'e, Amr b. Âs'ın Fezâre'ye, Velid b. Ukbe'nin Beni Müstalik'a zekât toplamak için gönderilmesi.
- Uyeyne b. Hısn'ın Ben-î Temim Seriyyesi ve Ben-î Temim kabilesinin Medine'ye gelip Müslüman olması (Muharrem/Mayıs).
- Ben-î Esed'den bir heyetin Medine'ye gelip Müslüman olması.
- Ben-î Uzre'den bir heyetin Medineye gelip Müslüman olması. (Safer/Mayıs – Haziran).
- Kutbe b. Âmir'in Benî Has'am (Tebâle) Seriyyesi (Safer/Haziran).
- Kuratâ Seriyyesi (Rebiülevvel/Haziran).
- Alkame b. Mücezziz kumandasında ilk deniz seferinin düzenlenmesi (Rebiülâhîr/ Temmuz-Ağustos).
- Hz. Ali'nin Tay Kabilesinin putu Fûls'ü tahrip etmesi.
- Ukkâşe b. Mihsan'ın Beni Belî ve Benî Uzre'ye karşı Cinâb Seriyyesi.
- Hz. Peygamber'in, Habeş Necaşisi Ashame'nin vefatını haber verip giyabi cenaze namazı kıldırması (Receb/Ekim).
- İlä ve Tahyîr Hadisesi.
- Tebûk Gazvesi (Receb/Ekim).
- Hâlid b. Velîd'in Dûmetülcendel reisi Ükeydir

Mescid-i Nebevi ve
arkasında sel dağı

Ashab-ı Suffa, 2010

b. Abdülmelik'e karşı Seriiyesi ve Hz. Peygamber'in Ükeydir ile antlaşma yapması.

- Cerbâ, Ezruh, Maknâ, Eyle (Akabe) ve Tebük halkını temsilen heyetlerin Hz. Peygamber'e gelip barış yapması.
- Hz. Peygamber'in, Tebük'ten Dihye b. Halife'yi Bizans İmparatoru Herakleios'a ikinci defa İslam'a davet mektubuyla göndermesi.
- Hz. Peygamber'in kızı Ümmü Gülsûm'un vefatı.
- Benî Ukayl, Beni Kelb, Beni Kilâb, Beni Tüci, Beni Gatafân, Benî Hanzale b. Mâlik, Benî Kudâa, Belî ve Benî Behrâ'dan heyetlerin Medine'ye gelip Müslüman olması.
- Hıristiyan Ben-i Tağlib'in Medine'ye gelip antlaşma yapması.
- Kâ'b b. Züheyr'in Müslüman olması ve Hz. Peygamber'in hırkasını ona hediye etmesi.
- Benî Sa'd B Bekir kabilesinin Dımâm b. Sa'lebe'yi elçi olarak Medine'ye göndermesi ve Müslüman olması.
- Beni Cüzâm heyetinin Medine'ye gelip Müslüman olması.
- Hz. Peygamber'in münafıklara ait Mescid-i Dırâr'ı yıktırması.
- Himyer krallarının İslam'a davet edilmesi ve Müslümanlığı benimsemeleri.
- Beni Hemdân, Beni Fezâre, Ben-i Mürre ve Tâif'teki Benî Sakif'ten heyetlerin Medine'ye gelip Müslüman olması.
- Hz. Peygamber'in Ebû Süfyân ile Mugire b. Şu'be'yi Lât putunu kırmaya göndermesi.

Hicri 9 / Miladi 631

- Münafıkların reisi Abdullah b. Übeyy'in ölümü (Zilkâde/Şubat).
- Haccın farz kılınması.
- Hz. Ebû Bekîr'in Emîr-i Hac tayin edilmesi (Zilhicce/Mart).
- Tevbe sûresinin hükümlerini bildirmek üzere Hz. Ali'nin Mekke'ye gönderilmesi (Zilhicce/Mart).
- Be'n-i Sa'dü Hüzeym'den bir heyetin Medine'ye gelip Müslüman olması. (Zilhicce/Mart- Nisan).
- Necran Hristiyanlarından bir heyetin Medine'ye gelmesi ve Hz. Peygamber'le mübâhele yapmayı reddedip antlaşmaya varması (Zilhicce/Nisan).
- 10/631
- Hâlid b. Velîd'in Necran Seriyesi ve Benî Hârîs'ten bir heyetin Medine'ye gelip Müslüman olması (Rebûlâhîr/ Temmuz).
- Benî Havlân'dan bir heyetin Medine'ye gelip Müslüman olması (Şaban/Kasım).
- Hz. Ali'nin Yemen Seriyesi ve Ben-i Mezhic'in Müslüman olması (Ramazan/Aralık).
- Benî Gamîs, Benî Gassân, Ben-î Becîle'den heyetlerin Medine'ye gelip Müslüman olması.
- Cerir b. Abdullah'ın Zülhalesa putunu ve mâbedini yıkmaya gönderilmesi.
- Hz. Peygamber'in Kur'an-ı Kerim'i Cebrâil'e iki defa arzetmesi ve yirmi gün itikâfta kalması (Ramazan/Aralık).
- Beni Ezd, Ebnâ, Benî Tay, Benî Âmirb. Sa'saa,

Medine ve adliye sarayından bir görünüm.

Mescid-i Nebevi'nin kuzeybatıdan görünümü.

Cennet bahçesi

Benî kinde, Benî Tüçib, Benî Rehaviyyin, Benî Gâfık, Benî Mehre, Benî Hanîfe, Benî Ans, Benî Murâd, Benî Abdülkays, Benî Hîlâl, Benî Ruhâ ve Benî Zübeyrde'den heyetlerin Medine'ye gelip Müslüman olması.

- Müseyleme'nin peygamberlik iddiasında bulunması.

Hicri 10 / Miladi 632

- Hz. Peygamber'in oğlu İbrâhim'in vefatı (29 Şevval/28 Ocak).
- Benî selâmân'dan bir heyetin Medine'ye gelip Müslüman olması.
- Vedâ haccı için Hz. Peygamber'in Medine'den ayrılışı (26 Zilkâde/23 Şubat).
- Vedâ hutbesi (9 Zilhicce/12 Mart Perşembe).
- Benî Muhârîb'den bir heyetin Medine'ye gelip Müslüman olması (Zilhicce/Mart).
- Yemen Valisi Bâzân'ın vefatı; Hz. Peygamber'in Yemen'e on bir vali tayin etmesi.
- Nasr sûresinin nâzil olması (Zilhicce/Mart).
- Hz. Peygamber'in Cârîyesi (hanımı) Reyhâne bint Şem'un'un vefatı.

Hicri 11 / Miladi 632

- Medine'ye en son gelen Benî Neha'dan bir heyetin Müslüman olması (15 Muharrem/12 Nisan).
- Üsâme b. Zeyd'in Suriye'ye gidecek orduya ku-

mandan tayin edilmesi (Safer/Mayıs).

- Hz. Peygamber'in şiddetli baş ağrısı ve hummaya yakalanması (27 Safer/24 Mayıs Pazarı).
- Peygamberlik iddiasında bulunan Esved el-Ansî'nin öldürülmesi (8 Rebîülevvel/3 Haziran).
- Hz. Peygamber'in vefatı (13 Rebîülevvel/8 Haziran Pazartesi).
- Hz. Peygamber'in defnedilmesi (14 Rebîülevvel/9 Haziran Salı).

SÖZLÜK

Altınoluk: Kâbe'nin üzerindeki yağmur sularının akması için Hatîm'in bulunduğu tarafındaki altından oluktur.

Arafat: Haccın aslî rüknü olan vakfenin yapıldığı yer

Arefe: Bayramdan önceki gün

Bedene: İhram yasaklarının ihlal edilmesi sebebiyle Haremde kesilen deve veya sığır demektir.

Beytullah: Allah'ın evi Kâbe

Cemarat: Şeytan taşlama yapılan yerin adı.

Cem-i Takdim: Arafat'ta öğle namazı ile ikinci namazını, öğle vaktinde peşpeşe kılmak demektir.

Cem-i Tehir: Müzdelife'de akşam namazı ile yatsı namazını, yatsı vaktinde peşpeşe kılmak demektir.

Cemre : Şeytana atılan taşların her birine cemre denir. Bu taşların atıldığı yerlere de mecazi olarak cemre denir.

Cemre-i Akabe: Mekke yönündeki cemrelerin ilkinde denir. Büyük şeytan olarakda bilinir.

Cemre-i Vusta: Mekke yönündeki cemrelerin ikincisine denir. Orta şeytan olarakda bilinir.

Cemre-i Ula: Mekke yönündeki cemrelerin üçüncüsüne denir. Küçük şeytan olarak da bilinir

Cenneti Baki: Medine'de bulunan, sahabelerin de metfun olduğu mezarlık.

Cenneti Mualla: Mekke'de bulunan, sahabelerin de metfun olduğu mezarlık

Dem: Hac ve umre esnasında ibadet maksadıyla veya bir vacibin terki, geciktirilmesi ya da ihram yasağının ihlal edilmesi sonucu ceza olarak koyun veya keçi kesilmesine denir

Eyyam-ı Mina: Mina günleri demektir.

Eyyam-ı Nahr: Kurban kesme günleri demektir.

Eyyam-ı Teşrik: Teşrik günleri demektir. Teşrik kesilen kurbanın etlerini güneşte kurutmaya denir

Hac: Belirtilmiş zaman içinde Kâbe, Arafat, Müzdelife ve Mina'da belli dini görevleri yerine getirmek suretiyle yapılan ibadet demektir.

Haccın Farzları: Haccı ihramlı yapmaktır. Vakfeye durmak. Kâbe-i Muazzamayı Tavaf-ı Ziyaret etmektir

Haccın Sünnetleri: Tavafa

Haceriesved'in hizasında tavafa başlamak ve Tavafın başlangıcında ve her şavtın sonunda Hacer-i Evsed'i selamlamak.

Hac kimlere farzdır: Hac ibadetiyle yükümlü olmak için öncelikle Müslüman olmak, akıllı ve bülüğ çağında olmak, hür olmak, ayrıca hac yapmaya bedenî, malî ve bu ibadeti yerine getirecek vakte erişme imkanlarına sahip olması şarttır. Bu şartlara sahip olan kadın-erkek her Müslüman'a ömründe bir defa hac yapmak farzdır.

Haccın Şartları: Hac yükümlüsünün haccı bizzat ifa edebilmesi için bulunması gereken şartlara 'haccın edasının şartları' denir. Bunlar; hac farz olan kişinin sağlıklı olması, tutuklu veya yurtdışına çıkma yasağı olmaması, hac yolculuğunun güvenli ve yolun emniyetli olması şartlarıdır. Ayrıca boşanma veya ölüm iddeti beklemekte olan kadının, beklemesi gereken süreyi bitirmiş olması gerekmektedir.

Harem: Mekke'de ortasında Kâ'be'nin bulunduğu Cami-i Şeriftir. Halk arasında Harem-i Şerif de denir. Yer yüzünde ilk yapılan mescittir. Mescid-i Haram'da kılınan namaz diğer

mescitlerde kılınan namazlardan yüz bin kat daha fazla sevaptır

Hedy: Kâbe'ye, Harem bölgesinde hediye olması için kesilen kurbandır.

Hervele: Safa ve Merve arası say yaparken erkeklerin yeşil ışıklar arası koşarak, canlı ve çalımlı yürümesi demektir.

Hill bölgesi: Harem Bölgesi(Yani İhram yasaklarına uyulması gerekli bölge) ile Mikât Sınırları(Yani İhramsız Geçilmemesi Gerekli Bölge) arasında kalan yerlerdir.

Hicri İsmail: Kâbe'nin kuzey duvarı önünde bulunan yarım daire şeklindeki duvara "Hatim" denir. Bu duvarla Kâbe arasındaki boşluğa ise "Hicri İsmail" denir. Burası Kâbe'nin iç kısmı ile aynı hükümde olup içinde sadece nafile namazlar kılınabilir.

Hücre-i Saadet: Medine-i münevvere'de Peygamber Efendimizin Kabr-i Şerifi. (Burada Hz. Ebu Bekir ve Hz. Ömer de medfundur)

İzdıba: Erkeklerin Remel yapılması gereken tavafalarda tavaf esnasında sağ omuzlarını koluyla birlikte açık bulundurmalarıdır

İfrat Haccı: Mikat ta ihrama girerken yalnız hac yapmaya niyet edilince, buna ifrat haccı denir.Çünkü ifrat

haccı yapana kurban kesmek vacip değildir

İbram: Hac veya umre yapmaya niyet eden kişinin, diğer zamanlarda helal olan bazı fiil ve davranışları, belirli bir süre boyunca kendisine yasaklamasıdır.

İstilam: Tavaf'a başlarken ve Tavaf esnasında her bir şavt'ta Haceresved'i selamlamaya verilen isimdir

İzar: İhrama girmek için iki parça havlu türü örtüden belden aşağısını örten kısımdır.

Kâbe: Hz. İbrahim ve İsmail tarafından yapılan Allah'ın evi

Kible: Müslümanların namazda yönelmiş oldukları yön, Kâ'be manasına gelir

Kubbetül Hadra: yeşil kubbe anlamında kullanılan Arapça bir terkip Hz. Muhammed'in medfun bulunduğu mescid-i Nebeviye'nin kubbesi

Kudum Tavafi: İfrad haccı yapanların Mekke'ye vardıklarında yaptıkları ilk, kıran haccı yapanların ise umreden sonra yaptıkları ilk tavaftır.

Makam-ı İbrahim: Hz. İbrâhim (as)'ın Kâ'be'yi inşa ederken iskele olarak kullandığı veya halkı hacca

davet ederken üzerine çıktığı taşın bulunduğu yerdir. Bu yer, Kâ'be'nin doğu tarafında, zezem kuyusu ile Kâ'be'nin kapısı arasındadır. Buradaki taşta ayak izi vardır. Taş, cam bir fanus içine alınmıştır

Merve: Kâbe'nin doğusunda bulunan iki tepeden biridir

Mes'a: Safa ile Merve arasındaki say yapılan yere verilen isimdir.

Mescidi Nemire: Arafat bölgesinin kuzeybatı tarafında Müzdelife istikametinde urene vadisi sınırları içinde bulunan mescidin adıdır. Hacc'da arefe günü arefe hutbesi bu mescidde okunur.

Meş'ar-i Haram: Müzdelife'nin sonunda Kuzeh tepesinin civarına verilen isimdir. burada haccın şiarlarından olan gecelemek, vakfe yapmak ve namaz kılıp dua etmek gibi ibadetler yapıldığından Meş'ar-ı Haram diye isimlendirilmiştir (Bakara 2/198). Hz. Peygamber (sas), burada sabaha kadar kalıp dua etmiştir (Müslim, Hac, 148).

Metaf: Kâbe'nin etrafında tavaf etmek için tahsis edilen yeri ifade eder.

Mikat: Hac veya umre için ihrama girmeden geçemeyecekleri sınırları bildiren noktalara denir

Mina: Kurban Bayramı'nın birinci günü burada kurban kesilir. Bayramın 1-4 günleri de Cemrelere (Ulâ, Vusta, Akabe) taş atılır. Bu olaya şeytan taşlama denir

Mültezem: Kâbe'nin kapısı ile Haceriesved arasında yer alır. Mültezem'de yapılan dua kabul olunur

Müzdelife: Mekke'de, Arafat ile Mina arasında bulunan ve Hac'da Arafat'tan sonra vakfe yapılan yer ayrıca akşam ile yatsı namazının bir arada kılınmasından dolayı Cem' adı verildiği söylenmektedir

Ravza-i Mutabbara: Temiz bahçe yani Peygamberimizin kabri ile minberi arasındaki bölüme, cennet bahçesi denir.

Remel: Çalılımlı ve süratli bir şekilde yürümektir. Sonunda sa'y yapılacak tavafların ilk üç şavtında erkeklerin remel yapmaları sünnettir. Tavaf alanı kalabalıkça "remel" yapılmaz..

Rida: İhrama girmek için iki parça havlu türü örtüden baş hariç belden yukarısını örten kısımdır.

Safa: Kâbe'nin doğusunda bulunan iki tepeden biridir. Hac vazifelerinden olan say safa tepesinden başlar.

Say: Safa'dan başlayıp Merve'de tamamlamak üzere, yedi defa gidip

gelmeye denir.

Şavt: Kâbe'yi her bir dönmeye bir şavt denir. Safa ile Merve arasındaki gidiş veya gelişe de denir.

Taksir: İhramdan çıkabilmek için saçları kesmeye denir.

Tavaf: Haceriesved'in hizasında başlayarak kabe'yi sola almak suretiyle, yedi defa dönmek demektir.

Tebliğ: Allah'tan başka ilah yoktur anlamına gelen Lâ İlâhe İllâllah tevhid cümlesini söylemektir.

Tekbir: Allah her şeyden daha büyüktür anlamına gelen Allah-u Ekber diyerek Allah'ı azamet ve Kibriya ile anmaktır.

Telbiye: Lebbeyk, Allahümme lebbeyk, Lebbeyke lâ şerike leke lebbeyk. İnne'l-hamde ve'n-ni'mete leke ve'l-mülke lâ şerike leke cümlesini demektir.

Teşrik Tekbiri: zilhiccenin 9-13 günlerinde farz namazlardan sonra (Allâhüekber, Allâhüekber, Lâilâhe illallâhü vallâhüekber, Allâhüekber ve lillâhi'l-hamd) cümlesini demektir.

Zemzem: Kâbe'nin doğusunda, yüce Allah'ın Hacer ile oğlu İsmail'e ihsan ettiği suya denir.

Dipnotlar

1. Kur'an-ı Kerim ve Türkçe Açıklamalı Meali, Hadimü'l-haremeyni'-ş-şerifeyn Kral Fehd Mushaf-ı Şerif Basım Kurumu, Medine 1992, Zariyat 56,
2. Prof. Dr. İbrahim Canan, Hadis Ansiklopedisi Kütüb-i Sitte Tercüme ve Şerhi, Akçağ Yayınları, Ankara 2005, Cilt 17, s. 366, Hadis No:6876
3. Eyüp Sabri Paşa, Mir'ât-ı Haremeyn, İslami İlimler Araştırma Vakfı yayınları, İstanbul 2000, S. 22
4. Mir'ât-ı Haremeyn, S. 23
5. Kur'an-ı Kerim ve Türkçe Açıklamalı Meali, Fetih 24
6. Kur'an-ı Kerim ve Türkçe Açıklamalı Meali, Al-i İmran 96
7. Kur'an-ı Kerim ve Türkçe Açıklamalı Meali, En'am 92
8. Kur'an-ı Kerim ve Türkçe Açıklamalı Meali, Şûrâ 7
9. Kur'an-ı Kerim ve Türkçe Açıklamalı Meali, Nahl 112
10. Elmalı Hamdi Yazır Meali, Kasas 28/85
11. Kur'an-ı Kerim ve Türkçe Açıklamalı Meali, Tîn 3
12. Kur'an-ı Kerim ve Türkçe Açıklamalı Meali, Beled 1
13. İslam Ansiklopedisi, Diyanet Vakfı, İstanbul 2005, s. 569
14. Mir'ât-ı Haremeyn, s. 38
15. Prof. Dr. İbrahim Canan, Cilt 13, s. 149, Hadis No:4576
16. Prof. Dr. İbrahim Canan, Cilt 13, s. 150, Hadis No:4577
17. Prof. Dr. İbrahim Canan, Cilt 13, s. 151, Hadis No:4578
18. Prof. Dr. İbrahim Canan, Cilt 13, s. 152, Hadis No:4579
19. Prof. Dr. İbrahim Canan, Cilt 13, s. 152, Hadis No:4580
20. Prof. Dr. İbrahim Canan, Cilt 13, s. 153, Hadis No:4581
21. Prof. Dr. İbrahim Canan, Cilt 13, s. 152, Hadis No:4582
22. Prof. Dr. İbrahim Canan, Cilt 13, s. 156, Hadis No:4583
23. Prof. Dr. İbrahim Canan, Cilt 13, s. 160, Hadis No:4584
24. Prof. Dr. İbrahim Canan, Cilt 13, s. 161, Hadis No:4585
25. Prof. Dr. İbrahim Canan, Cilt 13, s. 164, Hadis No:4586
26. Prof. Dr. İbrahim Canan, Cilt 13, s. 167, Hadis No:4587
27. Prof. Dr. İbrahim Canan, Cilt 13, s. 168, Hadis No:4588
28. Prof. Dr. İbrahim Canan, Cilt 13, s. 168, Hadis No:4589
29. Prof. Dr. İbrahim Canan, Cilt 13, s. 169, Hadis No:4590
30. Prof. Dr. İbrahim Canan, Cilt 13, s. 172, Hadis No:4591
31. Prof. Dr. İbrahim Canan, Cilt 13, s. 173, Hadis No:4592
32. Prof. Dr. İbrahim Canan, Cilt 13, s. 173, Hadis No:4593
33. Prof. Dr. İbrahim Canan, Cilt 13, s. 173, Hadis No:4594
34. Prof. Dr. İbrahim Canan, Cilt 13, s. 173, Hadis No:4595
35. Muhammed Kurtcephe, Hac Günlüğü, Asitan Yayınları, Sivas 2010, s. 187
36. Kur'an-ı Kerim ve Türkçe Açıklamalı Meali, Kasas 57
37. Kur'an-ı Kerim ve Türkçe Açıklamalı Meali, Ankebut 67
38. Kur'an-ı Kerim ve Türkçe Açıklamalı Meali, Al-imran 96
39. Kur'an-ı Kerim ve Türkçe Açıklamalı Meali, İsra 1
40. Kur'an-ı Kerim ve Türkçe Açıklamalı Meali, Maide 2

41. Kur'an-ı Kerim ve Türkçe Açıklamalı Meali, Al-İmran 96
42. Kur'an-ı Kerim ve Türkçe Açıklamalı Meali, Maide 97
43. Kur'an-ı Kerim ve Türkçe Açıklamalı Meali, Bakara 127
44. Kur'an-ı Kerim ve Türkçe Açıklamalı Meali, s. 19
45. Fotoğraflarla Kutsal Topraklar Hicaz Albümü, Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, 6. Baskı, Ankara 2008, s. 19
46. Kur'an-ı Kerim ve Türkçe Açıklamalı Meali, Maide 95
47. Kur'an-ı Kerim ve Türkçe Açıklamalı Meali, Maide 97
48. Kur'an-ı Kerim ve Türkçe Açıklamalı Meali, Bakara 125
49. Elmalılı Hamdi Yazır, Kur'an-ı Kerim ve Yüce Meali, Bakara 127
50. Kur'an-ı Kerim ve Türkçe Açıklamalı Meali, Bakara 158
51. Kur'an-ı Kerim ve Yüce Meali, Al-imran 96
52. Kur'an-ı Kerim ve Yüce Meali, Enfal 35
53. Kur'an-ı Kerim ve Yüce Meali, Enfal 35
54. Kur'an-ı Kerim ve Yüce Meali, Hac 26
55. Kur'an-ı Kerim ve Yüce Meali
56. Kur'an-ı Kerim Meâli, Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, 11. Baskı, Ankara 2006, Hacc 29
57. Kur'an-ı Kerim Meâli,
58. Kur'an-ı Kerim ve Türkçe Açıklamalı Meali, Maide 2
59. Kur'an-ı Kerim ve Yüce Meali, Maide 97
60. Ömer Nasuhi Bilmen Meal, İbrahim 37
61. Kur'an-ı Kerim ve Türkçe Açıklamalı Meali, Bakara 144
62. Kur'an-ı Kerim ve Türkçe Açıklamalı Meali, Bakara, 149
63. Kur'an-ı Kerim ve Türkçe Açıklamalı Meali, Bakara, 150
64. Kur'an-ı Kerim ve Türkçe Açıklamalı Meali, Maide 2
65. Kur'an-ı Kerim ve Türkçe Açıklamalı Meali, Tevbe 7
66. Kur'an-ı Kerim ve Türkçe Açıklamalı Meali, Tevbe 19
67. Kur'an-ı Kerim ve Türkçe Açıklamalı Meali, Tevbe, 28
68. Kur'an-ı Kerim ve Türkçe Açıklamalı Meali, Tur 4
69. Fotoğraflarla Kutsal Topraklar Hicaz Albümü, s. 22
70. Mir'ât-ı Haremeyn, s. 85
71. Mir'ât-ı Haremeyn, s. 86
72. Hac Günlüğü, s. 197
73. Kur'an-ı Kerim ve Türkçe Açıklamalı Meali, Bakara, 127
74. Kur'an-ı Kerim ve Türkçe Açıklamalı Meali, Bakara 125
75. Kur'an-ı Kerim ve Türkçe Açıklamalı Meali, Al-imran, 97
76. Kur'an-ı Kerim ve Türkçe Açıklamalı Meali, Tevbe 40
77. Kur'an-ı Kerim ve Türkçe Açıklamalı Meali, Enfal 30
78. Kur'an-ı Kerim ve Türkçe Açıklamalı Meali, Bakara 198
79. <http://www.diyaret.gov.tr/turkish/hutbe/vedahutbesi.asp>
80. İslam Ansiklopedisi, Diyanet Vakfı, İstanbul 2005, s. 479
81. Prof. Dr. İbrahim Canan, Cilt 13, s. 183, Hadis No:4602
82. Eyüp Sabri Paşa, s. 95
83. Prof. Dr. İbrahim Canan, Cilt 13, s. 176, Hadis No:4597
84. Fotoğraflarla Kutsal Topraklar Hicaz Albümü, s. 102

85. Medine-i Münevvere Tarih ve Eserler, Suudi Arabistan Krallığı Medine-i Münevvere Araştırma ve İnceleme Merkezi, s. 25
86. Kur'an-ı Kerim ve Türkçe Açıklamalı Meali, Tevbe 120
87. Kur'an-ı Kerim ve Türkçe Açıklamalı Meali, Ahzap 13
88. Medine-i Münevvere Tarih ve Eserler, s. 25
89. Medine-i Münevvere Tarih ve Eserler, s. 8
90. Medine-i Münevvere Tarih ve Eserler, s. 8
91. Medine-i Münevvere Tarih ve Eserler, s. 8
92. Medine-i Münevvere Tarih ve Eserler, s. 8
93. Prof. Dr. İbrahim Canan, Cilt 13, s. 176, Hadis No:4596
94. Prof. Dr. İbrahim Canan, Cilt 13, s. 176, Hadis No:4597
95. Prof. Dr. İbrahim Canan, Cilt 13, s. 179, Hadis No:4598
96. Prof. Dr. İbrahim Canan, Cilt 13, s. 179, Hadis No:4599
97. Prof. Dr. İbrahim Canan, Cilt 13, s. 181, Hadis No:4600
98. Prof. Dr. İbrahim Canan, Cilt 13, s. 182, Hadis No:4601
99. Prof. Dr. İbrahim Canan, Cilt 13, s. 183, Hadis No:4602
100. Prof. Dr. İbrahim Canan, Cilt 13, s. 186, Hadis No:4604
101. Prof. Dr. İbrahim Canan, Cilt 13, s. 187, Hadis No:4605
102. Prof. Dr. İbrahim Canan, Cilt 13, s. 188, Hadis No:4606
103. Prof. Dr. İbrahim Canan, Cilt 13, s. 189, Hadis No:4607
104. Prof. Dr. İbrahim Canan, Cilt 13, s. 189, Hadis No:4608
105. Prof. Dr. İbrahim Canan, Cilt 13, s. 190, Hadis No:4609
106. Prof. Dr. İbrahim Canan, Cilt 13, s. 191, Hadis No:4610
107. Prof. Dr. İbrahim Canan, Cilt 13, s. 191, Hadis No:4611
108. Prof. Dr. İbrahim Canan, Cilt 13, s. 193, Hadis No:4612
109. Prof. Dr. İbrahim Canan, Cilt 13, s. 193, Hadis No:4613
110. Prof. Dr. İbrahim Canan, Cilt 13, s. 194, Hadis No:4615
111. Eyüp Sabri Paşa, s. 178
112. Eyüp Sabri Paşa, s. 178
113. Eyüp Sabri Paşa, s. 179
114. Eyüp Sabri Paşa, s. 179
115. Eyüp Sabri Paşa, s. 179
116. Eyüp Sabri Paşa, s. 181
117. Eyüp Sabri Paşa, s. 182
118. Eyüp Sabri Paşa, s. 182
119. Yusuf Özbek, Mekke, Medine ve Hicaz Rehberi, Ocak Yayınları, İstanbul 2004, S. 223
120. Yusuf Özbek, s. 224
121. Kütüb-i Sitte 5554 Tirmizi, Menâkıb 9, (3631).
122. Eyüp Sabri Paşa, s. 167
123. Eyüp Sabri Paşa, s. 168
124. Eyüp Sabri Paşa, s. 169
125. İslam Ansiklopedisi, Diyanet Vakfı, İstanbul 2005, s. 179
126. Kur'an-ı Kerim ve Türkçe Açıklamalı Meali, Enfâl 27-28
127. Kur'an-ı Kerim ve Türkçe Açıklamalı Meali, Tevbe 102
128. İslam Ansiklopedisi, s.179

129. Kütüb-i Sitte, 5704 Muvatta, Nüzûr 16, (2, 481).
130. Yusuf Özbek, s. 225
131. Eyüp Sabri Paşa, s. 170
132. Eyüp Sabri Paşa, s. 190
133. Fotoğraflarla Kutsal Topraklar Hicaz Albümü, s. 129
134. Kur'an-ı Kerim ve Türkçe Açıklamalı Meali, Bakara 144
135. Kur'an-ı Kerim ve Türkçe Açıklamalı Meali, Tevbe 107-108
136. Prof. Dr. İbrahim Canan, Cilt 13, s. 202, Hadis No:4618
137. Muhammed Kurtcephe, s. 27
138. M. Asım Köksal, İslam Tarihi, Şamil Yayınevi, Cilt 10, S 218
139. M. Asım Köksal, Cilt 12, s. 300,
140. M. Asım Köksal, Cilt 9, s. 160,
141. M. Asım Köksal, Cilt 9, s. 85
142. Kur'an-ı Kerim ve Türkçe Açıklamalı Meali, Kaf 10-11
143. Kur'an-ı Kerim ve Türkçe Açıklamalı Meali, Rahman 11
144. Kur'an-ı Kerim ve Türkçe Açıklamalı Meali, Rahman 68
145. Hac Rehberi, F. Yılmaz Yüceler, s. 224
146. Kütüb-i Sitte 3958
147. Kütüb-i Sitte 3961
148. Buhari, et'ime 43; Müslim, et'ime 154
149. Feridun Kandemir, Fahrettin Paşa'nın Medine Müdafaası, Yağmur Yayınları, 8. Baskı, İstanbul 2008, s. 128
150. İslam Ansiklopedisi, Cilt 30, s.479

İNDEKS

A

Âfâk Bölgesi 60

Akabe 146

Altın Oluk 89

Arafat 131

B

Bab-ı Cibril 244

Babu'r-Rahme 245

Babu's-Selâm 246

Bedir 288

Bedir'in Cennetlikleri 290

Bedir Şehitleri 289

C

Cebeli Nur 125

Cennetü'l-Baki Kabristanı 247

Cennetü'l-Bakî'nin Krokisi 248

Cennetü'l-Bakî'nin Misafirleri 249

Cennetü'l-Muallâ 122

Cibril (a.s) Direği 241

Cibril Kapısı 244

Cin Mescidi 154

Cirane 149

Çekirge yemek hiç bu kadar güzel

olmamıştı! 310

Çöl Kapları Fahrettin Paşa 309

D

Daru'l-Erkam 152

Direkler 235

E

Ebu Kubeys Dağı 127

Ecyad Kalesi 153

Elçiler Direği 240

H

HAC 173

Hacerülesved 96

Hacerülesved'î Öpmek 103

Hacıların

Konaklama Yerleri 176

Harem 56

Hatim 94

Hendek 286

Hendek Şehitleri 287

Hicr 94

Hill Bölgesi 60

Hira 125

Hudeybiye 148

Hücre-i Saadet 227

Hz. Aişe Direği 237

Hz. Fatıma'nın r.a. Kabri 253

Hz. Osman'ın Kuyusu 300

I

İlk Seçim Yeri Beni Sâide Bahçesi 301

İtikâf Direği 240

K

Kâbe 66

Kâbe'nin İnşaası 83

Kâbe'nin İsimleri 71
 Kâbe'nin Kapısı 92
 Kâbe'nin Köşeleri 82
 Kâbe'nin Örtüsü 91
 Kâbe'nin Şekli 79
 Kabrin Kokulanması ve Örtülenmesi 231
 Kapılar 243
 Kayıp Eşya Ofisleri 159
 Kitap Dağıtımı 158
 Kokulu Direk 236

M

Makam-ı İbrahim 114
 Malcom X 168
 Medine Araştırma Merkezi - Medine
 Maketleri 308
 Medine Dönemi Kronolojisi 318
 Medine Hurma Pazarı 305
 Medine-i Münevvere 201
 Medine Mescitleri 257
 Medine'nin Coğrafyası 204
 Medine'nin Fazileti 208
 Medine'nin İsimleri 202
 Medine'nin Tarihçesi 206
 Medine Tren İstasyonu 298
 MEKKE'DEN MEKTUP VAR...! 168
 Mekke Dönemi Kronolojisi 180
 Mekke-i Mukerreme 23
 Mekke'nin Coğrafyası 42
 Mekke'nin Fazileti 45
 Mekke'nin İsimleri 40
 Mekke'nin Tarihçesi 43

Merve 111
 Mescid-i Ali b. Ebî Talib 259
 Mescid-i Anberiyeh 260
 Mescid-i Bilal 261
 Mescid-i Buharî 275
 Mescid-i Cuma 262
 Mescid-i Ebubekir 263
 Mescid-i Ebu Bekir 157
 Mescid-i Gamâme 264
 Mescid-i Harâm 62
 Mescid-i Harâm, Mescid-i Nebevi Müzesi
 160
 Mescid-i Harâm Saati 65
 Mescid-i Harem, Mescidi Nebevi Müzesi
 160
 Mescid-i Hayf 147
 Mescid-i İcabe 156
 Mescid-i İcâbe 265
 Mescid-i Kibleteyn 266
 Mescid-i Kuba 268
 Mescid-i Mikat 277
 Mescid-i Nebevi 218
 Mescid-i Nebevi Tarihi Gelişimi 221
 Mescid-i Nemire 137
 Mescid-i Osman b. Affan 270
 Mescid-i Ömer 271
 Mescid-i Raye 155
 Mescid-i Seb'a 272
 Mescid-i Secde 274
 Mescid-i Sukya 276
 Mescid-i Şecere 277
 Mi'cen 88
 Mihrap 233

Mikat 60

Mina 141

Minber 231

Miraç Sütunu 121

Misvak Alırken Dikkat! 304

Muhafız Direği 240

Mültezem 86

Müstecar 87

Müzdelife 138

Müzdelife Mescidi 140

O

Osmanlı Gözetleme Kulesi 303

P

Peygamber Efendimizin Babası Hz.

Abdullah'ın Kabri 253

Peygamber Efendimizin Hicret Güzergahı
178

Peygamber Efendimizin Kabri Değil! 302

Peygamber Efendimiz Kâbe'nin

Neresinde Namaz Kıldadı 104

Peygamberimizin Doğduğu Ev 124

Peygamberimizin

Gelişini Haber Veren Hutbe 53

R

Rahmet Kapısı 245

Ravza-ı Mutahhara 229

Revaklar 105

Rüknühacerülesved 82

Rüknülıraki 82

Rüknülyemani 82

Rüknüşşami 82

S

Safa 111

Selam Kapısı 246

Sevr 129

Suffa 234

Şehirlerin Medine'ye Uzaklıkları 316

Şehirlerin Mekke'ye Uzaklıkları 179

Şeytan Taşlama (Cemerat) 142

T

Tavaf Krokisi 118

Teheccüd Direği 241

Temettü Hacı 173

Tenim 151

Tevbe Direği 238

Türkiye'deki Hacerülesved Parçaları 102

U

Uhud 278

Uhud Şehitleri 284

Usfan 150

V

Veda Hutbesi 162

Y

Yedi Mescitler 272

Yüreklere Titreten Mekan: UHUD 280

Z

Zemzem 106

Kaynaklar

- Bedr**, Dr. Abdulbasit Abdurrezzak, Medine-i Münevvere Tarih ve Eserler, Suudi Arabistan Krallığı Medine-i Münevvere Araştırma ve İnceleme Merkezi,
- Canan**, Prof. Dr. İbrahim, Kütüb-i Sitte, Akçağ, Ankara 1998
- Dönmez**, Prof. Dr. İbrahim Kâfi, İnanç, İbadet ve Günlük Yaşayış Ansiklopedis, Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Vakfı Yayınları, İstanbul 2006
- Eyüp Sabri Paşa**, Mir'ât-ı Haremeyn, İslami İlimler Araştırma Vakfı Yayınları, İstanbul 2000
- Ghani**, Dr. Muhammad Ilyas Abdul, Pictorial History Of Mainah Munawwarah, Lahore 2004
- Ghani**, Dr. Muhammad Ilyas Abdul, Sejarah Mekah, Lahore 2004
- Haritalar**, <http://maps.google.com>
- Kandemir**, Feridun, Fahrettin Paşa'nın Medine Müdafası, Yağmur Yayınları, İstanbul 2008
- Köksal**, M. Asım, İslam Tarihi
- Kur'an-ı Kerim Meali**, Türkiye Diyanet Vakfı
- Mubarakpuri**, Shaikh Safiur Rahman, History of Makkah, Darussalam, Riyad 2002
- Özbek**, Yusuf, Mekke, Medine ve Hicaz Rehberi, Ocak Yayınları, İstanbul 2004
- Ramazanoğlu**, Mahmud Sami, Musâhabe 1, Erkam Yayınları
- Şamil İslam Ansiklopedisi**, Şamil Yayınevi, İstanbul 2000
- Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi**, İstanbul 1988
- Yazır**, Elmalılı Hamdi, Kur'an-ı Kerim Meali
- Yıldırım**, Suat, Kur'an-ı Kerim Meali

Hz. Hatice radiyallahu anha annemizin kabri. Resim, Hidayet KURTCEPHE

nasihatname

Muhammed KURTCEPHE

Kitabımızın ilk sürümünü buradan indirebilirsiniz:
<https://www.facebook.com/groups/NasihattName>

Mekke'nin en belirleyici unsuru hiç şüphesiz Kâbe'dir. Şehrin tarihi Kâbe ile başlamış ve Kâbe ile devam etmektedir. Mekke'nin tarihine bu çerçeveden baktığımızda Hz. İbrahim aleyhisselam ve Hz. İsmail aleyhisselam ile karşılaşırız. Kâbe'yi ilk inşa eden Hz. İbrahim aleyhisselamdır. Bazı rivayetlerde Hz. Âdem aleyhisselamın yaptığı da söylenmektedir.¹⁴ Bu görüşe göre yeryüzünün en eski yerleşim yeri Mekke olmaktadır.

Hiç şüphesiz Medine'nin değeri Peygamber Efendimiz Muhammed aleyhisselamdan geliyor. O'nun yaşadığı bu topraklar, bize O'nu hatırlattığı için seviyor ve sahipleniyoruz.

